

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

InspiroMAP

pro mateřské školy

InspiroMAP

pro mateřské školy

Spolufinancováno
Evropskou unií

E-kniha InspiroMAP pro mateřské školy je zaměřena na rozvoj čtenářské pregramotnosti dětí MŠ, vznikla v rámci projektu **Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území Opavska IV (reg. č. CZ.02.02.XX/00/23_017/0008256)** a **Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území Vítkovska IV (CZ.02.02.04/00/23_017/0008258)**. Oba projekty jsou financované z prostředků ESF+ prostřednictvím Operačního programu Jan Amos Komenský a státního rozpočtu ČR.

Publikace je určena výhradně pro vzdělávací a metodické účely, není určena ke komerčnímu využití.

Metodické listy v publikaci pracují s ukázkami textů z literárních děl, odborných publikací a dalších informačních zdrojů. Tyto zdroje jsou vždy řádně uvedeny v souhrnné tabulce použitých zdrojů. Textové ukázky a obrazové materiály jsou použity v souladu s § 31 autorského zákona pro účely výuky, ilustrace a metodické práce (tzv. zákonná licence). Součástí publikace jsou rovněž autorské a ilustrační materiály vytvořené pomocí digitálních nástrojů (např. Canva) a jazykových modelů umělé inteligence (např. ChatGPT), které sloužily jako podpůrný nástroj při tvorbě obsahu. Výsledná podoba metodických listů je vždy autorskou pedagogickou úpravou odpovědných zpracovatelů. Veškeré obrazové a grafické prvky byly použity v souladu s licenčními podmínkami použitých nástrojů nebo jsou vlastní tvorbou autorů.

Listopad 2025

Vydala: Místní akční skupina Opavsko z.s.

„Čtení s dětmi není jen o písmenkách – je to cesta, jak spolu mluvíme, nasloucháme, smějeme se a přemýšlíme o světě.“

InspiroMAP

pro mateřské školy

InspiroMAP pro mateřské školy je dalším krokem na společné cestě pedagogů z Opavska a Vítkovska, kteří se rozhodli rozvíjet čtenářskou pregramotnost už od nejútlejšího věku.

Tento dokument navazuje na úspěšný projekt InspiroMAP pro 1. stupeň ZŠ a přináší učitelům mateřských škol soubor nápadů, metodických listů a praktických námětů, jak rozvíjet u dětí vztah ke knize, příběhu a slovu.

Jak to celé začalo	8
Cíle a přínosy InspiroMAPu.....	8
Jak s InspiroMAPem pracovat.....	10
Poděkování	11
TEMATICKÉ OBLASTI INSPIRACÍ PRO MŠ.....	12
Já a moje rodina	12
Já a svět	12
Chystáme se do školy	12
Já a moje rodina	14
Já a svět	16
Chystáme se do školy	18
Já a moje rodina	20
BÁSNIČKY OD SRDÍČKA	21
BÁSNIČKY Z MÁMINY KAPSIČKY.....	33
BUDEŠ MŮJ KAMARÁD?	64
CHALOUPKA NA VRŠKU	72
HRAJEME SI U MAMINKY	80
IVANKA LEPÍ NÁPLASTI	87
KAMARÁD PRO MEDVĚDA.....	97
OBEJMI MĚ PROSÍM	103
OPATRNĚ NA TO MRNĚ.....	111
Já a svět	124
FRANTIŠEK Z KOMPOSTU	125
HOLČIČKA A DÉŠŤ.....	136
JAK OBEJMOUT JEŽKA	146
JAK TUKONI ZACHRÁNILI STROM.....	158
JŮLINKA Z JEDLÉ ZAHRÁDKY	167
KAMIL NEUMÍ LÍTAT	175
KDO ROSTE V LESE.....	185
LIŠKA ŠIŠKA VE ŠKOLCE.....	192
NŮŠE PLNÁ POHÁDEK POSKLÁDANÝCH DOŘÁDEK	202
Ó,Ó,Ó VAJÍČKO!.....	212

ŘEMESLNÉ POHÁDKY	249
UKOLÉBAVKY	261
Chystáme se do školy	295
CO JE TO ŘEKA?	296
EMA SE MÁ	308
HRAVOUKA	316
JSEM ZLODĚJKA?	346
NEPLAČ, MUCHOMŮRKO	356
POHÁDKY Z REMÍZKU	373
ŠEDÍK A BUBI	379
TI OTRAVNÍ KRÁLÍCI	387
VELIKÝ TŮDLE	394

Jak to celé začalo

Myšlenka vytvořit InspiroMAP pro MŠ vznikla během práce na projektech Místní akční plán rozvoje vzdělávání Opavsko III a Místní akční plán rozvoje vzdělávání Vítkovsko III.

Pedagogové mateřských škol opakovaně vyjadřovali přání mít praktickou pomůcku, která by jim usnadnila plánování aktivit rozvíjejících osvojení jazyka a čtenářskou pregramotnost. Z těchto potřeb vzešel záměr navázat na původní InspiroMAP a přenést jeho principy do prostředí mateřských škol – do věku, kdy se základy čtenářství teprve přirozeně utvářejí.

Na projektu spolupracovala **Mgr. Milena Rosová** jako odborná metodička a tým pedagogů z území Opavska a Vítkovska:

- **Marcela Černoorská, Miroslava Rychtářová a Žaneta Oczadlá** (za Opavsko)
- **Michaela Nosková, Martina Šostá a Bc. Lucie Zálešáková** (za Vítkovsko)

Každá z autorek vnesla do projektu svůj osobitý pohled, styl a zkušenost. Právě tato autenticita a různorodost činí z InspiroMAPu živý soubor nápadů – ne jednotný návod, ale inspiraci k dalšímu objevování.

Cíle a přínosy InspiroMAPu

Cílem InspiroMAPu pro mateřské školy je posílit a rozvíjet čtenářskou pregramotnost – tedy soubor dovedností, které dětem umožňují porozumět řeči, příběhu a světu kolem nich ještě dříve, než se naučí číst.

Metodika pomáhá učitelům:

- propojovat čtení s hrou, pohybem a tvořením,
- rozvíjet jazyk a představivost přirozenou cestou,
- vést děti k vnímání emocí a k porozumění vztahům,
- vytvářet v MŠ prostředí podporující čtení a vyprávění.

Základní myšlenka metodických listů je jednoduchá, ale hluboká:

„Aby každé dítě mělo v knihách svého kamaráda – a aby učitelé měli v InspiroMAPu svého pomocníka.“

Jak s InspiroMAPem pracovat

InspiroMAP je koncipován jako praktický a živý materiál, který může každá mateřská škola přizpůsobit svým možnostem.

Obsahuje 30 knih, rozdělených do tří tematických oblastí:

1. Já a moje rodina
2. Já a svět
3. Chystáme se do školy

Každá oblast je barevně odlišena a doplněna souborem metodických listů, výtvarných a grafomotorických aktivit a doporučených her.

Učitelky najdou v každém metodickém listu:

- anotaci knihy,
- cíl a očekávané výstupy,
- návrh čtenářské lekce a doplňkových aktivit,
- prostor pro reflexi a poznámky pro pedagoga.

Poděkování

Děkujeme všem, kteří se podíleli na tvorbě tohoto materiálu – autorkám metodických listů, pedagogům z Opavska a Vítkovska, odborné metodičce, koordinátorce metodických listů a všem, kteří svým časem, nápady a nadšením pomohli vytvořit tento soubor inspirací.

Zvláštní poděkování patří těm, kteří stáli u zrodu původního InspiroMAPu pro ZŠ – jejich práce byla mostem, po kterém mohl přijít tento současný projekt pro nejmenší čtenáře.

„Kniha je klíčem k dětskému světu fantazie – otevřeme ji společně s dětmi, ne proto, abychom četli, ale abychom objevovali, tvořili a žili příběhy.“

TEMATICKÉ OBLASTI INSPIRACÍ PRO MŠ

30 knih rozdělených do tří oblastí

Já a moje rodina

Já a svět

Chystáme se do školy

Každá oblast obsahuje:

- knihy s krátkou anotací, žánrem a cílovou skupinou,
- vybrané metodické listy s aktivitami a přílohami.

Já a moje rodina

Tato oblast pomáhá dětem objevovat svět blízkých vztahů – rodinu, přátelství, vzájemnou pomoc a emoce. Dítě si skrze příběhy uvědomuje, že každý má své místo a že domov není jen prostor, ale i pocit bezpečí a lásky.

Aktivity podporují rozvoj slovní zásoby, vyjadřování emocí a schopnost sdílet vlastní zkušenost. Učitelky mohou využívat knihy k rozvoji empatie, porozumění, spolupráce i tvoření společného příběhu třídy.

Já a svět

Děti přirozeně objevují svět kolem sebe – přírodu, roční období, zvířata, prostředí i vztahy mezi lidmi. Tato oblast rozvíjí zvědavost, vnímavost a cit pro krásu a rovnováhu přírody.

Cílem je naučit děti vnímat svět všemi smysly, chápat souvislosti a cítit zodpovědnost za své okolí. Knihy vybízejí k pozorování, experimentům, tvoření i rozhovorům o hodnotách a o tom, jak být součástí většího celku.

Chystáme se do školy

Tato oblast pomáhá dětem připravit se na novou životní etapu – vstup do školy. Rozvíjí samostatnost, sebedůvěru, vytrvalost, logické myšlení a schopnost spolupráce.

Cílem není předběžná výuka, ale přirozené posilování dovedností potřebných pro školní úspěšnost. Knihy otevírají témata přátelství, pomoci, překonávání obav i radosti z nových výzev.

Já a moje rodina

Tato oblast pomáhá dětem objevovat svět blízkých vztahů – rodinu, přátelství, vzájemnou pomoc a emoce.

V příbězích jako Chaloupka na vršku, Budeš můj kamarád? nebo Obejmi mě prosím se děti setkávají se situacemi, které znají z vlastního života – péče o rodinu, přátelství, drobné starosti i radosti všedních dnů. Knihy jako Básničky od srdíčka či Hrajeme si u maminky propojují poezii s rytmem rodinného života a dávají prostor pro společné prožívání i radost z jazyka.

Aktivity podporují rozvoj slovní zásoby, vyjadřování emocí a schopnost sdílet vlastní zkušenost. Učitelky mohou využívat knihy k rozvoji empatie, porozumění, spolupráce i tvoření společného příběhu kolektivu.

Seznam knih – Já a moje rodina

Název knihy	Autor/rok	Žánr	Člen pracovního týmu
Básničky od srdíčka	Zuzana Kopecká / 2003	poezie	M. Černoorská
Básničky z máminy kapsičky	Anežka Šoubová / 2017	poezie	L. Zálešáková
Budeš můj kamarád?	Sam Mc Bratney / 2021	příběh o zvířatech	M. Šostá
Chaloupka na vršku	Šárka Váchová / 2022	příběh	M. Rosová
Hrajeme si u maminky	Jiřina Rákosníková / 2018	poezie	M. Rosová
Ivanka lepí náplasti	Kateřina Janouch / 2010	příběh	M. Šostá

Seznam knih – Já a moje rodina

Název knihy	Autor/rok	Žánr	Člen pracovního týmu
Kamarád pro medvěda	Petr Horáček / 2022	příběh o zvířatech	M. Nosková
Obejmi mě prosím	Przemyslaw Wechterowicz / 2017	příběh o zvířatech	M. Nosková
Opatrně na to mrně	Robin Král / 2023	poezie	Ž. Oczadlá

Já a svět

Tato oblast pomáhá dětem objevovat svět kolem sebe – přírodu, roční období, počasí, zvířata i vztahy mezi lidmi. Děti prostřednictvím knih rozvíjejí zvědavost, vnímavost k detailům a cit pro harmonii přírody.

V příbězích jako Jak tukoni zachránili strom, Řemeslné pohádky či Kdo roste v lese se děti přirozeně seznamují s proměnami světa, učí se rozpoznávat zákonitosti a souvislosti v dění kolem sebe. Tyto knihy podněcují jejich fantazii, zájem o pozorování a chuť objevovat.

Aktivity spojené s touto oblastí rozvíjejí schopnost uchopit svět všemi smysly, učí děti chápat jeho proměnlivost a propojenost, uvědomovat si zodpovědnost za jeho ochranu. Učitelky mohou využít příběhy k posílení vztahu k přírodě, k podpoře empatie a k přemýšlení o tom, jak se každý z nás může podílet na udržování krásy a rovnováhy světa.

Seznam knih – Já a svět

Název knihy	Autor/rok	Žánr	Člen pracovního týmu
František z kompostu	Simona Čechová / 2021	příběh s prvky poznání	M. Rychtářová
Holčička a déšť	Milena Lukešová / 1974	příběh s pohádkovými prvky	M. Rychtářová
Jak obejmout ježka	Jana Bauer, Petr Škerl / 2023	příběh o zvířatech	L. Zálešáková
Jak tukoni zachránili strom	Oksana Bula / 2019	příběh s pohádkovými prvky	M. Rychtářová
Jůlinka z jedlé zahrádky	Tereza Václavková / 2013	příběh s prvky poznání	M. Rychtářová

Seznam knih – Já a svět

Název knihy	Autor/rok	Žánr	Člen pracovního týmu
Kamil neumí létat	Jennifer Berneová / 2022	příběh o zvířatech	L. Zálešáková
Kdo roste v lese	Kateryna Michalicyna / 2020	příběh s prvky poznání	M. Nosková
Liška Šiška ve školce	Iva Gecková / 2020	příběh s prvky poznání	M. Černožorská
Nůše plná pohádek, poskládaná do řádek	Jiří Žáček / 2020	veršované pohádky	L. Zálešáková
Ó, ó, ó, vajíčko	Ester Stará / 2022	poezie s poznáním	Ž. Oczadlá
Řemeslné pohádky	Sandra Dražilová-Zlámalová / 2021	pohádky	M. Černožorská
Ukolébavky	Robin Král / 2017	poezie	Ž. Oczadlá

Chystáme se do školy

Tato oblast pomáhá dětem připravit se na novou životní etapu – vstup do školy. Příběhy rozvíjejí samostatnost, vytrvalost, sebedůvěru, logické myšlení i schopnost spolupracovat. Děti se učí přijímat nové situace s odvahou a těšit se na to, co je čeká.

V knihách jako *Ti otravní králíci*, *Ema se má*, *Šedík a Bubi* nebo *Jsem zlodějka* se děti setkávají s hrdiny, kteří objevují sílu přátelství, pomoci a překonávání obav. Každý příběh nabízí možnost mluvit s dětmi o tom, jak zvládat změny, jak se připravit na nové prostředí a jak si uchovat radost z učení.

Metodické listy k této oblasti rozvíjejí schopnost dětí spolupracovat, komunikovat a řešit problémy. Nabízejí prostor pro tvoření, hru i přemýšlení o tom, co všechno už děti zvládnou a jaký pokrok udělaly. Téma „Chystáme se do školy“ pomáhá posilovat jejich sebevědomí, radost z objevování a touhu učit se nové věci.

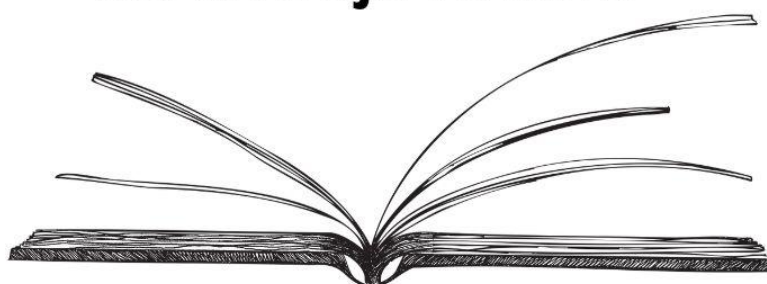
Seznam knih – Chystáme se do školy

Název knihy	Autor/rok	Žánr	Člen pracovního týmu
Co je to řeka?	Monika Vaicenavičienė / 2023	uměleceko-naučná kniha	M. Šostá
Ema se má	Martina Komárková / 2021	příběh	M. Černoorská
Hravouka	Tereza Vostradovská / 2016	uměleceko-naučná kniha	Ž. Oczadlá
Jsem zlodějka	Abigail Rayner / 2020	příběh	M. Šostá
Neplač Muchomůrko	Daisy Mrázková / 2022	příběh s poezií	M. Rychtářová

Seznam knih – Chystáme se do školy

Název knihy	Autor/rok	Žánr	Člen pracovního týmu
Pohádky z remízku	Růžena Vitáková / 2021	pohádka	M. Nosková
Šedík a Bubi	Ester Stará, Milan Starý / 2018	pohádka	L. Zálešáková
Ti otravní králíci	Ciara Flood / 2015	příběh o zvířatech	M. Šostá
Veliký tůdle	Pavel Šrut / 2003	poezie	M. Rosová

Já a moje rodina

InspiroMAP
pro mateřské školy

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Marcela Černohorská

BÁSNIČKY OD SRDÍČKA

Autor knihy	Zuzana Kopecká
Ilustrátorka knihy	Zuzana Kopecká
Anotace	<p>Tato kniha je sbírka veršů pro předškolní děti, která je bohatě ilustrovaná. Obsahuje pěkné básničky o jaru, létu, podzimu a zimě. Zároveň taky básničky pro maminky a také vánoční básničky. Verše mají jednoduché rýmy, které se dobře pamatují.</p> <p>Žánr: poezie pro děti, říkadlo</p>
Téma	Já a moje rodina – Moje maminka
Klíčová slova	Maminka, pusa, srdíčko, pohlazení, květina
Cílová skupina	5–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	1 čtenářská lekce
Rozvojové cíle	Dítě dokáže: <ul style="list-style-type: none">vyjadřovat samostatně své myšlenky a pocity,porozumět slyšenému,naučit se zpaměti krátké texty
Cíl čtenářské lekce	Seznamovat děti s <ul style="list-style-type: none">s básněmi o mamincehlasitým přednesemposilovat citový vztah k mamince
Pomůcky	Knihy: Básničky od srdíčka, fotky maminek, plyšáci, obrázky květin, pracovní listy
Stručný popis lekce	<p>Úvod</p> <ul style="list-style-type: none">téma maminkasplnění úkolu – fotografie. <p>Realizace</p> <ul style="list-style-type: none">ukázka knihy, básně, písněpohybová hra <p>Aktivace ve fázi reflexe – co se dětem líbilo</p> <p>Závěr</p> <ul style="list-style-type: none">galerie maminek

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářské strategie	<ul style="list-style-type: none"> • vizualizace • předvídání • usuzování • shrnutí
Informační zdroje	<p>Kopecká, Zuzana. <i>Básničky od srdíčka</i>. 13. vydání. Brno: CENTA, spol. s r. o., 2003. ISBN 80-903327-4-9.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>Dáda disco školka – PUSA. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=rwNVr0Vx2xl [citováno 2025-01-29]</p> <p>BÉBA – Už se blíží noc. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XE9ovOJfu5Y [citováno 2025-01-29]</p> <p>Savincová, Veronika: <i>Mamince</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=z-o-S6Ucw0c [citováno 2025-01-29]</p> <p>pišeň <i>Uvijíme věneček – Skřivánek</i>: sborník písní pro mateřské školy: sborník písní pro mateřské školy s doprovodem klavíru, eventuálně dalších (dětských) hudebních nástrojů. Praha: Panton, 1983. 94 s.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

Úvod: Aktivace ve fázi Evokace

V týdnu se zaměřujeme na téma Moje maminka (Den matek)

Děti dostanou za úkol přinést foto maminky.

Než si sedneme do komunikativního kruhu, děti si vezmou fotku své maminky.

- Děti, proč jste si měly přinést fotku své maminky?“ – odpovědi dětí.
- Jaká je vaše maminka? Co všechno dělá? Jak jí pomáháte? Jak vypadá?

Popis s ukázkou fotografie – kdo povyprávěl, dá fotku maminky na srdíčko na tabuli.

Realizace:

Ukázka knihy:

- O čem může být kniha? (předvídání)

Učitelka: *Prozradím vám, že to není kniha s pohádkami ani s příběhy. Co tedy může být v knize?*

Ukázka stránek s básničkami o mamince.

(učitelčin přednes)

**Báseň – Usmívej se
Usmívej se ještě chvílku,
podívej se na maminku.
Jak se u nás dobře daří,
jak jí štěstím oči září.**

Doplňující otázky:

- Často se směješ na maminku a ona na tebe?
- Grafomotorika – úsměv, pošleme pusu mamince
- Poslech píseň YouTube Pusa – Dáda - Dáda disco školka

Opakování básně s dětmi s vnímáním textu (rýmy).

Která slyšíš slova s rýmy – rytmižace rýmovaných slov, určení počtu slabik ve slovech.

- Kdy se maminka nesměje? Odpovědi dětí.
- Jak říkáme svátku pro maminky – Den matek (kdy se slaví?)
- Co můžu dát mamince (představy dětí o dárcích) Květiny?

(učitelčin přednes)

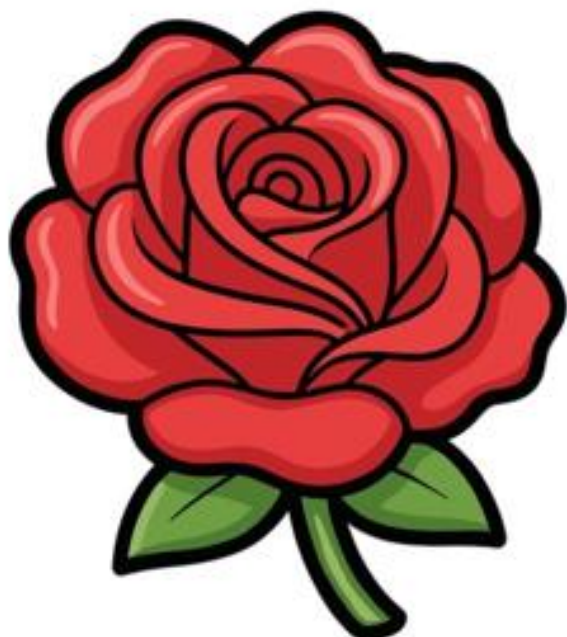
**Báseň – Náruč kvítí
Nesu, nesu náruč kvítí,
trhal jsem je všechny sám.
Pro koho mi očka svítí?
Až je mojí z nejmilejších
maminečce dám.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Jakou kytičku by mohla dostat maminka? Děti pojmenovávají.
(růže, narcis, tulipán, kopretiny)

Obrázky květin v prostoru třídy, děti si sednou ke květině, která se jim líbí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pohybová hra – Uvíjíme věneček

Děti sedí na zemi

1. dítě zpívá píseň a chodí mezi dětmi. Když píseň dozpívá, pohladí
2. dítě, to řekne název květiny. Chytne se 1. dítěte a chodí spolu. Tak se pokračuje dál, Až se navléknou do věnečku všechny děti. Nakonec zapleteme věneček, ze všech našich kytiček.

Uvíjíme věneček

Božena Viskupová

U - ví - jí - me vě - ne - ček ze všech na - šich ky - ti - ček. Za - ple - te - me
do vě - neč - ku kví - tek, lí - s - tek i vět - vič - ku. Ja - ké jmé - no máš? Pojď ty mezi nás!

Hanuš, Jan; Kalabis, Viktor; Jistel, Petr; Viskupová, Božena. Skřivánek: sborník písní pro mateřské školy. Praha: Panton, 1983.

Děti si sednou opět na koberec.

- Co asi udělá maminka, když jí dáte kytičku nebo dáreček? (pusa, pohlázení)

(učitelčin přednes)

Báseň – Pohlázení před spaním

**Když dám hlavu na peřinku,
vzpomínám si na maminku.**

**A to její pohlázení
cítím, i když už tu není.**

Doplňující otázky:

- Čte vám večer maminka před spaním pohádku?
- Dá vám pusinku nebo pohlázení? Spinká s vámi někdo v postýlce?

Učitelka: Vezměte si plyšáky a ukažte mi, jak odpočíváte s plyšákem.

Relaxační chvílka: Píseň YouTube Béba – Už se blíží noc.

Aktivace ve fázi reflexe:

- Líbily se vám básničky z knížky?
- Naučíme se některé pro maminku?

Závěr:

- Co se mi nejvíc líbilo.

Navazující aktivity:

Skupinové činnosti

1. Moje maminka – kresba portrét maminky
2. Srdíčko pro maminku – vystřihování, zdobení drobnými tvary (lepení)
3. Dáreček pro maminky – dřevěná srdíčka (otisky prstů)

Pohyb píseň – YouTube Mamince (V. Savincová) nápodoba pohybů se srdíčkem

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

Další doprovodné aktivity:

Skupinové činnosti

- vybarvování obrázků Maminka
- modelování srdíček, otisky
- vystřihování a zdobení srdíček
- Námětová hra na rodinu, na domácnost – příprava pokrmů

Dechové cvičení – nápodoba pohybů s šátky, stuhami, srdíčky (tanečky pro maminku)

Pobyt venku – vycházka do okolí – kde bydlíme

Závěr: Ukázka obrázků, společné vystavení – galerie maminek.

Přílohy:

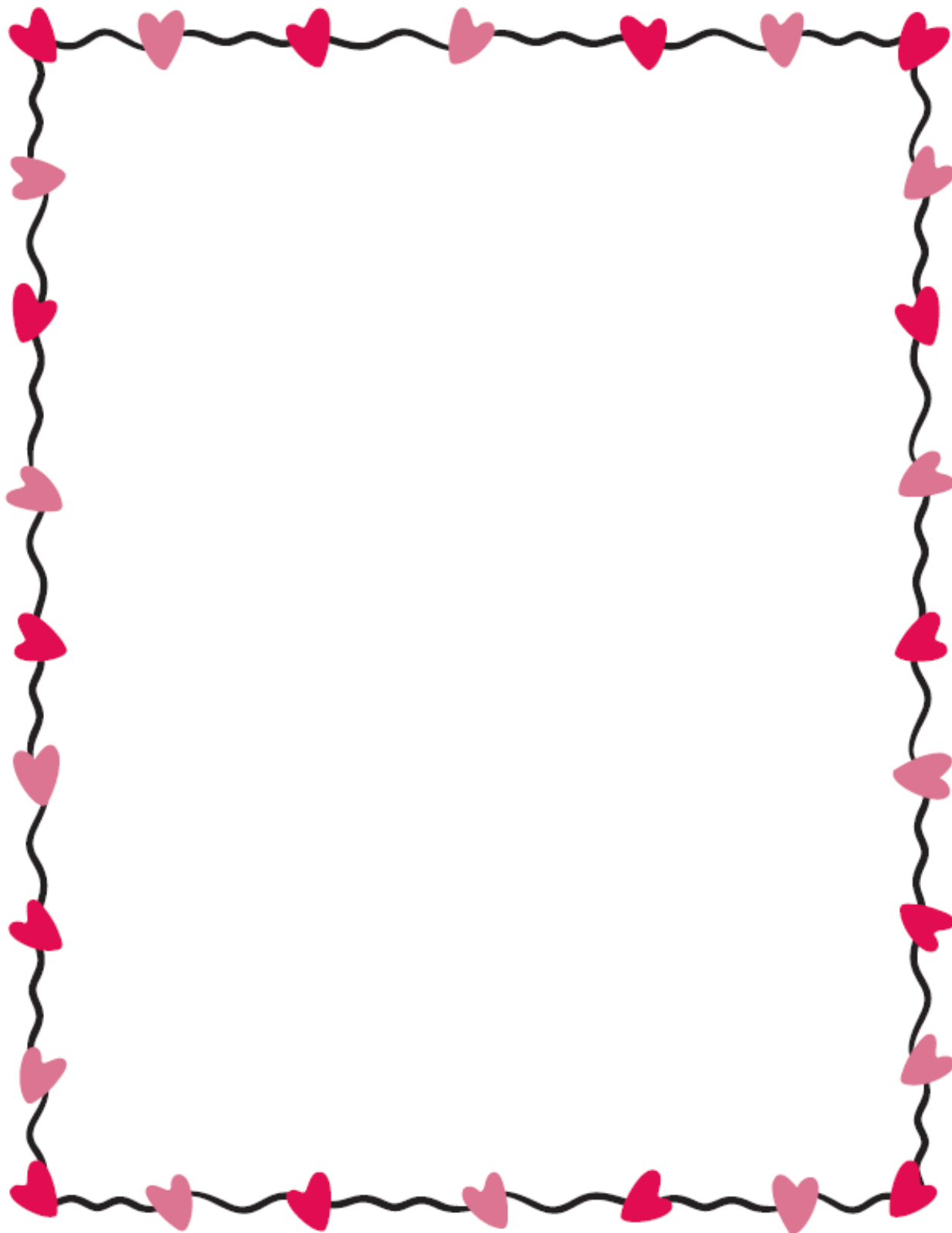
1. Nakresli maminku
2. Grafomotorika – Umím nakreslit srdíčko
3. Označ správně počet srdíček
4. Maminka – obrázek na zalaminování a skládání
5. Vybarvi písmena – slovo Maminka
6. Vybarvi růžičky dle počtu (puntíků)
7. Kytice pro maminku – slabiky

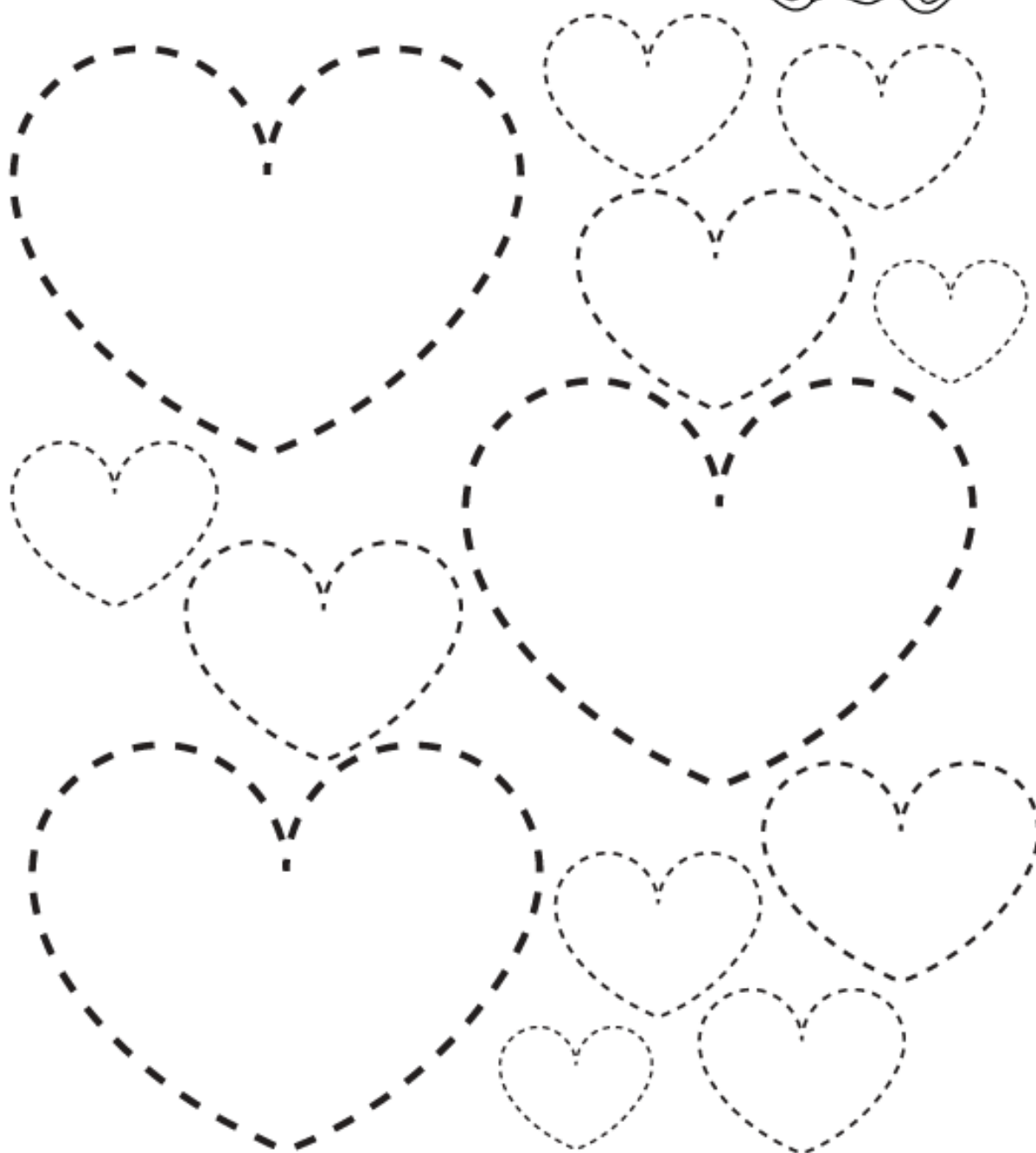
Spolufinancováno
Evropskou unií

Nakresli maminku

Umím nakreslit srdíčko

Příloha č.3 - Označ správně počet srdíček

••	•	••
••	•	••

•••	•	•
•••	•	•

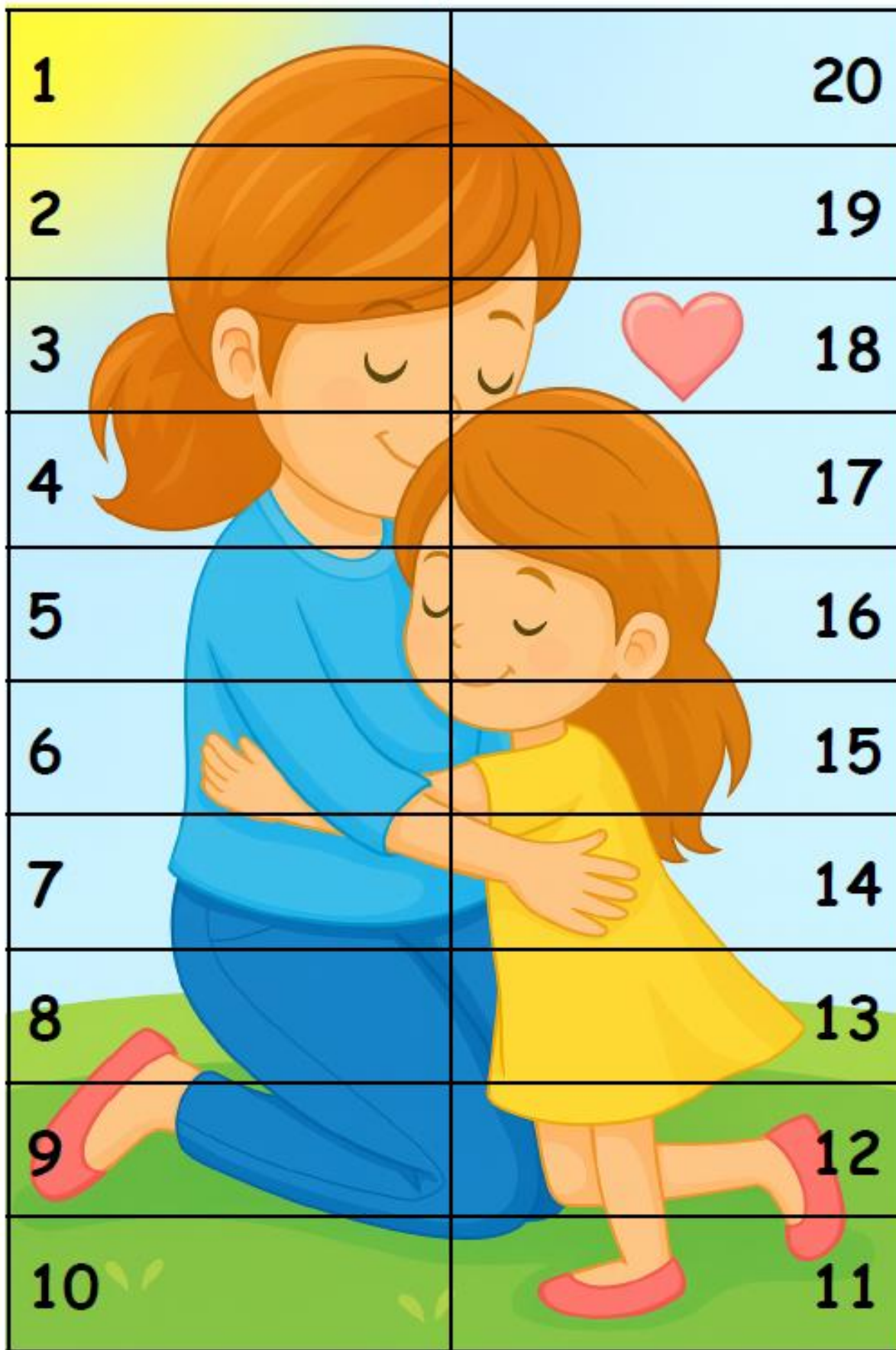
•	••	••
•	••	••

•••	••	•
•••	••	•

Příloha č.4 - Maminka - obrázek na zalaminování a skládání

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Vybarvi písmena, která najdeš ve slově

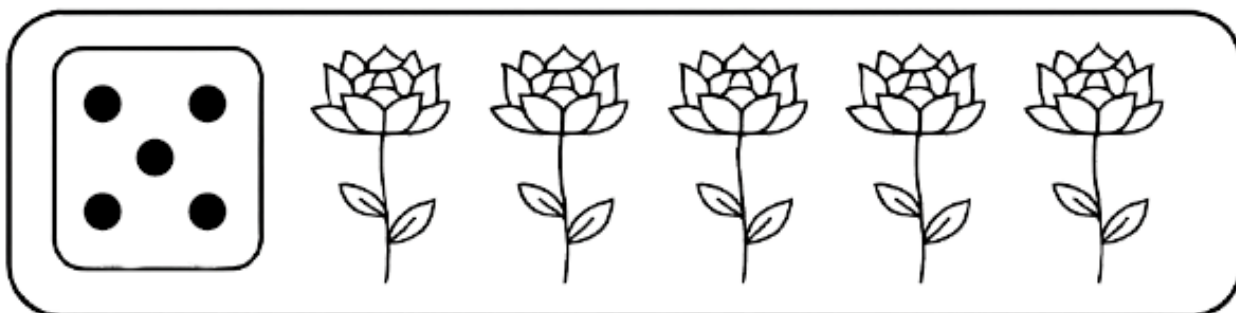
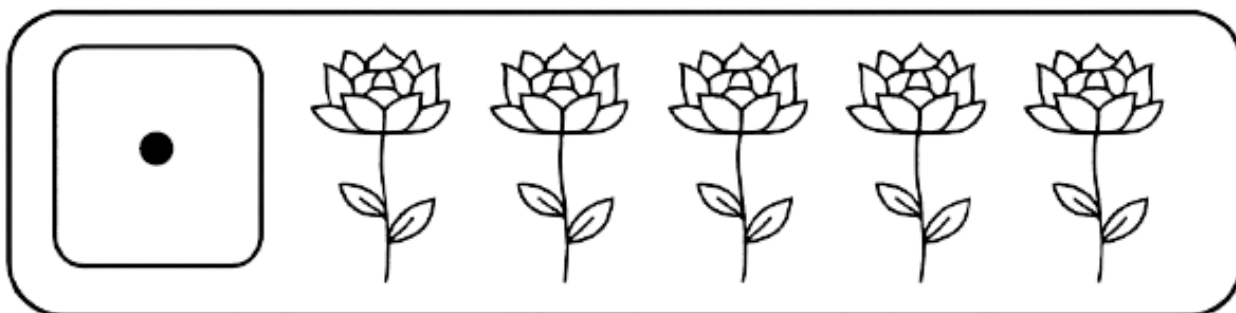
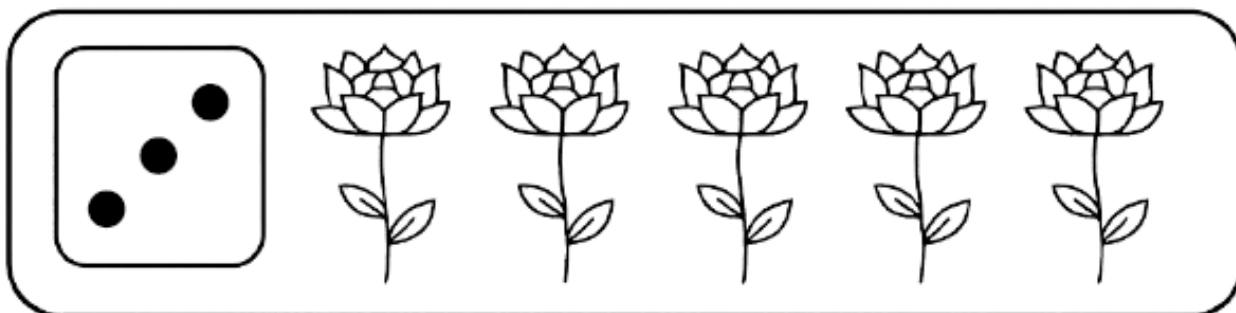
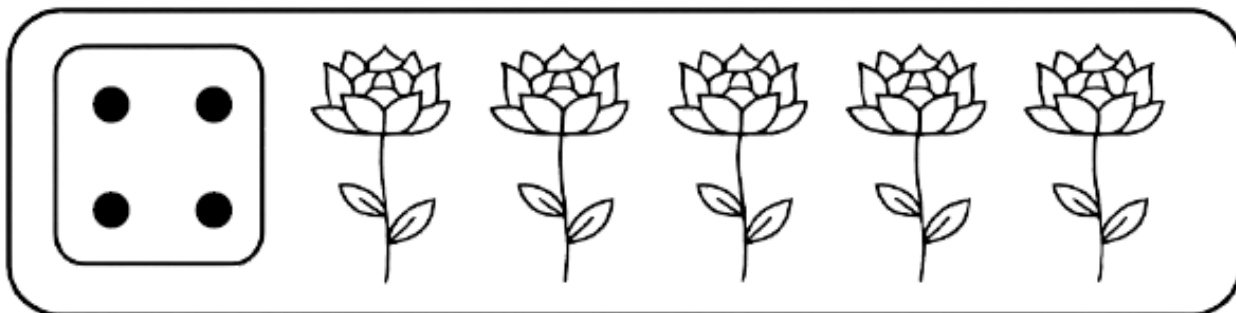
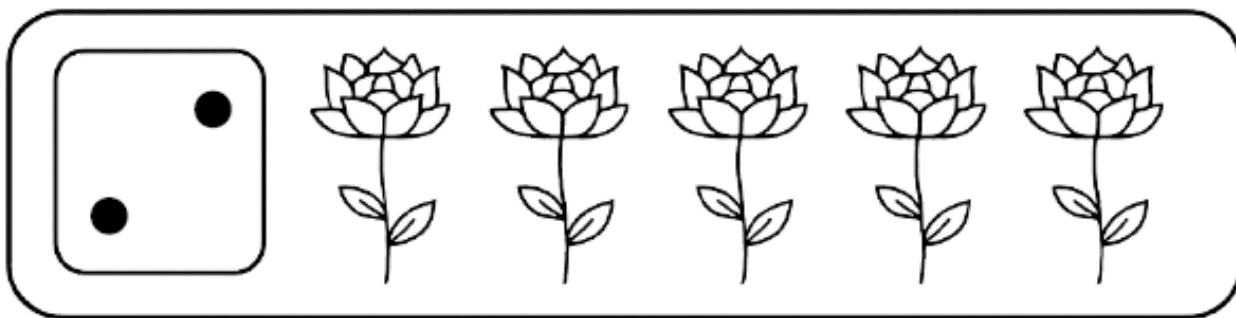
MAMINKA

A M K

N I

S A M

Příloha č.6 - Vybarvi růžičky dle počtu (puntíků)

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

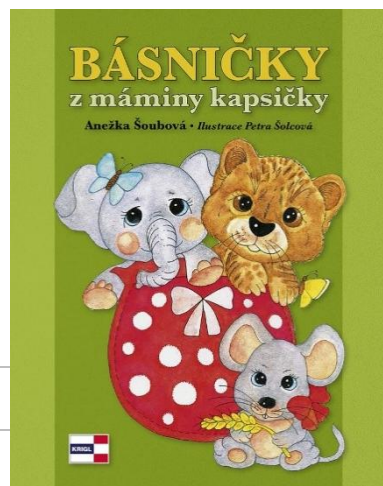
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Lucie Zálešáková

BÁSNIČKY Z MÁMINY KAPSIČKY

Autor knihy	Anežka Šoubová:
Ilustrátorka knihy	Petra Šolcová
Anotace	Co všechno se ukrývá v mámině kapsičce? Malé pohlazení, rozveselení i něco k zamyšlení... Básničky se svou myšlenkou v kratičkém příběhu dovedeném k pointě s lehkou hravostí přirozeně poučí o věcech, zvířátkách a situacích, s kterými se běžně setkáváme, zároveň rozvíjí dětskou fantazii a nechávají pohádkově zasnít. Přibližují také různé emoce. Knižka je rozdělena do tří oddílů. První dva jsou odlišeny věkově, mohou tak děti postupně provázet od prvních chvil, kdy jim začínáme číst, až přes mladší školní věk, kde se již říkanky překlápí ve zvukomalebnou poezii inspirativní i pro pedagogickou práci. V závěru jsou připraveny ukolébavky.
Žánr	Žánrové zařazení: poezie, Básnická sbírka pro děti/ zaměření na rodinu
Téma	<u>Já a moje rodina</u> Zaříkanky pro nejmenší, básničky pro větší, ukolébavky
Klíčová slova	zaříkanka, sluníčko, kytičky, srdíčko, koník, podkova, kovář, barvy
Cílová skupina	3-4leté děti
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	<u>3 lekce po 20 minutách</u> 1 lekce – vhodné na jaro 2. lekce – vhodné kdykoli během roku 3. lekce – vhodné kdykoli během roku
Rozvojové cíle	Dítě dokáže: <ul style="list-style-type: none">• koordinuje pohyby těla, ruky a oka,• sladí pohyb s rytmem, zpěvem a hudbou,• zapamatuje si krátké texty a dokáže je reprodukovat.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Seznámit nejmenší děti s poezií.• Naučit se krátkou básničku.• Sladit pohyb s mluveným projevem.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Básničky z máminy kapsičky, kuchyňská zástěra, čarodějnický klobouk, voskovky, role balicího papíru Ozvučná dřívka, vytištěné obrázky koníčka a dalších předmětů (viz příloha), deka, barevný padák, barevná kolečka na tyčce, barevná papírová kolečka, hlavy housenky, bonbony Skittles, barevné míčky, obruče
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> ● práce s obrázkem a rekvizitou ● kladení otázek ● strategie propojování ● strategie vizualizace
<u>Stručný popis lekce</u>	<p><u>Čtenářská lekce 1. Zaříkanka</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod: Motivace – básnička 2. Realizace: Seznámení s říkankou 3. Říkanka s pohybem 4. Říkanka – kreslení voskovkami na balicí papír 5. Sluníčková oromotorika 6. Závěr: Srdíčko z prstů <p><u>Čtenářská lekce 2. Koník</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod: Hra na ozvučná dřívka 2. Realizace: Hra na kováře 3. Nácvik básničky 4. Hra s barevným padákem 5. Závěr: Kimova hra <p><u>Čtenářská lekce 3. Barvičky</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod – Aktivita č. 1: PH Čáp ztratil čepičku 2. Realizace – Aktivita č.2 PH Na barvičky 3. Aktivita č. 3 Housenky 4. Závěr – Aktivita č. 4 Pokus
Informační zdroje	<p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>Šoubová, Anežka. <i>BÁSNIČKY z máminy kapsičky</i>. Praha: Agentura KRIGL, 2017. ISBN 978-80-88104-30-8.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-27]</p> <p>VIDA! na doma – pokusy a věda pro děti. VIDA! Brno [online]. Dostupné z: https://vida.cz/vida-na-doma (cit. 21. 7. 2025).</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

Čtenářská lekce 1. Zaříkanka

1. Úvod

Motivace

Učitelka má na sobě kuchyňskou zástěru s kapsou vpředu a ptá se dětí:

- *Hádejte, co mám v kapsičce?*

Děti hádají.

Učitelka pomalu vytáhne knížku a ukáže obrázek dětem. Recituje první básničku z knihy, str. 2:

Mámo, ukaž kapsičku!

Máš v ní pro mě básničku?

Nauč mě ji,

já ti za ni

natrhám pěknou kytičku.

2. Realizace

Strategie propojování

Děti, v téhle knížce jsou samé pěkné básničky a zaříkanky.

- *Víte, co je to zaříkanka? Nevíte?*

Tak si jednu vyzkoušíme. Zahrajeme si na čaroděje a zkusíme kouzlit.

Učitelka si dá na hlavu čarodějnický klobouk. Teď je ze mě hodná kouzelnice. Připravíme si ručičky a budeme spolu čarovat. Znáte nějaká kouzelná slůvka? Tak třeba ABRAKA DABRAKA, nebo ČÁRY, MÁRY, POD KOČÁRY nebo SIMSALABIM.

A s takovým zaříkáním můžeme zkusit vykouzlit třeba sluníčko. Zkusíme ho přivolat?

Děti rukama dělají kruhy (čarují), učitelka recituje ze str.8:

Zaříkanka

Zaříkám sluníčko,

aby bylo hezky,

bláta jen maličko,

žádné hromy, blesky!

Zaříkám kytičky,

aby pěkně kvetly,

zaříkám vlaštovky,

aby k nebi vzlétly!

Zaříkám celý svět

svojí zaříkankou,

ať spousta milých vět

říká táta s mamkou!

3. Kladení otázek:

- Jaké je sluníčko?
- Jakou má barvu?
- Jaké kytičky by mohly vykvést?
- Jakou barvu mají vlaštovky?
- Co hezkého nám říká maminka a tatínek?
- Už nám to sluníčko hezky svítí?
- Ne, tak teď to zkusíme ještě jinak.

Učitelka recituje a děti spojí slova s pohybem.

Zaříkanka

**Zaříkám sluníčko,
aby bylo hezky,
bláta jen maličko,
žádné hromy, blesky!**

kreslíme jednou rukou kruh

*palec s ukazováčkem ukazuje málo
obě ruce krouží v zápěstí na obě strany NE,NE*

**Zaříkám kytičky,
aby pěkně kvetly,
zaříkám vlaštovky,
aby k nebi vzlétly!**

dřep, ruka kreslí na zem kruh

*obě ruce udělají křídla
vztyk, zatočit dokola*

**Zaříkám celý svět
svojí zaříkankou,
ať spousta milých vět
říká táta s mamkou!**

kreslíme jednou rukou kruh

dlaň dělá kolečko na hrudi u srdíčka

4. Strategie vizualizace – zrak

Už se nám to zaříkání daří, sluníčko už vykukuje.

- Jak to sluníčko vypadá?
- Jak hřeje?
- Jak voní kytičky?
- Zkusíme zaříkanku do třetice.

Natáhneme na podlahu balicí papír, každé dítě dostane do ruky nejprve **žlutou**, potom **modrou** a nakonec **červenou** voskovku a během básničky kreslí na papír na zemi.

Zaříkanka

**Zaříkám sluníčko,
aby bylo hezky,
bláta jen maličko,
žádné hromy, blesky!**

děti kreslí žlutou voskovkou velký kruh, vícekrát

dokreslí paprsky na všechny strany

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Zaříkám kytičky,
aby pěkně kvetly,
zaříkám vlaštovky,
aby k nebi vzlétly!**

děti kreslí modrou voskovkou malý kruh

dokreslují okvětní lístky

**Zaříkám celý svět
svojí zaříkankou,
ať spousta milých vět
říká táta s mamkou!**

děti kreslí srdíčko červenou voskovkou, několikrát

5. Sluníčková oromotorika (příloha č.1)

- Jak se asi tváří sluníčko, když se dívá dolů na svět?
- Co všechno vidí?

6. Závěr

Hurá, sluníčko už nám svítí, krásně jsme jej přivolali a vykouzlili.

Všichni si ukážeme z rukou srdíčko. Máme rádi sluníčko, maminku, tatínka....děti mohou říkat, co všechno mají rády.

Pokud nám to čas a pozornost dětí dovolí, je možno rozvinout rozhovor na téma, co by si děti přály vykouzlit a proč.

Další doprovodné aktivity:

- Kreslení sluníčka na formát A4.
- Různé výtvarné zpracování sluníček – nalepování kousků žlutého papíru, malování vodovými barvami, nastřihování paprsků (práce s nůžkami) apod.
- Nalepování dětské nebo rodinné fotografie do sluníčka nebo srdíčka na špejli jako zápich.
- Zpěv písně: *Hřej, sluníčko, hřej* s doprovodem trianglu.
- Taneček na píseň *Hřej, sluníčko, hřej*.
- Píseň J. Nohavica – *Voláme, sluníčko, haló, haló*.
- Vytleskávání slov z básničky – slu-níč-ko, ky-ti-čky, hro-my, bles-ky, blá-to, vlaš-tov-ky atd.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářská lekce 2. Koník

1. Úvod

Strategie vizualizace – sluch, zrak

Motivace:

Dnes se, děti, naučíme krásnou básničku.

- *Hádejte, o čem asi bude?*

Děti sedí v kruhu, uprostřed jsou nachystány různé předměty – dřevěné ohrádky, seno, sláma, podkova, ozvučná dřívka. Děti se pokouší uhodnout, o čem básnička bude.

Potom dostanou do ruky ozvučná dřívka a mohou si na ně fukat.

- *Co nám ten zvuk připomíná?*
- *Jak klapou podkovičky. Koníčka.*

Zkusíme do hry ozvučných dřivek zapojit i pusy – opřením jazyka o horní patro a mlasknutím vytváříme zvuk klapotu podkoviček. *Básnička bude o koníčkoví.* Děti si odloží ozvučná dřívka.

Ukážeme dětem obrázek koně (viz příloha č. 2, vytisknout na formát A3).

- *Jak asi takový koníček vypadá?*

Ukazujeme na jednotlivé části těla, děti pojmenují: hlava, hřívka, krk, čtyři nohy, kopyta, ocas, nozdry, uši.

- *Co má koníček na nohou? Podkovy.*
- *Víte, děti, proč má koníček podkovy? Přidělal je tam kovář, aby koníčka nebolely nohy a neodřel si kopyta.*

Aktivita č. 1

Hra na kováře

Děti si sednou se zkříženýma nohama, uchopí si jednu nohu a pěstičkou tlučou do své paty. Učitelka do rytmu recituje básničku ze str. 19. Uprostřed básničky si děti vymění nohy:

Koník

**Koníčku můj, koníčku,
ukaz mi podkovičku.**

**Íha há, íha há,
odbočíme doprava,
íha há, íha há
a teď zase doleva.**

**Hop, čehý a hoť,
přeskočíme plot.**

děti tlučou pěstičkou do pravé paty

děti tlučou pěstičkou do levé paty

děti vyskočí do stoje

Spolufinancováno
Evropskou unií

Aktivita č. 2

Nácvik básničky

Děti sedí v kruhu.

Teď si děti společně zkusíme básničku říkat různými způsoby:

- Normálním hlasem
- Potichu
- Nahlas
- Pomalu
- Rychle
- Nazlobeně
- Konejšivě

Aktivita č. 3

Hra s využitím barevného padáku

Učitelka rozprostře na zem barevný padák. Děti stojí vně kruhu. Při recitování básničky se snaží jít do rytmu, krok = slabika.

Koník

**Koníčku můj, koníčku,
ukaž mi podkovičku.**

děti jdou směrem v kruhu vlevo

**Íha há, íha há,
odbočíme doprava,
íha há, íha há**

otočka, děti jdou směrem v kruhu vpravo

a teď zase doleva.

otočka, děti jdou směrem v kruhu vlevo

**Hop, čehý a hoť,
přeskočíme plot.**

skok do kruhu (na padák)

4. Činnosti po čtení

Kimova hra – ukážeme dětem obrázky a pojmenujeme je (Příloha č. 3 - koníček, sedlo, podkova, ohlávka, seno, tráva). Potom obrázky zakryjeme např. dekou a vyzveme některé dítě, aby obrázky vyjmenovalo z paměti (koníček, sedlo, podkova, ohlávka, seno, tráva).

Můžeme vyzkoušet i těžší variantu. Určené dítě si obrázky prohlédne, potom jde za roh a my jeden obrázek ze skupiny odejmeme. Po návratu dítě musí poznat, který obrázek chybí.

Další doprovodné aktivity:

- Skládání puzzle koníčka (vytištěný obrázek koníčka rozstříhneme na jednotlivé puzzle)
- Běh s vyhýbáním ve dvojicích, první dítě má kolem pasu obruč (kůň), druhé dítě stojí za ním a drží obruč rukama (jezdec), učitelka udává rytmus hrou na ozvučná dřívka
- Výroba podkovy z alobalu (mačkáním aluminiové folie děti vytvarují podkovu)
- Omalovánky koní
- Stavba stáje z kostek, hra s dřevěnými (nebo umělohmotnými) hračkami koní
- Výroba koníčka na tyči – na dřevěnou tyčku připevníme papírovou hlavu koně, děti si dají tyč mezi nohy a mohou objíždět „na koni“ překážky

Čtenářská lekce 3. Barvičky

ÚVOD

Aktivita č. 1.

Hudebně pohybová hra:

Čáp ztratil čepičku – zahrajeme si s dětmi jednoduchou hru. Děti chodí po třídě, zvedají vysoko kolena a napřaženými rukama klapou jako čáp zobákem do rytmu. Učitelka zpívá: „Čáp ztratil čepičku, měla barvu, barvičku...“ a řekne např. „MODROU!“ Děti se rozběhnou po třídě a dotknou se předmětu s odpovídající barvou. Hra se několikrát opakuje.

REALIZACE

Děti si sednou do kruhu. Učitelka recituje básničku ze str. 22. Při recitaci zvedá barevná kolečka nalepená na dřívku nebo tyčce podle barev v básničce a skládá je v ruce jako vějíř.

Barvičky

**Já už nejsem maličký,
už znám všechny barvičky:**

**Červená jako jablíčko,
barva žlutá, sluníčko,
zelená je travička,
na ní hnědá kravička.**

**Modré je nebe,
bílý je sníh...
Kolik ještě zbývá
těch barviček mých?**

**Asi ne moc-
černá je noc...**

**Růžová je pusinka,
oranžová holinka,
šedá v koutě myš.
Už to všechno víš?**

Kladení otázek v návaznosti na text básničky.

Pro názornost učitelka vždy zvedne barvu podle básničky.

Barvičky

**Já už nejsem maličký,
už znám všechny barvičky:**

**Červená jako jablíčko,
barva žlutá, sluníčko,
zelená je travička,
na ní hnědá kravička.**

co ještě může být červené?
co ještě může být žluté?
co ještě může být zelené?
co ještě může být hnědé?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Modré je nebe,
bílý je sníh...
Kolik ještě zbývá
těch barviček mých?**

co ještě může být modré?
co ještě může být bílé?

**Asi ne moc -
černá je noc...**

co ještě může být černé?

**Růžová je pusinka,
oranžová holinka,
šedá v koutě myš.
Už to všechno víš?**

co ještě může být růžové?
co ještě může být oranžové?
co ještě může být šedé?

Aktivita č. 2 Pohybová aktivita: Na barvičky

Učitelka položí na zem žluté a zelené obruče. Pro nejmenší děti max. 6 za sebou. Děti dostanou do levé ruky zelený míček a do pravé ruky žlutý míček. Jednotlivě skáčou snožmo do obručí. Při skoku do zelené obruče zvednou ruku se zeleným míčkem a při skoku do žluté obruče zvednou ruku se žlutým míčkem.

Necháme děti skákat pomalu a až princip hry pochopí, můžeme tempo skoků zrychlovat. Pokud nemáme obruče, můžeme použít něco jiného. Barvičky můžeme obměňovat a nemusí se pravidelně střídát, mohou být dvě stejné za sebou nebo jinak, aby se děti musely dobře soustředit. Hra podporuje koordinaci ruka-noha-oko, trénuje hemisféry.

Aktivita č. 3 Housenky

Děti si opět sednou do kruhu. Každé dítě obdrží hlavu housenky vyrobenou z papíru, popř. zalaminovanou a položí si ji před sebe na koberec. Uprostřed kruhu jsou poházená barevná kolečka stejné velikosti jako hlava housenky. Učitelka pomalu recituje básničku, děti vybírají správnou barvu a dávají si ji za svou hlavu housenky. Dbáme na to, aby směr housenky byl zleva doprava.

ZÁVĚR

Aktivita č. 4

Barevná duha

Děti si vyzkouší jednoduchý pokus. Na talíř se vysypou bonbony SKITTLES a dítě si je vyrovná po obvodu talíře. Potom opatrně doprostřed talíře nalije teplou vodu tak, aby dosahovala až ke krajům. Pak už jen dítě pozoruje, jak bonbony pouští směrem ke středu talíře barvy a vytváří duhu.

Další doprovodné aktivity:

- Míchání barev, hra s vodovými barvami
- Další pokusy s barvičkami, inspirace na VIDA! na doma – pokusy a věda pro děti. VIDA! Brno [online]. Dostupné z: <https://vida.cz/vida-na-doma> (cit. 21. 7. 2025).
- Cvičení s barevným padákem
- Rozvíjení slovní zásoby, např. červený jako... autíčko, jablko, krev, srdíčko
- Vybarvovací obrázky podle určených barviček

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Vytleskávání slov z básničky – čer-ve-ná, žlu-tá atd.
- Pohybová hra – Na barevné domečky – děti rozdělíme do čtyř skupin a dáme jim do ruky barevný míček (čtyři barvy míčků). Po stranách herny jsou umístěny čtyři domečky (např. obruče, domečky nakreslené na papíře, barevné krabice apod.) Děti se volně pohybují po herně, na signál učitelky (např. zvoláním Barvičky domů! Myšky domů! nebo zvukový signál atd.) běží do svého domečku odpovídající barvy.

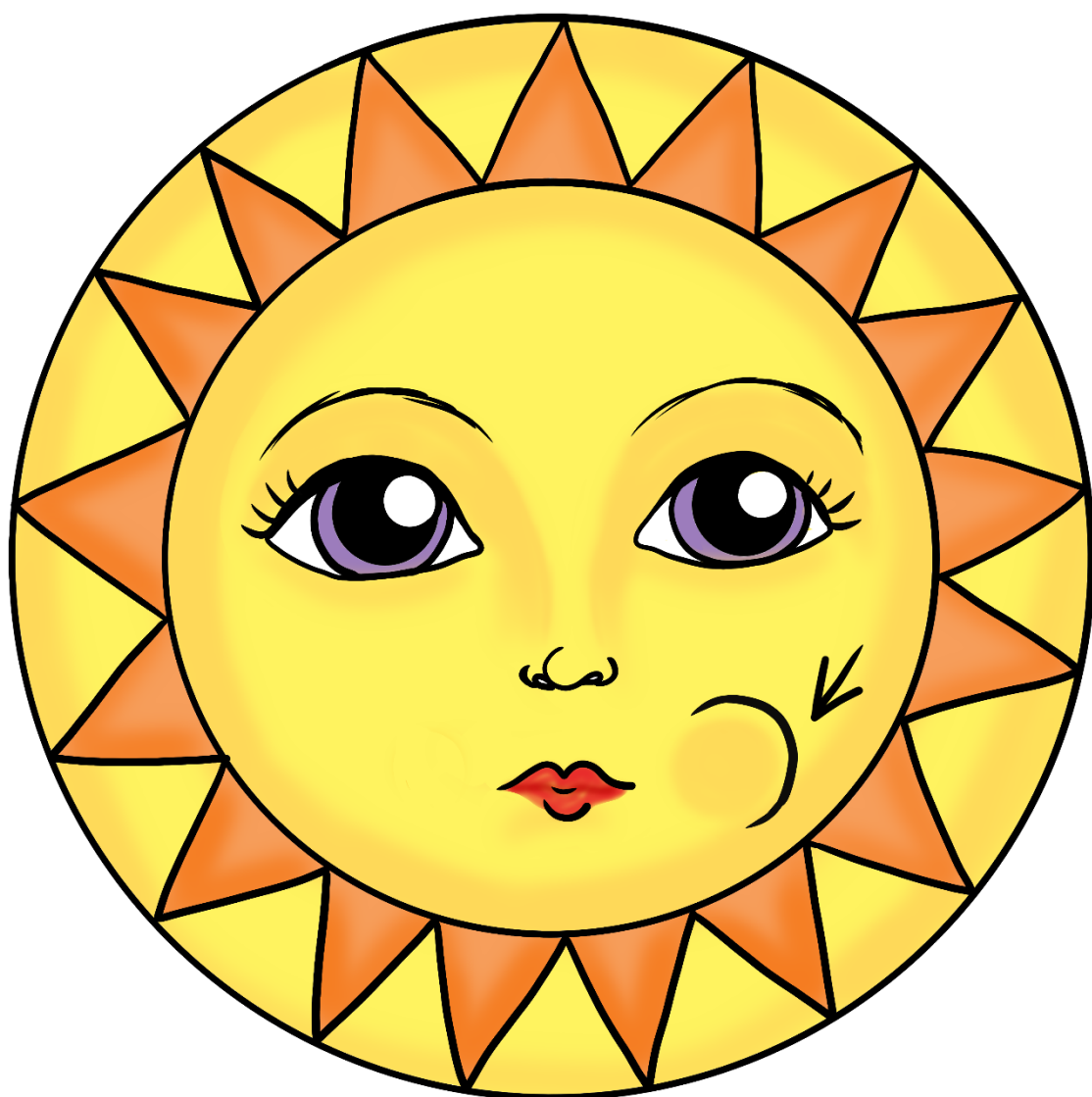
Spolufinancováno
Evropskou unií

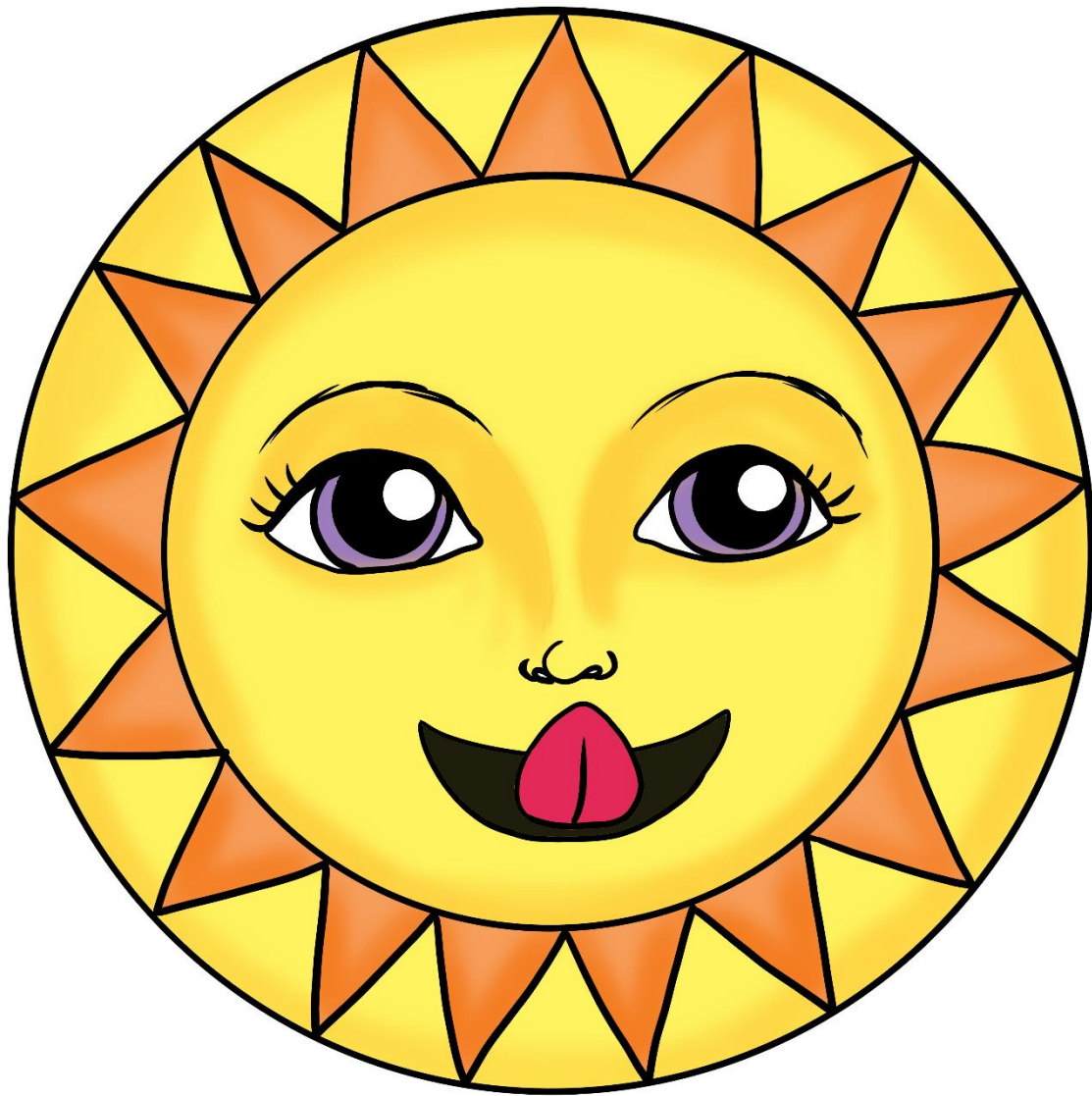

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

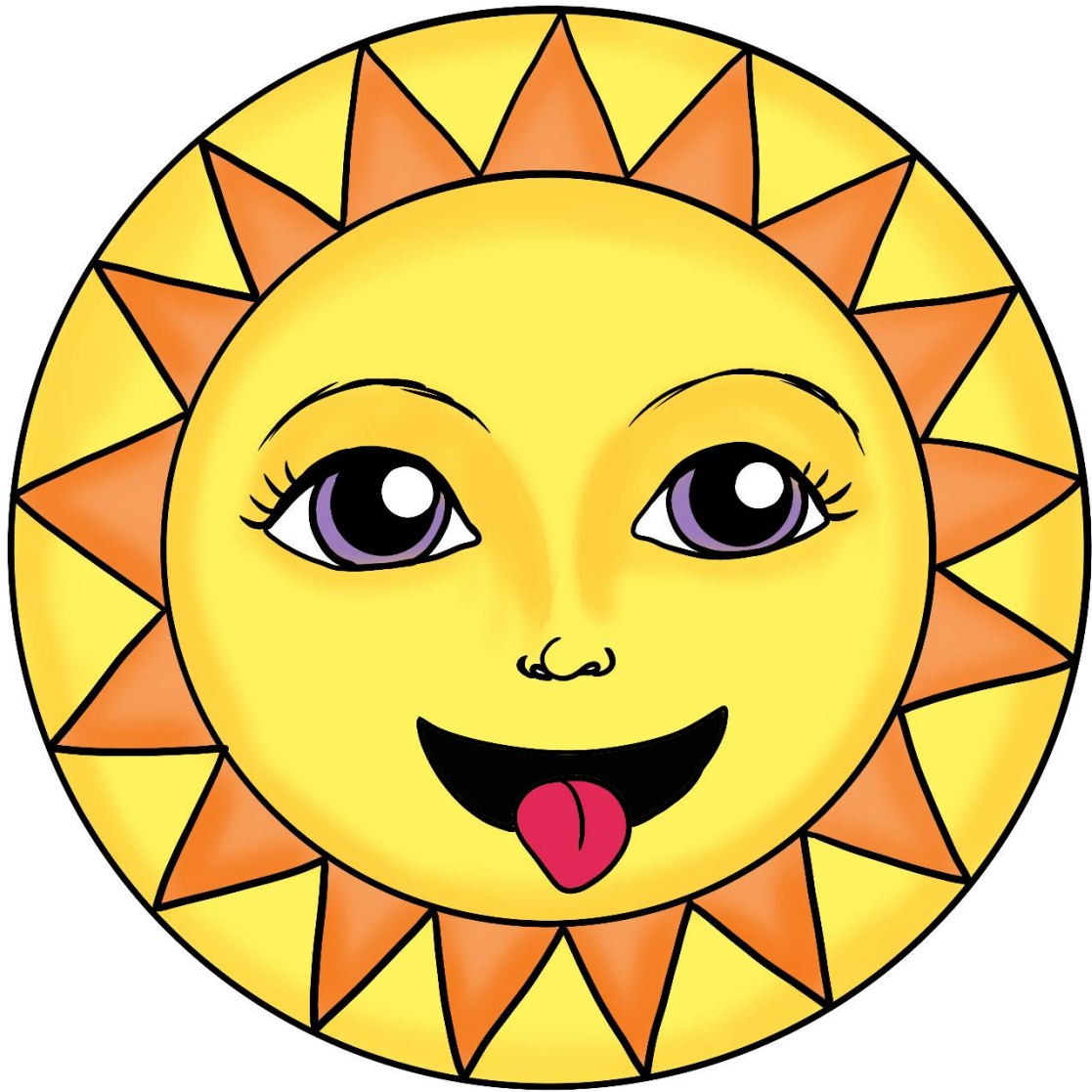

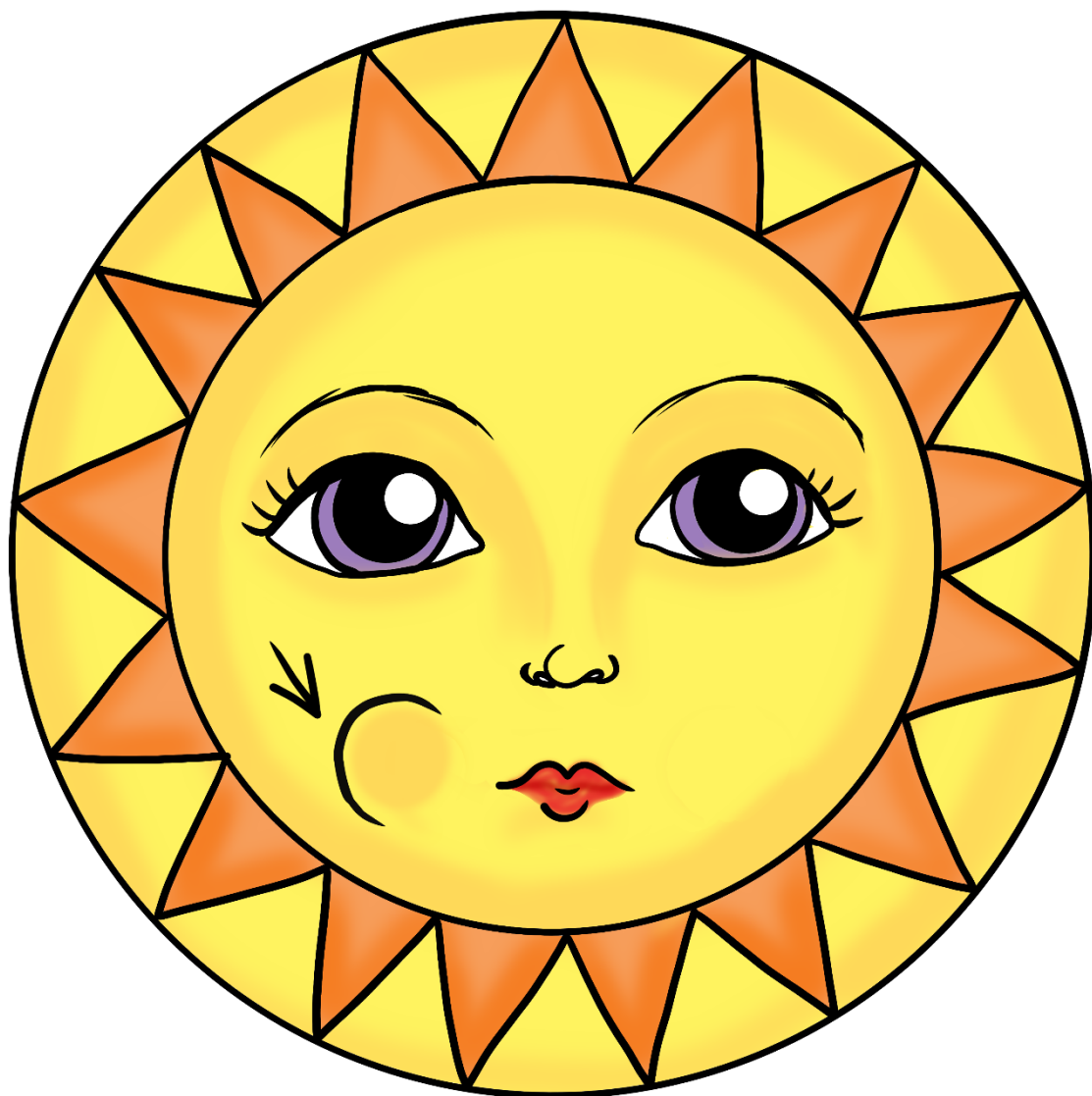

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

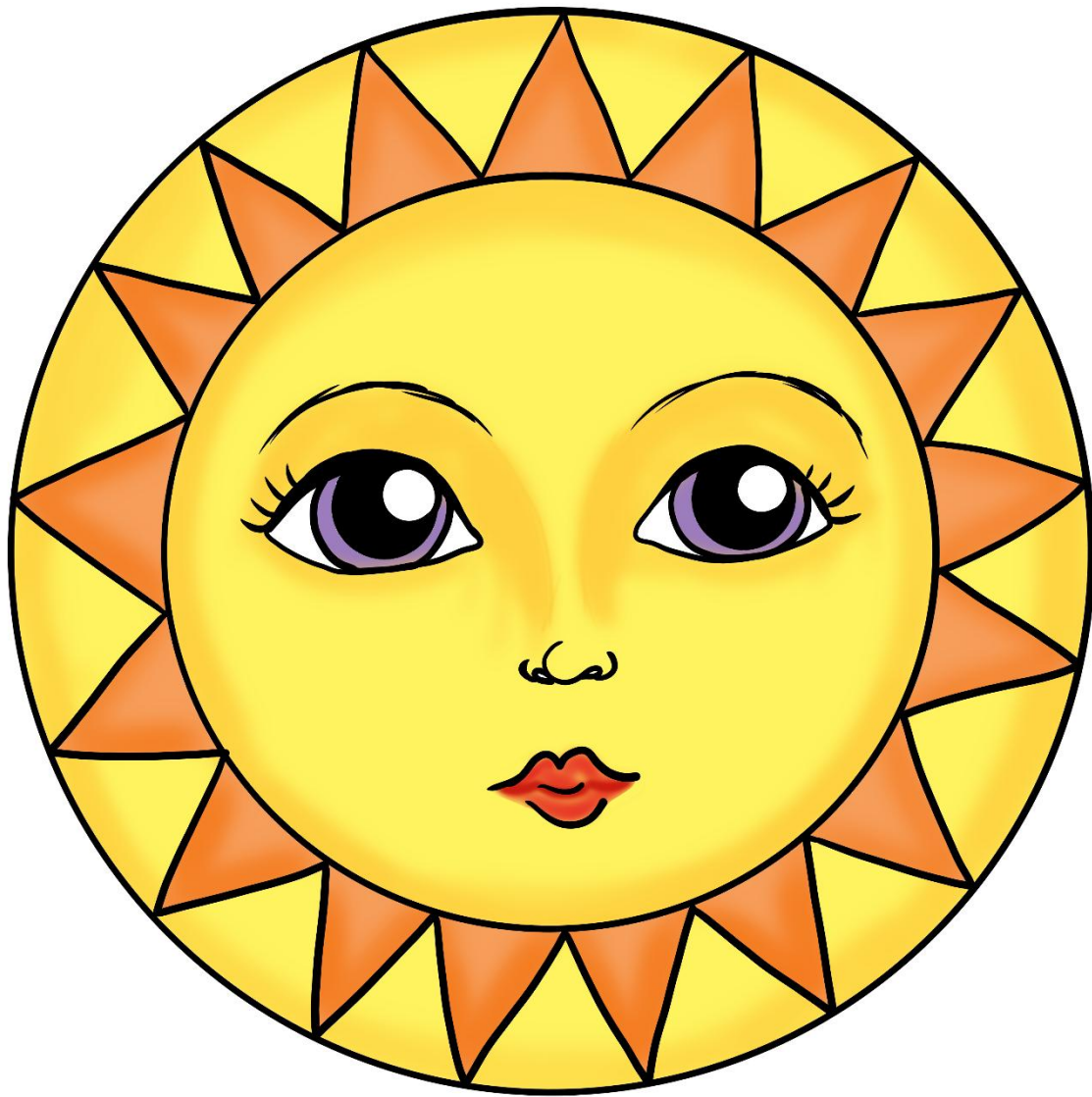

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

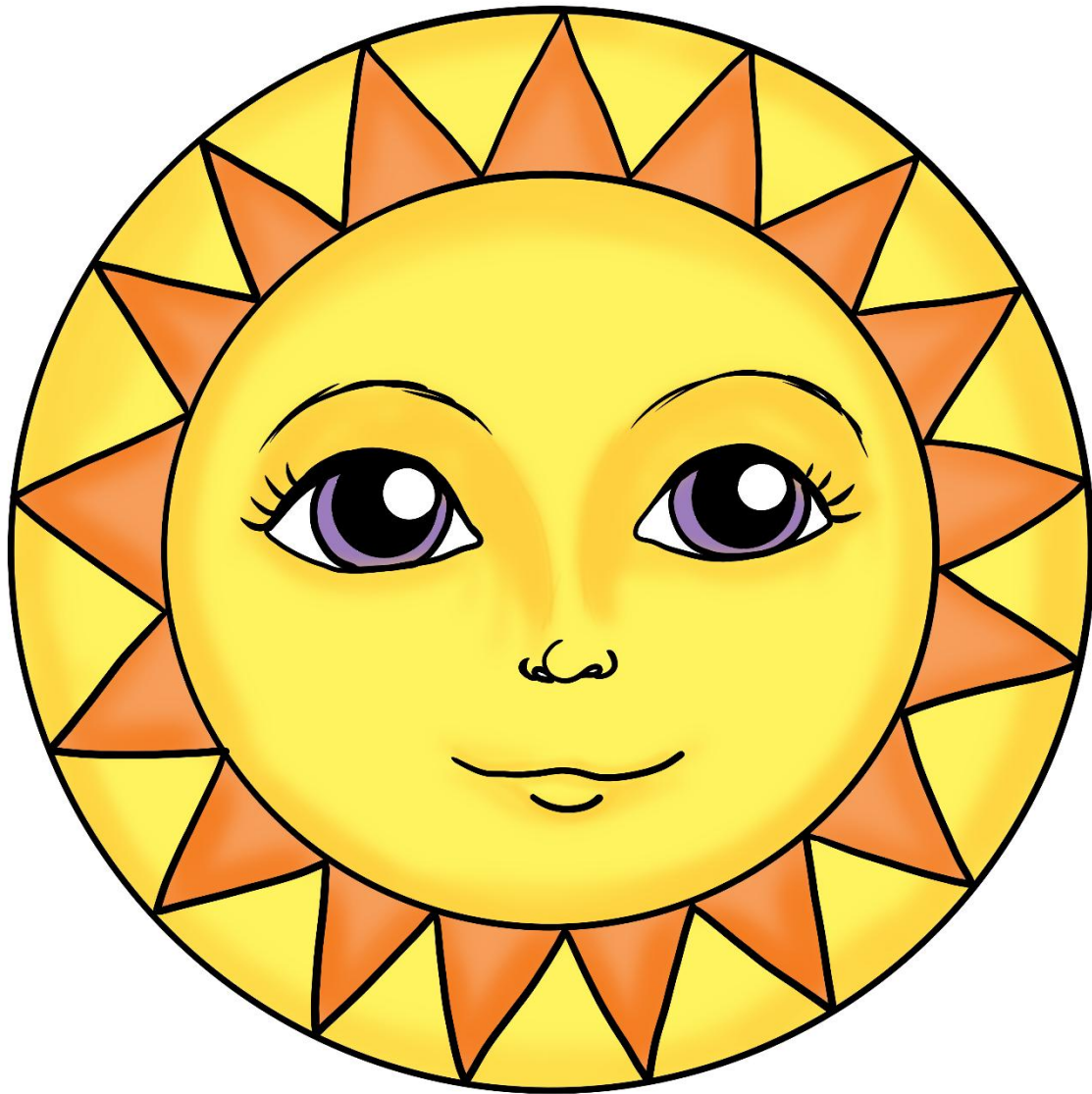
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

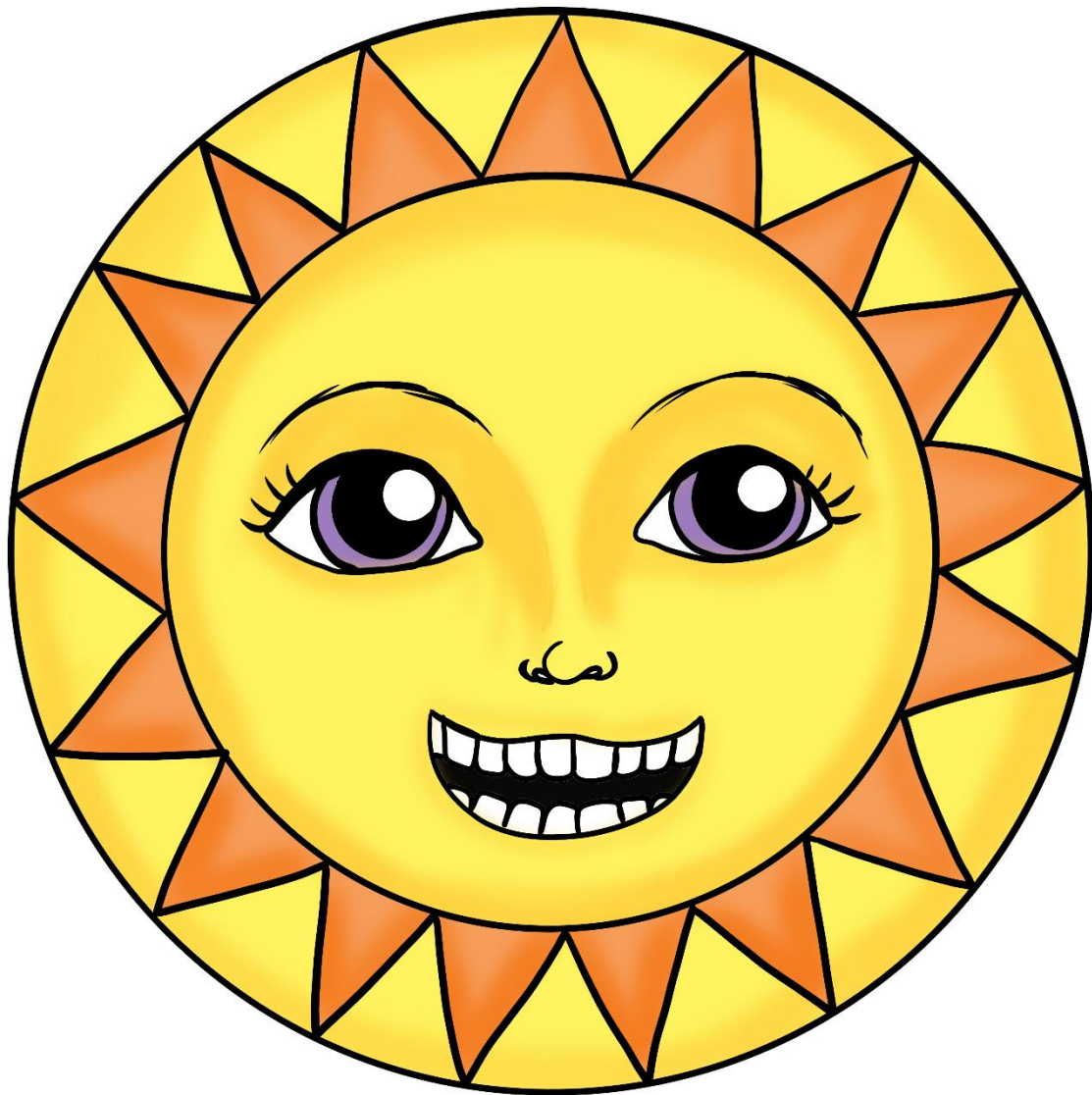
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

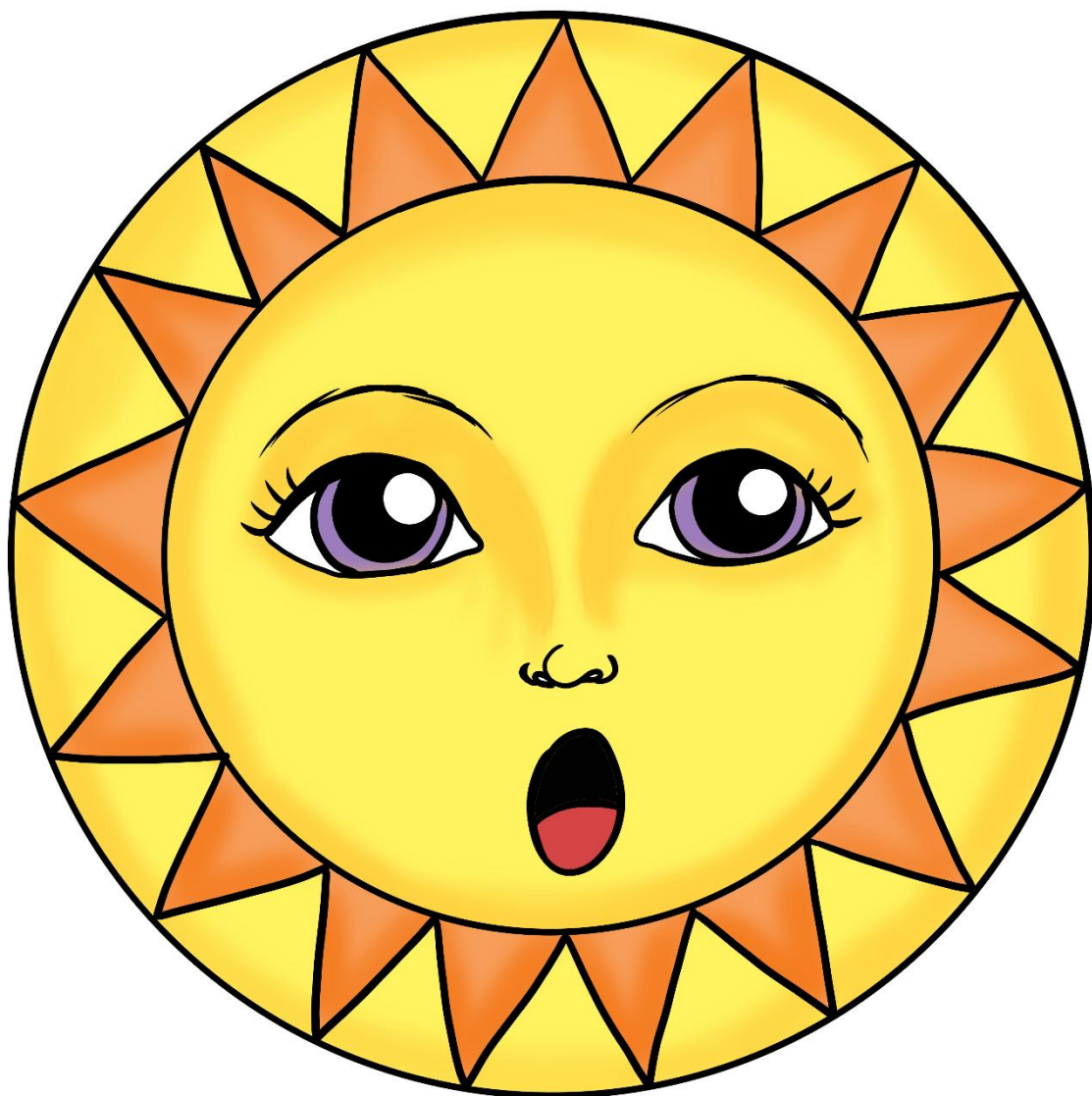
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

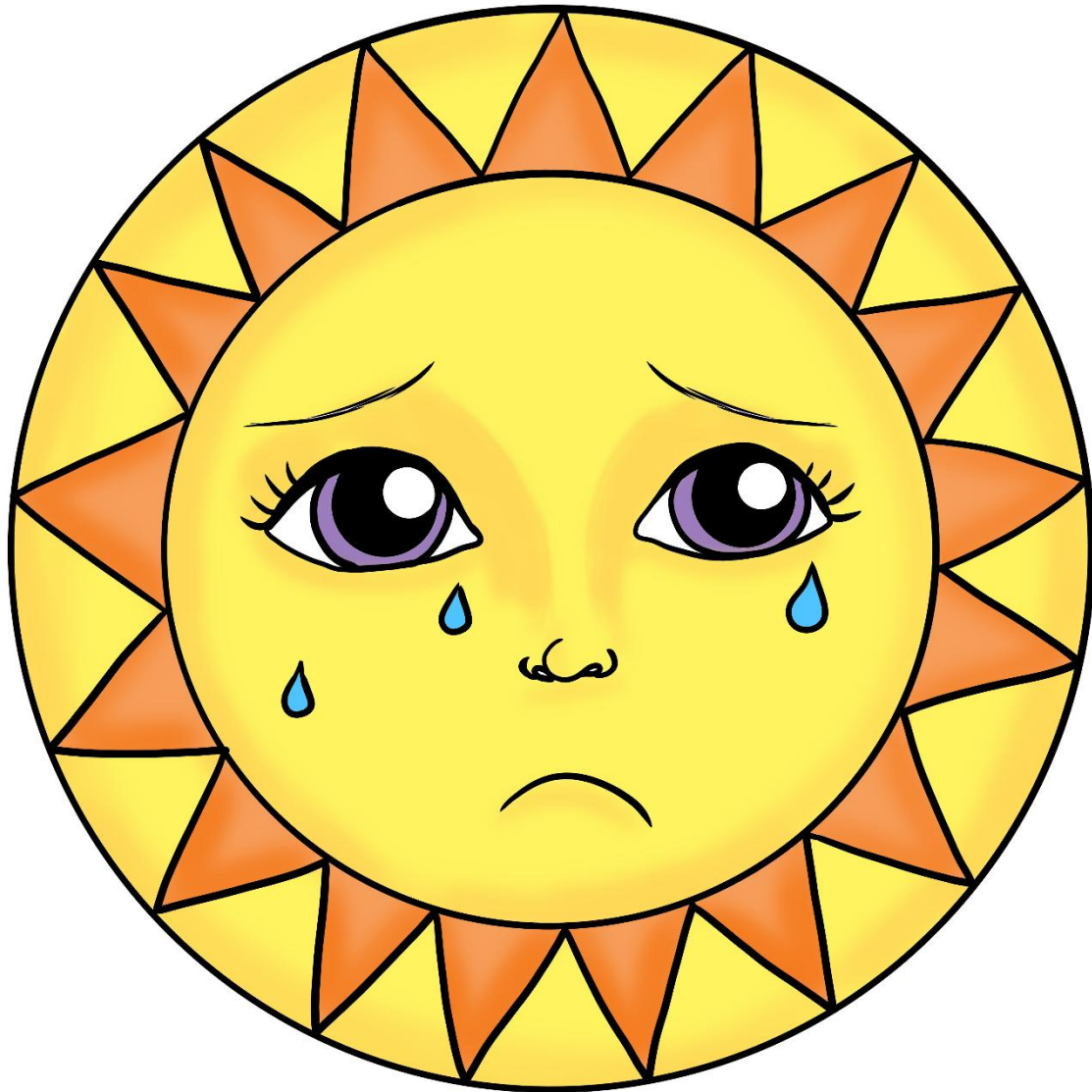
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

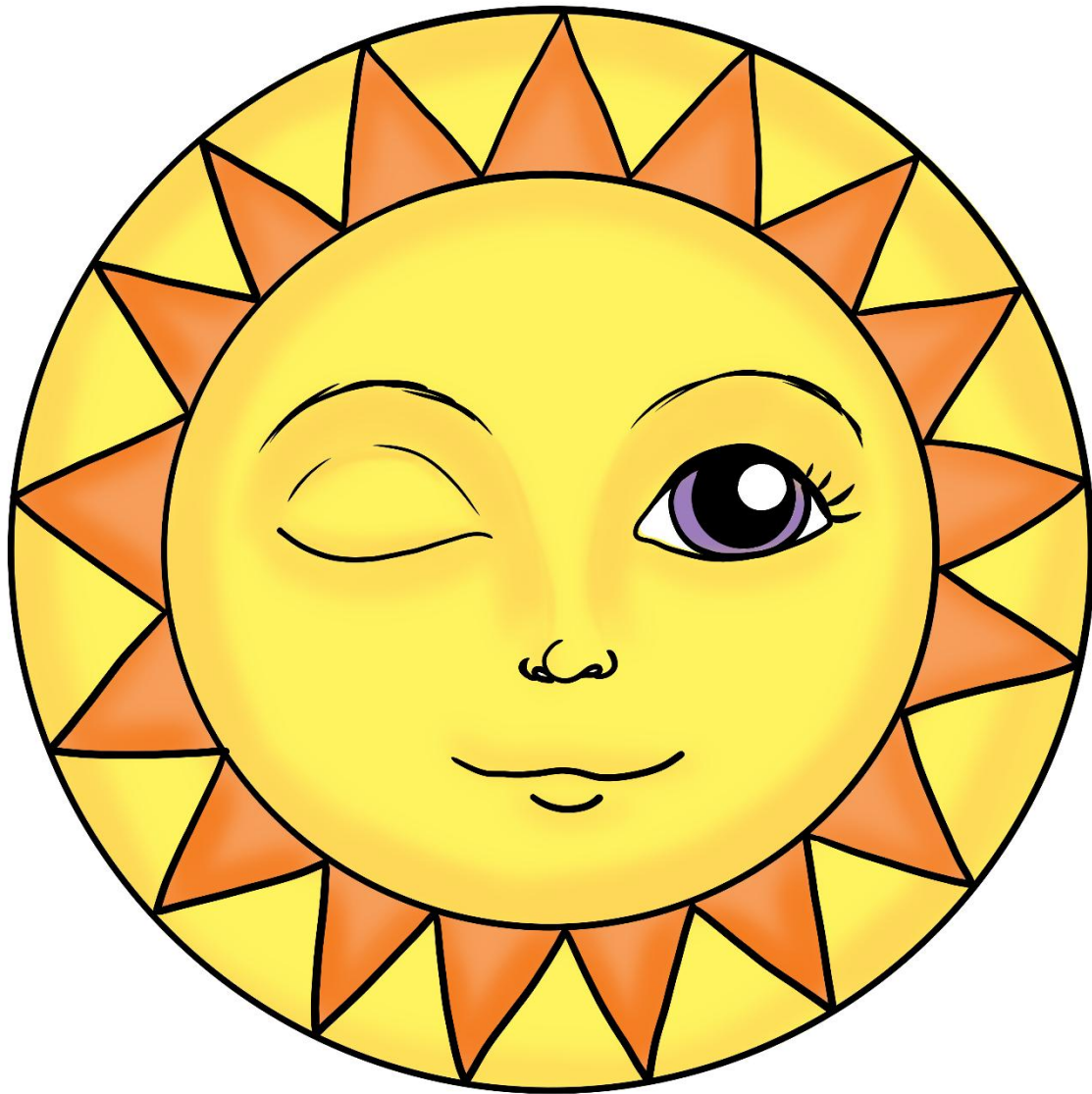
OPAVSKO

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

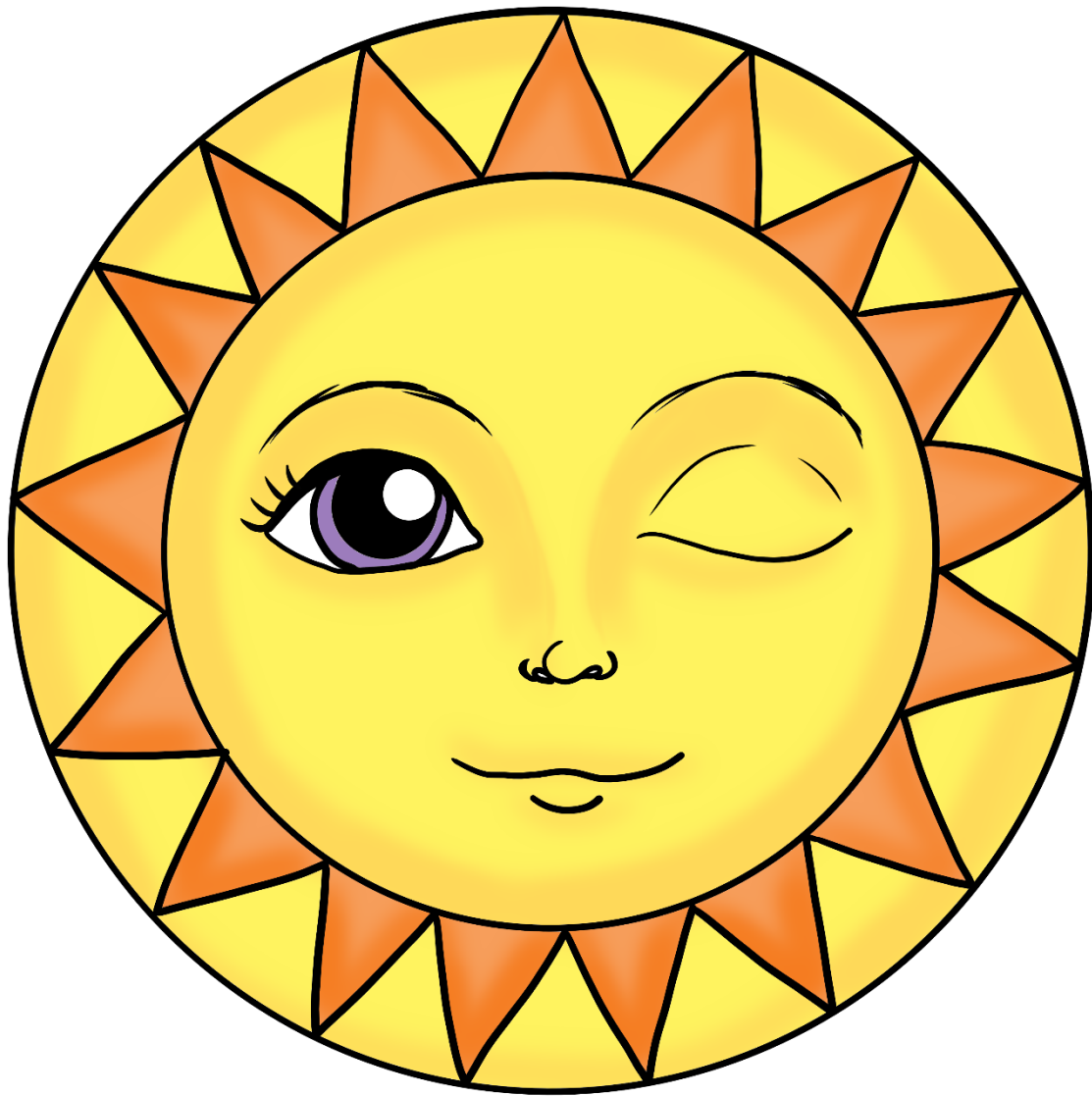
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

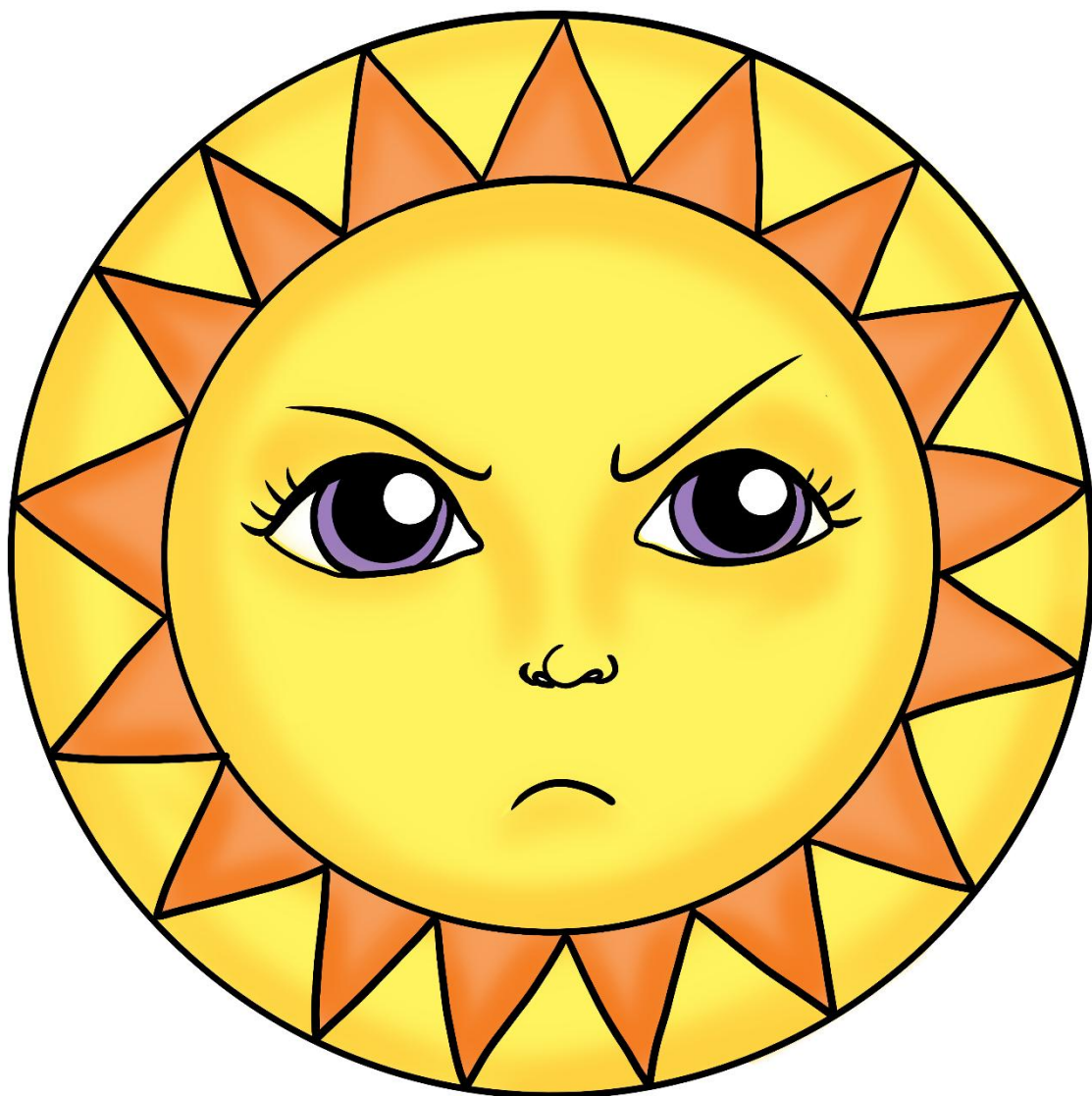
MAS
OPAVSKO

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

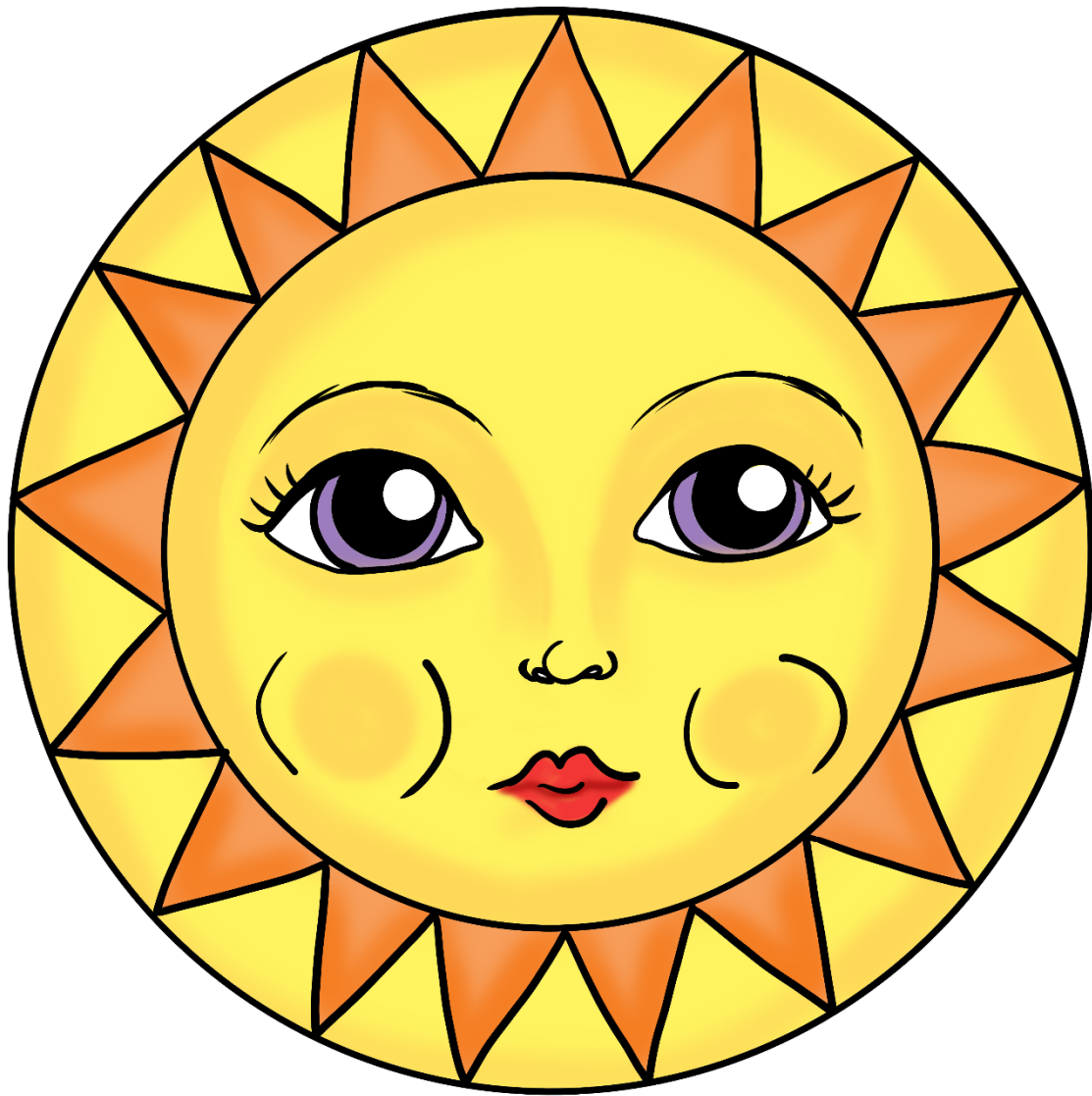
OPAVSKO

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

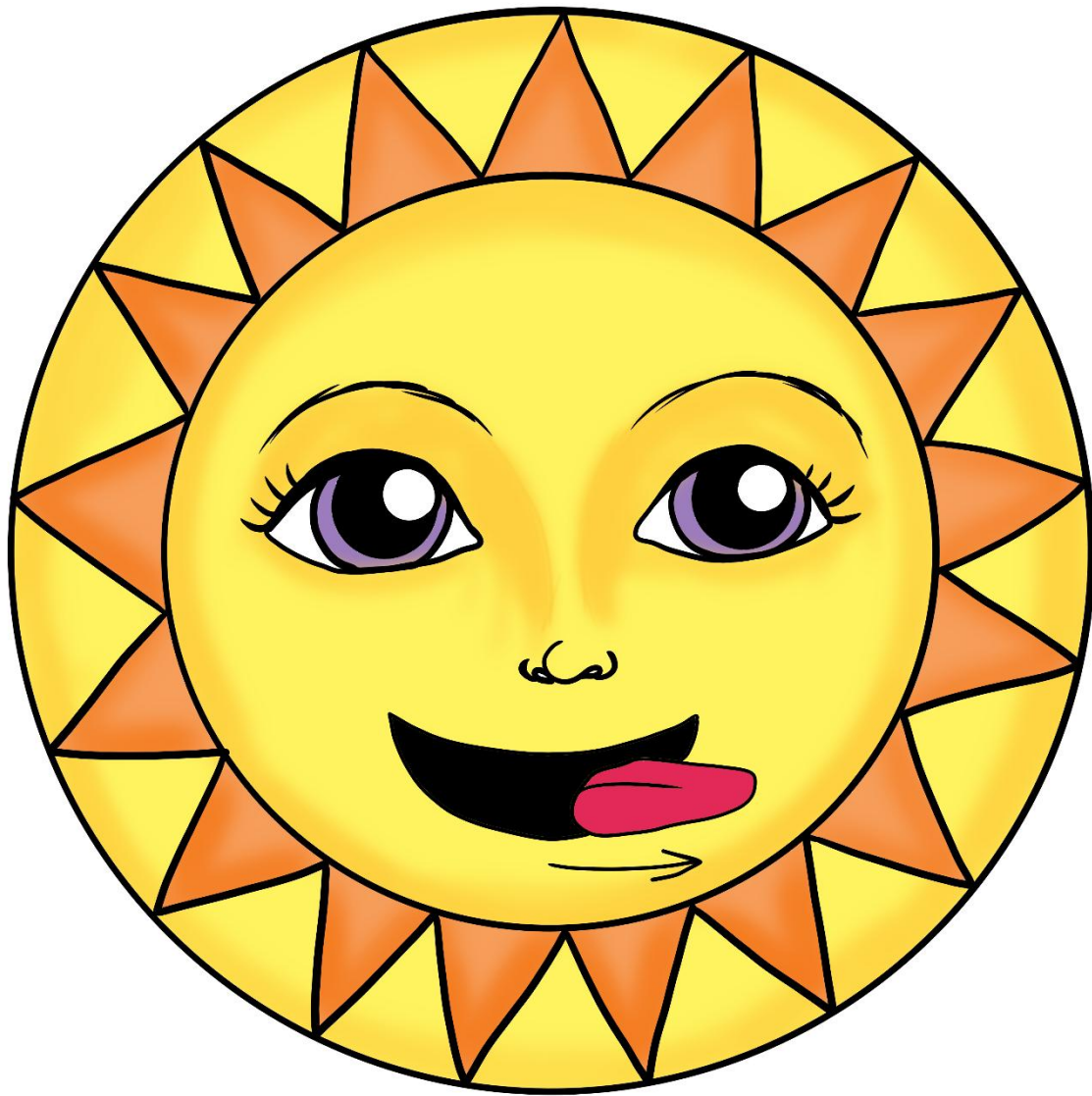
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

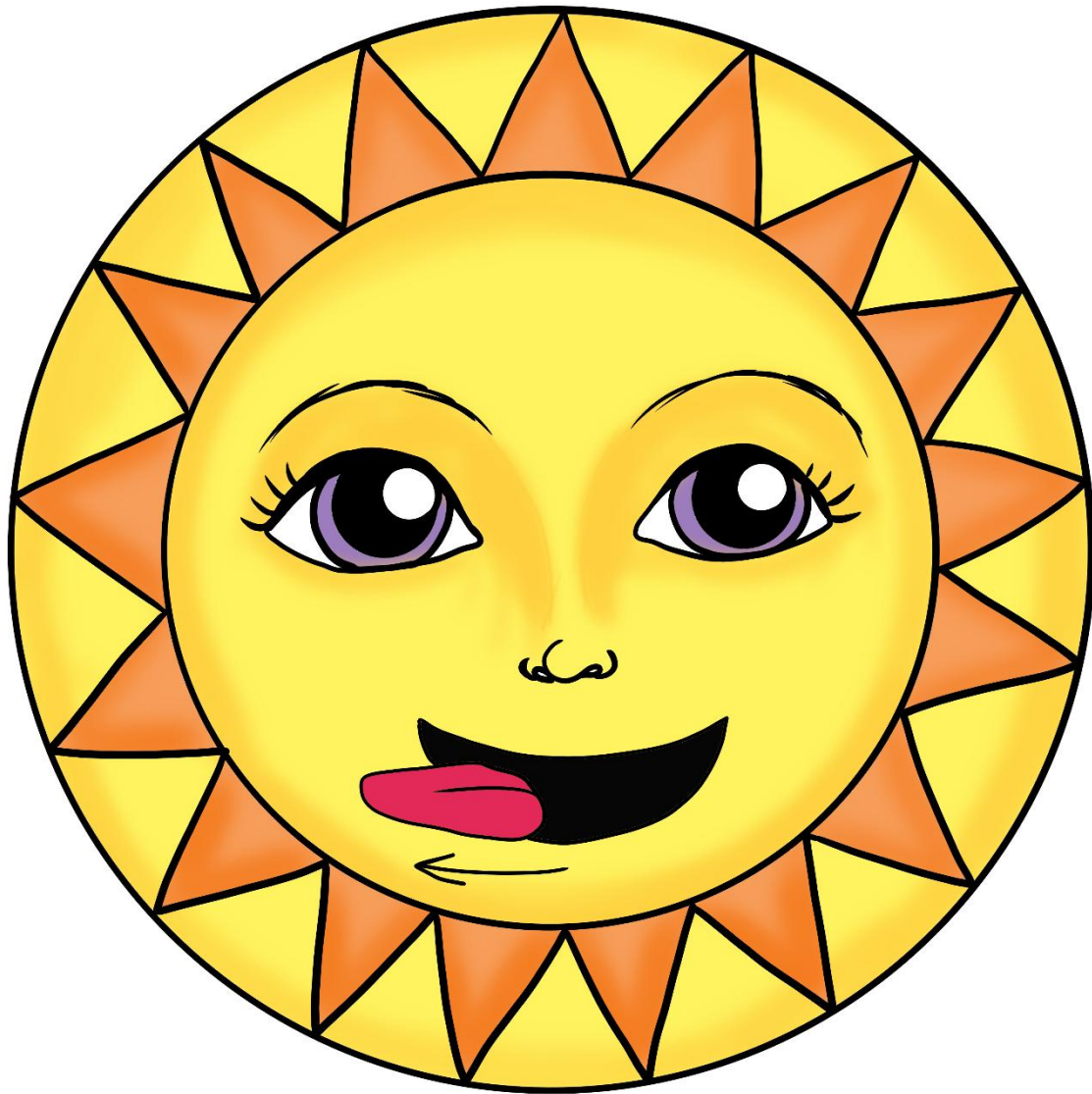
OPAVSKO

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

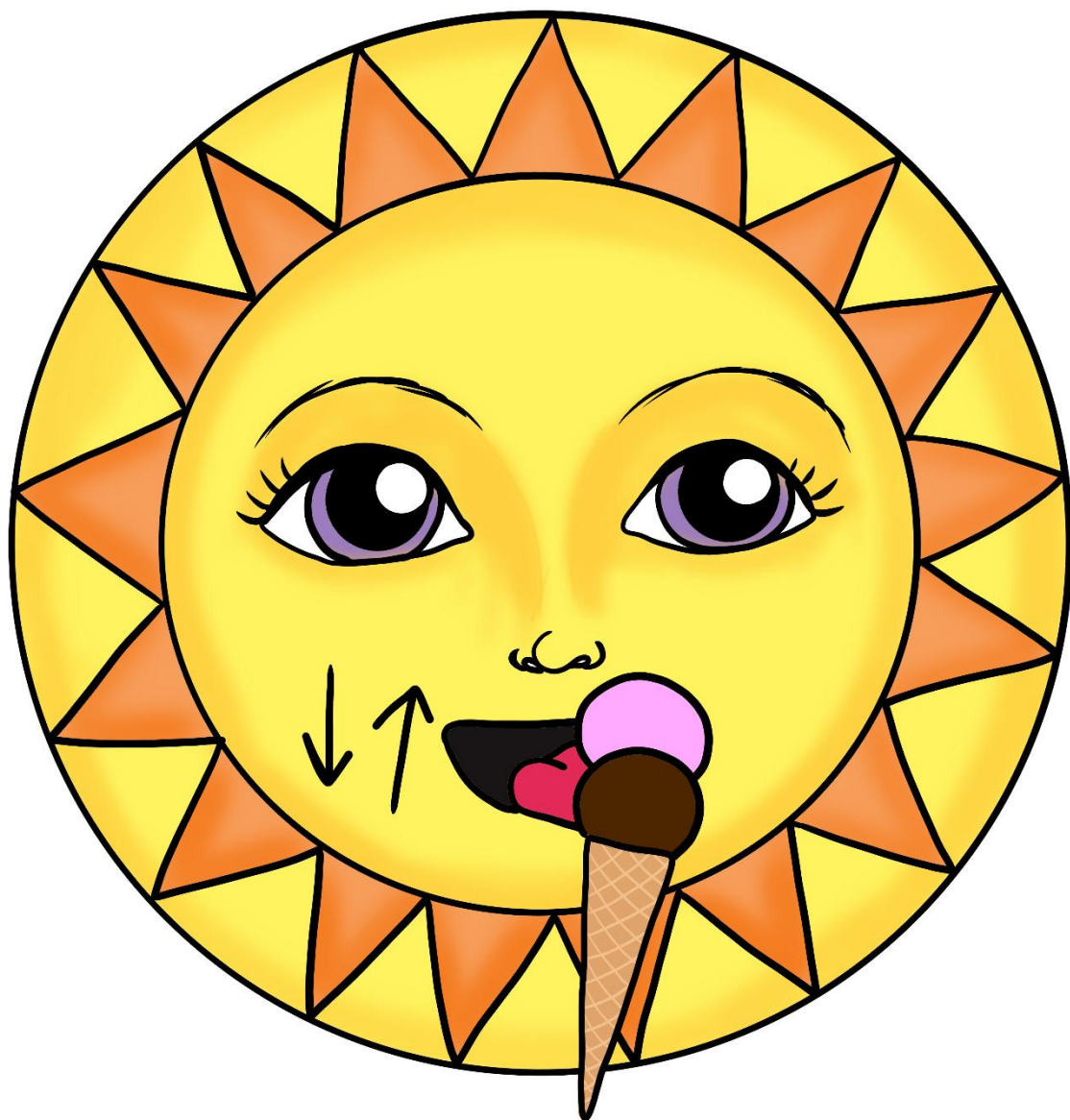
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

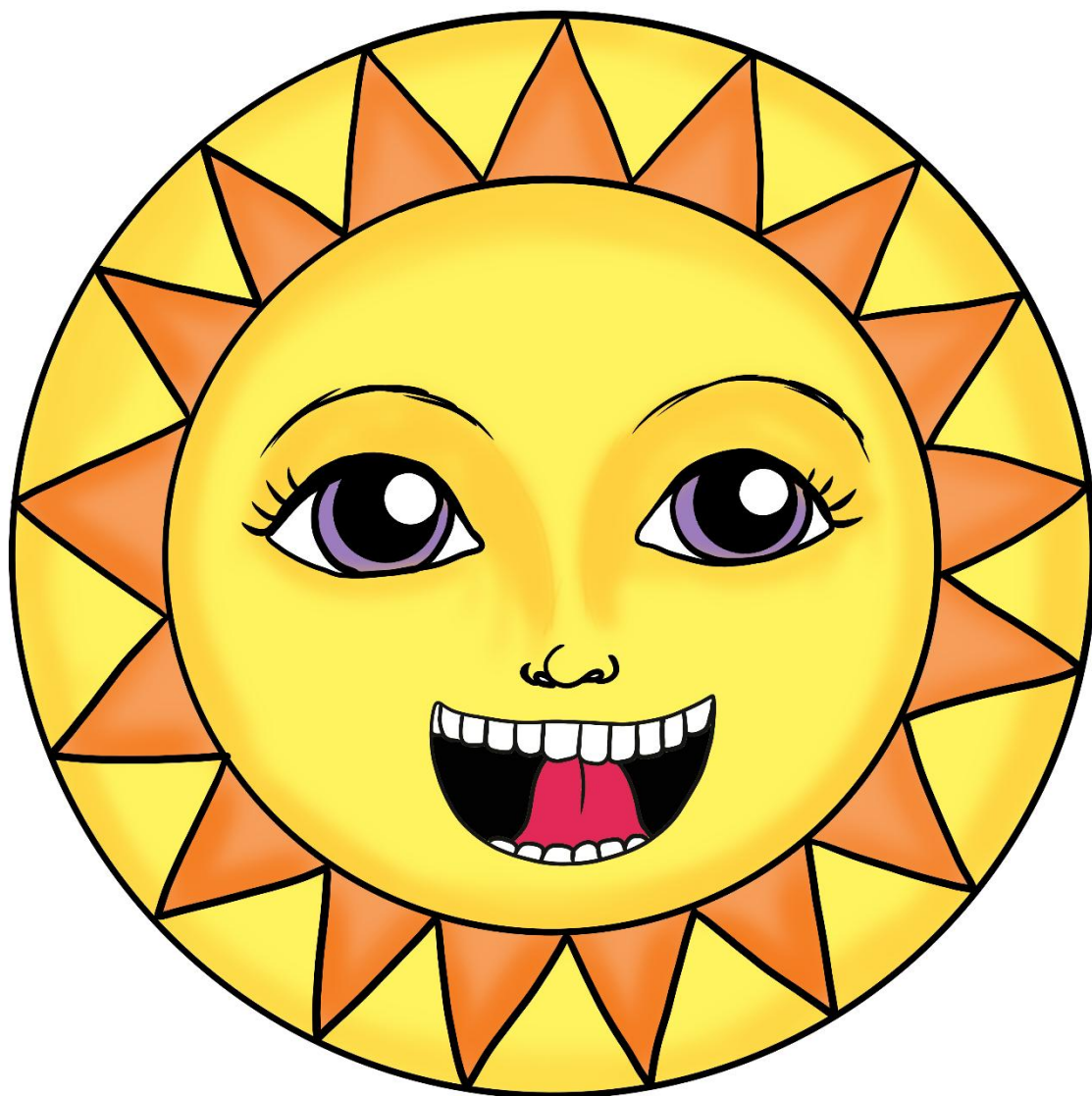
OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

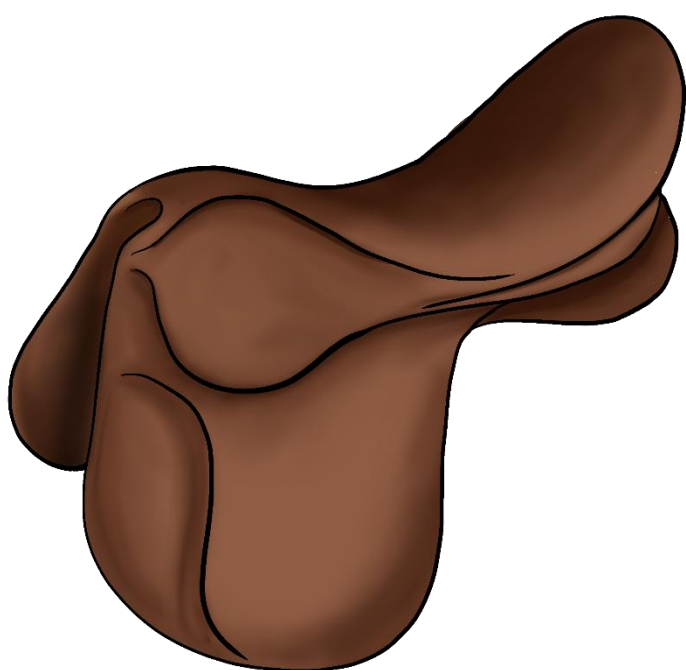
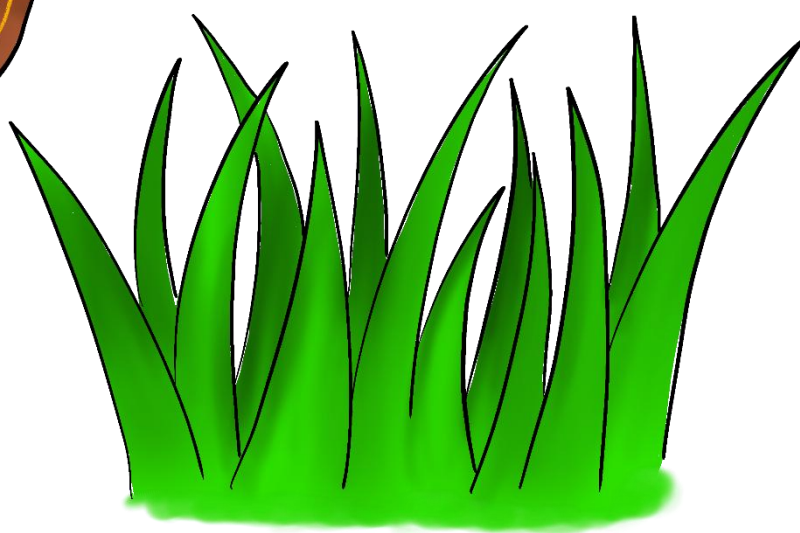
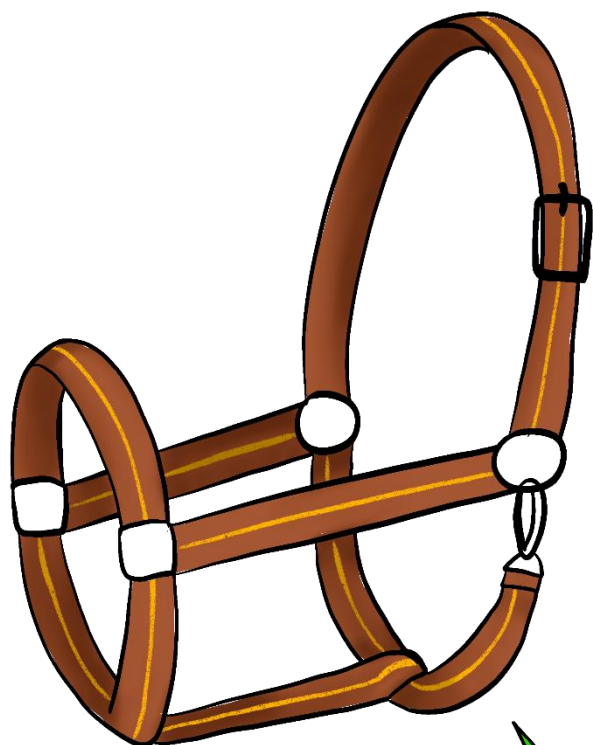
Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha č. 3

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

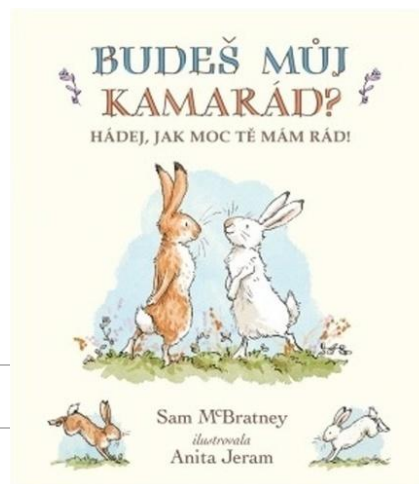
OPAVSKO
MAS

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Martina Šostá

BUDEŠ MŮJ KAMARÁD?

Autor knihy	Sam McBratney
Ilustrátorka knihy	Anita Jeram
Anotace	Zajíček s oříškově hnědou srstí si chtěl hrát, ale cítil se osamělý, tak se vypravil hledat kamaráda. Po nezdarech na Mračné hoře našel zajíčka Tuldu a pak už nic nebránilo užít si hry společně.
Žánr	Příběhy o zvířatech
Téma	Já a moje rodina – Kamarádství
Klíčová slova	pocity (osamělost, radost), spolupráce, kamarádství, sdílení, smutek
Cílová skupina	Děti 3–4 roky
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	20–30 minut (vhodné pro děti s krátkou pozorností)
Rozvojové cíle	Dítě: <ul style="list-style-type: none">• chápe základní význam slova „kamarád“ a rozumí, co znamená být sám a co znamená mít kamaráda,• dokáže popsat, co se stalo v příběhu,• dokáže vyjádřit emoci hlavního hrdiny (radost, smutek, překvapení),• tvořivě reaguje na příběh výtvarným zpracováním nebo pohybovou hrou,• zapojuje se do společné aktivity s ostatními dětmi a učí se základům sociálního chování (pozdravit, oslovit, pozvat ke hře).
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Podpořit u dětí porozumění tématu přátelství, osamění a radosti ze sdílení.• Rozvíjet základní schopnost naslouchat příběhu a reagovat na něj prostřednictvím prožitku a tvořivé činnosti. Pomoci dětem hledat paralely mezi příběhem a vlastními zážitky.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Budeš můj kamarád? plyšáci, výtvarné potřeby, kostky, stavebnice, korálky
Čtenářské strategie	<ul style="list-style-type: none"> • Poslech s porozuměním: aktivní naslouchání čtenému textu a vnímání emocí postav. • Předvídání a otázky: Co asi zajíček cítí? Co se může stát dál? • Propojování: propojení příběhu s vlastními zkušenostmi dětí (Kdy jsem si chtěl/a hrát a byl/a jsem sám/sama?), • Vizualizace: podpora představivosti pomocí obrázků a výtvarné činnosti.
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Děti sedí tak, aby viděly na obrázky. Přivítáme se, představíme knihu a její obálku. <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Čtení s doprovodem otázek • Pohybová hra: Já a můj stín • Tvořivá část: Můj kamarád Tulda (8–10 minut). <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Říkanka o kamarádovi
Informační zdroje	<p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>McBratney, Sam: <i>Budeš můj kamarád? Hádej, jak moc tě mám rád!</i> Praha: Svojtka & Co., 2022, ISBN 978-80-256-2856-0.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Posadíme si děti před sebe tak, aby všechny dobře viděly na obrázky, které jsou moc důležité. Zkusíme podle obrázků předvídat, o čem kniha asi bude, můžeme knihu prolistovat. Po přečtení názvu si můžeme povídat o kamarádství:

- *Kdo je tvůj kamarád?*
- *Co spolu děláte?*
- *Pro ho/ji máš rád/a?*

2. A už čteme – s tím, že dětem ukazujeme obrázky:

Zajíček, ten s oříškově hnědou srstí, si chtěl hrát. Jenže jeho táta, zajíc s oříškově hnědou srstí, měl moc práce a na hraní mu nezbýval čas.

- *Stalo se ti to někdy?*
- *Zažil/a jsi někdy něco podobného?*

"Můžu si jít hrát sám?" zeptal se zajíček.

"To víš, že můžeš," odpověděl zajíc.

"Ale nechod' daleko."

"Neboj, nepůjdu," řekl zajíček a už skákal pryč.

Tatínek měl v malého zajíčka důvěru.

- *Víš, co to slovo znamená?*
- *Jak se musíme chovat, abychom důvěru nezklamali?*

Za chvíli objevil kaluž.

Z té kaluže na něj koukal jiný zajíček. Jen koukal, nic víc.

"Vždyť ty jsi já," řekl zajíček tomu druhému.

Smočil si v kaluži uši a skákal pěšinkou dál.

- *Co myslíte, koho potkal zajíček v kaluži?*

Za chvíli uviděl svůj stín. Stín ležel na zemi a mlčel.

"Dáme si závod!" vykřikl zajíček.

Rozběhl se sem, pak tam, a stín letěl přesně tam, kam on - a zrovna tak rychle.

Vždyť ty jsi já, pomyslel si zajíček s oříškovou srstí.

- *Zkoušeli jste někdy chytit svůj stín?*
- *Co myslíte, jak to dopadá?*

Po další chvíli doběhl zajíček až k Mračné hoře.

A tam, ve vřesu, na něj čekalo překvapení.

Někdo tam stál a díval se na něj.

Někdo opravdový!

- *Kdopak tam čekal?*
- *Jak vypadá?*
- *Co myslíš, chce se taky kamarádit?*

"Ahoj," pozdravil zajíček.

"Ahoj. Já jsem Tulda," řekl ten zajíček z Mračné hory.

"Chceš se mnou kamarádit? Budeme si spolu hrát?"

Ano, pomyslel si zajíček s oříškovou srstí.

Chci si hrát.

To je určitě moc dobře, že si chtěli hrát oba zajíčkci.

- *Jaké hry můžeme hrát ve dvou a více, ale nejdou hrát, když je někdo sám?*

Ti dva se honili mezi vřesy...

Vykopali si hlubokou jámu...

Postavili vysokánskou hromadu...

A bylo jim spolu náramně hezky.

- *Jak poznáme, že je někdo opravdový kamarád?*

Pak vyběhli na Mračnou horu, že si budou hrát na schovávanou.

Tulda si lehl do vřesu a čekal.

Zajíček s oříškovou srstí se přikrčil za kámen a taky čekal.

Čekal, až ho jeho nový kamarád přijde hledat.

Čekal a pořád čekal – a najednou byl čas jít domů. A Tulda pořád nikde.

Kam se jenom mohl ztratit, říkal si zajíček.

Jestlipak ho ještě někdy uvidím?

Kdo ví.

- *Co byste dělali vy, kdybyste se ztratili při hře na schovávanou?*

Táta zajíc byl rád, že už je zajíček doma.

"Jak ses celý den měl?" zeptal se.

"Krásně," odpověděl zajíček s oříškovou srstí.

A najednou, jen kousek od nich, se něco ozvalo. Že by k nim někdo šel?

- *My už to vidíme: kdopak k nim doběhl?*

"Podívej! Bílý zajíček!" řekl táta zajíc.

"Kde se tady asi vzal?"

Zajíček se usmál. Dobře věděl.

"Přišel z Mračné hory, přece. Jmenuje se Tulda – a je to můj kamarád."

Spolufinancováno
Evropskou unií

3. Komunitní kruh:

Posadíme se do kruhu a můžeme si dál povídat o přátelství, o důležitosti mít dobrého kamaráda, o bonusech, která nám přátelství do života přinášejí.

- *Jak můžeme kamarádovi dokázat, že ho máme rádi?*
- *Co pro něj můžeme udělat?*
- *Jak se zachováme, když s námi chce kamarádit někdo, koho ještě neznáme?*
- *Jak přivzeme do hry nového kamaráda?*
- *Jak se chováme např. k novým dětem, které nastoupí do školky?*

Další doprovodné aktivity:

Pohybová hra: Já a můj stín

*Děti rozdělíme do dvou družstev. Děti z prvního družstva běhají, nebo skáčou jako zajíčci a děti z druhého družstva je napodobují a dělají jejich stín.

Ale pozor na bezpečnost: náš stín do nás nikdy nemůže vrazit.

Potom se děti vystřídají.

Výtvarná aktivita: Můj kamarád Tulda

*Děti si nakreslí (či vybarví) Tuldu. Mohou samozřejmě nakreslit i svého vlastního kamaráda. (příloha č.1)

*Použijeme jemné, nebo pastelové barvy – ať kresba působí klidně jako celý příběh.

Pohybová hra: Najdi Tuldu

*Schováme v prostoru plyšového zajíčka, nebo papírový obrázek.

A děti se snaží svého kamaráda najít.

Kooperativní hra: Co dokáží kamarádi

*Necháme děti ve dvojicích tvořit (např. vysokou věž z kostek, dlouhou cestu z PET víček, společné navlékání korálek – každé dítě z jednoho konce.

Necháme děti prožít radost ze spolupráce.

Komunitní kruh: Plyšový kamarádi

*Děti si z domu mohou přinést své vlastní plyšové kamarády. Ty potom představí ostatním a mohou o nich něco říct.

Výtvarná aktivita: Den kamarádství

*Děti si vyrobí jednoduchá přáníčka (či jen veselé barevné papírky) pro své kamarády, aby jim vyjádřily svou přízeň.

Výtvarná aktivita: Kamarádi

*Děti se rozdělí do dvojic (či skupinek) se svými kamarády. Na papír pak obtiskneme nabarvenou levou ruku jednoho z nich a vedle obtiskneme jinou barvou nabarvenou pravou ruku druhého z dvojice.

Sociální cítění: Kamarádství napříč léty

*Zajíček s oříškově hnědou srstí byl sám a byl smutný, než našel kamaráda. Co myslíte, může být někdo smutný i tady kolem nás?

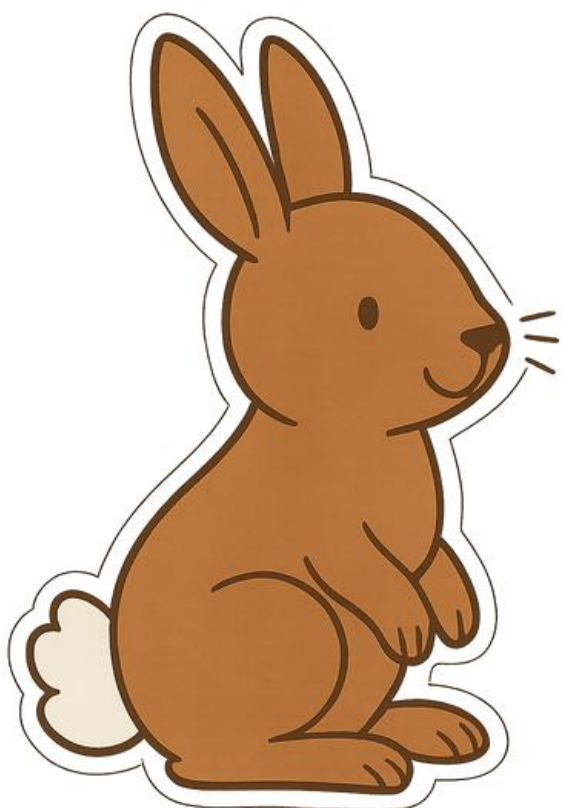
Zkusíme se s dětmi zamyslet nad kamarádstvím napříč léty. Vždyť smutno po kamarádovi může být i babičkám a dědečkům v Domově důchodců, v Klubu důchodců, nebo třeba jen paní sousedce, která bydlí sama v blízkosti školky.

- Jak ji/je můžeme potěšit?
- Společně vymyslet, koho v okolí školky by šlo potěšit (sousedy, seniory).
- Nakreslit obrázek, nebo vyrobit jednoduché přání
- Vložit ho do obálky, nebo zanést
- Případně zazpívat písničku (pod okny domova, přes video, paní sousedce za plotem...)

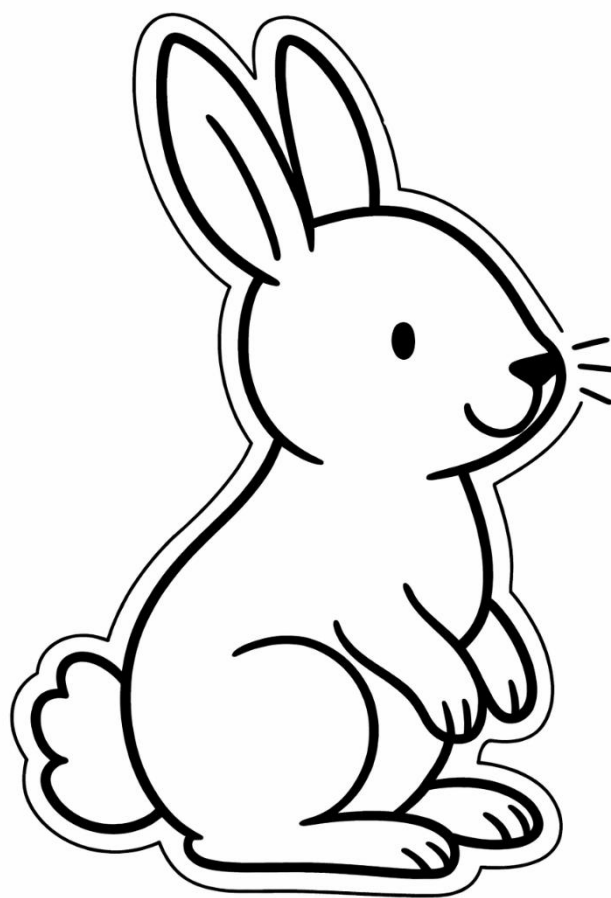

Spolufinancováno
Evropskou unií

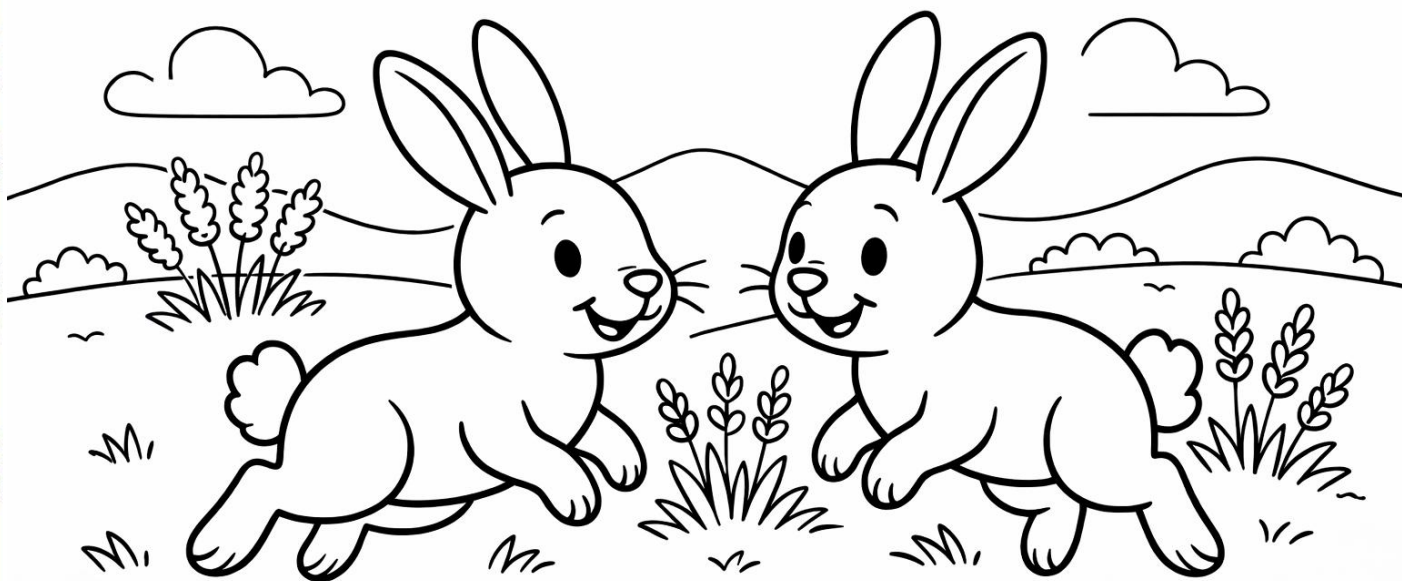

Tulda

Tulda

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Milena Rosová

CHALOUPKA NA VRŠKU

Autor knihy	Šárka Váchová
Ilustrátorka knihy	Šárka Váchová
Anotace	Příběh ze života vesnických dětí přináší pohled na lidové zvyklosti, dětské hry, rodinné a širší vazby v komunitě obyvatel podhorské vesničky.
Žánr	příběh o dětech
Téma	Já a moje rodina – Podzim na vesnici
Klíčová slova	Lidové zvyky, vesnice, dětské hry, roční období, svátky
Cílová skupina	Děti 4-5 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45 minut řízené činnosti, téma je možné dále rozvádět následnými činnostmi během dne či týdne, kniha je také vhodná k celoročnímu průřezovému použití Doba realizace – podzim.
Rozvojové cíle	Dítě dokáže: <ul style="list-style-type: none">• elementární poznatky o ročním období a životě na venkově;• vnímat časové souslednosti ve vyprávění – co se stalo dříve, co se stalo potom;• samostatně vyprávět se zapojením vlastních zkušeností;• spolupracovat při výtvarných a praktických činnostech.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Dítě se seznámí s děním v přírodě na podzim.• Dítě se naučí jednoduše opakovat vyslechnutý děj.• Dítě prohloubí své vnímání časových sousledností.• Dítě zdokonalí svou jemnou motoriku při výrobě draka.• Dítě dále rozvine svou schopnost spolupráce s ostatními.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Pomůcky	Kniha – Chaloupka na vršku, špejle nebo laťky, papír na výrobu draka, voskovky, vodové barvy, barevné papíry, krepový papír, motouz, lepidlo a lepicí páska, barevné listí. Oskenované a zalaminované ilustrace z kapitoly „Jak děti pekly brambory“
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • hodnocení • usuzování • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u> Představení knihy, předvídání... uvedení do děje (představení postav vystupujících v příběhu), úvodní diskuse</p> <p><u>Realizace:</u> Četba vybraného textu prokládaná otázkami pro děti, práce s časovými souslednostmi. Tvorba papírového draka.</p> <p><u>Závěr:</u> Hodnocení, závěrečná diskuse – co se děje na podzim v přírodě? Jak se bavily dříve děti? Co děláme dnes stejně? Co udělaly děti správně?</p>
Informační zdroje	<p>Váchová, Šárka: Chaloupka na vršku. Praha: Česká televize, 2022. ISBN 978-80-7404-363-5.</p> <p>Koželuhová, Eva. Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p><i>Jak to bylo na Tři krále – Chaloupka na vršku.</i> Online. Dostupné z: Jak to bylo na Tři krále – Chaloupka na vršku Česká televize [citováno 2025-10-09]</p> <p>Návod na výrobu draka. Online. Dostupné z: Návod na výrobu draka – šablona a postup – Školní svět [citováno 2025-10-09]</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-10-09]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Úvod – předvídání

Dětem představíme publikaci, zaměříme se na první ilustrace, kde je znázorněná chaloupka a její obyvatelé (řezbář a jeho tři děti) – dotazy vedeme k tomu, zda děti takovou chaloupku znají, kdo v ní bydlí a jak by se mohly jednotlivé postavy jmenovat.

Diskusi můžeme doplnit úryvkem (první přibližně minuta) z prvního dílu večerníčkového seriálu Chaloupka na vršku – odkaz ve zdrojích.

- *Co myslíte, jaká asi byla malá Andulka?*
- *A Honzík?*
- *A jaká musela být Mařenka, když se o svého bratra a sestru starala místo jejich maminky?*
- *Čím byl jejich tatínek? Ano, byl řezbář.*
- *Víte, co takový řezbář dělal? Co se dá vyřezat ze dřeva... máme něco takového i my doma? Třeba v kuchyni?*

Další diskuse směřuje k minulosti:

- *Co myslíte, děti, žilo se na vesnici stejně, jako my žijeme dnes?*
- *Má někdo na vesnici babičku nebo dědečka? Znáte nějakou vesnickou chaloupku – co v ní může být jinak? (můžeme pro srovnání ukázat obrázek panelového domu a vesnické roubenky)*
- *Dřív v takových domečcích žily celé rodiny, rodiče i děti si vzájemně pomáhali, spolu pracovali, ale také prožívali různé radosti.*
- *Hodně záleželo na tom, jaká část roku zrovna byla... Co se asi dělávalo na podzim? Je to podobné jako dnes? Co všechno děláme na podzim my? (posloucháme odpovědi dětí – ukazujeme vše, co souvisí s podzimem a je dostupné v našem dosahu – např. kaštiny, suché listy, žlutnoucí listy za okny apod.)*
- *Dnes si přečteme, co se dělo na podzim okolo chaloupky na vršku. A začneme hned na začátku, v době, které se říká „babí léto“ – kdo ví, kdy to je? (vysvětlíme, kdy nastává období babího léta... je to období začátku školy, zlátnutí listí, kdy sluníčko ještě svítí, ale už není léto)*

2. Realizace – propojování, usuzování, realizace

Jak děti pekly brambory

Léto se chýlilo ke konci. V září PODZIM vymaloval stromy žlutými a červenými barvami. Sedlák Vojta zaorával strniště, aby si pole přes zimu odpočalo. Za pluhem se převracela lesklá zem a po nebi odlétaly divoké husy do teplých krajů.

„Jo, jo, divoké husy na odletu, konec babímu létu,“ prohodil Vojta ke koni Ferdovi a koník zařehotal, jako by rozuměl.

„Táto, už jsme tady!“ volal na Vojtu Martínek.

Ukážeme na ilustraci sedláka orajícího s koněm pole (str. 314) a Apolenku s Martínkem – vysvětlíme, že jde o kamarády dětí z chaloupky na vršku, Andulky a Honzíka)

S Apolenkou vedli na pastvu kozu Lízu a cestou donesli na pole tatínkovi oběd. Postavili košík s jídlem ke stromu na mezi.

Táta jim zamával a děti rychle i s kozou utíkaly za Honzíkem a Andulkou.

Nad loukou u bramborového pole se na nebi vznášel zářivě žlutý (ukážeme na obrázku a necháme děti doplnit slovo -) drak. Honzík Tomšů ho pevně držel na provázku a nemohl se vynadívat, jak vysoko drak létá. Andulka vedla kozu Čertici a uchváceně sledovala draka, který stoupal plavně výš a výš.

- *Kdo už někdy pouštěl na podzim draka?*
- *Létal vysoko?*
- *Udělal jste si ho doma sami, nebo jste si draka koupili?*

Honzík najednou o něco zakopl a upadl. Podíval se, co to. Na sklizeném poli vykukovala ze suché natě brambora.

„Andulko, brambory!“ nadšeně přivolal sestřičku.

„Upečem si je,“ zaradovala se Andulka. Přivázala kozu ke stromu a začala sbírat suchou natě na ohýnek.

Honzík rychle natáhl draka na zem a hned klackem doloval zapomenuté brambory z hlíny. Pak si připravil jemnou suchou trávu a křesal nad ní dvěma kamínky, až jiskry létaly. Ze suché trávy začal vycházet dým a najednou z toho dýmu vyšlehl malý plamínek.

...

A ohýnek se krásně rozhořel. Honzík klackem zahrabával brambory do horkého popela a Andulka jim přikazovala:

**„Brambůrky, brambůrky,
Pečte se do kůrky!“**

- *Hmm, takové pečené brambory, to je ale dobrota. Máte, děti, rády brambory? Co z nich máte nejraději? Kaši, vařené brambory, hranolky? A kdo už ochutnal pečené brambory? Všimly jste si, jak je maminka připravuje? Ano... na pekáči v troubě. Ale dřív se brambory pekly také v horkém popelu přímo na poli, tak, jak to dělají právě teď děti v příběhu.*

...

Honzík s Andulkou seděli na bobku u ohničku a hlídali brambory, aby se nespálily.

...

A už na louku dorazili také Martínek s Apolenkou. Kozu Lízu přivázali vedle Čertice a Martínek hned běžel k drakovi. „Honzíku, já si na chvíli zalítám!“ volal nadšeně.

„Ale dej pozor, ať ti neuleťí,“ nabádal ho Honzík.

Martínek pouštěl draka a ten letěl vysoko, vysokánsko.

„Martínku, půjč mi ho na chvíli, já ještě nelítala,“ prosila bratra Apolenka, která za ním chodila jako ocásek.

„Tu máš,“ podal jí Martínek provázek. „Ale ať ho nepustíš!“ Apolenka provázek pevně chytila.

Martínek běžel k ohýnku a Apolenka popoběhla s drakem po poli. Náhle se zvedl vítr, drak se zatřepotal a vylétl ještě výš.

A Apolenka se najednou vznesla! Letěla vzduchem a nebezpečně se blížila ke kozám, které se klidně pásly. Nejdřív vrazila do Čertice, ta spadla na Lízu a nakonec se obě kozy válely na zemi. Apolenka se vznášela nad nimi a bála se, že ji drak odnese bůhví kam.

„Ááá...!“ křičela strachy bez sebe.

- *Jaký ten vítr asi byl, když nadzvedl Apolenku i s drakem? Byl silný, nebo slabý? Už jste někdy šli v silném větru? Jaké to bylo? Komu vítr cloumal s bundičkou nebo kabátem? Komu z vás zatahal za deštník nebo za šálu? Co se asi stalo dál, když Apolenku skoro odnesl vítr?*

Pohotová (koza) Čertice vyskočila do vzduchu a chyťře překousla provázek od draka. Apolenka s žuchnutím a heknutím dopadla na zem. Naštěstí se jí nic nestalo, ale provázek za drakem rychle mizel nahoru.

Kluci vzhledli od ohně.

„Drak uletěl!“ zvolal rozhořčeně Honzík.

Drak se v dáli u lesa komíhal ve vzduchu a pak padl střemhlav dolů.

Honzík s Martínkem se bez meškání vydali za ním.

Martínek se ještě otočil na Andulku a zavolal: „Andulko, hlídej brambory, ať se nespálí!“

Kluci přiběhli k lesu a rozhlíželi se. V lese bylo temno a strašidelné ticho. Najednou Martínek draka uviděl. „Hele, tamhle je! V tamtom houští,“ ukázal na něj prstem.

A opravdu! Drak byl zapíchnutý do vršku hustého křoví.

Kluci přišli blíž a Honzík se zaraženě rozhlédl. „V houští třeba může být vlk...“ zašeptal.

„Nebo medvěd,“ hlesl Martínek.

„My se nebojíme!“ pronesl nahlas Honzík.

Martínek zvedl ze země klacek a výhružně jím před sebou mával. „Máme šavli.“

V křoví to zapraskalo a něco proti nim vyskočilo. Kluci zaječeli hrůzou a padli na zadek. Přeskočilo je obrovité zvíře a upalovalo pryč.

- *Kdo to asi byl, děti? Jaké velké zvíře se mohlo v lese schovávat v křoví?*

„To byl jelen,“ pochopil vyjevený Honzík.

Martínek překvapeně ukázal do křoví, odkud jelen vyskočil. Stál tam košík! „Hele, táťův oběd, kde se tu vzal?“ vyhrkl.

„Ten jelen ho ukrad,“ napadlo Honzíka.

Martínek se podíval do košíku a vykulil oči. „A sněd tátovi všechny placky!“ dodal vševědoucně.

- *Představte si to, děti! Chudák tatínek, nezůstal mu žádný oběd? Byl na poli za vesnicí... a tam nebyly žádné obchody, žádná restaurace...ani stánek... Tehdy se na pole nosil oběd v košíku nebo v kastrůlku... podobně jako si my nosíme svačinu na výlet. Když mu ale jelen oběd snědl, tatínek byl hlady.*

Naštěstí Honzík napadlo, co s tím: „Tak mu přinesem pečený brambory.“ Pak opatrně vymotali draka z křoví a vrátili se k děvčátkům. Nedočkavě se vrhli k ohýnku.

Andulka právě zkoušela klacíkem jednu bramboru, zda už je upečená, a brambora se krásně napíchla. „Už jsou hotový!“ zajásala.

Honzík vyhrabával brambory z popela a vystrkával je vedle ohniště. Všichni se do nich nedočkavě pustili.

„Au! To pálí,“ stěžovali si a foukali si na ruce a přehazovali si horké brambory z ruky do ruky. Pak se do nich s chutí zakousli. To byla dobrota!

- *Proč ty brambory pálily? Ano, byly zahrabané v popelu. Je popel horký? Do konce tak, že upekl brambory. Když dohoří ohýnek, ještě dlouho na popel nesmíme sahat, abychom se nespálili. Už někdo z vás byl někde v přírodě u ohýnku? Co musíme udělat, abychom nezpůsobili požár... abychom ohýnkem nezapálili i něco, co nechceme? ... (vedeme děti k závěru, že je třeba ohýnek rádně uhasit, nebo počkat až dohoří... a dbát na bezpečnost) Proto i děti, když ohýnek dohořel a už zbyl jen chladnoucí popel, mohly odejít.*

Ale už byl čas jít domů. Andulka s Apolenkou zodpovědně nandaly zbylé brambory do košíku a pak se všichni vydali k domovu...

- *Co myslíte, děti, co se stalo pak? Komu přinesli ty zbylé pečené brambory? Pochválil je tatínek? A když se vrátily z pečení brambor, čím ty děti voněly... ano, tou dobrotou a větrem a podzimem... doplníme...*

Jako návaznou aktivitu s dětmi vytvoříme papírové draky – děti dostanou ve (2-3 děti) vystřížený tvar draka z balicího papíru či výkresu, mohou je pomalovat voskovkami nebo vodovými barvami – nalepit na něj tvary z barevných papírů. Z krepového papíru vyrobí střípce a mašličky. S pomocí učitelky draka připevní na konstrukci ze špejlí a dozdobí draka ocasem. Při procházce pak můžeme draky umístit na terasu či zahradu školky, nebo v případě špatného počasí draky vystavit v prostorách školky. Inspiraci můžeme najít např. na [Návod na výrobu draka – šablona a postup – Školní svět](#)

3. Závěr – hodnocení a usuzování

Necháme děti opět zklidnit a posadit se do kruhu.

- *„Jak se vám líbilo vyprávění o pečení brambor a pouštění draka? Děti šly na louku a pole pást kozy... vzpomenete si, jak se jmenovaly? Ano – Čertice a Líza. Čím se u toho děti bavily? Co se stalo, když pouštěly draka? Jak to, že drak uletěl? A kam zaletěl? Ano, až do lesa a děti tam zažily velké dobrodružství – v lese na ně z houští vyskočil jelen. V tom houští děti něco našly, co to bylo? Košík s tatínkovým obědem. Ale byl prázdný, proč? Kdo ten oběd snědl? Co se stalo, když se děti vrátily na pole? Snědly brambory... Ale nesnědly je všechny, že? Co udělaly se zbylými brambory? Ano, daly je do košíku a odnesly tatínkovi k obědu.*

Bylo to od nich hezké? Co myslíte, co asi tatínek řekl, když mu přinesly takovou dobrotu?

Můžeme také oskenovat, zvětšit a zalaminovat ilustrace z kapitoly Jak děti pekly brambory a použít je k sestavení obrázkového příběhu – děti obrázky sestaví a jednoduše podle nich vyprávějí příběh, který vyslechly. (Děti navádíme pomocí otázek – co se stalo nejprve, co se stalo pak a co se stalo naposled.)

Shrnování:

Vyprávěli jsme si o podzimu a o tom, co se na podzim dělá. Zjistili jsme, jak se dříve bavily děti u pasení koz. A protože draky na podzim pouštíme i my, zkusili jsme si takové draky vyrobit. A až půjdeme příště na podzimní procházku a uvidíme, jak na obloze létá drak, můžeme si vzpomenout, že draky pouštěli už naši dědečkové a babičky. Můžete se jich zeptat, jestli by takového draka uměli vyrobit.

Další doprovodné aktivity:

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Prohlížení knihy
- Sledování některého z dílů seriálu Chaloupka na vršku
- Krátká rozcvička: „Jak dělá vítr?“ (zafoukáme ze všech sil ústy) Jak padá listí? (pohyb rukama shora dolů cik cak, jako by se snášel lístek vzduchem), Jak padají kaštaný? (výskok a doskok do dřepu se doprovodem „bum“, „bum“), Jak se točí vítr v suchém listí? (otočíme se kolem své osy s roztaženými rukama „tákhle“)
- Třídění a opakování pojmů: Jaké ovoce zraje na podzim? (švestky, jablka, hrušky, vinná réva), Jaké je na podzim počasí? (slunečno, vítr, déšť, zataženo), Jaké barvy má podzimní listí? (oranžová, žlutá, červená, hnědá), Co se dělá na podzim? (pouštění draka, vyřezávání dýně, hrabání listí, vaření čaje, pečení jablkového koláče, chození do školky a do školy...) (ideálně doplňujeme obrázky)

Doprovodné činnosti použitelné v době pracovních činností:

- Na výkres nakreslíme jednoduchý obrys panáčka – nalepování barevných listů (panáček a panenka – vlasy, oblečení)
- Vytváření obličeje z různých suchých listů a jeho domalovávání – jaký obličej má asi podzim?
- Obtiskování listů na výkresy, případně koláže ze suchých podzimních listů.
- Sběrání kaštanů a vyrábění zvířátek z kaštanů
- Pouštění draka na vycházce / uspořádání drakiády ve školce.
- Pečení brambor ve školce či při výletě do přírody.
- Podzimní úklid na školní zahrádce – hrabání listí, úklid pískoviště

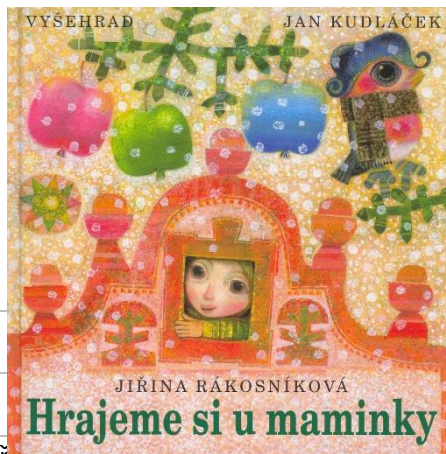

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Milena Rosová

HRAJEME SI U MAMINKY

Autor knihy	Jiřina Rákosníková
Ilustrátor	Jan Kudláček
Anotace	Sbírka lidových a autorských říkadel, písní, net s tematikou čtyř ročních období. Sbírku doplňuje zhudebněná verze v podání souboru Hradišťan pod vedením Jiřího Pavlicey, kniha obsahuje notaci i pokyny ke hram.
Žánr	Lidová slovesnost, autorská poezie.
Téma	<u>Já a moje rodina</u> – Zima
Klíčová slova	roční období, rodina, lidové zvyky, hry, říkadla, písně
Cílová skupina	Děti 4–5 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45 minut v řízené činnosti, Celodenní práce s knihou (možno natáhnout průřezově na celé roční období či školní rok při využití i dalších částí knihy). Zimní období, ideálně když sněží.
Rozvojové cíle	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• elementární poznatky o ročním období;• vnímat rytmus textů, propojit ho s koordinovaným pohybem těla;• pamětně zvládnout písňový text;• rozvoj jemné motoriky.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Dítě se seznámí s děním v přírodě v zimě.• Dítě se naučí krátké rytmizované texty (píseň, říkadlo).• Dítě procvičí koordinaci mezi vyslovováním a pohybem těla.• Dítě prohloubí své znalosti o ochraně přírody v zimě.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Hrajeme si u maminky, ozvučná dřívka, tamburína, triangl, vytištěné materiály k výtvarné činnosti a dramatizaci – obrázky ptáků, špejle, lepidlo, vata, tmavé výkresy, suché listy, suchá tráva (př. seno pro hlodavce), směs semínek pro ptáky, obrázek částí krmítka a hotového krmítka
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • hodnocení • usuzování • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seznámení se s knihou, přebalem a ilustracemi oddělovajícími jednotlivé části, úvodní diskuse – předvídání, o čem kniha bude. <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seznámení se s vybranými texty, jejich recitovanou i zhudebněnou variantou. Zopakování textu, povídání o ptáčcích v zimě, krátká dramatizace – vizualizace. <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozhovor s dětmi, usuzování a propojování Jak se mění svět v zimě? Proč lidové písně a říkadla ukazují, co se v přírodě děje? Jak můžeme v zimě pomoci zvířatům? Co se nám na zimě líbí a co ne?
Informační zdroje	<p>Rákosníková, Jiřina – Pavlica, Jiří. <i>Hrajeme si u maminky</i>. Praha: Vyšehrad, 2018. ISBN 978-80-7601-000-0.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p><i>Jak vyrobit lojové koule pro ptáčky – domácí vegan varianta i klasika z loje</i>. Online. Dostupné z: Jak vyrobit semínkové koule pro ptáčky – domácí vegan varianta i klasika z loje ekokoza.cz [citováno 2025-10-09]</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-10-09]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Úvod – předvídání

Ukážeme dětem knihu – její přebal a ptáme se:

- Děti, co je namalováno na obálce této knihy?
- Vidíte tam holčičku?
- Kde je?
- A co je namalováno nad střechou toho domu?
- A ty bílé tečky všude okolo, vidíte je?
- Co by to mohlo být?
- Co myslíte, o čem ta kniha bude? (cílem je dostat se k odpovědi, která směřuje k zimě, Vánocům, domovu...)

Na tuto odpověď navážeme a ukážeme dětem další celoplošné ilustrace oddělující jednotlivé části knihy – chlapce s loutkou koně, zasněženou krajinu s grošovaným koněm a děvčátkem ve sněhu; žabku s píšťalkou a kvetoucí rostliny u rybníka; panenku z obilí a dozrávající hrušku na stromě; koníka a panáčky ze spadaneho listí a kaštanů...

- O čem všem ta kniha asi bude? – „Ano, bude o zimě, o jaru, o létě i o podzimu...a o tom, jak si můžeme během celého roku hrát.“

2. Realizace – propojování, vizualizace

- Děti, zkuste uhodnout, o kterém ročním období si dnes budeme číst?

**„Sněží, sněží potichu,
Kočky, chodte v kožichu.
Noste kožich kočičí,
pod něj vítr nefičí.“**

paní učitelka ukazuje prsty shora dolů padání sněhu, naznačuje lehký kočičí krok dokola, zkříží ruce na hrudi a potřese si paže, jako by byla zima zakrouťí hlavou do rytmu

„Ano, o zimě... pojďme to zkusit společně“

Děti spolu s paní učitelkou opakují říkadlo a společně ukazují, jak padá sníh, jak chodí kočka, jaká je zima a že pod kožich kočky nefouká.

- Která zvířátka znáte, která jsou venku v přírodě?
- Co myslíte, co dělají, když začne sněžit?
- A co asi dělají ptáci, víte to? O tom je jedna z písniček v knize.

**„Bude zima, bude mráz,
kam se, ptáčku, kam schováš?
Schovám se do javora,
tam bude má komora.“**

- Víte, děti, co je to javor? Jaké má listy?
- Co myslíte, co bude asi ta komora?
- Máte doma komoru?

- *Co to je za místo?*

**Bude zima, bude mráz,
kam se ptáčku, kam schováš?
Schovám se já pod hrudu,
tam já zimu přebudu.**

- *Kam se schová ptáček, když se schová pod hrudu?*
- *Víte, že někteří ptáčci se dokonce zahrabávají do sněhu, aby na ně nefoukal studený vítr?*

**Bude zima, bude mráz,
kam se, ptáčku, kam schováš?
Schovám se já pod mezu,
až přestane, vylezu.**

- *Co je to mez, slyšely jste už někdy to slovo?*
- *Kde bychom ji našli?*
- *Může se tam schovat ptáček?*

**Bude zima, bude mráz,
kam se, ptáčku, kam schováš?
Odletím já do Říma,
neuškodí mě zima.“**

- *Znáte nějaké ptáčky, kteří odlétají v zimě do teplejších zemí?*
- *Viděly jste, děti, někdy hejna ptáků na obloze, nebo sedět řady ptáků na elektrickém vedení?*
- *To se chystají odletět. Ví někdo, kteří ptáci tady v zimě nejsou?*

Rozdělíme děti do 4 skupin (po přibližně 5 dětech). Každá skupina dostane vystříhané ptáčky z papíru a velký tmavý výkres – na jednom připravené nakreslené větve stromu (javor), na druhém jen naznačená čára (země), na dalším stylizovanou mez (nakreslený oblouk) a na posledním obrys krmítka.

1. úkol – nalepit na papír přírodniny (strom – javorové listí; země – vata jako sníh; mez – suchá tráva a listy; krmítko – vystřížené prvky krmítka a semínka (slunečnice, kukuřice aj.)

2. úkol – prstíky namočenými v bílé barvě na tmavém papíře namalovat padající sněhové vločky.

3. úkol – pomoci ptáčkům se na jednotlivých obrázcích schovat – pod listí, do „sněhu“, pod travu, do krmítka. (vystřížené ptáčky mohou děti lepit přímo na výkres, nebo je nalepit na špejle a zapíchnout např. do nalepené trávy na obrázku „meze“.

Hotové obrázky vystavíme na dostupné místo, pustíme nahrávku písně „Bude zima, bude mráz“ z příloženého CD. Společně s dětmi zpíváme s nahrávkou. Zapojíme triangl, tamburínu, ozvučná dřívka. Pak ještě jednou zopakujeme – chodíme dokola po herně jako létající ptáčci a ke konci sloky všichni ukážeme na správný obrázek... co budeme dělat, kam se schováme. U poslední sloky se rozeběhneme dokolečka, jako bychom chtěli odletět.

3. Závěr – hodnocení a usuzování

Necháme děti opět zklidnit a posadit se do kruhu.

- *Jak se vám, děti, líbila písnička o ptáčcích, kteří se v zimě schovávají?*
- *Co myslíte, udělali jsme jim teplé úkryty, aby jim bylo v zimě dobře?*
- *Jak ještě můžeme v zimě zvířátkům pomoci? Krmí někdo z vás ptáčky v krmítku?*
- *Nebo chodíte na procházku do lesa kolem krmelců?*
- *To jsou místa, kam myslivci nosí lesním zvířátkům potravu – seno, jablíčka, mrkev, sůl a jiné věci.*
- *Co ještě můžeme dělat v zimě?*
- *A slavíme v zimě nějaké svátky?*
- *Těšíte se na ně?*
- *Je něco, co se vám naopak na zimě nelíbí?*

Shrnutí: *Ukázali jsme si, jak je těžké pro ptáčky i jiná zvířátka najít v zimě úkryt a potravu. Je podle vás důležité jim pomoci? A mohli bychom pomoci i my v naší školce? (navážeme zvolenou další aktivitou v dalším dni či části dne – např. výrobou lojových koulí pro ptáky)*

Další doprovodné aktivity:

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Prohlížení knihy
- Poslech dalších písní či říkadel z oddílu „Zima“
- Pohybové aktivity – jednoduchý tanec s doprovodem písniček „Šla kočička k muzice“, „Hacafourek“, „Vdávala se myška“ (str. 22-23)

Doprovodné činnosti použitelné v době pracovních činností:

- na tmavý výkres bílou barvou nanést tečky a rozfoukávat slámkou jako sněhové vločky
- skládání a lepení sněhových vloček z vystřížených či vytrhaných kousků bílého papíru
- vytváření zimních dekorací – lepení chomáčků vaty na nit jako girland s vločkami
- vybarvování černobílých obrysů ptáků podle obrázků
- výroba lojových semínkových koulí – nejprve roztrídíme semínka, oříšky a plody – drobná motorika – pak učitelka rozpustí tuk (kokosový tuk a arašídové máslo), vmícháme do něj ovesné vločky, vhodná semínka, oříšky apod. Vlijeme do silikonových formiček (např. donuty). Po zatuhnutí vyjmeme z formiček, navážeme na provázky a můžeme je umístit při vycházce do přírody nebo na zahradě školky.

- Vytváření sněhuláka (buď skutečného na zahradě, nebo stylizovaného z papíru – na vystřižený obrys lepíme chomáčky vaty, „uhlíky“ – pomačkaný černý papír, „mrkev“ – kornoutek z červeného papíru, z papíru vyrobený hrnec a koště udělané z větviček či pásků papíru – skupinová práce)
- Péče o krmítko pro ptáky na zahradě MŠ (kontinuálně)

Prosím k tomuto ML doplnit jakékoli obrázky běžných ptáků, kteří na zimu neodlétají (vra-
bec, sýkorka, kos apod. – cca 5-6) a obrázek (stylizovaný) dřevěného krmítka – bude slou-
žit k rozstříhání a novému sestavení, prosím tedy na formát A4.

Spolufinancováno
Evropskou unií

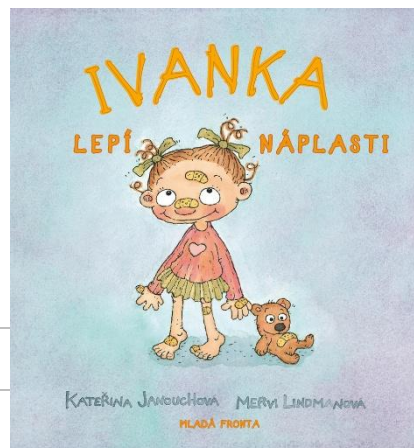

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Martina Šostá

IVANKA LEPI NÁPLASTI

Autor knihy	Kateřina Janouchová
Ilustrátorka	Mervi Lindmanová
Anotace	Ivanka, která se škrábla do ruky, si zranění ošetřila náplastí. A protože se jí tato aktivita velmi zalíbila, ošetřila dalšími náplastmi nejen sebe, ale také své hračky. Milý příběh, kde je jen velmi málo textu. O to větší roli mají obrázky, které jsou veselé a výrazné.
Žánr	Příběh o dětech/ příběh s dětským hrdinou
Téma	<u>Já a moje rodina</u> – Já – tělo
Klíčová slova	zdraví, tělo, náplast, bolest, zranění
Cílová skupina	Děti ve věku 3–4 roky
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	neomezeně – volná doba Pokud dáme práci s knihou – přesah a děti budou pracovat i ve dvojicích, je vhodnější čas léta, kdy jsou holé končetiny.
Rozvojové cíle	<ul style="list-style-type: none">• Dítě dokáže:• rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí,• mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví,• pojmenovat části těla,• přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje,• záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Základní pochopení, jaké úrazy a bolístky dítě může mít• Praktická činnost při ošetření – rozvoj dovedností• Zdraví v souvislostech – podpora zdravých návyků

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Ivanka lepí náplasti, náplasti, obvazy, doktorské kuříčky. Hračky, které se budou ošetřovat – větší plyšáci, panenky, voskovky, papíry.
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • usuzování • kladení otázek
Stručný popis lekce (odrážky)	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikativní kruh: povídání o zdraví <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • řízená činnost: přečtení knihy <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vracíme se k tématu zdraví při různých činnostech během dne
Informační zdroje	<p>Janouchová, Kateřina. <i>Ivanka lepí náplasti</i>. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2178-4.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>HONIL BACIL BACILA – (MŠ písně) – tělo, zdraví, hygiena. YouTube [online]. 2022 [cit. 21. 7. 2025]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=rYUn_wYBg28</p> <p>ŽÁČEK, Jirí. <i>Aprílová škola: básničky a písničky pro děti</i>. Praha: Šulc a spol., 2005, s. 108. ISBN 80-7244-134-1</p> <p>SVĚRÁK, Zdeněk a Jaroslav UHLÍŘ. <i>Zpěvník: písničky z pořadu Hodina zpěvu</i>. Praha: Fragment, 2005. ISBN 80-7200-917-2.</p> <p>Čištění zoubků. In: BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. <i>Školní zralost: Co by mělo umět dítě před vstupem do školy</i>. Brno: Computer Press, 2010, s. 63</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. S dětmi v kruhu si povídáme o zdraví.
 - Jak je chráníme, čím je podporujeme.
 - Co naopak zdraví škodí a proč.
2. Děti si posadíme před sebe a budeme číst knihu.

Velký důraz klademe na obrázky, protože text je velmi krátký.

Spoustu věcí můžeme probrat ihned během čtení (v závislosti na obrázcích), diskutovat můžeme i po přečtení knihy.

3. Text knihy po stranách/dvoustranách:

Ivanka má bolístku.

Potřebuje náplast.

Na všechny prstíky.

Potřebuje spoustu náplastí.

Čím si Ivanka nejspíše ublížila?

Je bezpečné pracovat s nůžkami, které mají ostré špičky?

Ivanka se škrábla do ruky.

Potřebuje další náplast!

Vypadá to, že Ivanku něco moc bolí?

Chová se Ivanka rozvážně a bezpečně?

Náplastí jsou prima.

Ivanka si je nalepuje.

Jakou má Ivanka náladu?

Náplast dobře drží.

Je na ní holčička

se žlutým pejskem.

Proč myslíš, že jsou na náplastech obrázky?

Jaký obrázek na náplasti by se líbil tobě?

Ted' už bolístka nebolí.

Ivanka utíká. Uhodila se do prstů na noze.

Podlaha jedna! Udělala Ivance bolístku.

Ivanka pláče.

Tady nepomůže nic. Jen náplastí.

Kdepak máme prsty na noze?

Může za bolest Ivanky podlaha?

Jak můžeme utiřit pláč?

Náplastí na všechny prstíky.

Tři, čtyři a sedm.

Ivanka náplastí pečlivě nalepuje.

Počítá Ivanka správně?

Zkusíme spolu spočítat prstíky na ruce...

Spolufinancováno
Evropskou unií

Jenom opatrně.

Když se podíváme na obrázek, co je na něm špatně? Co by se mělo změnit? (nepořádek)

**I panenka má dneska bolístku.
Bolí jí hlavička.**

Co vše si Ivanka připravila, aby mohla panenku ošetřit?

**Panenka potřebuje náplast
na ucho,
na oko a na nosánek.**

Kde máme koleno? Bříško? Palec?
Jazyk? Rameno? Záda?...

**Náplasti jsou už staré.
Lepidlo špatně lepí.
Náplasti se odlepují.**

**Ivanka si musí vzít
ze zásuvky nové náplasti.**

Chová se Ivanka rozumně?
Jak postupujeme,
když chceme něco, co je vysoko?

**Ivanka se píchla do rtu.
Teče jí krev. Pusinka bolí.**

Co právě Ivanka s médou dělají?
Čím se Ivanka zranila?

**Náplast dobře chutná.
A ještě jednu na tvář.**

Co dalšího mimo náplasti by Brumíkovi
mohlo pomoci, aby se cítil lépe?

**Brumík onemocněl.
Je smutný.
Musí dostat náplast.**

Kam dostal Brumík náplast?

**Ivanka mu pomůže
a náplast mu nalepí.**

**Ivanka potřebuje hodně náplastí.
Chce ještě další.**

**Náplasti nedošly.
Ještě tu nějaké jsou.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAŠ
OPAVSKO

**Ivanka si náplasti dobře ohlídá.
Rozhoduje o tom, kdo je dostane.**

**Na kolínko, na břicho.
A jednu velkou do vlásků.**

**Ted' náplasti došly.
Krabíčka je prázdná.
Panenka i Brumík mají radost.
Ivanka má zdravé prstíky.**

**Ještě štěstí, že jsou na světě náplasti!
Hodí se, když se přihodí nehoda.
Ivanka už nemá žádnou bolístku.
A hned zítra si pořídí nové náplasti.**

Zopakujeme: Kde je kolínko? Bříško?
Nosík? Ouško? Oko? Krk? Brada?...

Co ještě nám může pomoc při
uzdravení? Čaj, tableta, mast...

Jak se jmenuje obchod, kde se náplasti a další
léky a léčiva kupují?
Víš, kde je?

4. Závěrečné shrnutí všeho, co o zdraví víme:

- Péče o tělo zvenku (vlásky, zoubky, nehty, kůže, ochranné brýle, přilby...).
- Správná strava (ovoce, zelenina, ryby...), nevhodná strava (sladkosti, bílé pečivo, sladké nápoje...).
- Zdravé otužování.
- Možnosti léčení a ošetřování (náplasti, mastičky, bylinky...).

5. Doporučená literatura:

- Hämmerle, Susa: Nemocnice: místo, které znám
- Holmannová, Drahomíra: Pohádky z nemocnice
- Nováková, Ivana: Jak Kubík přestal být mlsný
- Delahave, Gilbert: Martina v nemocnici
- Fritz, Zoë: Nemocnice: podívej se pod obrázek
- Miler, Zdeněk: Jak Krtek uzdravil myšku

Spolufinancováno
Evropskou unií

Pan doktor Janoušek

Vzpo-mí-nám na dět-ská sto-nání, zar-děn-ky, ka-šel, spá-la.
 Tep-lo-měr ma-min-ce na-há-ní, vždycky se to-lik bá-la. Kdo to k nám po-spí-chá
 po scho-dech? Tro-chu mě ty kro-ky dě-sí. Pan dok-tor po-pa-dá sot-va dech
 a vo-lá: Ma-ro-de, kde jsi? Pan dok-tor Ja-nou-šek, brcj-lič-ky
 ze zla-ta, tvá-říč-ka buc-la-tá, u-cho jak led. Pan dok-tor
 Ja-nou-šek, po-sta-vou ma-lič-ký, u-dý-čán ce-lič-ký, při-spě-chá hned.

Vzpomínám na dětská stonání
 zarděnky, kašel, spála
 Teploměr mamince nahání
 vždycky se tolik bála

Kdo to k nám pospíchá po schodech
 Trochu mě ty kroky děsí
 Pan doktor popadá sotva dech
 a volá: Marode, kde jsi

Pan doktor Janoušek
 brejličky ze zlata
 tvářička buclatá
 ucho jak led
 Pan doktor Janoušek
 postavou maličký
 udýchán celičký
 přispěchá hned

Vzpomínka časem prý okorá
 a potom v dým se nám změní
 Vzpomínám na pana doktora
 který tu dávno už není

Vzpomínám na dětská stonání
 na pána, který mě chrání
 Pan doktor ke mně se naklání
 já ho chci pohladit dlaní

Slůně stůně

Hudba: Jan Vodňanský

Slůně stůně
 Nachladlo u plotu
 Změňte mu teplotu
 Slůně stůně
 A má po náladě
 Slůně stůně
 Není mu příma
 Když trápí je rýma
 To slůně stůně
 Zatopte v zahradě

Slůně stůně – slůně stůně
 Dejte tomu slůněti
 Doušek čerstvé jarní vůně
 Ať ta rýma odletí
 Slůně stůně – slůně stůně
 Dejte tomu slůňátku
 Doušek čerstvé jarní vůně
 Ta se skrývá v poupátku

2

Zvůlna

Slůně stůně
 Kašel je potvora
 Volejte doktora
 Slůně stůně
 Dejte mu aspirin
 Slůně stůně
 Nachladlo v sobotu
 Kape mu z chobotu
 Slůně stůně
 Já se mu nedivím
 že má po náladě...

3

Spolufinancováno
 Evropskou unií

MRMT
 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Čištění zoubků

Kdo chce zuby zdravé mít,
musí si je vyčistit.
Jeden zoubek, druhý, třetí,
myjí si je všechny děti.
Teď se... (jméno dítěte) chlubí,
jak má krásné bílé zuby.

*Básničku odříkáváme při čištění zoubků. Vytvoříme si tak malý rituál
- dítě se básničkou zabaví a při péči o mléčný chrup tolik neprotestuje.*

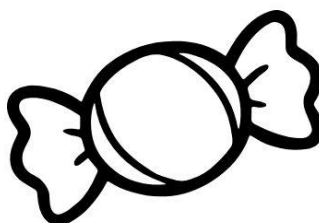
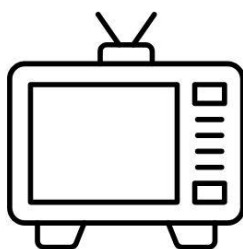
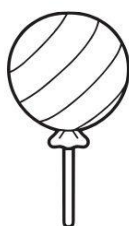
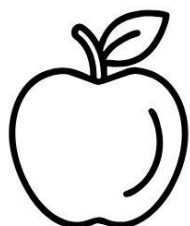
63

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Další doprovodné aktivity:

Jemná motorika:

Práce s náplastmi a obvazy. Lepíme/ošetřujeme hračky, panenky. Můžeme řízeně (ted' ručičku, ted' ouško), nebo necháme dětem volný prostor.

Obratnost:

Postavíme překážkovou dráhu a necháme děti, aby našly případné obtížné a nebezpečné situace a místa. Společně vymyslíme bezpečné možnosti zdolání.

Výtvarná činnost:

Nachystáme výkres s obrysem náplasti (ovál) a necháme dítě, aby ji podle své fantazie vyzdobilo.

Písnička:

Honil bacil bacila

(HONIL BACIL BACILA – (MŠ písně) – tělo, zdraví, hygiena. YouTube [online]. Publikováno kanálem Teena Axolotl, 2022 [cit. 21. 7. 2025]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=rYUn_wYBg28)

Pan doktor Janoušek (viz příloha č. 1)

Slůně stůně (viz příloha č. 2)

Básnička:

Čištění zoubků (viz příloha 3.)

Orientace v místě bydliště:

- Najdeme ordinaci paní doktorky?
- Najdeme lékárnu?

Pracovní list (viz příloha č. 4)

Spojíme zdravé věci/aktivity s usměvavým emotikonem a nezdravé a špatné věci se zamračeným emotikonem.

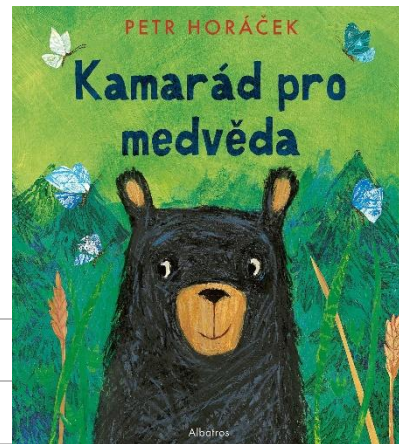

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Michaela Nosková

KAMARÁD PRO MEDVĚDA

Autor knihy	Petr Horáček
Ilustrátor	Petr Horáček
Anotace	V lese žije medvěd, který se cítí osamělý. A tak se jednoho dne rozhodne, že si najde kamaráda. Během své pátrací výpravy narazí na jiného medvěda. To je ale náhoda – i on totiž hledá někoho, s kým by se kamarádil! A tak dál hledají kamaráda společně. Cestou si povídají, hrají na schovávanou... Až zjistí, že přátelství často najdeme tam, kde bychom to vůbec nečekali!
Žánr	příběh o zvířatech, obrázková kniha
Téma	Já a moje rodina – přátelství, emoce, samota, překvapení
Klíčová slova	medvěd, cesta, hra, přátelství, samota, překvapení
Cílová skupina	6–7 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	lekce, cca 45 min. Dobra realizace = podzim
Rozvojové cíle	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se),• projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu,• spolupracovat s ostatními.
Cíl čtenářské strategie	<ul style="list-style-type: none">• předvídá děj příběhu podle obrázků,• naslouchá čtenému textu,• odpovídá na otázky k textu,• vyjadřuje své myšlenky a pocity z příběhu
Pomůcky	Kniha – Kamarád pro medvěda, temperové barvy, papír A1, štětce, tužky, plyšový medvěd
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none">• předvídání• otázky během čtení• shrnutí• vizualizace

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

Stručný popis lekce (odrážky)	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ukázka knihy • předvídání • četba s ukázkou obrázků • otázky během čtení • shrnutí <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce ve skupině (výtvarná chvílka) • Pohybová hra: <i>Medvídek</i> • Pohybová hra: <i>Medvěd a jeho kamarádi</i> <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • otázky
Informační zdroje	<p>Horáček, Petr. <i>Kamarád pro medvěda</i>. Praha: Albatros, 2022. ISBN 978-80-00-06523-6.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. ÚVOD

- *předvídání:* Děti, o čem si myslíte, že příběh v této knize bude?
- četba s ukázkou obrázků
- *otázky během čtení:* Zastavte se na klíčových místech a ptejte se dětí, co si myslí, že se stane dál. Jaké emoce postavy prožívají? (ostych, překvapení, smutek, radost?)
- *shrnutí:* Po přečtení knihy nechte děti shrnout, co se stalo. Kdo byli hlavní hrdinové? Jak vzniklo přátelství mezi medvědy? Co je to přátelství?

2. REALIZACE

PRÁCE VE SKUPINĚ

- dětem dejte k dispozici velký formát papíru nejlépe A1
- překreslete dětem na papír strom (již před lekcí)
- úkolem dětí je na stromu zanechat otisk své dlaně, tímto vznikne „strom přátelství“, jednotlivě se děti ke svému otisku podepisují

Shrnutí a závěr výtvarné činnosti:

Každý z vás dnes na „stromu přátelství“ zanechal otisk své dlaně. Tím jste ukázali, že každý z vás je důležitou součástí naší třídy (skupiny). Stejně jako větve a listy tvoří dohromady celý strom, i vaše přátelství, spolupráce a vzájemná pomoc jsou tím, co nás všechny spojuje.

Podpis u vašeho otisku ukazuje, že jste tu zanechali svůj jedinečný kousek. Tento strom nám bude každý den připomínat, že i když jsme každý jiný, společně tvoříme něco krásného a silného.

Pamatujte si, že stejně jako tento strom potřebuje péči, aby rostl, i naše přátelství je potřeba chránit, rozvíjet a pečovat o něj.

Pohybová hra: Medvídek

- učitelka = medvěd, opakuje říkadlo:

**MEDVÍDEK JDE DO KOLA,
KOHO ASI ZAVOLÁ,
MÁLO NÁS, MÁLO NÁS,
POJĎ...jméno dítěte...MEZI NÁS.**

- učitelka postupně vyjmenuje všechny děti, které se zapojí do kruhu

Pohybová hra: Medvěd a jeho kamarádi

- děti chodí po prostoru třídy, představují medvědy (dramatizace)
- paní učitelka říká: např. najdi kamaráda, který má žluté tričko, najdi kamaráda, který se jmenuje..., najdi kamaráda, který se usmívá, aj.
- děti se kamarádů jen dotýkají – pomocí rukou

3. ZÁVĚR

- předávání si plyšového medvěda v kruhu, dětem jsou kladeny otázky:
př. Kdo je zde tvůj kamarád? Jaký je dobrý kamarád? Jak se ke kamarádům chováme?

Možné inspirace pro doplnění činnosti:

Matematická pregramotnost – přiřazování čísel

Matematická pregramotnost - Přiřazování čísel

Spolufinancováno
Evropskou unií

Zrakové rozlišování barevnosti, jemná motorika – manipulace s drobnými předměty, třídění podle barev, práce s pinzetou

Práce se světelným panelem - smyslové vnímání / zrakové rozlišování

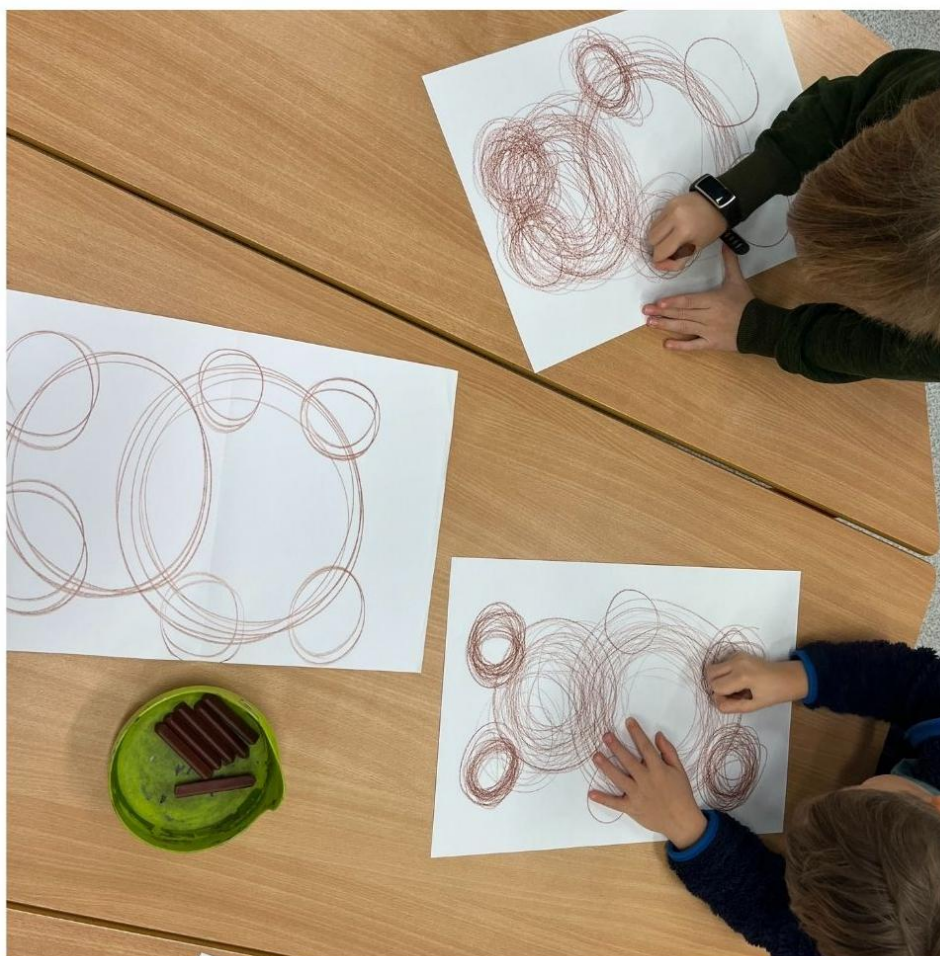

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Grafomotorické cvičení – grafomotorika, koordinace oko ruka

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

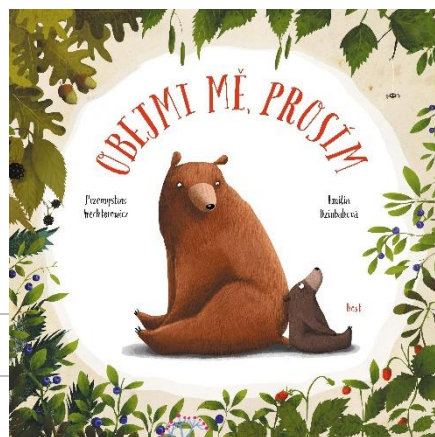
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Michaela Nosková

OBEJMI MĚ PROSÍM

Autor knihy	Przemyslaw Wechterowicz
Ilustrátorka	Emilia Dziubaková
Anotace	Táta Medvěd s malým Medvídkem vyrážejí na pouť lesem, aby objali všechny jeho obyvatele. Medvídek dobře ví, že je to recept na krásný a povedený život, a ani ostatní – od malinké housenky až po překvapeného myslivce – po jejich setkání nedají na objímání dopustit. Tato kniha se hodí pro rozvoj emoční inteligence a sociálních dovedností, protože její hlavní myšlenkou je laskavost a síla objetí.
Žánr	příběh o zvířatech, autorská pohádka
Téma	Já a moje rodina – tatínek, rodina, přátelství, les
Klíčová slova	tatínek, rodina, přátelství, les, objetí, laskavost
Cílová skupina	3–4 roky
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Cca: 45 minut Dobra realizace = jaro, léto, podzim, zima
Rozvojové cíle	Děti se učí: <ul style="list-style-type: none">• zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci,• porozumět slyšenému,• spolupracovat s ostatními.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• komunikační dovednosti (vyjadřování a naslouchání),• spolupráci ve skupině,• pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
Pomůcky	Knihy – Obejmi mě prosím, lano, kužely (nebo větve), obruče, míčky, podložky, žíněnka, lavička, kostky, „klády“ (lehké předměty, jako je dřevo nebo polínka, židle
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none">• předvídání• otázky během čtení• shrnutí• vizualizace

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Stručný popis lekce (odrážky)	<u>Úvod</u> <ul style="list-style-type: none"> • ukázka knihy • předvídání • četba s ukázkou obrázků • otázky během čtení • shrnutí <u>Realizace</u> <ul style="list-style-type: none"> • překážková dráha (spolupráce) • Pohybová hra: Prach a broky <u>Závěr</u> <ul style="list-style-type: none"> • otázky
Informační zdroje	<p>WECHTEROWICZ, Przemysław. <i>Obejmi mě, prosím</i>. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-235-0.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. lekce

ÚVOD

- ukázka knihy
- předvídání
 - Děti, o čem si myslíte, že příběh v této knize bude?
 - Na obrázku (přebal knihy) vidíte dva medvědy, jaký vztah mezi sebou mají?
 - Mohou to být kamarádi, rodina? Kdo do rodiny patří?
- četba s ukázkou obrázků
- otázky během čtení:
Zastavte se na klíčových místech a ptejte se dětí, co si myslí, že se stane dál.
 - Koho v lese může medvěd a jeho táta ještě obejmout?
- shrnutí: Po přečtení knihy nechte děti shrnout, co se stalo.
 - Potkali v lese jen zvířátka?

REALIZACE

Motivace:

„Dnes se stane něco kouzelného! Představte si, že jsme v tajemném lese, ve stejném lese, jako táta medvěd s malým medvídkem. Les je plný dobrodružství! Ale pozor – musíme být tiší a opatrní, abychom nerušili ostatní obyvatele lesa. Jste připraveni na naši kouzelnou procházku? Tak proměna začíná... a hurá do lesa!“

PŘEKÁŽKOVÁ DRÁHA, lesní dobrodružství se zvířátky

- počet stanovišť volí učitel, zde jen návrh
- rozdělení dětí do dvojic
- dvojice prochází dráhu společně – nesmí se rozdělit, po každém zvládnutém stanovišti se objímají

1. Medvědí brloh

- Děti se musí plazit pod překážkami (např. nataženým lanem nebo dekou), jako by lezly do medvědího brlohu.

2. Hadí stezka (Had)

- Děti se plazí po zemi nebo kličkují mezi překážkami (kužely nebo větvemi), napodobují pohyb hada.

3. Losí skoky (Los)

- Děti skáčou přes překážky (polštáře nebo obruče), napodobují velké losí skoky.

4. Vlkova honička (Vlk)

- Děti běhají po vytyčené trase, přičemž musí uniknout „vlkovi“ (může to být učitel nebo jiné dítě).

5. Veverčí dráha (Veverka)

- Děti musí přenést „oříšek“ (míček) po trati překonávající nízké překážky (např. kladinu, kmeny), jako veverka přenáší zásoby.

6. Prasečí bahno (Prase)

- Děti procházejí „bahnem“ (měkké podložky), aniž by ztratily rovnováhu, symbolizující prase v bahništi.

7. Srní skoky (Srna)

- Děti skáčou přes „křoví“ (nízké překážky nebo obruče), jako srnky běžící lesem.

8. Čapí chůze (Čáp)

- Děti chodí s vysokými kroky (napodobují čapí chůzi) nebo přecházejí po lavičce, aby udržely rovnováhu.

9. Zaječí skoky (Zajíc)

- Děti skáčou na dvou nohách (zajíc) přes malé překážky (např. obruče nebo měkké kostky).

10. Bobří stavba (Bobr)

- Děti přenášejí „klády“ (lehké předměty, jako je dřevo nebo polínka) z jednoho místa na druhé a staví „přehradu“.

Shrnutí:

pochvala, podpora dětí ze strany učitele

Otázka:

- Čí objetí nám přináší největší radost?

Motivace:

- paní učitelka čaruje: „Čáry máry, pohádka, jsou tu lesní zvířátka.“

"Teď se všechna lesní zvířátka, schovají do svých úkrytů v lese (děti odchází pro židle). Ale zvířátka se musí chovat opatrně – některá jsou plachá, jiná zvědavá! Kdo všechno se v našem lese ukrývá?"

Zapojení dětí:

- Jaké zvíře bys chtěl/a být? Každé dítě si vybere své lesní zvířátko a může ho napodobit pohybem či zvukem.
- Proč se zvířata schovávají? Povídání o tom, že některá jsou plachá, jiná odvážná, některá se schovávají před nebezpečím.

Motivace:

„Myslivec už vyráží na obchůzku! Kdo se skrývá v lese? A kdo se odváží odpovědět, když myslivec zaklepe?“

Pohybová hra:

PRACH A BROKY

- učitelka představuje myslivce, každé dítě se schová pod 1 židli, židle jsou v prostoru rozprostřeny v kruhu, každé dítě si vybere, jaké zvířátko z lesa představuje

- učitelka chodí kolem židlí a opakuje říkanku:

Prach a broky, tucet židlí, kdopak tady asi bydlí?

- vždy zaklepe na sedadlo jedné židle, dítě odpovídá:

Tady bydlí: př. zajíček, medvěd, srna

- hra končí až jsou všechna zvířátka představena a sedí na židlích

ZÁVĚR:

„Naše kouzelná cesta lesem je u konce. Ale teď si každý může vybrat zvířátko, které by si přál mít jako svého nejlepšího kamaráda. Ať už to bude medvěd, veverka, zajíček nebo srna – všechna zvířátka mají svou rodinu, která se o ně stará. Pamatujte, že rodina je o tom, být jeden pro druhého, pomáhat si a ukazovat si, jak se máme rádi. Děkuji vám za krásné dobrodružství!“

NÁVRHY NA DALŠÍ ČINNOSTI K TÉMATU:

Tvoření obrázkového slovníku

- Děti mohou tvořit vlastní obrázkový slovník, kde si přidají obrázky zvířátek, které se objevují v příběhu.
- Děti mohou nakreslit medvěda, zajíce, veverku, vlka a další zvířátka z lesa (u nejmenších dětí lze využít omalovánky). Každé zvíře doprovodí jednoduchým popisem, co dělá nebo jak se pohybuje (např. "Medvěd spí v brlohu" nebo "Zajíc skáče"). Tento úkol podpoří předčtenářské dovednosti tím, že děti propojují obrázky se slovy.

Vyprávění příběhu podle obrázků

- Vytvořte obrázkovou časovou osu, která zobrazuje klíčové okamžiky příběhu.
- Děti dostanou obrázky a podle nich budou vyprávět příběh, jak se události v knize odehrávají. Tato aktivita podporuje jejich schopnost porozumět a pamatovat si děj.

Vytváření vlastního příběhu

- Děti budou mít možnost vytvořit vlastní verzi příběhu
- Pomocí obrázků a slovních kartiček mohou děti vymyslet, co všechno by mohli medvěd a jeho táta potkat v lese, koho by objali, jaké dobrodružství zažili. Tento úkol podporuje kreativitu.

Sluchová cvičení – napodobování zvuků zvířátek

Soutěž v chroupání mrkve – jako zajíčci v pohádce

Ochutnávka medu

Třídění přírodnin – pomocí pinzet, kleští (lze využít "dary lesa", šišky, kaštiny, žaludy aj.), přenášení materiálu do krabiček podle barev, počtu, tvaru, viz. obrázek v příloha č. 1)

Pobyt venku:

Logopedická prevence – foukání do vlaštovek z dubových listů

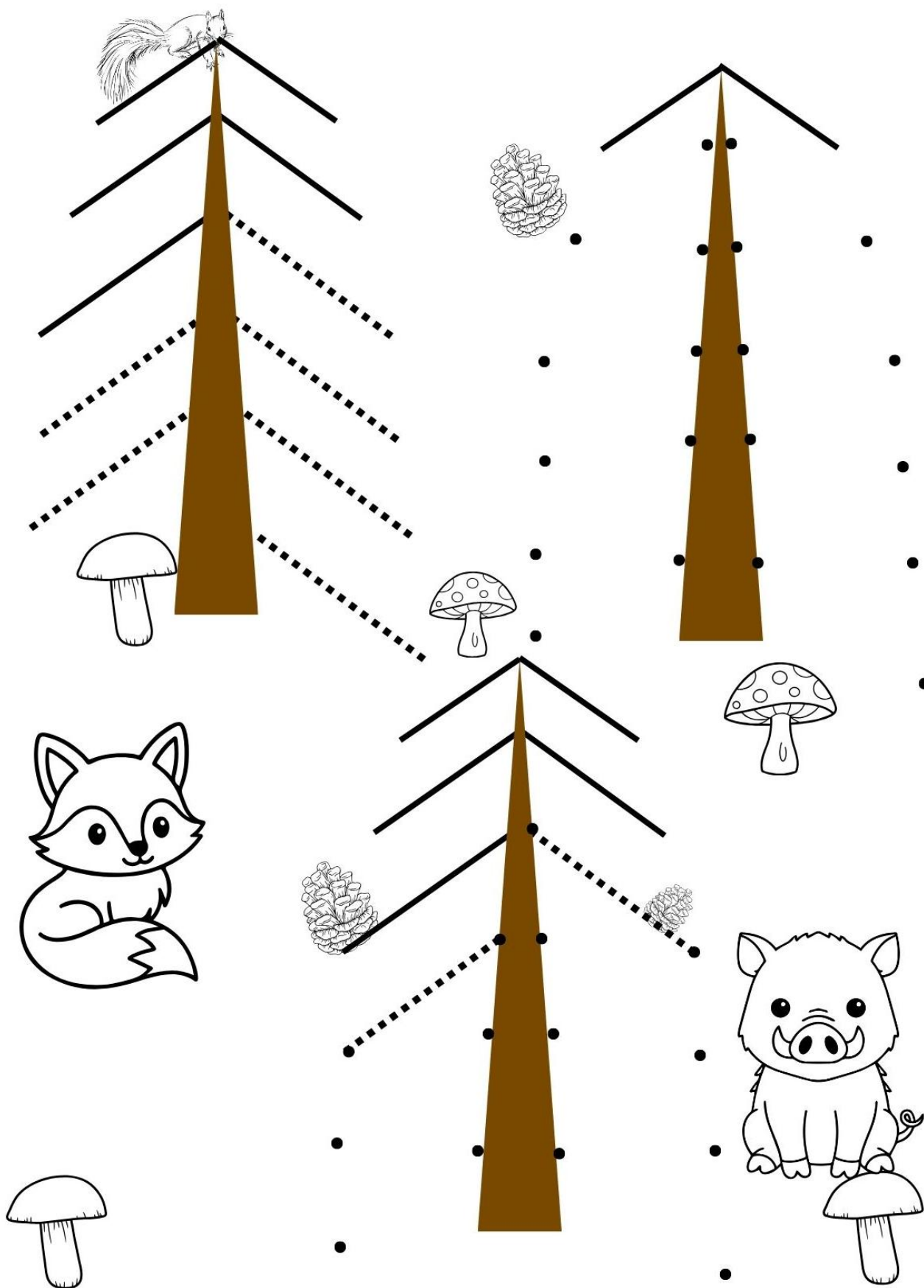
Procházka k lesu – krmení zvířátek, sběr přírodnin

Sběr a následné lepení listů podle velikosti, barev, viz. obrázek příloha č.2

PRACOVNÍ LISTY K TÉMATU:

ZELENOU PASTELKOU DPKRESLI STROMY

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 1 - Třídění přírodnin

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č.2 - Sběr a následné lepení listů podle velikosti, barev

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Žaneta Oczadlá

OPATRŇĚ NA TO MRŇĚ

Autor knihy	Robin Král
Ilustrátorka	Linh Dao
Anotace	Veršovaný příběh humorným způsobem popisující obyčejný den dvou malých dětí od probuzení až po večerní koupání. Starší bráška popisuje den své malé sestřičky Anežky, o kterou se stará spolu s rodiči.
Žánr	poezie pro děti
Téma	<u>Já a moje rodina</u>
Klíčová slova	rodina, miminka, sourozenci, maminka, tatínek
Cílová skupina	Od 3 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45 minut v řízené činnosti jednodenní/celotýdenní práce s knihou Dobrá realizace = jaro, léto, podzim, zima
Rozvojové cíle	Dítě umí: <ul style="list-style-type: none">• pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy používané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem,• pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat,• učit se z paměti krátké texty,• koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Děti si uvědomí členy rodiny.• Seznámí se se životem miminek.• Uvědomí si, že je dobré mít sourozence.
Pomůcky	Kniha – Opatrně na to mrně, obrazy (viz. příloha), plyšáci – šátek/tričko, náčiní na překážkovou dráhu, dle vybavení školky

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • hodnocení • usuzování • vizualizace • shrnování
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u> Seznámení s knihou s vizualizací – O čem by mohla být tato knížka? Nebo poskládání obrázku miminka, případně bez vizualizace – přečtení názvu knížky.</p> <p><u>Realizace</u> Čtení celé knihy. Postupné čtení příběhu s doplňujícími otázkami či úkoly.</p> <p><u>Závěr</u> Jak se dětem knížka líbila, proč je hezké mít sourozence.</p>
Informační zdroje	<p>Král, Robin. <i>Opatrně na to mrně</i>. Praha: Pikola, 2023. ISBN 978-80-242-8470-5.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-06]</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Předvídání – Seznámení s knihou – O čem by mohla být tato knížka?
 - a) pomocí přebalu knihy
 - b) poskládání obrázku miminka
 - c) bez vizualizace – přečtení názvu knížky
2. Propojování – Povídání o významu názvu knihy – význam slova „mrně“. Proč „Opatrně na to mrně“? Doplnující otázky: Máš taky sourozence? Jakého? Jak se jmenuje? Kolik mu je let? Jak vypadá?

3. Čtení textu z knihy

**„Opatrně na to mrně,
říkají mi dokola.
Kdo je ale první u ní,
když se připlazí a funí?
Kdopak na ni dává bacha?
Kdopak asi? Starší brácha.**

4. Propojování – Děti, co znamená „dávat bacha“? Kdo se stará o miminko?

**Informuji celou Prahu:
Naše malá Anežka
dala se na mléčnou dráhu!
Přijďte si ji potěžkat.
Mléčná dráha, to je dlouhá,
sladká řeka pro miminka.
Spokojeně po ní plují,
když doplují, tak jdou spinkat.**

5. Usuzování a propojování – Co je mléčná dráha? Čím se živí miminko?

**Maminka už od rána
zkouší život klokana.
Na bříše má váček,
váček usměváček,
moje sestra Anežka
je v něm schovaná.**

6. Usuzování
„Maminka už od rána, zkouší život klokana?“ – význam personifikace
7. Vizualizace – děti zkusí napodobit klokany – chůze či běh s plyšáky pod tričkem nebo v šátku

8. Shrnování – Děti, myslíte, že byla maminka opravdu jako klokan? V čem jako klokan být mohla, a v čem naopak nemohla? – klokan skáče celou dobu, maminka s dítětem určitě ne

**Bum bum bum bum
bum bum bum.
Teď už to ví celý dům.
Anežka se zkouší lžící
prokopat až k sousedům.**

9. Usuzování – Kolikrát je v knize napsáno slovo „bum“?

- Rytmizace slov – využití slov k hudební chvíli – vytleskávání slov do rukou / nohou / do koberce
- Popis obrázků – Kolik je oken na obrázku, kolik lidí je v okně, které okno je výš/níž, kolik je na parapetu květin, co ti lidé dělají, jak vypadají, ke komu se Anežka prokope?

**Proleze už celý byt,
očí velkých lidí skryt.
Vy koukáte na stůl,
on je zrovna pod.
Duc a rozlil hrnek šťávy.
Copak je to? Kdopak je to?
Je to krásný, usměvavý,
malý plenochod!**

10. Usuzování – význam slova „plenochod“

- Slovní hra – Dokázal bys také poskládat dvě různá slova dohromady, aby dávaly smysl?
- Tělovýchovná chvíle – Kam všude vleze miminko – překážková dráha

**Víte, co jsou nemluvnata?
Poví vám to třeba táta.
Anežka nic nepoví.
Ona ještě vůbec neví,
co se dělá se slovy.
Jenom žvatlá „eje eje“.
No a pak se tomu směje.**

11. Propojování – význam slova „nemluvnata“

- Čtení písmen – jeje, zkoušení „žvatlání“, jak mluví miminka, když neumí mluvit
- Hra s písmeny – počítání písmen „j“ a „e“ v knize, přiřazování písmen z přílohy na písmena v knize (příloha č.1)

**První zoubek, to je prevít.
Odkud leze? Nikdo neví,
ale jistě z velké dáli.**

**Trvalo to pěkně dlouho,
nežli jsme ho nahmatali.**

12. Propojování – Proč nemají miminka zuby? K čemu nám vlastně ty zuby rostou?
Co znamená „prevít“? Proč je první zoubek prevít?

- Pohybová chvilka – hledání ukrytého obrázku zubu nebo více zubů po místnosti (viz. příloha č. 2)

**Už je jaro,
vezmem deku,
sedneme si do trávy.
Anežka se plazí kolem,
pak nám o všem vypráví.
O mamince, o sluníčku,
o beruškách na svém tričku:
„Tata tata tata tata.“
máš pravdu, má boubelatá.**

13. Shrnování – vyhledávání obrázků podle textu (o mamince, o sluníčku – nejde vidět, ale jak poznáme, že svítí?)

14. Usuzování – „tata tata..“ – co tím chce Anežka říct? O čem ještě může miminko vyprávět? – využití obrázků v knize / bez vizuální podpory

**Když Anežka ráno vstává,
je zvědavá, přezvědavá.
Prstíčkem si očka promne,
no a hned se shání po mně.
Kdepak je ten bráška? Tu je!
Už mi nohu olizuje.**

15. Vizualizace – děti si zahrají smyslovou hru – „Kde je bráška?“ – vybrané dítě představuje Anežku, která spí uprostřed kruhu dětí, učitelka vybere druhé dítě, které bude bráška a vymění si místo s někým z dětí. Děti začnou odříkávat text z knížky:

*„Když Anežka ráno vstává, je zvědavá, přezvědavá.
Prstíčkem si očka promne, no a hned se shání po mně.
Kdepak je ten bráška?“*

Úkolem Anežky je po probuzení najít svého brášku. Po nalezení určeného dítěte Anežka řekne: „Tu je!“

- Pohybové čtení – když učitelka přečte slovo představující jakoukoli část lidského těla = děti musí udělat dřep. K této aktivitě lze využít příběh až do konce knížky.

**Anežka je malinká,
roste strašně pomaloučku,
když se snaží,
sahá nejvýš
asi po má kolínka.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Říkáme ji zatím broučku,
kočičko anebo štičko.**

16. Propojování – Jak vám doma říkají rodiče?

**Když vyrostete o maličko,
nebo spíš tak akorát,
naučím ji chodit po dvou,
celé dny si budem hrát.**

17. Propojování – Co znamená „chodit po dvou?“

**Koukni, jak je roztomilá,
váží sedm a půl kila,
očka má jak plamínky,
když se na mě hezky směje
z náruče mé maminky.**

18. Usuzování – Proč myslíš, že je roztomilá? Jaká je Anežka? – popis emocí – smějí se miminka celý den? Co ještě dělají? Když se podíváte na mě, jak vypadám? Jsem veselá? – využití mimiky obličeje k vyjádření emocí, můžeme také využít obrázky.

19. Vizualizace – Prohlížení obrázků v celé knize – Brečí někde Anežka?

**Koupeme se všichni s tátou.
Máma přijde za námi,...**

20. Předvídání – A co udělá? – Co myslíte, že maminka udělá dál?

**...umyje nám ouška vatou,
na vše kromě očních víček
nám dá žlutý olejíček,
usuší nás pusami.**

21. Vizualizace – Které ruce jsou maminčiny a které ruce jsou tatínkovy? Jak jste to poznaly? Kdo je Anežka a kdo je její brácha?

Koupete se se svým sourozencem? S jakými hračkami si ve vodě hrajete?

Další doprovodné aktivity:

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Prohlížení knížky
- Skládání obrázku Anežky (viz. příloha č. 3 – rozstříhnout dle věku dětí)
- Skládání obrázků členů rodiny podle předlohy (viz. příloha č. 4)

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Pohybové čtení – čtení celé knížky s pohybem v místnosti – „Anežka“ jedna strana místnosti, „členové rodiny“ druhá strana místnosti. Děti po zaslechnutí daných slov běhají ze strany na stranu.

Doprovodné činnosti použitelné v době výtvarných činností:

- Moje rodina / můj sourozenec – kresba členů vlastní rodiny
- Můj den – kresba oblíbené činnosti

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 1 - Hra s písmeny

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č. 2 - Pohybová chvílka

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 3 - Skládání obrázku Anežky

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 4 - Skládání obrázků členů rodiny podle předlohy
BRÁŠKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 4 - Skládání obrázků členů rodiny podle předlohy
MAMINKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 4 - Skládání obrázků členů rodiny podle předlohy
TATÍNEK

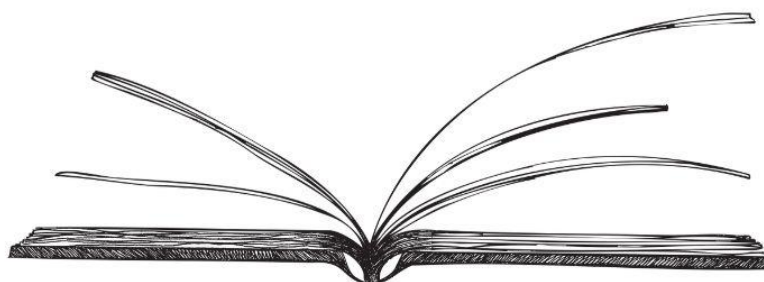

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Já a svět

InspiroMAP

pro mateřské školy

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

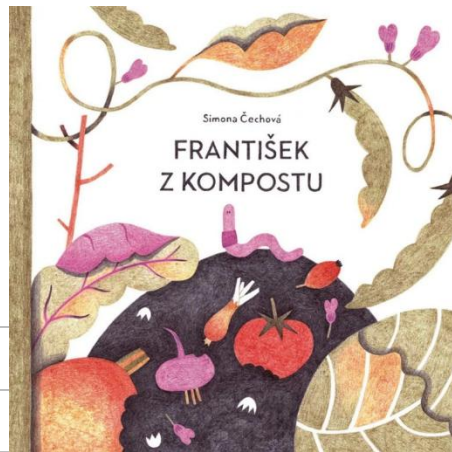
OPAVSKO
MAS

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Miroslava Rychtářová

FRANTIŠEK Z KOMPOSTU

Autor knihy	Simona Čechová
Ilustrátorka	Simona Čechová
Anotace	Kniha vypráví příběh o žížale jménem František, která si myslí, že není v ničem dobrá, a proto se vypraví na zahradu přiučit nějakému řemeslu. Čtenář se dozví, proč je žížala užitečná a co je to kompost.
Žánr	Příběh s prvky poznání
Téma	Já a svět – poznávání světa s edukativním přesahem o kompostování a přírodě
Klíčová slova	poznávání světa, příroda, ekologie, sebedůvěra
Cílová skupina	4–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Čtenářská dílna 40 minut, Další doprovodné aktivity před a po dílně, Doporučené výtvarné aktivity k tématu. Dobra realizace = jaro, léto, podzim
Rozvojové cíle	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• formulovat otázky• odpovídat, slovně reagovat,• nová slova a jejich aktivní používání.
Cíl čtenářské strategie	Seznamovat děti s: <ul style="list-style-type: none">• příběhem o hledání vlastního uplatnění,• odlišnými vlohami a zájmy u různých hrdinů/lidí,• významem živočichů na zahradě,• kompostováním jako ekologickou a udržitelnou variantou zpracování zahradního odpadu,• novou slovní zásobou.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – František z kompostu, plastelína, proužky látky ze starého trička, vlna, digitální mikroskop, lupa, plastová krabice a hlína, encyklopedie, umělohmotní brouci a jiní drobní živočichové, skládanky – viz příloha, žížaly z prádelní šňůry na cvičení, výtvarné potřeby a materiál dle zvolené výtvarné techniky.
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • poslech • diskuse • propojování
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • motivace • vymodelování žížaly z plastelíny • zhodnocení svého výtvoru <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ukázka knihy, předvídání • poslech příběhu • diskuse • propojování • hodnocení <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • drobná výtvarná aktivita s textilem a vlnou
Informační zdroje	<p>Čechová, Simona. <i>František z kompostu</i>. Praha: Labyrint, 2021. ISBN 978-80-86803-69-2.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, s. r. o, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>Patrasová, Dagmar. <i>Pasu, pasu písničky</i>. Online. Dostupné na: Chytila jsem na pasece žížalu (CD) – Ondřej Suchý a Dagmar Patrasová – Supraphonline.cz [citováno 2025-03-18] 1. Chytila jsem na pasece žížalu ; hudba: Vladimír Popelka původní text: Ondřej Suchý zpěv: Dagmar Patrasová sborníkem: Bohumil Kulínský ml.</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Podrobný popis lekce

Zaměřeno na:

- poznávání světa
- Příroda, udržitelnost, ekologie, vesnice, sebedůvěra

1. Úvod: V ranních činnostech děti vymodelují z plastelíny žížaly. Společně si prohlédneme vymodelované žížaly. Děti hodnotí své výtvary. Následuje krátká diskuse, informace o žížalách, kde žijí, co dělají, čím se asi živí...

2. Učitelka dětem představí knihu František z kompostu. Děti si prohlédnou přebal knihy.

Předvídání

Učitelka se ptá: „O čem asi bude tato pohádka“.

- Děti zkusí popsat své nápady, úvahy.

Učitelka si vše vyslechne a prozradí dětem název knihy.

Otázky:

- Kdo si myslíte, že je František?
- Kde asi František žije?
- Žije tam sám, nebo někoho potkává?
- Co je to zemina, půda, zem
- Co je to kompost, jak vzniká?
- Už jste nějaký viděli? Máte kompost doma?

3. Poslech příběhu – čteme celý příběh.

Nemusíme ukazovat ilustrace, podporujeme dětskou představivost.

Na konci zahrady je kompost. Pod skořápkami od vajíček a slupkami z jablek má v nové voňavé zemi svůj domov maličký tvor. Jmenuje se František. František je veselá žížala, ale jedna věc ho přece trápí. Všichni kamarádi jsou v něčem dobří, v něčem vynikají, jen on stále neví, co umí. Cítí se nepotřebný.

Ruda je největší silák v zahradě. Dokáže zdvihnout větvičky i listy větší, než je on sám. Několika broukům už pomohl postavit domečky.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Felix hraje na píšťalku a jeho muzicírování rádi poslouchají všichni obyvatelé okolních zahrad. Jednou z něho bude hudebník.

Josefína má ráda rostliny a vzorně se o ně stará. Už teď je z ní šikovná zahradnice.

Co ale bude dělat František? Čím bude, až vyroste?

František se rozhodl, že nebude sedět jen tak doma v koutě a čekat. Vypraví se na zahradu, aby se přiučil nějakému řemeslu. Ale nic se mu nedaří...

Od včelky se chce naučit opylovat jahody. Ale nemá sosák jako ona a ani nedovede létat.

Od pavouka se chce naučit tkát sítě. Jenže nemá tolik nohou jako on. Vlastně nemá žádnou.

Od ploštic se chce naučit uklízet. Ale i tohle mu jde těžko.

Od chrobáka se chce naučit válet kuličky. Marně.

Vrátí se domů do kompostu a cítí se moc zklamáný. Nic se nenaučil. Když tu náhle si všimne, že rozryl celou zahradu.

František si uvědomí, že nejlepší je v tom, co dělá odjakživa. Svými chodbičkami a tunýlky kypří a provzdušňuje půdu.

Všichni si jeho práci pochvalují. Kdo má v zahradě takovouhle žízalu, má také kvalitní a úrodnou zem, ze které vyroste ta nejlepší zelenina.

A tak to je. Každý je v něčem dobrý.

4. Po poslechu pokládáme dětem otázky:

- Co je to užitek?
- Kdo je užitečný, co si myslíš?
- Co znamená, být prospěšný?
- Co se ti na příběhu líbilo?
- Viděl jsi někdy některého z živočichů, o kterém se píše v příběhu?
- Myslíte si, že každý z nás může být prospěšný někomu? Jak?

5. Učitelka: „Každý z nás je jedinečný, zajímavý a také prospěšný. Každý je užitečný, ale třeba jinak“. Učitelka klade otázky:

- Čím jsi ty zajímavý?
- Co ti jde, co umíš?

Odpovědi, diskuse – méně sebevědomým dětem pomůžeme najít odpověď...

6. Drobná výtvarná aktivita na závěr

Rozdělíme si děti na dvě skupiny

Jedna skupina: pozorování kompostu, který jsme předem založili, pomocí digitálního mikroskopu, nebo lupy.

Druhá skupina: Výroba žížaly ze starého trička a vlny. Pruh textilu děti omotají vlnou. Pak se skupinky vystřídají. Žížalu si děti odnesou domů.

Výroba žížaly ze starého trička a vlny. Proužek textilu děti omotají vlnou. Žížalu si děti odnesou domů.

Další doprovodné aktivity:

Ranní činnosti

- Žížala s čísly – skládanka (viz příloha), vystřihneme a rozstříháme na jednotlivé části, děti žížalu skládají.
- Žížala s písmenky – skládanka (viz příloha), rozstříháme na jednotlivé části a děti skládají
- Prohlížení encyklopedií s vyobrazením drobných živočichů, kteří žijí v půdě nebo na zahradě.
- Rozvoj slovní zásoby, seznamování s názvy živočichů (ploštice, mravenec, pavouk, housenky, slunéčko sedmítečné, mšice, ...)
- Polytechnická oblast: seskupování zahrádky ze stavebnic, kostek, kamínků, využití umělohmotných brouků a jiných drobných živočichů

Pokus a pozorování: založení kompostu v plastové krabici nebo v PET láhvi, vrstvíme hlínu, listy, trávu, natrhané obaly od vajíček, skořápky od vajíček, slupky od ovoce a zeleniny, drobné klacíky. Do kompostu můžeme umístit později také žížaly. Kompost s dětmi můžeme dlouhodobě pozorovat digitálním mikroskopem nebo pomocí lupy. Děti pozorují žížaly v hlíně, proměnu bioodpadu na hlínu.

Denní cvičení: Cvičení se žížalami (prádelní textilní šňůra obarvená na růžovo, na jedné straně uzlík, cvičíme podle písničky: Chytila jsem na pasece žížalu (D. Patrasová).

Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěrečná část:

- taneční improvizace podle písničky: Tancovala žížala na zahrádce polku.

Náměty na výtvarné činnosti:

Motivace: Prohlížení ilustrace na stránkách, kde jsou vyobrazeny žížalí chodbičky

Následuje vlastní tvorba. Děti si mohou vybrat z nabízených výtvarných technik, materiálu. Dáme dětem na výběr. Některé děti raději kreslí, některé malují, jiné rády experimentují.

- Kresba tužkou – chodbičky zůstanou bílé, hlína tužkou, nakonec vymodelujeme žížalu z plastelíny a přilepíme do chodbičky
- Rezerváž – chodbičky namalují děti klovatinou, po zaschnutí natírají výkres hnědou, černou nebo zelenou tuší, celé vymyjeme po mírném zaschnutí pod tekoucí vodou. Klovatina se vymyje a vyniknou bílé chodbičky.
- Kresba gumou – děti nastrouhají na výkres pomocí strouhátka hnědou rudku. Nastrouhaný prášek prstíky vetřou do výkresu. Gumou kreslí do takto upraveného povrchu chodbičky. Můžeme na tuto kresbu použít tužku, která je na konci opatřená gumou. Na hotové chodbičky namalujeme žížalu růžovou akrylovou barvou.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

- Kolorovaná kresba – některé děti mají raději reálnou podobu ilustrace. Pro ty zvolíme kresbu tuší pomocí špejle. Kolorujeme vodovými barvami.

Spolufinancováno
Evropskou unií

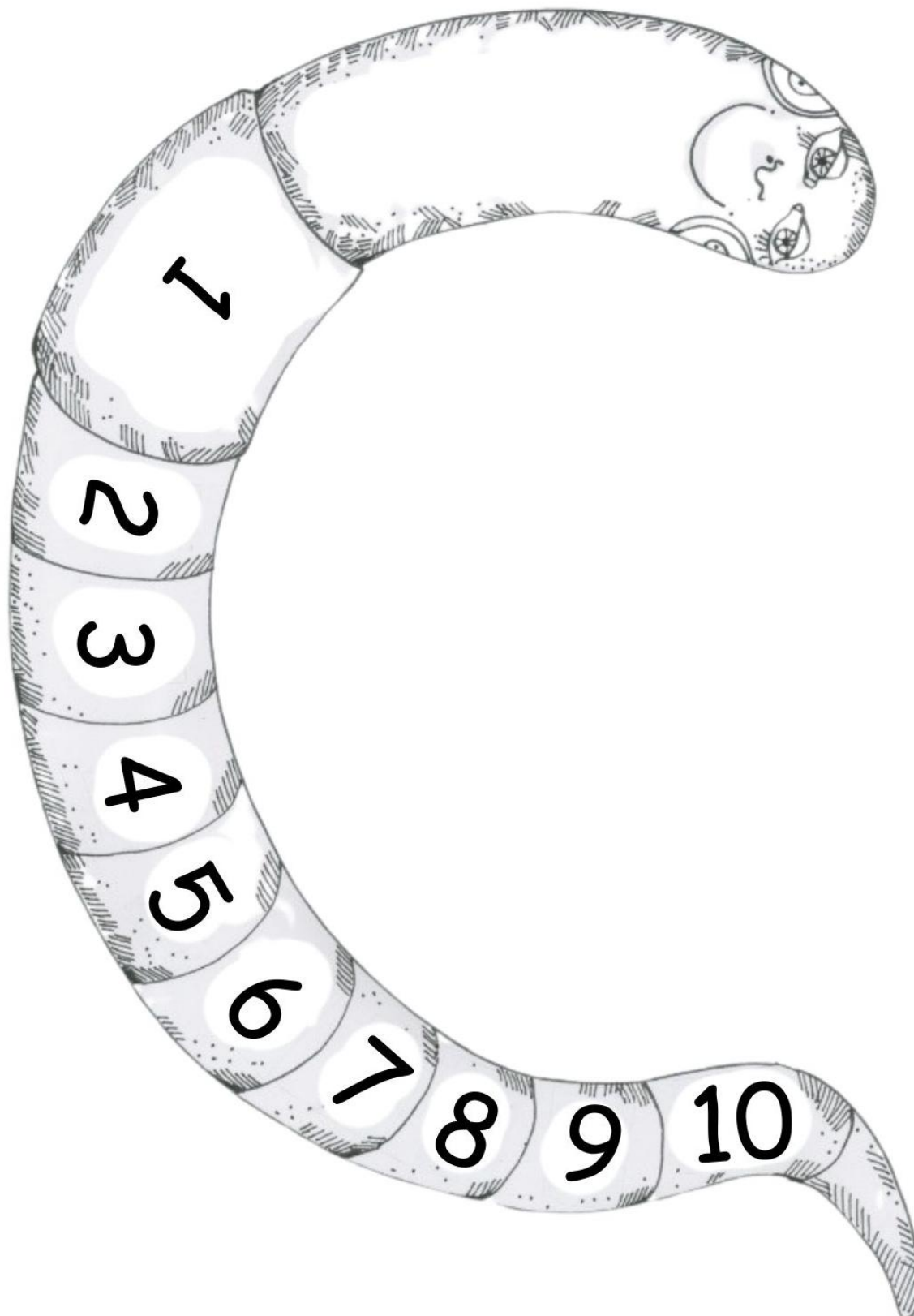
MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Přílohy

Žížala s číslicemi

Vystříhněte celou žížalu, pak rozstříhejte na jednotlivé číslice a skládanka pro děti je připravená. Doporučuji před vystřížením zalaminovat.

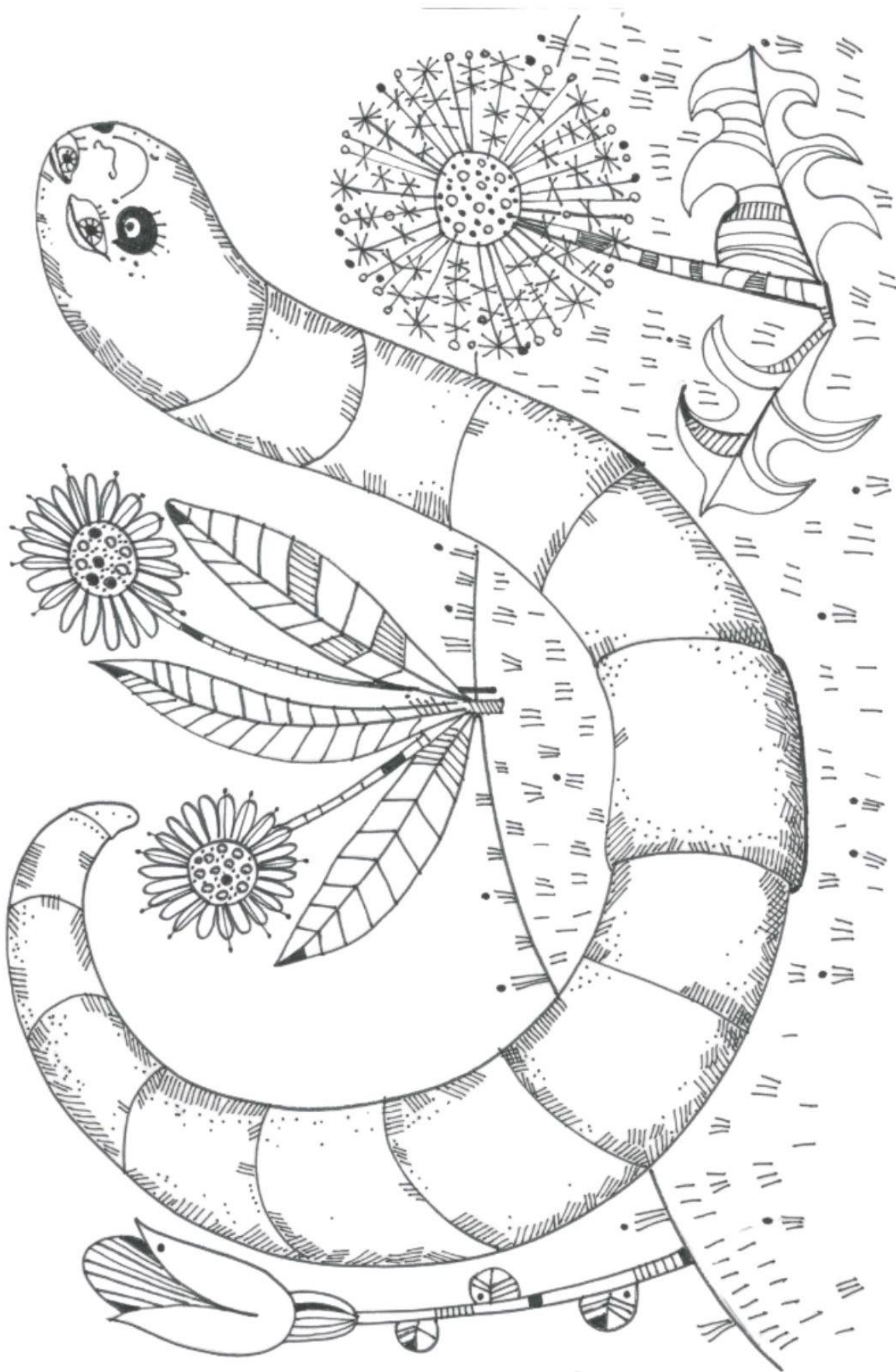

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

OMALOVÁNKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Písmenková žížala

Vystříhněte celou žížalu, pak rozstříhejte na jednotlivá písmena a máte pro děti skládku. Doporučuji před vystřížením zalaminovat.

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

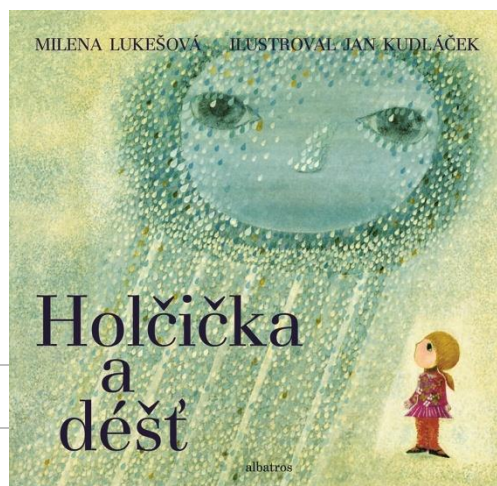
OPAVSKO
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Miroslava Rychtářová

HOLČIČKA A DÉŠŤ

Autor knihy	Milena Lukešová:
Ilustrátor	Jan Kudláček
Anotace	Jedná se o poetickou knížku, která vypráví o holčičce, která chtěla na ulici někoho potkat. Jednoho letního dne potkala zosobněný déšť. Hraje si s ním a poznává, jak se před deštěm chrání lidé deštníky a jak se za deště chovají. Kniha je doprovázená celostránkovými barevnými ilustracemi.
Žánr	příběh s pohádkovými prvky
Téma	Já a svět – Poznávání světa
Klíčová slova	počasí, déšť, deštník
Cílová skupina	4–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Popis práce s touto knihou na 1 den Čtenářská dílna – 40 minut Dobrá realizace = jaro, léto, podzim
Cíl čtenářské lekce	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• popsat situaci (skutečnou, podle obrázku),• formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat,• vyjadřovat se,• komentovat své nápady, pocity, mínění, úsudky.
Pomůcky	Kniha: Holčička a déšť, omalovánka deštníku (viz příloha č. 2), výkresy(A5) a pastelky, starý deštník, akrylové barvy, pracovní listy – grafomotorika (viz příloha č. 1), obrázky počasí (viz příloha), plastelína, šnečí ulity, voda na pokusy, encyklopedie o počasí, barvy – modré odstíny, tuše, klovatina, tempery

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • poslech textu • otázky: úsudkové, aplikované, hodnotící • diskuse • dramatika • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • představení knihy jako celku <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • předvídání, práce s přebalem knihy • první část poslechu • předvídání, co se stane dál • druhá část poslechu, otázky • diskuse o počasí, zkušenosti • dramatická část • vizualizace, práce s ilustracemi <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • výtvarné aktivity ve dvou skupinkách, dva náměty
Informační zdroje	<p>Lukešová, Milena. <i>Holčička a déšť</i>. Praha: Albatros, 2019. ISBN 978-80-00-05427-8.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, s. r. o, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Úvodní práce s knihou

- Předvídání, ukázat dětem přebal knihy, otázka: O čem může být tato kniha?
- Představení knihy učitelkou jako celku
- Vzbudit u dětí zájem

2. První část poslechu

Holčička jde a jde. Ulice je prázdná. Ani slunce nezasvíí.

Chtěla bych někoho potkat, myslí si holčička.

A jak jde a jde, myslí si čím dál víc: chtěla bych někoho potkat.

A myslí si to a myslí, najednou – kap!

Holčička potkala déšť.

Byl to teprve malý déšť. Holčička mu nastavila dlaň. Déšť se po ní zkusil proběhnout: kap! kap! kap!

„Pojď za mnou,“ řekla mu holčička. „Pojď za mnou až k našemu domu.“

Déšť už už chtěl vklouznout za holčičkou, ale vrata se za ní zavřela a nepustila ho dovnitř.

Dešti to přišlo líto a rozplakal se.

3. Předvídání

- Co se asi stane dál, děti vymýšlejí pokračování

4. Druhá část poslechu

Běhá okolo domu, ťuká na okno, bubnuje na střechu---„Holčičko! Holčičko!

Vrzz, vrzla vrata. Z vrat se vybatolil deštník. Pospíchá ulicí.

„Jsi tam, holčičko? Jsi tam?“ ptá se déšť.

„Jedeš! řekl dešti pán a utřel si rukávem kapku.

Déšť běhá od deštníku k deštníku.

„Jsi tam, holčičko? Jsi tam?“

Smutně prší. Motýl nechce déšť ani vidět. Včela nechce déšť ani vidět.

Děšť hledá holčičku na dvorku. „Kvo kvo kvo kvo kvo,“ honem honem zahání kvočna kuřata. Kočka utíká domů do síně.

„Neviděl jsi holčičku ty, velký pse?“ Velký pes je nejspíš hluchý. Ořepe se – ještě a ještě – pak se ožene po dešti: blať! A šourá se k boudě.

Najednou hop a hop!

Dvě nohy v holinkách duply rovnou do kaluže. Jeden prstíček čeká nastavený: „Dešti! Dešti!“ V pláštěnce je holčička!“

„Utíkáme, chceš, dešti? Ty utíkej za mnou a já za tebou.“

To si vesele prší, to si vesele prší! víc víc víc.

Žížala potkala plže. Kachny si dávají záležet: tak tak tak otiskují do bláta kachní cápoty.

Vrabci se koupou v louži.

Frrr! Poplašili se. Za mrakem vykouklo ubřečené sluníčko a spadlo mezi ně.

Žabátko se kouká na holčičku a diví se: holčička má místo očí jezírka! Všechno vidí najednou modře, fialově, žlutě, zeleně

a ještě všelijak – jako když za duhy barevně prší na stromy na kytky na žábu na holčičku.

Holčička hloubí žabátku tůňku. „Děšť je hodný. Je jenom mokrý, žabátko, víš? Já ho mám ráda.“

Prší šťastně a tichounce. Holčička našla cestou domů duhového šneka.

5. Po poslechu následují otázky

úsudkové

- Koho všechno děšť potkal?
- Myslíš si, že se děšť holčičce líbil?
- Mají lidé a zvířátka rádi děšť?
- Proč lidé a zvířátka před deštěm utíkají?
- Proč se před ním schovávají?

aplikované

- Co bys udělal ty?
- Jak by ses choval v dešti?
- Schoval by ses před deštěm?

hodnotící

- Zachovala se holčička podle vás dobře, nebo ne?
- Je děšť užitečný?

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Je déšť příjemný?

Diskuse o počasí, ročním období, dešti.

- Máte, děti, rády déšť?
- Co máte raději – déšť, sníh, slunečno?
- Jaké roční období máš rád? Jaké je dnes počasí?
- Je déšť důležitý?
- Jestli ano, proč?
- Jaké druhy deště znáte?
- Je déšť vždy stejný? Máte, děti, také svůj deštník?
- Jak vypadá?
- Mají vaši rodiče každý svůj deštník?
- Kam dáváme mokry deštník?

6. Dramatická část

Znázornění dešťové přeháňky

Jak na to: nejprve slabé tukaní dvěma prsty do dlaně, pak tleskání, silně tleskání, dupání a pak zase postupné zeslabování.

7. Vizualizace

- prohlížení ilustrací, opakování příběhu podle ilustrací Jana Kudláčka. Prohlížení obrázků podněcuje děti ke kresbě. Chtějí se také na základě zážitku vyjádřit. Může následovat námětová kresba.

8. Závěr

- Ml. děti – omalovánka, duhový deštník
- St. děti – nakreslí duhového šneka (vel A5). Obrázky si děti vezmou domů.

Další doprovodné aktivity během dne

Ranní činnosti:

Pomalování starého deštníku, dekorativní zdobení, akrylové barvy

Pracovní list: grafomotorika – déšť, svislé krátké čáry, shora – dolů (viz příloha č. 1)

Omalovánka – deštník a žabka (viz příloha č. 2)

Komunikační kruh:

Práce s kalendářem přírody, jaké je dnes počasí?

Jaké bylo včera?

Co je předpověď počasí.

Práce s obrázky – piktogramy k počasí, sluníčko, mrak, déšť, vítr, vložka (viz příloha č. 3)

Ranní cvičení:

Rušná část: podle klavírního doprovodu Prší, prší jen se leje: obměny, zpomalování, zrychlování,

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Průpravná část: cvičení s proužky igelitového sáčku do odpadkového koše

Závěrečná část: hra Z vody do vody

Pobyt venku:

Učit děti hodnotit momentální stav počasí, pozorování mraků, stromů ve větru, stínů, kapek rosy, kapek na okenním skle, kaluže.

Odpolední činnost:

Pokusy s vodou,

- propustnost vody do hlíny
- zapouštění modré tuše do mokrého podkladu nebo do klovatinou natřeného výkresu
- zaplníme plochu výkresu odstíny modré barvy (tempera) a dáme zmoknout na déšť, nebo pokropíme vodou z konve na zalévání (iluze deště). Pozorujeme s dětmi účinky vody – deště.
- omalovánka – duha (viz příloha č.4)

Další výtvarné aktivity:

Duhový šnek:

Tělo šneka děti vymodelují z plastelíny. Prázdnou šnečí ulitu pomalují akrylovými barvami. Po zaschnutí spojí do celku. Další varianta šneka: ulita – stejný postup jako v první variantě, tělo vyrobíme z nalezených dřevěk v lese, pomalujeme akrylovými barvami. Slepíme tavnou pistolkou.

Námětová kresba ve dvojici (každá dvojice může mít jiné téma)

Témata: „V dešti“; „Koho bych schoval pod deštník“; „Po dešti se může objevit duha“; „Prší prší, jen se leje“; „Po dešti jsou na ulici kaluže“; „Už zas skáču do kaluží“.

Každé dítě má jinou barvu pastelky, abychom poznali, kdo co kreslil.

Děti pracují na výkrese vel. A4 nebo A3

Během kresby si povídají, radí se, komunikují.

Po skončení je dobré využít slovní výpověď k obrázku.

- Děti popisují, co nakreslily, proč, jak?

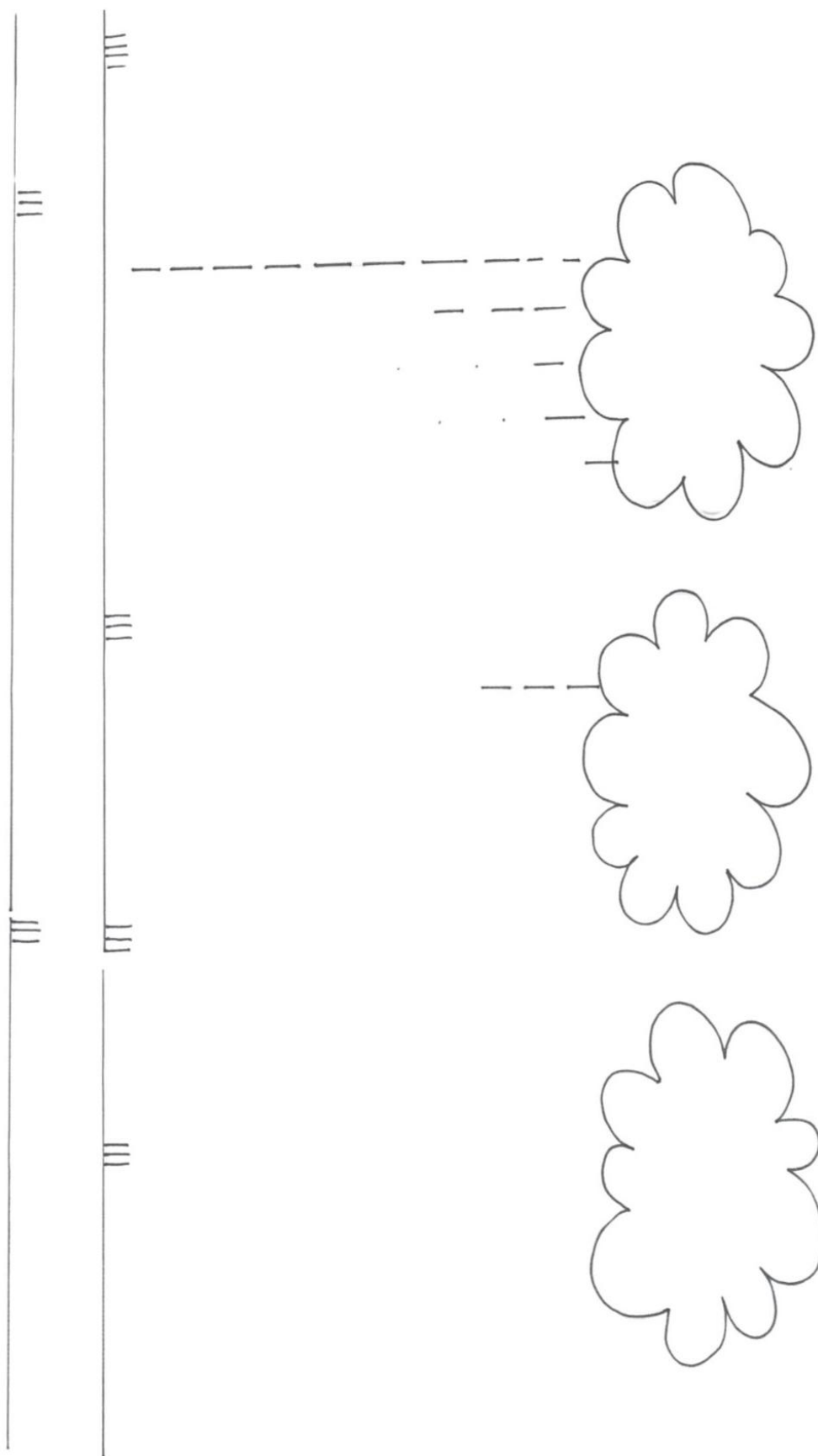
Učitelka zaznamenává výpovědi. Na obrázku je znát, jak vznikl, kdo měl vedoucí úlohu, zda děti kreslily po domluvě, nebo každý na své polovině, zda uměly spolupracovat.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č. 1
Grafomotorika - svislé čárky

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
Omalovánka

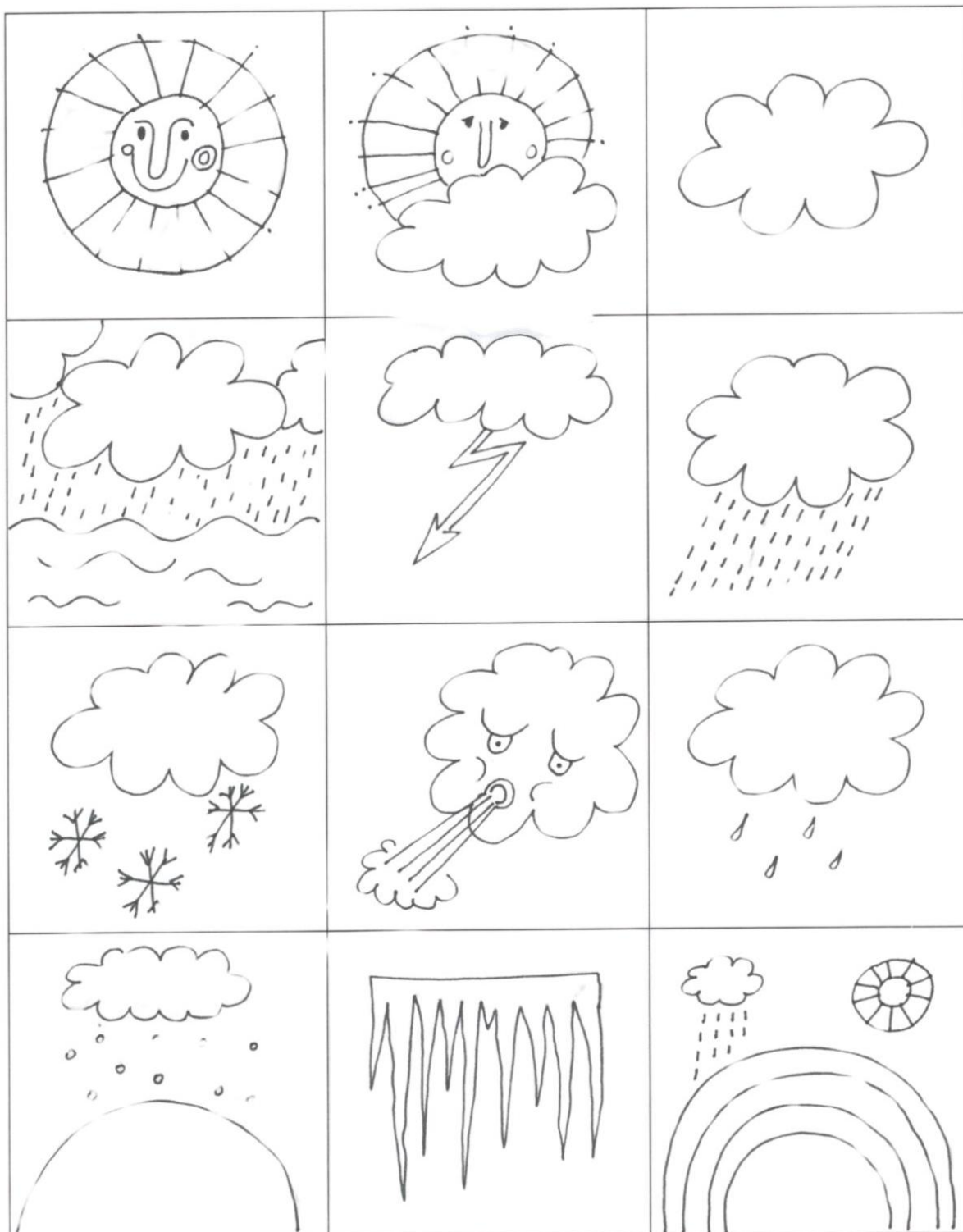

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

Příloha č. 3
POČASÍ

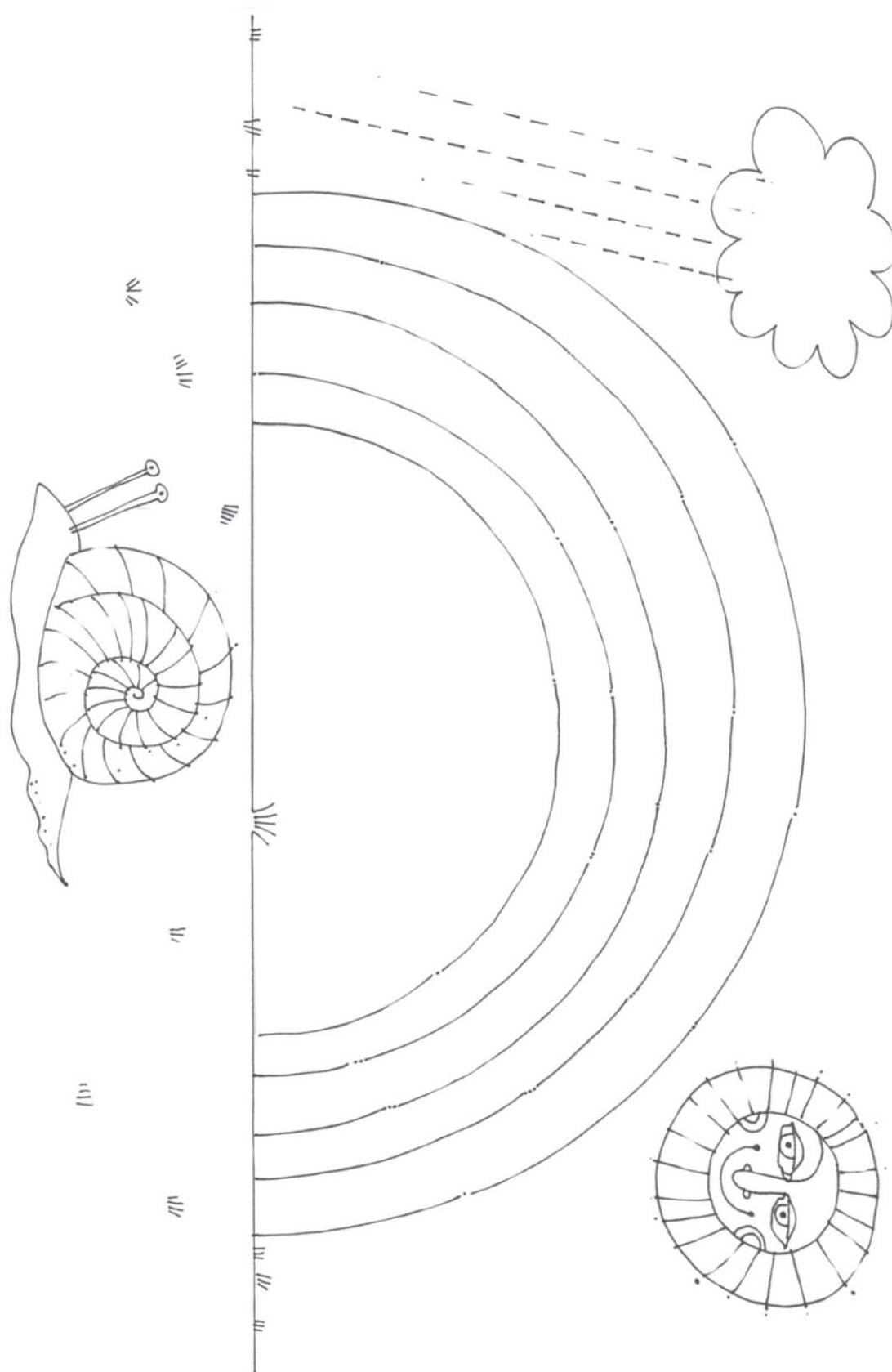

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 3
Omalovánka

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Lucie Zálešáková

JAK OBEJMOUT JEŽKA

Autor knihy	Jana Bauer
Ilustrátor	Peter Škerl
Anotace	Kniha o ježkovi, který zoufale toužil někoho obejmout, a o přátelství, které nedbá na bodliny. Ježek touží, aby jej někdo obejmul, ale zvířátka se vymlouvají z obavy, aby se nepopíchaly o jeho bodliny. Ježek potká lišáka Fílu, který se mu snaží různými způsoby pomoci. Kniha vypráví o tom, že obejmutí je věc vrtošivá a pomůže jen tehdy, když se za ním skrývá opravdové přátelství. Příběh také děti poučí, že nemají být lhostejní k potřebám druhých.
Žánr	příběh o zvířatech
Téma	Já a svět – Přátelství a schopnost pomáhat jeden druhému
Klíčová slova	přátelství, ježek, lišák, písmena
Cílová skupina	4-5 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	1. čtenářská lekce cca 40 minut 2. čtenářská lekce cca 40 minut Jaro, léto, podzim
Rozvojové cíle	Dítě: <ul style="list-style-type: none">rozpozná základní emoce a potřeby své i druhých lidí a zkouší uplatnit vnímavost k nim ve svém jednání,orientuje se v základních emocích a pocitech,rozumí předčitanému textu, vyprávění a soustředěně sleduje děj,analyzuje děj, hodnotí ho, vyjadřuje se k jednání postav.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">Naučit děti nebýt lhostejné k potřebám druhýchNaučit se skládat písmena podle vzoruVnímat text a zaujímat svůj postoj k němu
Pomůcky	Kniha – Jak obejmout ježka, plyšový ježek, nápisy slov, vytištěná a vystřižená písmena (viz příloha), slupka od kaštanu, obrázek sojky a straky

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • usuzování • shrnování
Stručný popis lekce	<p><u>1. čtenářská lekce</u></p> <p><u>Úvod</u> Motivace, písnička, říkanka</p> <p><u>Realizace</u> Aktivita č. 1: Hra Obejmi mě, prosím Aktivita č. 2: Skládání písmen Aktivita č. 3: Pohybová chvílka</p> <p><u>2. čtenářská lekce</u></p> <p>Aktivita č. 4.: Hra Obejmutí</p> <p><u>Závěr</u> Aktivita č. 3: Grafický záznam</p>
Informační zdroje	<p>Bauer, Jana. <i>Jak obejmout ježka</i>. Praha: Meander, 2023. ISBN 978-80-7558-245-4.</p> <p>Brasseur, Philippe. <i>1001 her s knížkou: jak udělat z dítěte skutečného čtenáře</i>. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1754-1.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-27]</p> <p>Leze ježek. Online. Dostupné z: https://cz.pinterest.com/pin/8162843054400634/ [citováno 2025-02-27]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Podrobný popis lekce

1. čtenářská lekce

1. Úvod: Činnosti před čtením

Motivace

Písnička (říkanka)

*Já jsem tvoje kamarádka a ty jsi můj kamarád,
chytne se za ručičky, půjdeme si spolu hrát.
Ať tu nikdo smutný není, pošleme si pohlázení.*

Děti stojí v kruhu, chytí se za ruce a pohladí kamaráda po pravé straně.

2. Realizace

Sedneme si s dětmi do kruhu a ukážeme knihu.

Strategie předvídání:

*O kom si myslíš, že příběh bude? Co se ježkovi přihodí? Zdá se ti ježek smutný nebo veselý?
Jaká jiná zvířátka tam ještě vidíš? Co dělají? Proč myslíš, že utíkají od ježka?
Jak vypadá ježek? Už sis někdy hladil ježka? Proč ne? Ukážeme dětem obrázek skutečného ježka.*

Pošleme si po kruhu slupku od kaštanu.

Jaká je? Píchá jako ježek? Proč má vlastně ježek bodliny?

Činnosti během čtení (dbáme na to, abychom knihu neustále ukazovali směrem k dětem, aby vnímaly souvislost textu s ilustracemi a lépe se vcítily do příběhu). Text je uváděn od první strany.

Jednoho úplně obyčejného dne šel ježek po pasece. Byl to takový normální hodný ježek se špičatými bodlinami a zvědavým čumáčkem. Najednou ho něco zastavilo. Podíval se vlevo. Nic. Vpravo. Nic. Dopředu. Nic. Dozadu. Nic. Chtěl udělat krok. Ale nešlo to. To, co ho zastavilo, vězelo v něm. Byla to jakási touha. Tak silná, že ježkovi nedovolila udělat ani krok navíc. Ježek se zamyslel.

Někoho musím obejmout, řekl si.

Zahlédl slona, který se cachtal v louži.

„Haló, slone,“ zavolal na něj, „můžu tě obejmout?“

„Vvvvíš co,“ začal koktat slon. „Mám nějakou plácavou nemoc.“

Začal pleskat ušima. „Vidíš, skoro mě to odfouklo.“ Slon mával ušima, a přitom se pomalu pohyboval směrem k lesu. „Nejspíš jsem se nakazil od ptáků,“ křikl na něj těsně před tím, než zmizel.

Ježek ho zklamaně sledoval. Ale touha ho neopouštěla. Vtom s hvízdáním přiběhl medvěd.

Ježkovy bodliny se samou radostí naježily.

„Medvěde!“ zavolal. „Mohl bys mě obejmout?“

Medvěd si hned přestal pískat.

„Objal bych tě,“ zamumlal, „to víš, že jo, jen, kdyby neee...eee...neee...!“

„Jen kdyby co?“

„Kdybych nebyl tak hrozně smutný!“ zakřičel medvěd. „Smutek je hrozně nakažlivý, víš,“ upaloval pryč a samou spokojeností si zase začal hvízdát.

Strategie usuzování:

Otázky pro děti:

Proč slon a medvěd od ježka utekli? Proč se vymlouvali? Jak se zachovali?

Aktivita č. 1

Hra: Obejmi mě, prosím

Jedno dítě se postaví, dostane do ruky plyšového ježka (maňáska, obrázek) a zkusí oslovit jakéhokoli kamaráda v kruhu. Postaví se před něj a zeptá se: Mohl bys mě obejmout? Je na osloveném dítěti, jestli ježka (kamaráda) obejmě nebo se vymluví jako slon s medvědem.

Strategie propojování "já-text": *Už se ti někdy stalo, že jsi chtěl někoho obejmout a on nechtěl? Jak ses cítil? Je správné říct NE, když obejmutí nechceme? Jak se asi cítil ježek? Co bude dál v příběhu? Najde ježek někoho, kdo ho obejmě? Koho třeba?*

Ježek vzdychl a pokračoval v cestě. Na pěšině u staré jedle potkal lišáka. No, nebyl to tak úplně opravdový lišák. Byl to Fíla v masce lišáka. Ale kožich byl skutečný a k tomu měl kapuci s liščíma ušima a ocas z měkké látky.

„Můžu tě obejmout?“ zeptal se ho ježek nejistě.

„Ne,“ odpověděl lišák Fíla.

„Proč ne,“ zeptal se zklamaně ježek. Fíla se poškrábal za uchem na kapuci. Byl to upřímný lišák. „Protože jsi ježek a pícháš,“ vysvětlil mu.

„Píchám?“ zeptal se překvapeně ježek. Fíla přikývl. „Máš bodliny. Těžko najdeš někoho, kdo tě bude chtít obejmout.“

Ježek se celý zklamaný zastavil. Pak si lehl na zem a roztáhl všechny čtyři tlapy od sebe.

„Ale no tak, ježku,“ utěšoval ho Fíla. „nechovej se jako malý a vstaň.“

Ježek jen nepřítomně hleděl a nic neříkal. Nic nemohlo naježít zklamané bodliny.

„Dobře,“ prohlásil nakonec Fíla. „Budeš mít svoje objetí.“

Otázky pro děti: *Co asi Fíla vymyslí? Proč chtěl ježkovi pomoci? Jak se ježek zachoval?*

Aktivita č. 2

Zatímco bude Fíla vymýšlet, jak ježkovi pomoci, jaká zvířátka už jsme v příběhu potkali?

Děti si rozeberou ve skupinkách (cca po 4 dětech) nápisy JEŽEK, SLON, MEDVĚD, LIŠÁK FÍLA, ŽELVA a skládají písmena podle vzoru. Písmena jsou na jedné hromadě uprostřed herny.

Na jakou hlásku začíná slovo: medvěd, ježek, želva, lišák, Fíla, slon? Na jakou hlásku končí?

Vytleskej slovo JEŽEK, SLON, MEDVĚD, LIŠÁK FÍLA, ŽELVA, kolik má to slovo slabik?

Odběhl a za chvíli se vrátil s židlí a cedulemi popsanými nejrůznějšími nápisy. Ježka posadil na židličku za keř a cedule zapíchl k plotu. Ani cedule ale bohužel nenalákaly žádné ze zvířátek, která procházela kolem. Lišák Fíla to už už chtěl vzdát, když v tom se konečně něco přišouralo. Byla to želva. Ano, zrovna želva.

KDO MÁ RÁD VÝZVY, AŤ JDE PODLE ŠIPKY, přečetla na prvních dvou cedulích.

JEN PRO VELMI ODVÁŽNÉ, hlásala třetí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

JESTLI SI TROUFÁŠ OBEJMOUT ZVÍŘE, KTERÉ SEDÍ NA ŽIDLÍ STANEŠ SE KRÁLEM TÉTO PASEKY, přečetla želva a skočila do křoví.

„Kde je?“ vztekala se. „Kde je ten lev?“

„Jaký lev?“ zeptal se lišák Fíla.

„Napsali jste, že kdo přemůže lva, bude králem zvířat.“

„Ne, králem této paseky se stane ten, kdo obejmě ježka.“

„A proč jako?“ odsekla želva. „Copak je králem zvířat? Ne! A ani nikdy nebude. Když přemůžeš lva, staneš se králem. Nebo královnou! Ještě jednou a uvidíte.“ Želva odešla.

Ježek se rozplakal, lehl si na zem a roztáhl všechny čtyři tlapy.

„Vstaň,“ řekl mu lišák. Ježek neodpověděl. A tak Fíla zmizel ve své noře.

Otázky: Co myslíš, bude ještě Fíla chtít pomáhat ježkovi, nebo ne? A proč? Co se asi stane dál, jak bys sis poradil ty? Co bys vymyslel? Chtěl bys ježkovi pomoci? A proč?

Potom přinesl nářadí, desky, barvy a staré křeslo. Řezal, piloval, zatloukal hřebíky a lakoval...velikánský stroj byl konečně hotový. Ježek si promnul oči a přečetl nápis **STROJ NA OBJÍMÁNÍ**.

Aktivita č. 3

Pohybová aktivita:

1. HPH Leze ježek, leze v lese (viz příloha č. 1)
2. Pantomimické předvádění zvířátek z příběhu – ježek, slon, medvěd, lišák, želva
3. hra: Objetí (variace na hru Molekuly) – děti chodí v prostoru herny, učitelka řekne číslo (např. 2) a musí se obejmout daný počet dětí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

2. čtenářská lekce

S knihou v ruce stručně shrneme předchozí děj s použitím ilustrací, které můžeme nakopírovat z knihy a pro lepší orientaci v ději dát na magnetickou tabuli.

Lišák Fíla opatrně otevřel dveře, ježek vylezl po žebříku dovnitř a nahoře si sedl do starého zaprášeného křesla. Dole stiskl lišák Fíla tlačítko. Stroj se spustil. Začal skřípat a třást se. Z děr se k ježkovi natáhly velikánské mechanické ruce a objaly ho.

Ježek se bál.

Kromě toho se dusil, byl totiž alergický na prach. Nemohl se dočkat, až bude venku. Fíla znovu zmáčkl tlačítko. Velikánské ruce se pomalu stáhly. Ježek vylezl ze stroje a odešel. U prvního smrčku se zastavil, lehl si a roztáhl všechny čtyři tlapky od sebe.

„To nechápu,“ divil se Fíla, když došel ke smrčku.

„Stroj není živý,“ vysvětloval potichu ježek. „Objetí nebylo živé.“

Fíla vzdychl, zaklel a vynadal ježkovi, co se do něj vešlo. Ale nepomohlo to. Ježek nechtěl vstát.

„V pořádku,“ vzdal to Fíla, „zařídím ti objetí, které je živé.“

Vydal se ke strace. Ježek ho zklamaně následoval.

„Co to blábolíš?“ zakroutila straka očima, když jí lišák Fíla svěřil svůj plán. „Ani náhodou!“

„Promiň, Fílo,“ rozplakal se ježek, „máš se mnou jenom potíže.“ Lehl si pod strom, na kterém seděla straka, a roztáhl všechny čtyři tlapky od sebe.

„Jéje, ty jsi ale náročný,“ řekla straka a zabouchla vrátka. „Ale mně je to úplně jedno,“ zakrákala zevnitř.

„Ale to by právě nemělo!“ křikl za ní Fíla. „Ježek se usouží, a to přímo před tvými dveřmi!“

Lišák Fíla odběhl. Už měl všeho dost. Slzy se mu draly do očí, kvůli tomu, jak byla straka nemilosrdná. Celou hodinu seděl na bobku za dubem.

Otázky: Jak se cítil Fíla? Jak se cítíme, když nám nikdo nepomůže?

Můžeme využít emotikony (obrázky s emocemi) a vyzvat děti, aby našly odpovídající obrázek.

Co asi bude dál? Jak bychom se zachovali, kdybychom byli Fíla?

„Ty, Fílo,“ ozvalo se najednou ze vzduchu. Byla to straka.

„Ježek umřel?“ vyskočil lišák Fíla.

„To víš, že ne,“ vzdychla straka, „ale ani nevstává. Leží a kouká do nebe.“

„To je teda mrzutost.“

„Zatraceně, Fílo, všichni máme svoje problémy! Já odpoledne čekám návštěvu. Sojku! Co si pomyslí? Odved' ho někam.“

„Jenom, když...“

„Jo, jo, jo, dám ti tu látku a jehlu a nit. Všechno, co potřebuješ, ti dám, jenom už ho někam odved'.“

Straka dodržela svůj slib a lišák Fíla se pustil do práce. Stříhal a šil, lepil a měřil. Když sojka přiletěla ke strace na čaj, byl oblek hotový.

Otázky:

Jak se zachovala straka, když jí Fíla poprosil o pomoc?

Ukážeme dětem dva obrázky – který pták je sojka a který straka?

Co asi vymyslel Fíla tentokrát?

„Už ho jen naplním teplým vzduchem,“ volal nadšeně Fíla, „a pak tě, ježku, obejmu a ty mě nepopícháš.“

Ježek si sedl.

„Nechceš se odstěhovat do nějaké lepší části lesa?“ zeptala se sojka a přitom usrkávala čaj. „Tady je tolik podivínů. Jé, podívej! Lišák odletěl. Přefoukl ten svůj skafandr.“

„A vítr ho odnáší rovnou do jezera,“ křičela straka celá vzrušená. „Ještě se utopí!“

„Co jsem to jen provedl!“ volal ježek a rozběhl se k jezeru. Utíkal tak rychle, jak jen dokázal. Uprostřed jezera zahlédl lišáka Fílu, jak v děravém obleku klesá ke dnu. Ježek bez váhání skočil do vody. Nebyl nejlepší plavec, ale dal do toho úplně všechno. Nateklo mu do čumáčku, přesto se však nevzdal. Potopil se jednou, dvakrát, třikrát. Nahmatal Fílu a vylovil ho nad hladinu. Pak s ním doplavil ke břehu a vytáhl ho ven.

„Prosím, Fílo, ty nesmíš umřít,“ třásl s ním ježek.

Lišák Fíla zakašlal a otevřel oči. Ježek byl šťastný. „Já teď už půjdu,“ oddychl si, „a ty si odpočiň.“

„Počkej!“ řekl Fíla a vstal. „Můžu tě obejmout?“

„Ale já píchám,“ připomněl mu ježek.

„To mi vůbec nevadí,“ řekl Fíla. Objal ho a ani se nepíchl.

Otázky:

Jak ježek zachránil lišáka Fílu? Umíš plavat? Dokázal bys někoho zachránit? Proč ježek lišáka při objetí nepopíchal?

Sojka vytroubila tu novinu po celém lese.

Když Fíla druhý den ráno navštívil ježka, čekala už před jeho domečkem dlouhá fronta zvířátek.

„Co se to tu děje?“ zeptal se Fíla.

„Hej,“ křikla na něj želva z konce fronty, „čekám tady už od čtvrt svítání, nepředbíhej!“

„Všichni chtějí, abych je objal,“ vysvětloval ježek zoufale.

„Tak to máš dobré,“ řekl Fíla.

Otázky:

Jaká lesní zvířátka mohla stát ve frontě? Která zvířátka v příběhu nepatří do lesa? Co myslíš, byl už ježek spokojený, když ho chtěl každý obejmout?

Aktivita č. 4

Jedno dítě představuje ježka (můžeme dát na hlavu dramatizační čepičku). Děti k němu přistupují jedno po druhém a představí se jako nějaké zvířátko. Pokud je to zvířátko z lesa, ježek jej obejmě. Pokud to není zvíře lesní, ježek jej neobejmě. Mladším dětem můžeme dát na výběr z obrázků různých zvířat. Důležité je, aby zvíře dokázalo dítě pojmenovat a zařadit.

„Právě že nemám,“ vzdychl ježek, „upadnou mi pacičky. A obejmutí jsou vrtošivá, nemůžu s nimi jen tak plýtvat.“

Ježek se usmál. „Ale tebe s radostí obejmu, až se zase potkáme.“

„Já tebe taky, až se zase potkáme,“ přitakal Fíla a vykročil.

„Kam jdeš?“ zeptal se ježek.

„Chystám se vyrobit si závoďáka ze šišek, už se na to chystám dlouho.“

„Abys zase neskončil v jezeře,“ strachoval se ježek a spěchal za ním.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

5. Závěr

Činnosti po četbě

Strategie shrnování

O čem tento příběh byl?

Dětem pomůžeme grafickým záznamem. Na tabuli nakreslíme ježka a bodliny (viz příloha č. 2 – vytištěnou přílohu doporučuji zvětšit na formát A3)). Do každé bodliny učitelka vepisuje odpovědi dětí. Návodné otázky KDO (kdo byl hlavní postava příběhu), CO (co chtěl nebo co se mu stalo), PROTOŽE, A PAK, NAKONEC.

Další doprovodné aktivity:

1. Pracovní činnost – výroba ježka z plastelíny a párátek (nebo větviček), nebo z kaštanu (na podzim) a párátek.
2. Počítání ježků – připravíme si obrázky ježků, rozdáme dětem puntíky a ony musí přiřadit k puntíkům správný počet ježků.
3. Pokud máme k dispozici BEE-BOT (robotické včelky) můžeme připravit podzimní bludiště – včelka hledá ježka.
4. Grafomotorický cvik – obrys ježka, děti dokreslují bodlinky.
5. Vytiskneme si a zalaminujeme obrázek ježka, rozstříháme na puzzle – děti skládají.

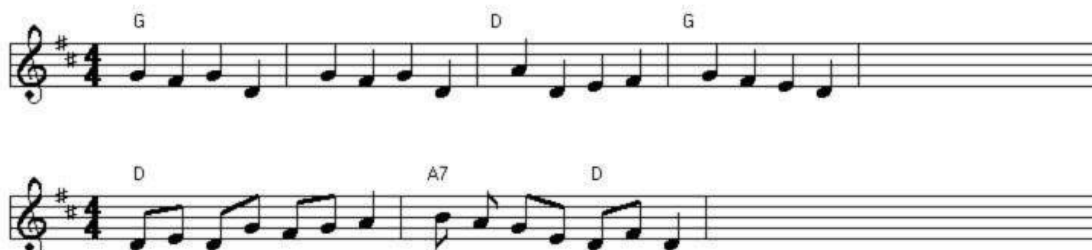
Příloha č. 1

Hudebně pohybová hra: Leze ježek

Zdroj: Leze ježek. Online. Dostupné z:

<https://cz.pinterest.com/pin/8162843054400634/> [citováno 2025-02-27]

Ježek

Leze ježek, leze v lese, jablíčka si domů nese.
Děti v lese běhají, ježka všude hledají.
Leze ježek, leze v lese, náklad ani neunes.
Do listí se zahrabal, stočil se a spal a spal.

Leze ježek, leze v lese, jablíčko si domů nese.

Děti v lese běhají, ježka všude hledají.

Ježek píchá do všech stran,

já se chytit nenechám.

Děti v lese běhají, ježka všude hledají.

Do listí se zahrabal, stočil se a potom spal.

Děti lezou ve vzporu dřepmo.

Děti se postaví a běhají po prostoru.

Sed na patách

ruce ukazují píchání do všech stran.

Děti se postaví a běhají po prostoru.

Děti se na zemi stulí do klubíčka.

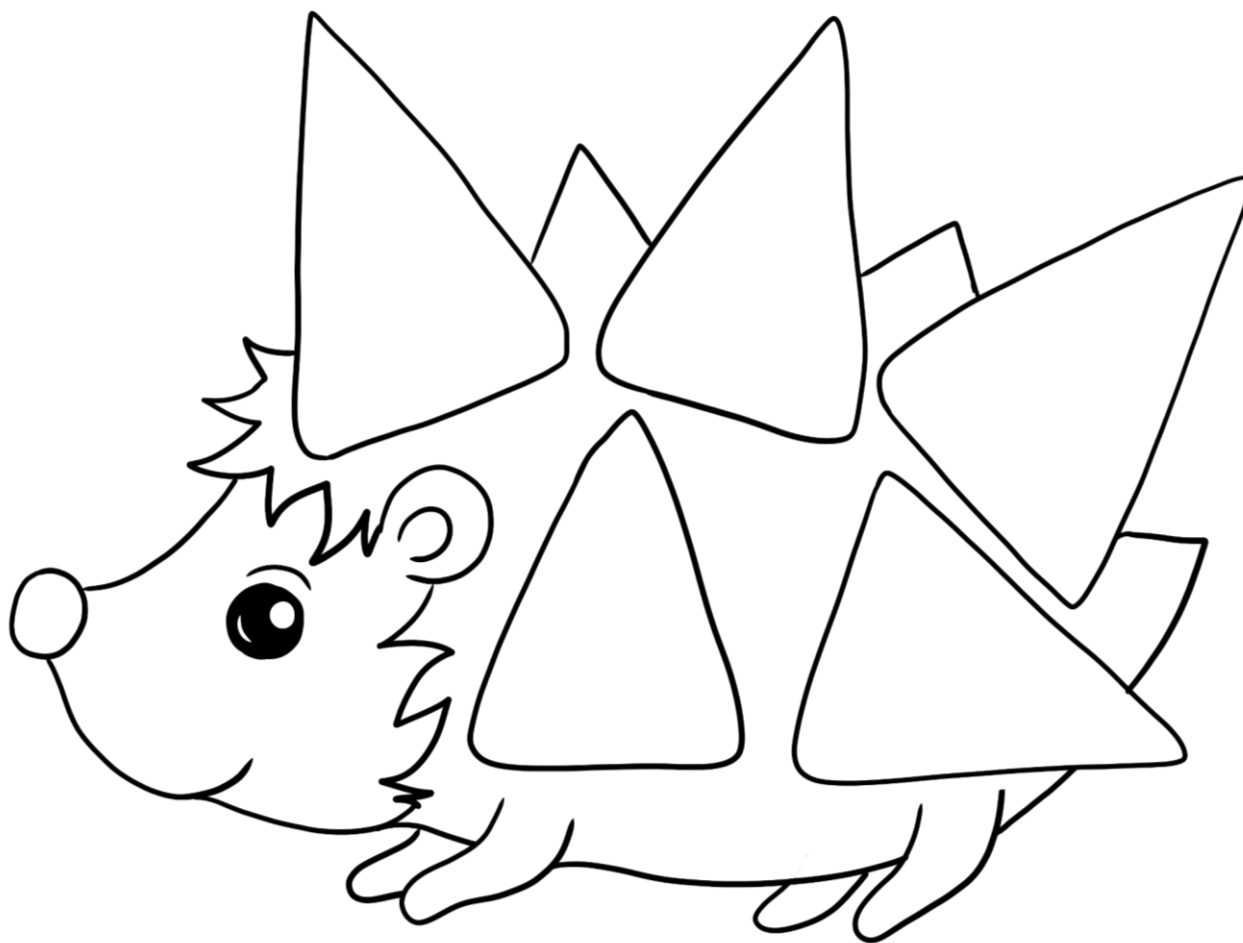

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č. 2

Shrnutí děje. Do bodlin vepsat KDO, CO, PROTOŽE, A PAK, NAKONEC

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

J E Ž Ě K

F Í L A

M E D V Ě D

Ž E L V A

S L O N

L I Š Á K

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Miroslava Rychtářová

JAK TUKONI ZACHRÁNILI STROM

Autor knihy	Oksana Bula
Ilustrátorka	Oksana Bula
Anotace	Kouzelný příběh o přátelství v lese. Jednou v noci se strhla veliká bouřka a milý Tuláčkův strom ošklivě polámala. Tuláček neváhá a začne svolávat své kamarády z lesa na pomoc. Všichni spojí své síly, aby Tuláčkovu kamarádovi pomohli.
Žánr	Příběh s pohádkovými prvky
Téma	Já a svět – Na stejné zemi, co my, bydlí tu s námi stromy
Klíčová slova	příroda, přátelství, laskavost
Cílová skupina	3–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Projekt na jeden školní rok a popis jedné úvodní lekce (40 minut) září–červen
Rozvojové cíle	U dětí budeme: <ul style="list-style-type: none">• rozvíjet schopnosti soustředit se na mluvené slovo,• probouzet zájem o literaturu,• rozvíjet poznatky o přírodě,• rozvíjet sebevímání, chovat se laskavě k přírodě.
Pomůcky	Kniha – Jak Tukoni zachránili strom, encyklopedie o přírodě, přírodniny, pracovní list, obrázkový materiál, dostupnost parku nebo lesa
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none">• předvídání• vizualizace• hodnocení• hledání souvislostí, propojování• usuzování

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> vzbuzení zájmu, předvídání <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Čtení celého příběhu s ukázkou ilustrací Hodnocení – Co myslíte...? Propojování se zkušenostmi dětí Usuzování – dějová posloupnost Výtvarná aktivita, práce s obrázky a obálkami výběr části obrázku, který si může dítě vzít domů <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> aktivita s obálkami
Informační zdroje	<p>Bula, Oksana. <i>Jak Tukoni zachránili strom</i>. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-700-3.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>Celoroční projekt Na stejné zemi, co my, bydlí tu s námi stromy, MŠ Kyjovice 2020/2021, Miroslava Rychtářová a Miroslava Mílotová</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

Využití knihy pro celoroční projekt:

Na stejné zemi, co my, bydlí tu s námi stromy...

Popis programu:

Zaměříme se na poznávání přírody kolem nás. Motivací je knížka: Jak Tukoni zachránili strom. Celým rokem bude děti provázet motivační postavička skřítko Tukoně (uháčkovaná, upletená nebo ušitá figurka, velikost 40 cm). Skřítko Tukoně „naleznou“ děti počátkem září v parku (v lese). Tukon bude děti seznamovat s okolním světem, s přírodou, se stromy, ochranou přírody, se zákonitostmi soužití člověka s přírodou, s přátelstvím. Program bude plánován do integrovaných bloků, které budou rozpracovány v týdenních přípravách učitelů. Zvolené tematické celky plní výstupy ŠVP. Každý měsíc si děti vyrobí jednoho skřítko k vybranému stromu nebo rostlině a vodě (např. líska – Lískulka, lípa – Lípěnka, vrba – Vrběnka, javor – Javorníček, voda – Voděnka, buk – Bukánek...) Vyrobené skřítko budou děti s sebou nosit do parku (do lesa) a oni zde budou hlídat jednotlivá vybraná místa, stromy, rostliny. Výhodou je vesnická MŠ nebo mateřská škola s možností pobytu venku s dětmi v blízkém parku.

Názvy tematických bloků:

Září: Jak Tukoni zachránili strom – úvod do tématu: 1. lekce – práce s knihou

Říjen: Stromy a jejich plody

Listopad: Uspávání stromů

Prosinec: Vánoční stromeček zavoněl v pokoji

Leden: Léčivá síla stromů

Únor: Když má vrba žízeň

Březen: Jarní probouzení stromů

Duben: Hnízda v korunách stromů

Květen: Když rozkvétají stromy

Červen: Cestování za stromy

Podrobný popis úvodní lekce:

1. Ukážeme dětem přebal knihy
 - Co myslíte děti, o čem bude tato kniha?
Odpovědi dětí nekomentujeme, posloucháme názory a nápady dětí.
2. Poslech s ukázkou nádherných ilustrací (vizualizace). Zde je velmi důležité propojení textu s ilustracemi. Čteme celou knížku pomalu, klidně, trochu tajemně. Děti poslouchají text a zároveň učitelka ukazuje ilustrace v knize. Následující text je připraven tak, aby jeden řádek byl připraven k dané ilustraci. Tam, kde je absence textu je řádek označen zkratkou obr. Zde necháme děti si obrázek v klidu prohlédnout.

V noci byla veliká bouřka.

Tukoň Tuláček se probudil hned za svítání. Ale nevzbudil ho déšť.

Dnes se chtěl vypravit za svým nejlepším přítelem stromem a dát si s ním čaj. Jenže se něco přihodilo...

expresní pošta

Mému příteli se stalo něco ošklivého...

Musíme zavolat na pomoc naše kamarády – ostatní tukoně.

Tukoně stromů.

Tukoně květin.

Tukoně, kteří se starají o ptáčky, i ty, kteří se přátelí se zvířátky.

Tukoně, kteří ukládají les na zimu a na jaře ho zase probouzejí.

Přijďte, prosím, všichni sem...

Moc vás potřebujeme!

Obrázková stránka

Obrázková stránka

Děkuji vám, milí tukoni, že jste mě zachránili a že se tak dobře staráte o les.

Obrázková stránka

Ach, to je báječné, dát si čaj se svým nejlepším přítelem!

3. Hodnocení

- Co myslíte děti, zachoval se Tuláček laskavě?
- Zachoval se hezky?
- Jak dal vědět kamarádům, že se stromu stalo něco hrozného?
- Co se stalo se stromem?
- Jak pomohli kamarádi Tuláčkoví?

4. Propojování se zkušenostmi dětí.

- Už jste děti někdy viděly v lese nebo v parku poničené stromy?
- Jak se takové poničení stromu může stát?
- Zaviní to člověk nebo počasí?
- Dají se poničené a staré stromy zachránit?

5. Usuzování – dějová posloupnost. Učitelka má nakopírované některé ilustrace z knížky, tak aby se děti mohly pokusit o interpretaci vyslechnuté pohádky. Seřadí obrázky podle děje.

6. Tvořivá činnost na závěr:

Učitelka má nakopírované ilustrace z knížky, vel A4. Každou kopii obrázku má fixem rozdělenou na 4 díly. Děti se rozdělí do skupinek po čtyřech. Děti se rozhodnou, kdo obrázek ve skupině rozdělí rozstříháním po vyznačených čarách na 4 stejně velké obrázky. Každé dítě si vezme jednu část obrázku velikosti pohlednice. Ten si umístí do připravené vlastnoručně vyzdobené obálky a vezme domů.

Další doprovodné aktivity:

Ranní činnosti:

- prohlížení knih o stromech, o lese

Spolufinancováno
Evropskou unií

- grafomotorika: Strom, svislé šikmé čáry (viz příloha č.1)
- Skládanky vytvořené z ilustrací knihy Jak Tukoni zachránili strom, jednotlivé ilustrace nakopírovat, nalepit na různé barvy papíru, aby nedocházelo k pomíchání jednotlivých ilustrací, zalaminovat a rozstříhat na 4–8 dílků.

Komunikační kruh: poslech nahrávky zvuků lesa, co jsem slyšel, co jsem poznal....

Pobyty venku:

Tvořivá aktivita venku: Vycházka do parku nebo do lesa. Každé dítě obdrží skořápku od vlašského ořechu. Do skořápky vložíme malý kousek aranžovací hmoty (florex). Děti aranžují do skořápky „mini les“. Použijeme mech, drobná semínka, drobné větvičky, jehličí, drobné kvítky, traviny ...

Odpolední klid:

V odpoledním klidu se můžeme k interpretaci textu vrátit. Učitelka promítne naskenované ilustrace z knihy na interaktivní tabuli dětem v odpoledním klidu.

Omalovánka:

ml. děti: omalovánka – hrnek s čajem (viz příloha č. 2)

st. děti: šála pro strom, omalovánka podle číslic (viz příloha č. 3)

Spolupráce s rodiči (prarodiči). Můžeme do projektu zapojit rodiče i prarodiče. Společně upleteme šálu pro nemocné stromy a stromy v zimě. Rodiče budou vyzváni, zda by upletli nebo uháčkovali kousek šály (asi 20 cm). Jednotlivé kousky v MŠ společně s dětmi spojíme a použijeme na ovázání poničených stromů a stromů v zimě.

Skřítky můžete vytvořit ze špalku dřeva nebo ze staré již nepoužívané dřevěné stavebnice. Motivační figurka Tukoně je uháčkovaná z jemné přize, výška figurky 40 cm.

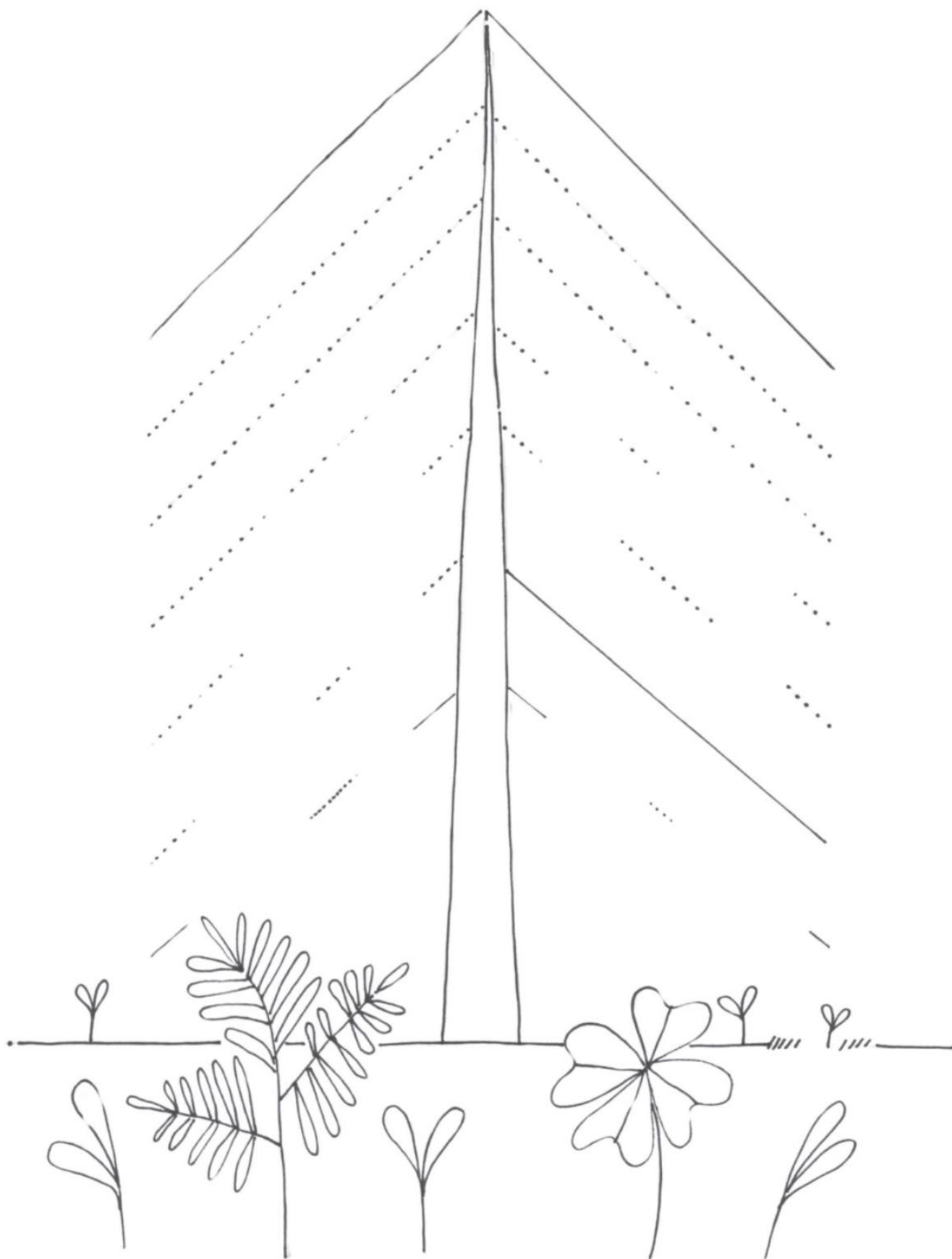

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č. 1
Grafomotorika: Strom, svislé šikmé čáry

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
OMALOVÁNKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

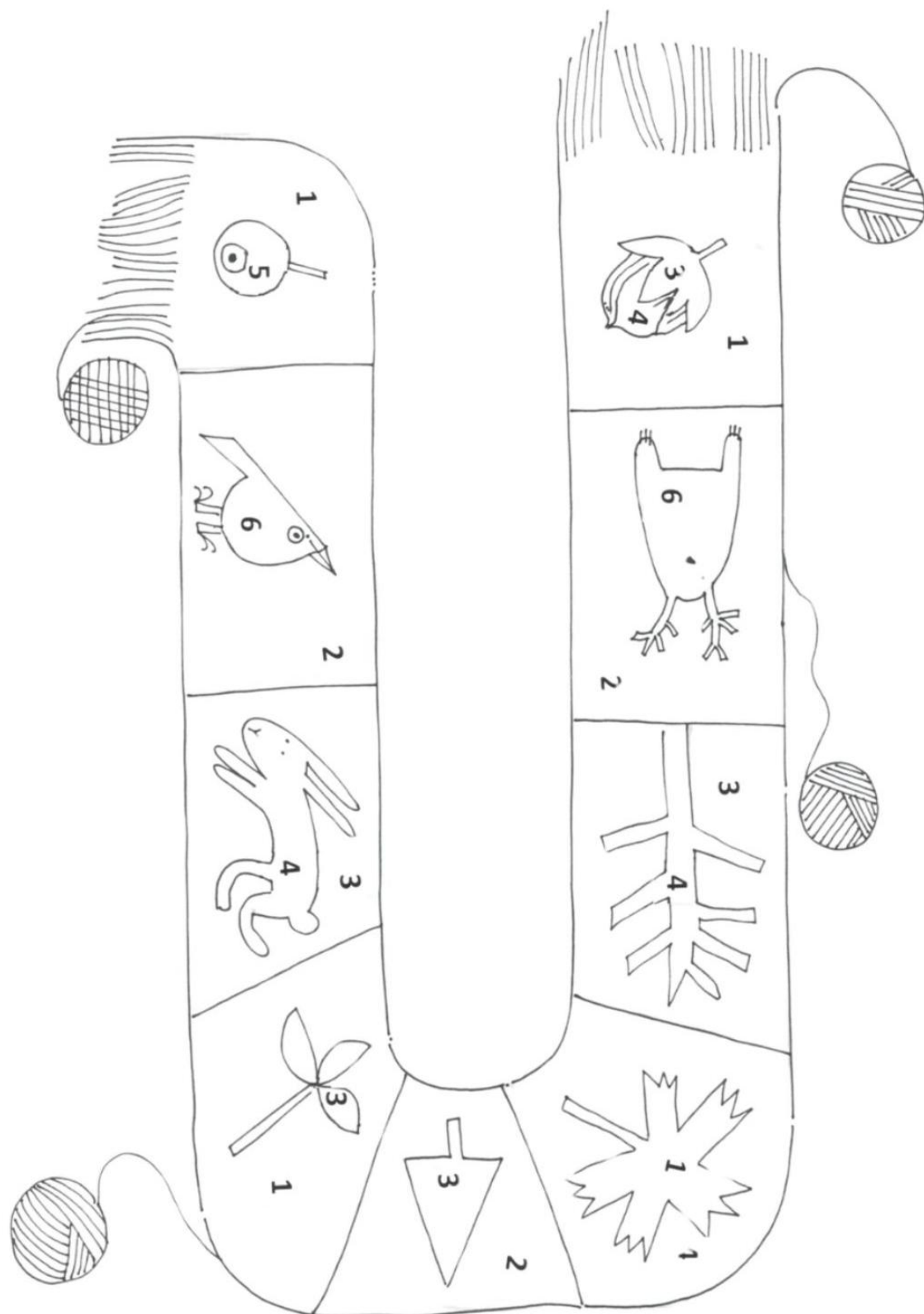
Příloha č. 3

Strom pro stromy - vybarvit podle číslic

1 ŽLUTÁ
4 HNĚDÁ

2 MODRÁ
5 ČERVENÁ

3 ZELENÁ
6 ORANŽOVÁ

Spolufinancováno
Evropskou unií

MR
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

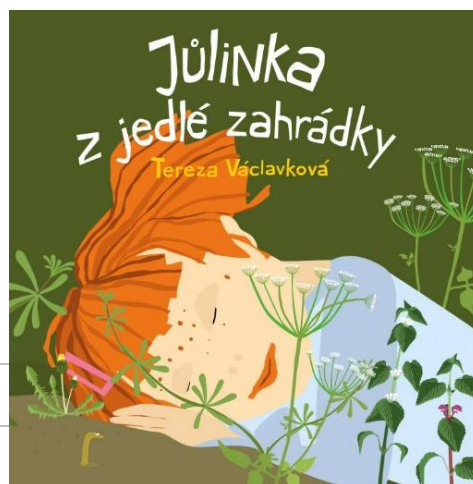
OPAVSKO
MAS

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Miroslava Rychtářová

JŮLINKA Z JEDLÉ ZAHŘÁDKY

Autor knihy	Tereza Václavková
Ilustrátorka	Tereza Václavková
Anotace	Jůlinka žije s rodiči na úhledně upravené okrasné zahradě. Avšak uprostřed ní si vytvořila úrodnou džungli plnou spokojených brouků, zvířátek a rostlin legračních názvů. Je to místo plné života, kam sekačka na trávu rozhodně nesmí. Její zvířecí kamarádi jí za odměnu přinesou semínka a Jůlinka zjistí, že zahrada může nabídnout hojnost i jí a tatínkovi s maminkou.
Žánr	příběh s prvky poznání
Téma	Já a svět – Zahrada
Klíčová slova	příroda, rostliny, živočichové, udržitelnost
Cílová skupina	5–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Čtenářská dílna na 45 minut, další následné aktivity 1 týden Jaro
Rozvojové cíle	Děti se učí: <ul style="list-style-type: none">• pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno,• vyjadřovat se samostatně a smysluplně,• vyjadřovat myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách,• vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah,• nebát se ptát, čemu nerozumí.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Seznamovat děti s významem pěstování jedlých rostlin.• Seznamovat děti s názvy rostlin, hmyzu a drobných živočichů.• Seznamovat s možnostmi využití zahrady.• Seznámit děti, jak se pěstují rostliny.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Pomůcky	Kniha – Jůlinka z jedlé zahrádky, knihy o zahradách, encyklopedie rostlin a drobných živočichů, pracovní listy (grafomotorika, předmatematické představy, omalovánka), semínka různých rostlin, truhlík a jiné zajímavé nádoby, předměty na pokus – rozklad odpadků v půdě
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • modelování (proč) • propojování – souvislosti
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seznámení s knihou, úvodní ilustrace, předvídání. • Předčítání z knihy. • Ověření porozumění textu. • Práce s jinými knihami o zahradě. • Hledání souvislostí, já a text. <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • v kruhu na zemi, děti sedí nebo leží na polštářku, závěrečná část u stolečku <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jednoduchá výtvarná činnost, práce s vystříženým tvarem z barevného papíru a ilustrací z knihy. • Otázky k hodnocení: Co si o příběhu, děti, myslíte? Mohl se tento příběh stát? Co bys udělal ty na vaší zahrádce? Líbila by se ti jedlá zahrádka?
Informační zdroje	<p>Václavková, Tereza. <i>Jůlinka z jedlé zahrádky</i>. Praha: Verzone, s. r. o., 2013. ISBN 97-80-905017-4-4.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Ukážeme dětem přebal knihy

- Co myslíte děti, o čem bude tato kniha?
Odpovědi dětí nekomentujeme, posloucháme názory a nápady dětí.

2. Předčítání textu z knihy.

Přečteme celý příběh s malými přestávkami, kdy ukážeme dětem ilustraci k textu.

Maminka, tatínek a Jůlinka bydlí v domečku se zahradou, která je krásně posekaná. Tedy až na jedno místo za domem. Tam má totiž Jůlinka svou opravdovou džungli. Vidíte?

Ukážeme dětem ilustraci. Chvilí si děti ilustraci prohlíží. Pokračujeme v předčítání.

Tatínkova sekačka sem rozhodně nesmí, a tak tu vykvetly samé legrační kytičky. Bršlice kozí noha, kopretina řimbaba, hluchavka, ptačinec žabinec, dokonce i svízel přítula. Někdo říká, že je to plevel, a jiný, že mají své kouzlo.

Učitelka dětem ukazuje obrázky vyjmenovaných rostlin v knize. Pak pokračuje v předčítání. Ilustrace již neukazuje. Snaží se probudit představivost.

V takové zahradní džungli žije i spousta brouků a dalších zvířátek, která bzučí, lezou, skáčou, poletují, když však přijde Jůlinka, jsou většinou potichoučku. Pššš...

Děti si prohlédnou obrázek se spící Jůlinkou. Zkusí napodobit, jak asi Jůlinka v zahradě spí. Po krátkém pozorování a komentářích dětí učitelka pokračuje v předčítání.

Ale dnes už to ježek nevydržel a čumákem Jůlinku vzbudil. „Podívej, jak dobře se u tebe máme. Motýli mají své bodláky, čmeláci pampelišky, berušky mlsají sladoučké broučky a já mám své tučné slimáky.

Ale pro tebe,“ povzdechl, „pro tebe, Jůlinko, jsem na celé zahradě nenašel k jídlu nic víc než tuhle jahodu.“

Jedna jahoda na tak velikou zahradu? To je tak na ozdobu. „Já vám pomůžu,“ řekl rejsek. To už se seběhla všechna zvířátka.

Na listu leželo několik různobarevných semínek. „Myslel jsem,“ pokračuje rejsek, „že jsem obyčejná myška, a tak jsem si na zimu udělal myší zásoby. To byla chyba, rejsci semínka nejedí. Jsou mi k ničemu. Tak jsem si řekl, že by si alespoň Jůlinka pochutnala.“

„Pár semínek je sotva malá svačinka,“ řekla smutně Jůlinka.

„Ba ne, když je zasadíš, vyrostou z nich spousta jídla pro holčičky, jako jsi ty.“

A tak se Jůlinka dala do sázení. Některá zahrabala u plotu, jiná ke stromečku. Ale kam dál?

Pro samé túje a okrasný trávník nebylo kam sázet.

A tak Jůlinka přivezla hračky, se kterými si už nehrála. Batůžek, klobouk, šuplík, buben, krabici.

Hračky naplnila hlínou a zbylá semínka do nich zasadila.

Žížala kypřila hlínu, ježek číhal na slimáky, beruška mlsala své sladoučké broučky a Jůlinka zalévala.

Netrvalo dlouho a zase byla legrace...

Nejprve vyrostly ředkvičky z kapsičky.

Pak bařohu u břicha řeřicha.

V bubnu velký kedluben, ze řuplíku řpenát.

Řepa a mrkvičky z plechové krabičky. V kočárku zelí jak miminko dělalo halí, belí.

Tatínek s maminkou nad tím krouřili hlavou. Kde se na naří okrasné zahradě vzalo tolik řídla? To jsou staré hračky, uvnitř hlína od zvířátek a semínka od rejska. Trochu vody, sluníčka. A sladký hrášek z krabice na prášek.

To si všichni pochutnali. A pak maminka dostala nápad.

Řířtí rok byla sice zahrada stejně krásně okrasná jako dřív, jen místo tújí vyrostl tuřín, místo azalky řřezalka a místo rúží rukola s rajčaty pěkně kolem dokola.

3. Ověření porozumění textu – metoda „modelování“ (viz kniha Čtenářské strategie, Eva Koželuhová: Jak přemýřlet o textu, řeho si všímáme, popisování situace.)

Učitelka dětem klade otázky:

- PROČ si myřlíte, děti, že to Jůlinka na zahradě tak udělala?
- PROTOŽE.....odpovědi dětí, úvahy, postřehy

4. Práce s ilustracemi

Ukazujeme vybrané stránky, popisujeme společně s dětmi obrázky, diskutujeme, seznamujeme s názvy rostlin, seznamujeme s užitkem rostlin, vysvětlujeme nové pojmy.

Ověření porozumění textu – metoda „modelování“ (viz kniha Čtenářské strategie, Eva Koželuhová)

5. VÝBĚR

Máme připraveno dalších 10 knih, se kterými děti už pracovaly. Polovina je o zahradě nebo rostlinách

„Zkuste děti vybrat z těchto knih ty, ze kterých se Jůlinka mohla něco dozvědět o zahradě, rostlinách.“

6. Strategie PROPOJOVÁNÍ – SOUVISLOSTI, já a text

Děti se pokusí propojit text s vlastní zkušeností. Dítě se pokusí vybavit si vlastní zážitek, vcítí se do role Jůlinky. Zkusí si vybavit, jak je to u nich doma na zahrádce, zda pěstují jedlé rostliny...

- Máme to na zahradě tak, jak to měla Jůlinka?
- Posekaný trávník všude?
- Máme na zahradě květiny, zeleninu, jedlé rostliny?
- Mohli bychom něco takového jako Jůlinka udělat v MŠ?
- Do řeho bychom mohli semínka zasadit?

7. Malá VV činnost na závěr

Učitelka má vystřženy z barevného papíru tvary různých nádob, věcí (hrnce, misky, batoh, kbelík, kočárek...) a vystřžené kopie ilustrací rostlin z knihy Jůlinka z jedlé zahrádky. Každé dítě si vybere nádobu a rostlinku, které nalepí na výkres.

Další doprovodné aktivity

Ranní hry

- prohlížení knih a encyklopedií o zahradách, rostlinách, hmyzu a jiných drobných živočiších
- prohlížení knih s podobným tématem
- grafomotorika: Hmyz ze zahrádky, obtahování cesty (rovná čára, klikatá, špičatá...) (viz. příloha č. 1)
- Omalovánka: Jůlinka a její úroda (viz příloha č. 3)
- Předmatické představy: Kolik plodů Jůlinka vypěstovala? Zaznamenat počet 1–6

Ranní kruh: seznamování s názvy rostlin, které se vyskytují v blízkosti MŠ

Ranní cvičení: cvičení s dýňovými semínky, Hudební pohybová hra: Na věneček

Pobyty venku

- Setí louky do truhlíků, sázení koupených sazeniček (salát, rajčata, dýně) do nezvyklých nádob (vyřazených hraček z pískoviště)
- Dlouhodobý úkol: zasít semínka (hrách, čočka, řeřicha, jahodník) do květináče a následné pozorování
- Vycházka po obci, pozorování zahrad kolem domů, sledovat trávník, jedlé zahrádky, skleníky, plevele....
- Pracovní list: Kolik plodů Jůlinka vypěstovala? (viz příloha č. 2).

Dlouhodobý pokus

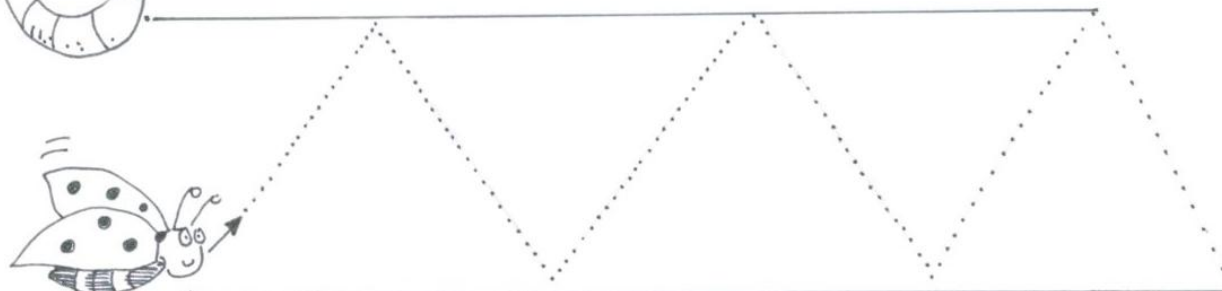
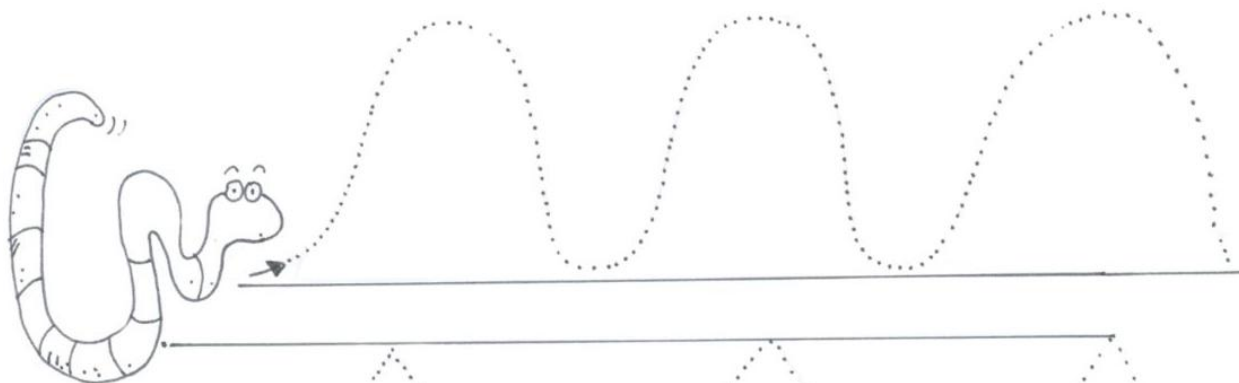
- rozklad některých materiálů.
Zkoumat, za jak dlouho se v zemi rozloží plast, papír, sklo, papírový kapesník. Zakopat vybrané materiály na označené místo a za 3–4 měsíce vykopat. Zkoumat stav rozkladu.

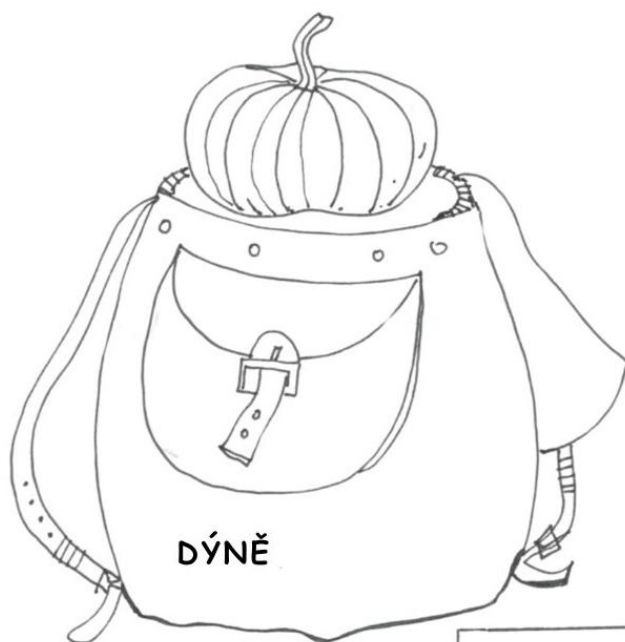
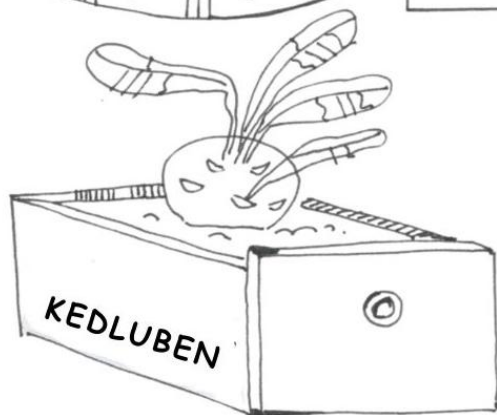
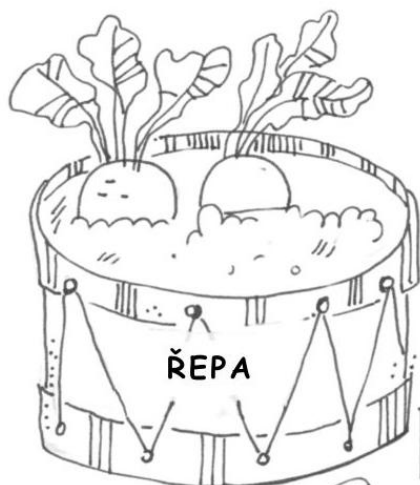
Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č. 1
Grafomotorika - hmyz ze zahrady, obtahování

Příloha č. 2
Kolik plodů Jůlinka vypěstovala?

Příloha č. 3
OMALOVÁNKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

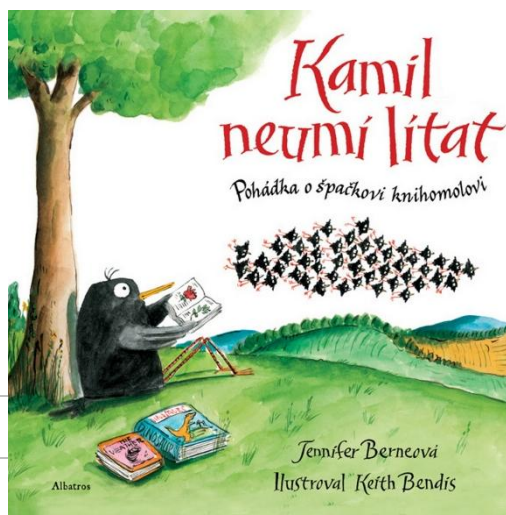
Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Lucie Zálešáková

KAMIL NEUMÍ LÍTAT

Pohádka o špačkovi knihomolovi

Autor knihy	Jennifer Berneová
Ilustrátor	Keith Bendis
Anotace	Kniha se zabývá tématem jinakosti. Děti se učí chápat, že někdo může být jiný, a přesto to neznamena, že je horší. Naopak se jeho odlišnost může stát jeho silnou stránkou. Prostřednictvím příběhu o špačkovi Kamilovi, který neumí létat, protože mnohem raději čte, pěstuje v dětech také lásku ke knihám.
Žánr	příběh o zvířatech
Téma	Já a svět – Odlišnost
Klíčová slova	špaček, tažní ptáci, kniha, knihovna, létání, hurikán, rodina
Cílová skupina	4–5 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	1. čtenářská lekce 30 minut 2. čtenářská lekce 30 minut podzim (září, říjen)
Rozvojové cíle	Dítě: <ul style="list-style-type: none">rozpozná a pojmenuje některé jevy a děje na Zemi,vyjadřuje se pomocí dramatizace, přijímá různé role při dramatických činnostech,předvídá a usuzuje děj z obrázku i textu.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">Pochopit, že být jiný může být výhodouNaučit se, že špaček je tažný ptákSpolupráce ve skupině
Pomůcky	Kniha – Kamil neumí létat, papírová loutka špačka na špejli, poskládaný tvrdý papír, obrázky pro nalepování do leporela, černé papíry, různé abecedy (písmena), stírací tabule, stírací fix, plyšové ptáčci, stuhy, provázky, obrázky stěhovavých ptáků

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • hodnocení • propojování
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • říkanka <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita č. 1: Skládání písmen • Aktivita č. 2: Skládanka papírový špaček, leporelo • Aktivita č. 3: Jak kamarádi nesli Kamila • Aktivita č. 4: Dramatizace hurikán <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita č. 5: J.Strauss - Annen polka
Informační zdroje	<p>Berneová, Jennifer. <i>Kamil neumí létat. Pohádka o špačkovi knihomolovi</i>. Praha: Albatros, 2022. ISBN 978-80-00-06881-7.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-27]</p> <p><i>Aktivní naslouchání hudby – vlaštovky</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=w2F6iCrNusU [citováno 2025-02-27]</p> <p><i>Flocking Starlings: Beautiful Phenomenon of Murmuration</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=6zjMsvzOsHw [citováno 2025-02-27]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. čtenářská lekce

1. Úvod:

- Ukážeme dětem knihu a zeptáme se, jaký ptáček je na ní asi nakreslený?
- Jakou má barvu, zobáček?
- Připomíná nám špaček jiného ptáka, čím?
- Jaký je rozdíl mezi kosem a špačkem?
- Co to znamená tažný pták?

Ukážeme dětem obrázky stěhovavých ptáků (vlaštovka, jiříčka, špaček, čáp).

Říkanka

Jak vypadá špaček?

Nosí černý fráček,

na něm barvu kropenatou.

Bydlí v budce za chalupou.

Na podzim však odlétá

za sluníčkem do světa.

Činnosti před čtením

Strategie předvídání – co dělají špačci na obrázku, jaké je tam asi roční období, co ten špaček u stromu dělá? A proč? O čem asi je kniha, kterou špaček drží? Kdo je to knihomol?

2. Realizace

Máme připraven obrázek špačka přilepeného na špejli. Můžeme si zkopírovat obrázek špačka na začátku knihy nebo použít obrázek z přílohy č. 1. Po celou dobu četby natáčíme knihu s ilustracemi i textem směrem k dětem. Text je uváděn od první strany.

Kamil je špaček. Narodil se pod okapem ve staré stodole se třemi bratry, čtyřmi sestřičkami a šedesáti sedmi tisíci čtyřmi sty třiceti dvěma bratranci a sestřenicemi.

Byla to velká špaččí rodina.

Od prvního dne byl Kamil jiný. Zvláštní. Hned jak špačící vypadli z hnízda a začali objevovat svět.

Kája si oblíbil žížaly.

Adélka zase trávu.

Pepíka bavilo bláto.

Franta našel vodu.

A Kamil ...ehm, Kamil objevil KNIHU.

Zatímco Kamilovi bratranci se honili za brouky, mouchami a mravenci, Kamil se naučil číst.

Nejdřív písmena, pak slova a nakonec i celé věty.

Otázky:

- Umí už někdo číst?
- Poznáte nějaká písmena?
- Proč se učíme číst?
- Zkusíme se to naučit jako Kamil?

Aktivita č. 1

Rozdělíme děti do několika skupin po cca 5 dětech. Každá skupina obdrží hromádku písmen (jakákoli abeceda - např. dřevěná, molitanová, papírová). Na tabuli napíšeme písmeno Š a děti mají za úkol písmeno ve své skupině najít a skládat před sebe (pro lepší přehlednost lze použít čistý list papíru). Má někdo tohle písmeno ve svém jméně? Stejný postup zvolíme i u dalších písmen P, A, Č, E, K a na závěr zkusíme slovo ŠPAČEK přečíst. Dbáme na to, aby děti skládaly písmena zleva doprava. Tak takhle se Kamil naučil číst. Pokud to děti baví, můžeme stejným způsobem přečíst slovo KAMIL, KNIHA nebo jiná slova související s textem.

V noci, když bratřenci snili o tom, jak zobají brouky a přebírají voňavé odpadky, Kamilovi se zdálo o dobrodružných výpravách a hrdinských činech. Dokonce snil o tom, že on sám je slavný spisovatel a píše legendy i poezii.

Otázky pro děti:

- *Kdo je to spisovatel?*
- *Jak se říká ženě, která píše knihy?*
- *Jak se říká tomu, kdo do knížek maluje obrázky?*

Prvního června se všichni malí špačkové seřadili k první hodině létání pod vedením učitele Peroutky.

Kamil mezi nimi nebyl.

„Kde je ten ulejšák?“ zlobil se učitel Peroutka.

Ulejšák byl v knihovně.

A tak když ostatní špačci nacvičovali střemhlavý let, lopingy, výkruty a létání ve formacích, Kamil měl zobák pohroužený v knihách. V duchu byl v oblacích a nechal se unášet fantazií.

Bojoval s piráty, v jeskyni žil s pralidmi...

Četl si o sopkách a jak vzniká duha...

Prohlížel si velryby a dinosaury... Zvláště dinosaury se Kamilovi líbili!

Chtěl vědět, proč planety obíhají kolem Slunce, proč fouká vítr a jak je možné, že se z housenky stane motýl.

Knihy ho přenesly na místa, kam by nikdy nemohl doletět. A srdíčko mu tlouklo vzrušením.

Bratřenci mu začali říkat KAMIL – KNIHY SVAČIL, ZOBAN KŘUPAN a KNIHOMOL.

Z toho by vám rozhodně veselo nebylo. Kamil si rovnal rozčepýřená períčka a tiše se trápil.

„Kdyby jen věděli, jak výsměch bolí.“

Potom smutně odhopkal do knihovny – jedině tam se cítil šťastný.

(v průběhu četby vysvětlujeme dětem cizí slova, ptáme se, čemu nerozuměly, a vysvětlíme)

Strategie hodnocení a propojování "já-text"

- *Proč se ostatní špačci Kamilovi posmívali?*
 - *Jak se cítil Kamil?*
 - *Už se vám, děti, někdo posmíval?*
 - *Jak jste se cítili? Je to hezké chování nebo ne?*
- Každý má právo být takový, jaký je. Nikdo nejsme stejní. Každého baví něco jiného.*

Aktivita č. 2

Rozdělíme děti do dvou skupin. První skupina bude skládat z černého papíru špačky (papírová vlaštovka), kteří se učí létat. Děti si vyzkouší, jak jim papírový špaček létá.

Ve druhé skupině si každý vytvoří jednoduchou knihu. Skládací leporelo s obrázky podle vybraného tématu (dinosauři, mořská zvířata, pohádkové postavy apod.) dle zájmu dětí. Obrázky si děti nalepí do poskládaného tvrdého papíru a vyrobí si své leporelo.

A tak celé léto strávil v knihovně, četl si a snažil se zapamatovat si všechno, co se do jeho špaččí hlavičky vešlo...

...až se jednoho dne první list zbarvil dočervena a snesl se na zem. Podzimní fujavice se prohnila starou stodolou a shodila hnízda postavená přes léto. Byl čas vydat se na jih.

Občas některý bratránek utrousil: „Kamile, měl by ses naučit létat. Za pár dní vyrážíme, a tys to ani nezkusil!“

„Ach ano, migrace, četl jsem o tom,“ zachmuřil se Kamil.

(pozastavíme děj a zkusíme si s dětmi vysvětlit slovo MIGRACE)

„Kamile, že ty neumíš létat?“ zeptala se ho sestřička.

A Kamil se přiznal, že neumí.

A potom přišel ten den. Špačkové se seřadili a vyletěli vysoko. Zakroužili Kamilovi nad hlavou a chystali se odletět. Díval se za nimi a bylo mu smutno. Slza jako hrách se mu skutálela z oka.

Zůstal sám.

Kamil řepkal zpátky do stodoly a skrz slzy neviděl. Proto si nevšiml, že se bratři, sestřičky i bratřenci pro něj vrátili.

Omotali Kamila stuhami a provázky, které našli a posbírali na smetišti.

Když byl Kamil pod křídélky bezpečně uvázaný, chytili konce stuh do zobáku, vznesli se... a Kamil s nimi! Byl dojatý a šťastný, i když se trochu styděl.

Otázky:

- Jak se zachovali bratři, sestřičky i bratřenci?
- Co by dělal Kamil, kdyby se pro něj nevrátili?

2. čtenářská lekce

Aktivita č. 3

Děti rozdělíme do čtyř skupin. Každá skupina dostane jednoho plyšového ptáčka. Doprostřed herny dáme různé tkaničky, stuhy, provázky, lana, švihadla a skupiny zkusí svého ptáčka omotat a vyzkoušet, jestli jej udrží ve vzduchu. Každá skupina zkouší svého ptáčka přenášet po herně. Každé dítě ve skupině drží jeden konec provázku.

A tak letěli mnoho a mnoho dní.

Kamil si konečně mohl prohlédnout řeky, lesy i města, o kterých četl celé léto. Nadšeně vykřikoval a bratrům, sestrám, bratřencům a sestřenicím co chvíli něco ukazoval. Ale špačcí neměli ani pomyslení, aby obdivovali krajinu. Vytrvale mávali křídly a letěli stále dál na jih.

Jednoho dne však od rána foukal zvláštní silný vítr. Oholil stromy, které se ohýbaly až k zemi. Udržet se ve vzduchu bylo pro špačky každým okamžikem těžší. Vzduch měl zvláštní vůni a Kamil poznal, co znamená...NEBEZPEČÍ!

Kamilovi se vybavilo, co četl v knize o klimatu, a zavolal na svou špaččí rodinu:

Blíží se HURIKÁN! Slyšíte? Hurikán!

Bratři, sestry, bratrance a sestřenice se ptali:

„Co je to hurikán?!

Kamil vysvětloval, jak svým zobáčkem svedl nejrychleji:

„Musíme uhnout z cesty ničivé tropické bouři, co se obrovskou rychlostí žene k pobřeží a nezslábne, dokud nenarazí na široký pruh pevniny! Pospěšme! Zachráníme se v jeskyni!“

Nikdo neměl tušení, před čím je Kamil tak rozčileně varuje. Ale uznali, že to zní přesvědčivě. Na přemýšlení nebyl čas. Hejno provedlo výkrut vpravo a ladným obloukem zamířilo do jeskyně. Udělali přesně to, co jim Kamil poradil.

Stihli to taktak. Přihnal se větrná smršť a za ohlušujícího burácení ničila vše, co jí stálo v cestě. Copak to Kamil neříkal? Špačci se k sobě poděšeně přitiskli a pozorovali tu spoušť v němém úžasu.

Strategie propojování

Otázky pro děti:

- *Co je to hurikán?*
- *Jak jinak se to dá ještě říct?*
- *Už jsi někdy zažil takový velký vítr?*
- *Jak ses cítil?*
- *Jak je silný vítr nebezpečný?*

Aktivita č. 4

Děti se postaví do dvou řad naproti sobě. Jedna řada dostane do rukou dva tvrdé papíry (mohou být i poskládané vějíře). Jedno dítě prochází uprostřed řady a děti bez papíru foukají vši silou a děti s papíry v ruce mávají vši silou (vějíři). Společně vytváří hurikán. Procházející se děti se střídají tak, aby si každý vyzkoušel projít hurikánem. Mohou to zkusit i se zavřenýma očima.

- *Jaké to bylo?*
- *Co by se mohlo stát špačkům, kdyby se neschovali?*

Konečně se bouře přehnala. Ráno bylo zase dobře. Objevilo se sluníčko a špačci se vyhrnuli ven. Jediné peříčko se jim nepocuchalo. A to všechno díky Kamilovi...

Všichni měli takovou radost, že na Kamilovu počest uspořádali velkolepou rodinnou oslavu. Podávaly se nadívané žížaly a křupavé hmyzí kuličky. Když se tak najedli, že už nemohli, zatancovali si a zazpívali píseň o tom, jak bylo hejno zachráněno. S Kamilem si připili pramenitou vodou, kterou mu přinesli v čepičce žaludu.

Kamil byl tak šťastný a měl takovou radost, že začal hopsat a skákat a tančit a mával křídly...

A ještě zamával křídly.

A ještě zamával křídly.

A všichni ho povzbuzovali a volali:

„Kamile, vždyť ty lítáš!“

A Kamil se vznášel a poletoval a zpíval:

„Já lítám! Podívejte se, já lítám!“

A rázem byl nejšťastnějším špačkem na celém světě.

A mával!

Spolufinancováno
Evropskou unií

A mával!

A mával!

A celé hejno se vzneslo s ním a letěli na jih. Všichni měli výbornou náladu a po cestě vtípkovali...

Ale ze všech nejvíc zářil KAMIL.

3. Závěr:

Aktivita č. 5

Děti dostanou černé šňapce (nebo černé stuhy, velká pířka apod.) do obou rukou a tančí společně s paní učitelkou na hudbu J. Strauss: Annen polka
inspirace (<https://www.youtube.com/watch?v=w2F6iCrNusU>)

Další doprovodné aktivity:

1. Prostřednictvím kanálu youtube pustit dětem video, jak letí hejno špačků, ukázat nádherné formace: <https://www.youtube.com/watch?v=6zjMsvzOsHw>
2. V pohybových činnostech využít cviky na posilování horních končetin (křídla), proudové cvičení za vedoucím dítětem (špačkem), pohybová hra *Špačci do hnízda*
3. Použít dramatizační techniku tzv. ŽIVÝ OBRAZ – vymezit prostor, ve kterém děti postupně zaujmají nehybné pozice (jako na obraze) – např. špaček sedící v hníždě, tahající z trávy žízalu, koupající se v kaluži, zobající semínka atd. dle fantazie dětí, nebo děti zaujmají pozice špaček v hníždě, ale každý se tváří jinak – veselý špaček, zamračený, přemýšlející, udivený ad.
4. Hra s textem a ilustrací – nakopírujeme si některé ilustrace z knížky.
Varianta č. 1 – Ilustrace rozložíme na koberec do kruhu mezi děti (nebo na tabuli), a přečteme větu z knihy. Děti mají za úkol vybrat ilustraci, která k větě patří.
Varianta č. 2 – Ukážeme dětem jednu ilustraci z knihy a přečteme větu. Děti mají za úkol říci, zda věta k ilustraci patří, nebo ne. Vybíráme ilustrace s jasnou situací vztahující se k textu. Např. A Kamil ...ehm, Kamil objevil knihu, Ulejevák byl v knihovně, Konečně se bouře přehnala... atd.
5. Výtvarná práce na téma HURIKÁN – např. děti dostanou ve skupině velký papír a mohou vodovými barvami ztvárnit hurikán dle vlastní fantazie, nebo ztvární silný vítr rozfoukáváním kapek na papíru (na rozfoukávání možno použít brčka).
6. Hra – Otevřená otázka – sedneme si s dětmi do kruhu a položíme otázku: „Co všechno se dá s knihou dělat?“ Necháme děti vyjadřovat své odpovědi bez hodnocení, přijímáme i ty nejpodivnější nápady, podporujeme fantazii, odvahu promluvit, vyjádřit svůj názor beze strachu z odmítnutí.

Příloha č. 1
ŠPAČEK

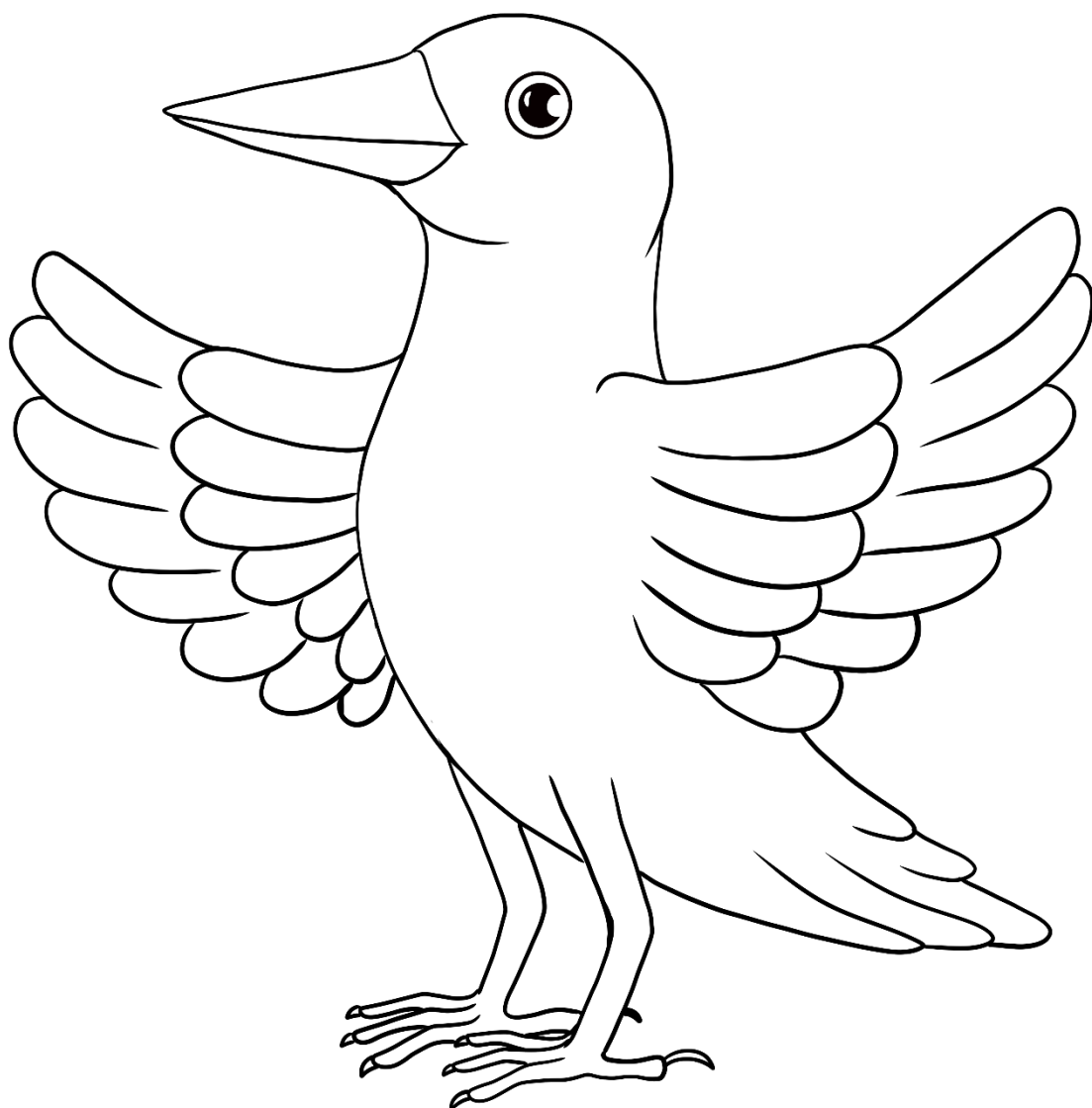

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
ŠPAČEK OMALOVÁNKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

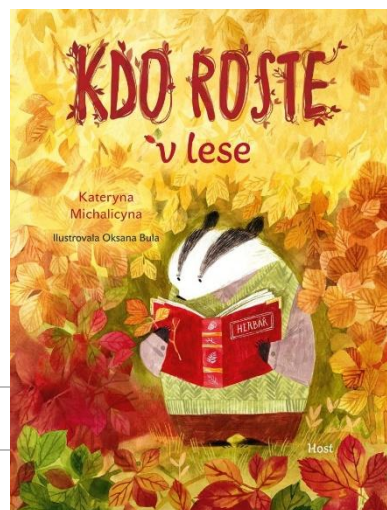
OPAVSKO
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Michaela Nosková

KDO ROSTE V LESE

Autor knihy	Kateryna Michalicyna
Ilustrátorka	Oksana Bula
Anotace	Kolik barev může mít podzimní listí? Proč některé stromy opadávají? Jak se na zimu chystá smrk, modřín nebo mech? To vše vám prozradí pan jezevec, i když má plné tlapky práce. Kniha se zabývá tématem lesa a podzimu.
Žánr:	příběh s prvky poznání
Téma	Já a svět – podzim, les, stromy
Klíčová slova	podzim, les, příroda, stromy, jezevec, vzpomínky
Cílová skupina	předškoláci
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	neomezeně – volná doba Dobrá realizace = podzim
Rozvojové cíle	Děti umí: <ul style="list-style-type: none">• zvládat základní pohybové dovednosti, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč),• vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.),• projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu.
Cíl čtenářské lekce	Dítě <ul style="list-style-type: none">• předvídá děj příběhu podle obrázků,• naslouchá čtenému textu a porozumí jeho základní myšlence,• odpovídá na otázky k textu,• vytváří si představu o prostředí lesa a postavách příběhu.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Kdo roste v lese, šišky (z borovice), kůra ze stromu, větvičky, mech, obrázky stromů (buk, habr, borovice, olše, smrk, modřín) pěnové míčky, nebo čtvrtky papíru, lano, jehlu nejlépe plastovou, provázek, listy
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • otázky během čtení • shrnutí • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ukázka knihy • Předvídání • četba s ukázkou obrázků • otázky během čtení • shrnutí <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivace • Pohybová hra: Na veverky a šišky <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vlastní tvorba
Informační zdroje	<p>Michalicyna, Kateryna. <i>Kdo roste v lese</i>. Brno: Host, 2020. ISBN 978-80-275-0340-7.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. lekce

ÚVOD:

ukázka knihy

předvídání:

- Kdo podle vás roste v lese?
- Co v lese můžeme hledat?

čtení s ukázkou obrázků – při přečtení slova JEZEVEC – vždy děti 1x tlesknou
otázky během čtení: Zastavte se na klíčových místech a prokládejte čtení ukázkou obrázků stromů a přírodnin. (čich, hmat, zrak)

shrnutí: Po přečtení knihy nechte děti shrnout, co se stalo.

- Proč je důležité les chránit?
(zdroj kyslíku, zachování biodiverzity – domov zvířat a rostlin, zdroje pro lidi – dřevo, ochrana půdy a vody, aj.)

REALIZACE:

Motivace: „Milé děti, představte si, že jste malé veverky, které žijí v lese. Podzim už je tady a brzy přijde zima. Veverky musí být rychlé, aby si nasbíraly co nejvíce šišek, oříšků a ukryly je do svých pelíšků. Když bude zima, budou mít zásoby a nebudou hladové. Ale pozor! Musíte být velmi rychlé, protože ostatní zvířátka také hledají jídlo.“

Pohybová hra: Na veverky a šišky

- rozdělení dětí do 2 stejně početných skupin
- třídu či tělocvičnu rozdělí p. uč. pomocí lana na 2 stejné poloviny
- každá skupina má svou polovinu
- děti – veverky – mají za úkol co nejrychleji nasbírat co nejvíce šišek a donést je do svého
- „pelíšku“ tzn. na svou polovinu
- hra může být omezena časem (např. 1 minuta) nebo počtem šišek. (pěnové míčky, či papírové kuličky)
- pro zpestření můžete do hry přidat další zvířátka (např. „jezevce“, který spí a probudí se, když děti udělají moc hluku).
- představte různé překážky, například že některé oříšky jsou ve vyšších větvích (můžete položit některé míčky na vyvýšená místa)

Shrnutí:

“Víte, proč je les tak důležitý? Lesy jsou domovem pro spoustu zvířátek, jako jsou veverky, jezevci a další. Když chráníme lesy a přírodu, zvířátka mají dostatek jídla, vody a místa, kde mohou žít.”

Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěr:

Děti mohou vytvořit vlastní krátký příběh nebo obrázkovou knihu na téma les, inspirovanou příběhem o jezevci a veverkách.

Další doprovodné aktivity:

Pobyť venku:

- procházka do nejbližšího lesa, popř. parku
- tvoření girlandy z voňavého podzimního listí, navlékání pomocí jehly na provázek, můžete využít návod v knize viz. poslední strana

Krmení veverek – pomocí žaludů

Stavění z kaštanů podle šablon, práce ve skupině

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Výtvarná činnost – obrázky z listů, dle vlastní fantazie, lze tvořit při pobytu venku

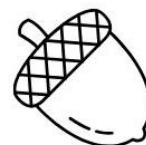
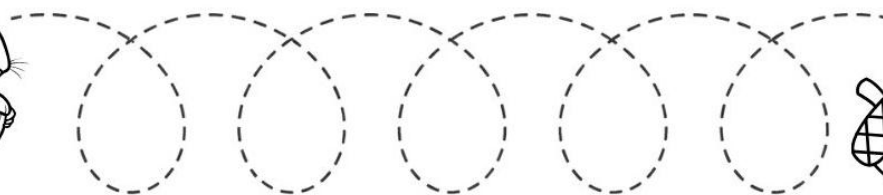
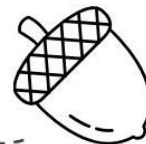
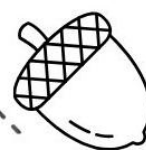
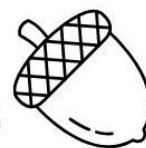

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pracovní list k tématu:

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

Pracovní list k tématu:

Dokresli veverce potravu na zimu **METODICKÝ LIST K**

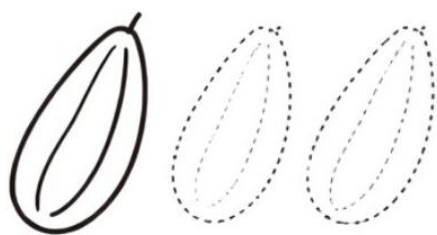
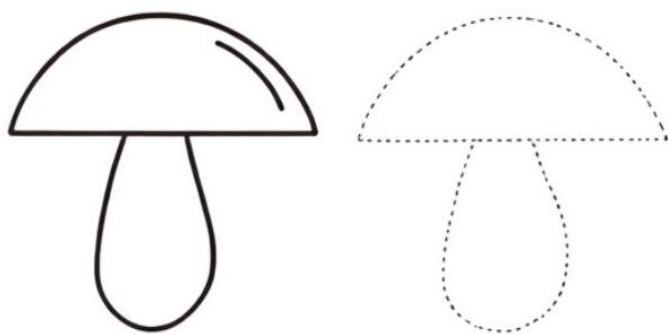
4x žaludy

3x houby

5x semínek

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Marcela Černohorská

LIŠKA ŠIŠKA VE ŠKOLCE

Autor knihy	Iva Gecková
Ilustrátorka	Bára Buchalová
Anotace	<p>Příběhy malé Adélky, která ráda chodí do školky, pomáhá paní učitelce uklízet hračky a má svou oblíbenou plyšovou hračku lišku Šišku.</p> <p>Tu si občas bere do školky s sebou. Jednoho dne ji ale ve školce zapomene. Co bude s liškou Šiškou? Jak se ve školce zabaví, bude mít co jíst a nebude jí tam smutno? A co dělají hračky ve školce, když jsou kluci a holky doma?</p>
Žánr	příběh s prvky poznání
Téma	Já a svět – Můj kamarád
Klíčová slova	školka, učitelka, liška, hračky, oslava
Cílová skupina	4–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	čtenářská lekce + následné čtení před spaním Doba realizace – začátek školního roku
Rozvojové cíle	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky,• vyjadřovat samostatně a smysluplně své myšlenky a pocity• pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností – vnímání, naslouchání, porozumění• Rozvoj tvořivosti, fantazie dětí
Pomůcky	Kniha – Liška Šiška ve školce, maňásek Liška Šiška, kniha, lední medvěd, peřinka, polštářek, plyšáci dětí, dřevěná vláčkodráha, židličky, barevné papíry, lepidla, nůžky, špejle, jízdenky, suroviny na výrobu dortu, čepice, písňalka pro průvodčí

Spolufinancováno
Evropskou unií

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • propojování a hledání souvislostí • vizualizace • předvídání • usuzování • shrnutí
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita ve fázi evokace. Otázky a odpovědi. <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukázka knihy, ilustrace, předvídání, předčítání, hlavní postavy, skupinové činnosti, příprava oslavy, společná oslava. <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • hodnocení – co se dětem nejvíc líbilo
Informační zdroje	<p>Gecková, Iva. <i>Liška Šiška ve školce</i>. Praha: Grada Publishing, a. s., 2020. ISBN 978-80-271-1580-8.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p><i>Kamarád Fído - Vláček</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=WOdTQIYAigQ [cit. 2025-08-01].</p> <p><i>BibiBum - Když jsi šťastný, zatleskej - Písničky pro děti (Kids nursery rhymes)</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=E-HnLIPsWjM&list=RDE-HnLIPsWjM&start_radio=1 [cit. 2025-08-01].</p> <p>Růžičková, Míša. <i>Narozeninová (Cvičíme s Míšou 2)</i> Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=T3GA8A3MpnU&list=RDT3GA8A3MpnU&start_radio=1 [cit. 2025-08-01].</p> <p>Skoumalová, Eva. <i>Lotus sušenky jsou skvělým základem moučníků. Poradíme, jak z nich připravit rychlý sušenkový řez</i>. TopRecepty.cz, 24. února 2023. Online. Dostupné z: https://www.toprecepty.cz/tipy-triky/co-ude-lat-z-lotus-susenek-recept-na-rychly-moucnik/ [cit. 2025-08-01].</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

Podrobný popis lekce

1. Úvod v komunitním kruhu s maňásky dětí
2. Aktivita ve fázi evokace
3. Seznámení s knihou, předvídání, hlavní postavy, předčítání
4. Skupinové činnosti – příprava oslavy
5. Společná oslava – zpěv písně, jízda vlakem, lentilkové mlsání
6. Hodnocení – co se mi nejvíc líbilo

Ad 1.

Úvod:

Než si sedneme do komunitního kruhu, řekneme dětem, ať si vezmou svého plyšáka přineseného z domu. Děti ho ukážou a představí kamarádům.

Ad 2.

Aktivita ve fázi evokace:

- Proč si nosíte vaše plyšáky do školky?
- Proč si je nenecháte doma?

Učitelka: Já jsem si tady pod peřinku schovala taky jednoho plyšáka, ale zatím vám ho neukážu, spinká. Nejdřív vám ukážu něco jiného.

Ad 3.

Realizace – práce s knihou, předvídání, hlavní postavy, předčítání

Učitelka ukáže dětem knihu.

- Kdo píše knihy?
- Jak se říká těm, kteří kreslí obrázky do knihy?
- Zná někdo tuto knihu?
- Líbí se vám obal knihy?
- Co vidíte na obalu knihy?
- Kdo to je? Učitelka odkryje peřinku – ukáže plyšáka
- Lišku. Je to jedna z hlavních postav?

Učitelka ukáže dětem obrázky maminky a Adélky, školky.

- O čem asi bude kniha?
- Co myslíte, jak se jmenuje holčička?

Děti hádají. Náповěda – jméno holčičky začíná na písmeno A. Liška má taky jméno a začíná na Š. Je to neobvyklé jméno. Její jméno je věc, kterou bychom mohli najít v lese na stromě nebo pod stromem.

- Kdo je ta paní vedle Adélky?
- Kde se příběh asi odehrává?

Úryvek z knihy:

Bylo úterý, pět hodin odpoledne a malá Adélka čekala ve školce, až ji vyzvedne maminka a pojedou domů. Adélka právě pomáhala paní učitelce uklízet hračky. Uložila copatou panenku do kočárku, když vtom někdo zaťukal na dveře.

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Kdo to byl, děti?
- Co děláte, když pro vás přijde maminka?
- Kam jdete?
- Co děláte doma?

Adélka byla večer doma a najednou byla strašně smutná.

- Co se mohlo, děti, stát?

Pokud děti neuhodnou, citace z knihy:

Mami! Mami! Nechaly jsme ve školce moji lišku Šišku!

Adélka byla moc smutná a chtěla po mamince, aby se do školky vrátily.

Něco vám prozradím. Adélka byla ve školce poslední a paní učitelka školku zamkla.

- Co se asi dělo dál?
- Mohly se vrátit do školky?
- Už se vám to někdy stalo?
- Jak vám bylo?
- A co se asi dělo večer ve školce?

Učitelka ukáže obrázky. Děti pojmenovávají hračky, hledají lišku v knize. Tak si představte, že liška spala v Adélčině postýlce. Probudila se a poslouchejte, co se dělo.

Liška Šiška seskočí z postýlky a jde ke dveřím. Slyší za nimi nějaké hlasy a také cinkání nádobí. To si jistě děti v jídelně dávají nějakou dobrou svačinku. Šiška si hladí břicho, že se dobře nají. Otevírá dveře, kouká, rozhlíží se, ale žádné děti nevidí. Místo holek a kluků jsou tady samé hračky.

Prohlédneme si obrázky, děti pojmenovávají hračky a říkají, co asi dělají.

- Hračky něco připravují?
- Co se asi bude konat?

Oslava narozenin.

- Kdo bude slavit?

Je to bílé velké zvířátko a má rádo zimu.

- Co chystáme, když připravujeme oslavu narozenin?

Hračky se domluvily, že si udělají výzdobu, připraví lentilkový dort a poslouchejte, co se bude dít na konci oslavy.

A teď, vážení, nás čeká velká narozeninová projížďka naším vláčkem.

Připravte si, prosím, své barevné jízdenky!

- Co je čeká na konci oslavy?
- Chtěly byste si taky připravit takovou oslavu?

Tak já vám řeknu, co bychom si mohli připravit. Učitelka děti seznamuje se skupinovými činnostmi, děti si vyberou, co chtějí připravovat. Rozdělení do skupin.

Příprava: výzdoba – vystřihování květin (příloha č. 1), výroba jízdenek (příloha č. 2), stavění vláčkodráhy pro plyšáky (příloha č. 3), zhotovení vlaku pro děti, příprava dortu.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ad 4.

Skupinové činnosti:

- 1) Květiny – vystřihování, dokreslování, lepení na špejli
- 2) Výroba jízdenek do narozeninového vlaku
- 3) Stavění vláčkodráhy, zhotovení vlaku – židličky
- 4) Příprava dortu

Ad 5.

Společná oslava

Společná výzdoba – květiny na stole a dort.

Jízda vlakem – průvodčí (zvolené dítě), ostatní usednou do vlaku. Průvodčí rozdává jízdenky. Píseň z youtube Kamarád Fído – Vlášek – pohyb mávání, pohyby do strany.

Závěr:

Děti vystoupí z vlaku a společně zaspívají oslavenci medvědovi (plyšák) píseň Narozeninová (Svěrák).

Dort si musíme nechat odležet na druhý den, a tak děti dostanou na mlsání lentilky.

Ad 6.

Společné hodnocení v komunitním kruhu – co se vám nejvíc líbilo z dnešního dne.

- Co se ti líbilo nejvíc na tvé narozeninové oslavě.

Další doprovodné aktivity:

Spontánní činnosti – kreslení obrázků pro oslavence, společná kniha

- výroba dortu z papíru (motivace viz. Pinterest)
- skupinové tvoření dortu – jemná motorika, mačkání krepevého papíru (kuličky), lepení
- hra s modelovací hmotou – tvoření dezertů dle fantazie dětí
- vytváření výzdoby třídy pro oslavu – balónky, spirálky z papíru, písmena, číslo
- hra s maňásky dětí – vytvoření koutku pro oslavu, v kuchyňce příprava pokrmů

Aktivity, které je možné zařadit k řízené činnosti:

Zpěv písně Sedí liška pod dubem – doprovod na rytmické nástroje

Pohybové ztvárnění písně YouTube Narozeninová – Míša Růžičková

Dechová cvičení – BibiBum – Když jsi šťastný, zatleskej (YouTube), pohyb dle písničky

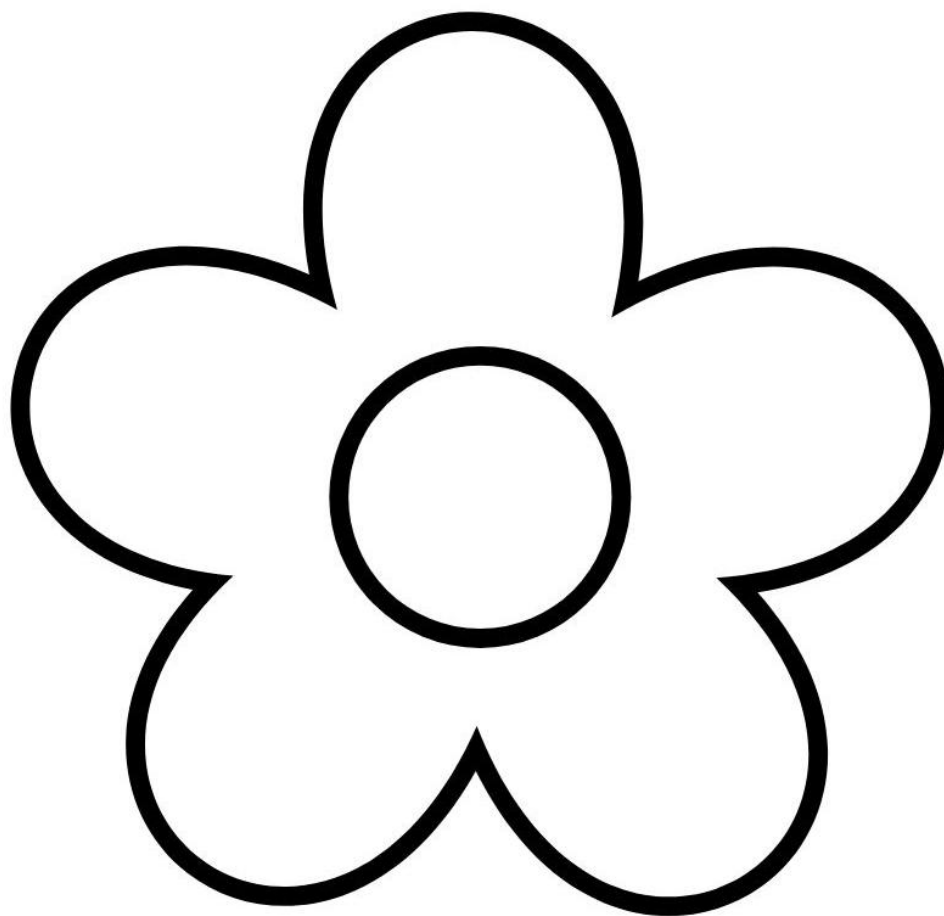
Pobyť venku – na školní zahradě tvoření v písku, narozeninové dortíky a bábovky pro medvěda

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č. 1
Šablona květiny

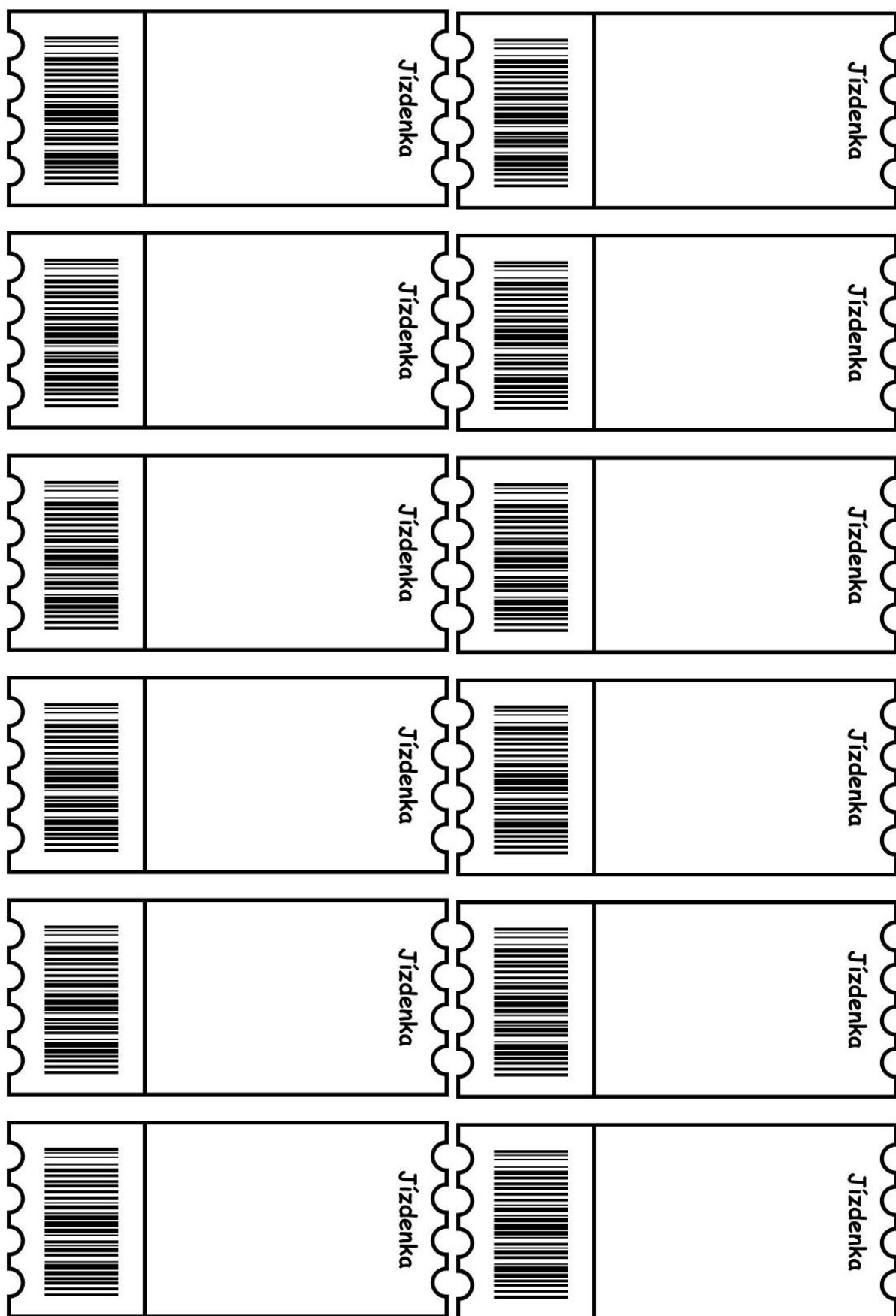

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

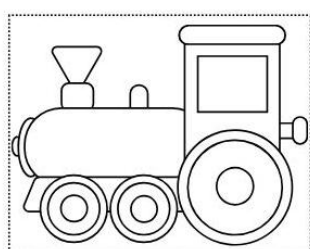
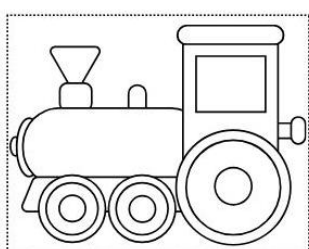
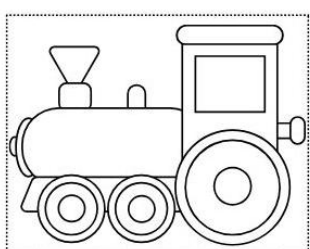
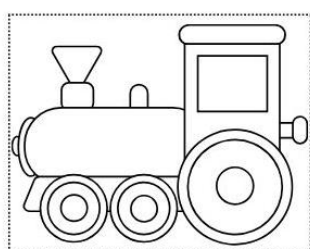
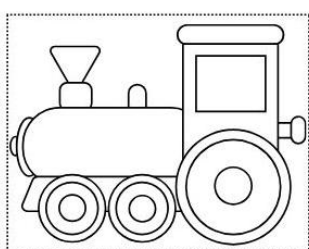
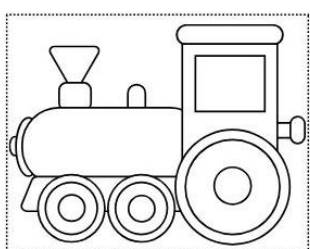
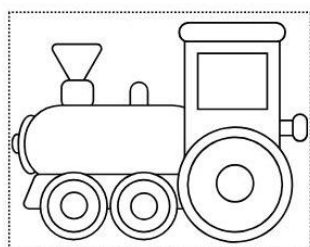
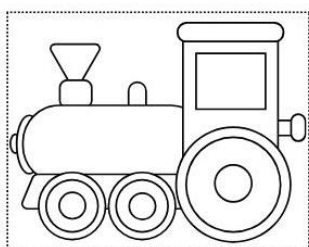
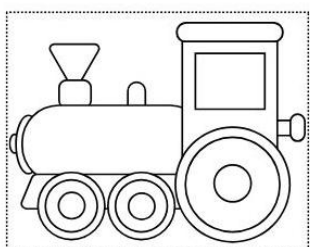
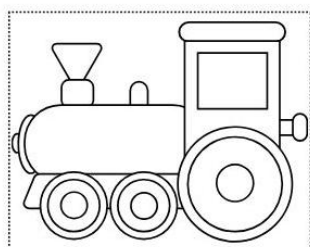
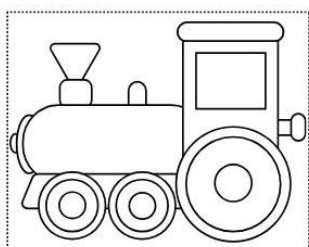
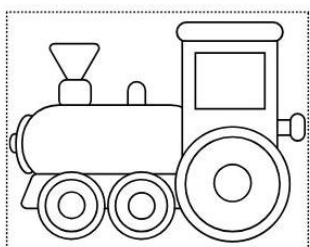
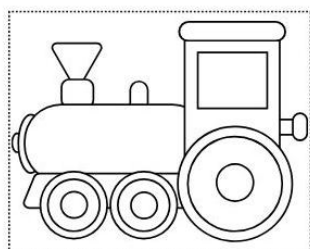
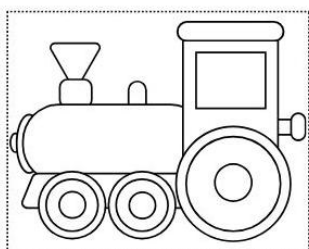
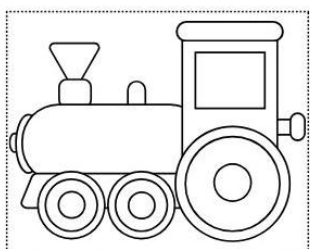
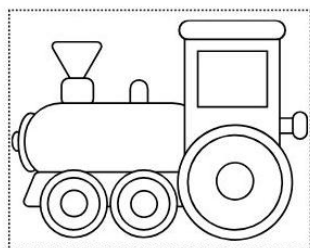
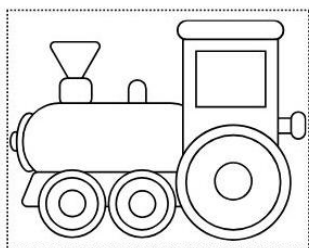
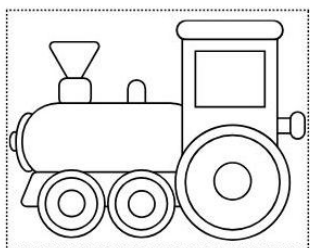
Příloha č. 2
Šablona na výrobu jízdenek

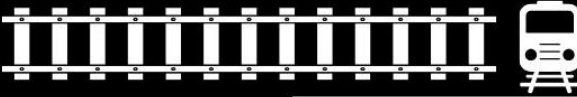

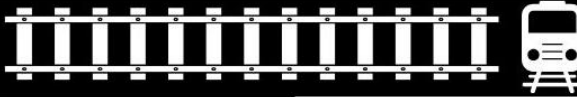
Spolufinancováno
Evropskou unií

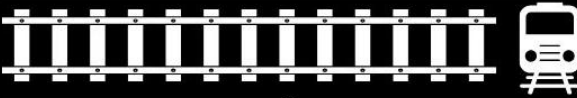

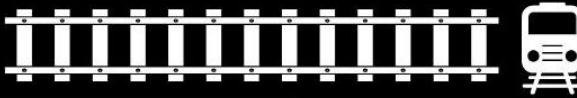
Příloha č. 3
Ke hře s vláčky

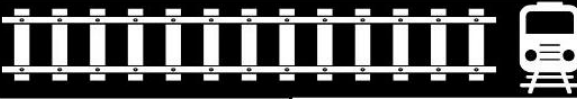

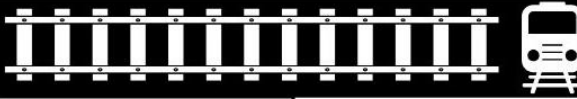
	

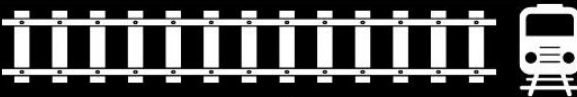
	

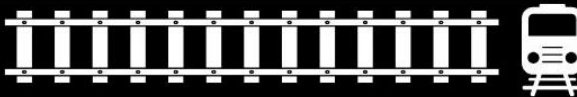
	

Spolufinancováno
Evropskou unií

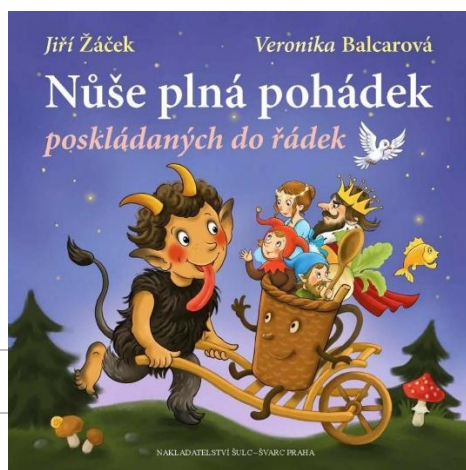
Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Lucie Zálešáková

NŮŠE PLNÁ POHÁDEK POSKLÁDANÝCH DOŘÁDEK

Jak šlo vejce na vandr

Autor knihy	Jiří Žáček
Ilustrátorka	Veronika Balcarová
Anotace	Kniha lidových i jiných pohádek ve verších okouzlí malé čtenáře nejen pohádkovými příběhy, ale také jim ukáže, jak líbezná, důvěrná, vtipná a krásná je jejich mateřština, jak umí zpívat. Kniha obsahuje veršované zpracování známých lidových pohádek i kratší autorské povídky. Pohádky jsou doprovázeny krásnými barevnými ilustracemi Veroniky Balcarové.
Žánr	veršované pohádky o zvířátkách s edukativním poselstvím
Téma	Já a svět – Jak šlo vejce na vandr
Klíčová slova	vejce, nůše, odvaha, vesnice, skála
Cílová skupina	Děti 4-6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	1 čtenářská lekce v rozsahu 40–45 minut Doba realizace = jaro, léto
Rozvojové cíle	Dítě: <ul style="list-style-type: none">• rozumí předčítanému textu, vyprávění a soustředěně sleduje děj,• předvídá a usuzuje děj z obrázku i textu, vymyslí alternativní konec příběhu,• pozná a pojmenuje osoby, zvířata, věci a jevy, kterými je obklopeno.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• dozvědět se pozitiva i negativa samostatného zkoumání světa• co se skrývá ve vajíčku

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Nůše plná pohádek, poskládaná do řádek, nůše plná plyšových zvířátek nebo maňásků (místo nůše lze použít proutěný koš), papíry, pastelky, různé kostky, stromy, zvířátka, florbalová pálka, bílý míček, lavička, připravená papírová vejce se schovaným kuřátkem (viz příloha č. 2), pracovní listy
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování – úroveň „Já-text“ • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivace – děti stojí v kruhu a volají pohádku • Strategie předvídání-O čem bude dnešní pohádka • Jedno dítě vytahuje z nůše vajíčko <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita č. 1 – kreslení pohádkového vajíčka • Aktivita č. 2 – stavby • Aktivita č. 3 – zpěv písně Krávy, krávy • Aktivita č. 4 – nakloněná rovina <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita č. 5 – kuřátko ve vajíčku • Aktivita č. 6 – pracovní list – Kudy domů?
Informační zdroje	<p>Žáček, Jiří. <i>Nůše plná pohádek poskládaných do řádek</i>. Praha: Šulc-Švarc, s. r. o., 2020. ISBN 978-80-7244-451-9.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-27]</p> <p>Krávy, krávy. Online. Dostupné z: https://cz.pinterest.com/pin/1900024835360646/ [citováno 2025-02-27]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Podrobný popis lekce

Jak šlo vejce na vandr

ÚVOD

1. Motivace: děti stojí v kruhu a říkají říkanku:

Voláme tě, pohádko, přijď za námi nakrátko,
budeme si spolu hrát, povídat si, poslouchat.

Děti si sednou do kruhu, uprostřed stojí proutěný koš naplněný plyšovými hračkami nebo maňásky. Dole v koši pod hračkami bude připravené na provázku plastové (plyšové) vajíčko. Konec provázku kouká z nůše ven.

2. Strategie předvídání

Ukážeme dětem knihu a zeptáme se:

- Co je na obrázku?
Přečteme název knihy.
- Co je to nůše?
- Co se v ní může nosit?
- Používáme ještě dnes nůše?
- V čem nosíme dnes věci na zádech?

3. V knize je spousta pohádek.

- O čem bude dnešní pohádka?
- Co vytáhneme z nůše?

Vybereme jedno dítě, které bude tahat za provázek, na jehož konci bude přivázané vajíčko (plastové, plyšové). Pohádka bude o vajíčku. Text od strany 11.

REALIZACE

Čteme:

**Vyšlo si vejce na vandr,
už mělo po krk nudy.**

**A že prý půjde do světa –
jenomže jak a kudy?**

**Odvahy mělo víc než dost
a strachu jen půl trošky.**

**Vyběhlo honem ze vrátek,
přestože nemá nožky.**

4. Strategie propojování

Otázky:

- Jak vypadá vejce?
- Z čeho se skládá?
- Má nohy?

- Co je to nuda?
- Už jste někdy zažili nudu?
- Co děláš, když se nudíš?
- Co to znamená – jít do světa?
- Co je to doma a co je to svět?
- Kdo ještě může jít do světa?
- Znáš nějakou jinou pohádku, kde jde někdo do světa?
- Jak dnes chodíme do světa?
- Pěšky, autem, vlakem, letadlem?
- Kde ve světě už jste někdy byli?

Aktivita č. 1

Strategie vizualizace: Jak vypadá vejce z pohádky

Děti dostanou papír, na který kreslí vejce tak, jak si jej představují. Je pohádkové, takže může mít oči, nos, pusku, ruce a nohy. Necháme děti kreslit dle fantazie. Poté všechny děti své obrázky rozloží kolem nůše.

**A zkoprnělo úžasem,
co všechno kolem vidí –
stromy a domy, les a ves
a ve vsi spoustu lidí.**

**A vidí husy, kačeny,
psy, kočky, krávy, skopce...
A chtělo vidět ještě víc
a rozběhlo se z kopce.**

5. Otázky pro děti:

- Co dalšího mohlo vejce ve světě vidět?
- Co se dá vidět na vesnici a co ve městě?
- Co mohlo vidět v lese nebo u rybníka?
- Co to znamená – zkoprnět úžasem?
- Kdo je to skopec?

Aktivita č. 2 Stavby

Děti se rozdělí na menší skupiny (cca po čtyřech dětech) a každá skupina postaví část světa – vesnici, les, skály, cesty dle fantazie. Podporujeme kooperaci ve skupině, schopnost se domluvit na společném díle. Využít se mohou jakékoli kostky a další hračky. Každá skupina dostane vymezený prostor (ohrazený např. lanem, obručí), který musí zaplnit.

6. Aktivita č. 3 otázky + zpěv písně

- *Vejce vidělo na své cestě různá zvířátka. Která?*
- *Psy, kočky, krávy, skopce – co je to skopec?*
- *Jaké zvuky ta zvířátka vydávají?* Děti napodobují zvuky zvířat.

Zaspíváme si písničku: Svěrák/Šíp – Krávy, krávy (Příloha č. 1)

- *Jaká jiná zvířátka z vesnice mohlo vejce potkat?*

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

Koně, slepice, kozy, holuby, krocany, prasata atd.

**Běželo vejce z kopečka –
myslíš si, že se bálo?**

**Volalo: „Pozor! Všichni pryč!
Uhni mně z cesty, skálo!“**

7. Aktivita č. 4 Vejce běží z kopečka

Děti se rozdělí na dvě skupiny.

Jedna skupina dostane bílý míček (vejce) a florbalovou pátku a vede míček mezi stavbami, které si předtím jednotlivé skupiny postavily. Upozorníme děti, že vajíčko je křehké, a vejce (míček) jim nesmí utéct. Vystřídají se všechny děti ve skupině.

Druhá skupina si zkusí postavit nakloněnou rovinu, po které pustí bílý míček (vejce). Rovina nesmí být nakloněná moc, jinak míček spadne stranou. Podporujeme opět kooperaci ve skupině a schopnost domluvit se. Pro stavbu nakloněné roviny mohou děti využít cokoli z prostoru herny (např. malou lavičku, kostky, Polikarpovu stavebnici atd.). Obě skupiny se mohou vystřídat.

Otázky pro děti:

- *Jak by mohl příběh dále pokračovat?*
- *Co se mohlo stát?*
- *Jak bys chtěl, aby to dopadlo nebo pokračovalo?*

Uhne se skála, nebo ne?

Ten křik ji možná zviklá...

**Ale ta skála stojí dál,
stojí tak, jak je zvyklá.**

**Skořápka pukla na kusy –
vejce má život krátký...**

**Vylíhlo se z něj kuřátko
a běží domů zpátky.**

ZÁVĚR

Otázky pro děti:

- Jak to s vejcem dopadlo?
- Je to dobře nebo špatně, že se z něj vylíhlo kuře?
- Co jiného se mohlo z vejce vylíhnout?
- Která jiná zvířátka se líhnou z vajíček?
- Co je ve vajíčku, když tam není mládě?
- K čemu používá člověk vejce?
- Co se z vajíček dá uvařit?

Spolufinancováno
Evropskou unií

8. Aktivita č. 5 Výroba kuřátka

Děti dostanou papírové vajíčko a protrhnutím středu najdou uvnitř kuřátko (vejce máme předem připravená (viz. Příloha č. 2). Vytiskneme si kuřátko ve vajíčku a přelepíme po okrajích vejce čistým papírem. Poté obkreslíme tvar vejce, uprostřed uděláme malou díрку. Děti pak zkusí protrhnout uprostřed skořápku tak, aby vykouklo kuřátko.

Můžeme si připravit i obyčejné vejce a před dětmi je rozklepnout. Co je ve vajíčku, když tam není kuřátko?

9. Aktivita č. 6 Kudy domů?

- Na závěr se zeptáme dětí, co asi bude dál s kuřátkem?
- Co má udělat, aby se mu nic nestalo?
- Mělo by se vrátit domů za svou maminkou slepičkou. Vyzveme děti, aby mu pomohly. Rozdáme pracovní list s bludištěm.

Pracovní list – bludiště Kudy domů (viz příloha č. 3)

Další doprovodné aktivity:

- Tanec dětí – kuřátek kolem nůše: podle skladby M. P. Musorgskij – Obrázky z výstavy – Balet nevylíhnutých kuřátek
- Vymysli rým – dokonči verš:
Kutálelo se vajíčko, nakřápl se..... (maličko).
Kuřátko zakrátko, potkalo (kořátko, štěňátko, housátko apod.).
Chodí, hledá slepička, kde jsou její...(vajíčka).
Vezmu si košíček, najdu pět...(vajíček).
Vajíčko se kutálelo, vůbec ho to ...(nebolelo).
Vyšlo vejce do světa, to je ale...(popleta).
Kouká slípka za vrátka, kde jsou její(kuřátka).
- Modelování vajíček z plastelíny
- Uvařit vejce, udělat společně s dětmi vajíčkovou pomazánku nebo obložený chleba
- Výroba kuřátka z vyfouknuté skořápky na špejli
- Libovolné výtvarné zpracování kuřátka (z roličky od toaletního papíru, otisk brambory apod.)
- Skládání puzzle – vývojová stadia kuřátka
- Grafomotorika – tečky – kuřátko zobe zrníčka

Příloha č. 1
Píseň: Krávy, krávy

2. Krávy, krávy

Středně
4x C / F / C / G / C / F /

1. Krá vy, krá - vy, jak si vlast - ně po - ví - dá - te? Krá - vy, krá vy,
2. Koč - ky, koč ky, jak si vlast - ně po ví dá - te? Koč : ky, koč ky.
3. Pejs ci, pejs ci, jak si vlast - ně po - ví - dá - te? Pejs - ci, pejs - ci,
4. Ha di, ha - di, jak si vlast - ně po - ví - dá - te? Ha - di, ha di,

Živě
C / G / C / C / G⁷ /

ja - kou má - te řeč? 1. Bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú,
ja - kou má - te řeč? 2. Mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau,
ja - kou má - te řeč? 3. Haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf,
ja - kou má - te řeč? 4. Sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss,

G⁷ / C / C /

bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú,
mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau,
haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf,
sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss,

Příloha č. 2
Vajíčko s kuřátkem

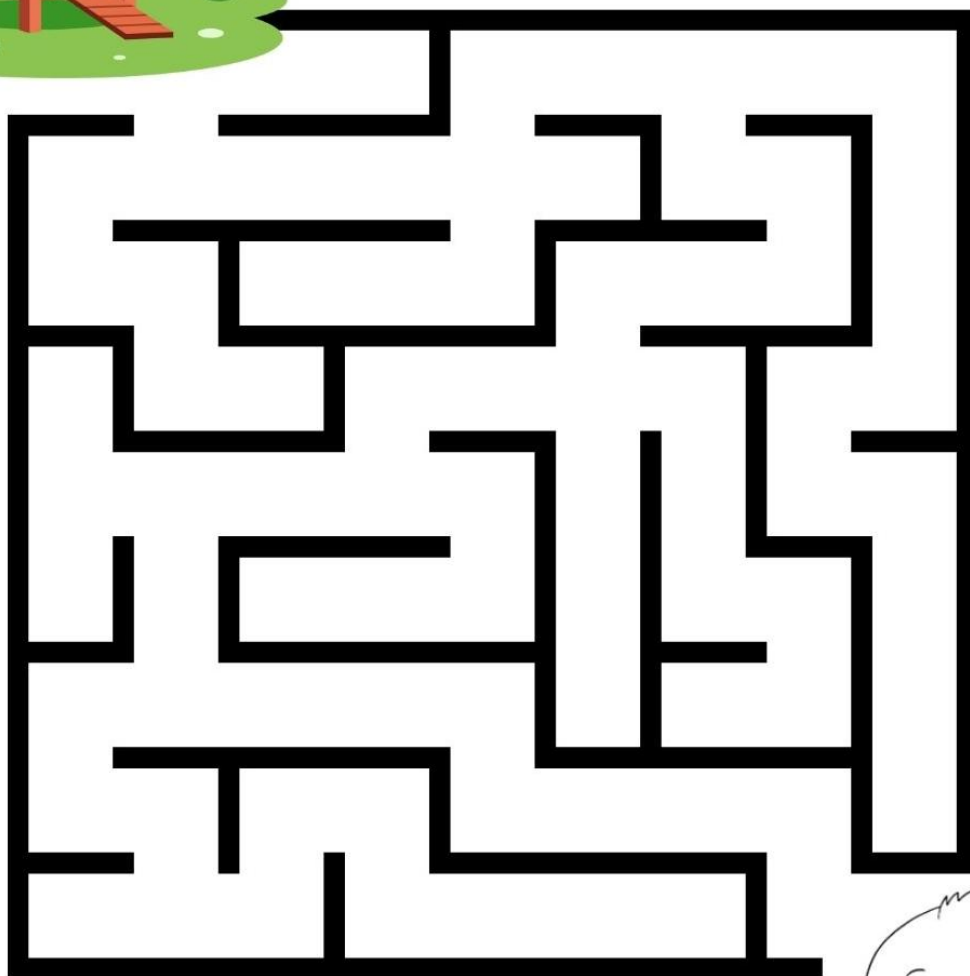

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 3
Pracovní list: Kudy domů

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Žaneta Oczadlá

Ester Stará
Milan Starý

Ó, Ó, Ó VAJÍČKO!

Ó, Ó, Ó, VAJÍČKO!

Autor knihy	Ester Stará
Ilustrátor	Milan Starý
Anotace	<p>Veršovaný příběh z hmyzí říše je vyprávěním o velké lásce a odhodlání. Houseňák Pepík putuje za svou vyvolenou a nic ho nezastaví. Inspirací pro jednotlivé postavy byli skuteční brouci, včely, larvy a zejména motýli, protože jejich životy jsou často velice dramatické a plné překvapivých skutečností.</p> <p>Kniha obsahuje dramatizovaný text a písně ve formátu mp3 spolu s bonusovými příběhy tvorů ukrytých v knize</p>
Žánr	poezie s poznáním
Téma	Já a svět – Vývoj motýla z vajíčka
Klíčová slova	hmyz, živočichové žijící v trávě, vývoj motýla od vajíčka po samotného jedince, život v trávě
Cílová skupina	Od 4 let, možno i pro menší v jednoduše upravenější verzi
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	<p>45 minut v řízené činnosti audio čtení v době odpoledního odpočinku jednodenní/celotýdenní práce s knihou</p> <p>Dobra realizace = jaro, léto</p>
Rozvojové cíle	<p>Dítě se učí:</p> <ul style="list-style-type: none">osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi,poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno,učit se z paměti krátké texty,koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě se seznámí s vývojem motýla od samotného vajíčka. • Naučí se názvy tvorů žijící v trávě. • Dítě si vyzkouší různé pohybové schopnosti a dovednosti podle postav v příběhu. • Uvědomí si důležitost pomoci druhému.
Pomůcky	Kniha – Ó, ó, ó vajíčko, míč, švédská bedna, pěnové míčky, velká obruč
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • hodnocení • usuzování • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seznámení s přebalem knížky, přečtení názvu knihy <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Čtení příběhu z knihy • Dané verše se často opakují, děti si je snadno zapamatují. Je tedy vhodné je zapojit do „čtení“, kdy doplní jednotlivá slova samy. <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Povídání s dětmi o tom, jak se jim knížka líbila. Co se jim nejvíce líbilo? A co naopak nelíbilo? Dokázaly by samy umět pomoci v různých situacích druhým? Která část vývoje Pepíka se jim nejvíce zamlouvala? Co si nejvíce z knížky pamatují?
Informační zdroje	<p>Stará, Ester – Starý, Milan. Ó, Ó, Ó, VAJÍČKO! Praha: 65. pole., 2022. ISBN 978-80-88268-68-0.</p> <p>Koželuhová, Eva. Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2024-10-29]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MIAS
OPAVSKO

Podrobný popis lekce

1. Předvídání

Seznámení s přebalem knížky, přečtení názvu „Ó, Ó, Ó, VAJÍČKO!“

- „O čem si myslíte, že bude tato knížka?“

2. Čtení textu z knihy

Hola, hola, hola!
Pod listem kdosi volá.
Pospěš rychle blíž,
budeš mrkat, to si piš.

Ó,ó,ó!
Je to vajíčko!
Z něj se line slabý hlásek.
Kdo to může být?

Kuře?
Vrána?
Ptakopysk?
Konipásek?

Tiše, ať má klid.
Našlapujte zlehka na špičky.
K vajíčku se blíží sudičky.

První se na chvíli zasní,
ruku k němu zvedá.
Budeš silný, chrabří, krásný.
Pomůžeš, kde třeba.

To je vedro, to je hic!
Jenom řeknu, co mám říct,
a hned zmizím, kde je chládek.
Budeš hnusnej jako zadek!

Být třetí je fakt paráda.
Dvě různé předpovědi!
Naštěstí mě něco napadá:
Nebudeš ten, co v koutě sedí!

Zmámený touhou vydáš se vpřed,
nesličná tvář, však duše krásná.
Dobrý skutkem změníš se co nevidět.
Snad je ti má věštba jasná.

Hola, hola, hola,
zas tu někdo volá.

Vajíčko se chvěje. Něco se v něm děje!

**Praskla slupka tenká
a je tu...**

3. Předvídání

- Co myslíte, že se z toho vajíčka vyklube?

...housenka!

**Hola, já jsem Pepík!
Skořáčku jsem přefik
a jsem konečně venku!**

**Hleďme na housenku!
Vlastně na houseňáka.
Moc krásy nepobral,
a šarmem taky nenaláká.
Prostě počkáme, co bude dál.**

4. Předvídání

- Co myslíte, že bude dál?

**Jsem úžasná, jen se dívej:
lesklá křídla, útlý pas,
v očích mi plane zvláštní jas,
pohyby ladné, omamný hlas,
štíhlé nohy...
Chceš mě vidět zas.**

**Svištím vzduchem, skluz a toč.
Miluješ mě. Jen já vím proč.
Neváhej a za mnou se vydej!**

**Hele, hele! Viděli jste ji?
Kdo je ta krásná žena?
Jen s ní životem plout si přeji.
Je moje vyvolená.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

5. Propojování

- Děti, víte, kdo je ta krásná žena?

**Pepíku, ty truhlíku,
vždyť je to vosa!
Píchne tě do pupíku,
bude ti kosa!**

6. Propojování

- Děti, co znamená „bude ti kosa“?

**Láska nezná překážek.
Nebudte ke mně přísní.
Ať si to trvá celý věk,
jdu za ní! A jdu s písni:
Kupředu mě vábí hlas,
svou milou chci vidět zas,
dlouhé nohy, štíhlý pas.**

**Pepíku, ty truhlíku,
vždyť je to vosa!
Píchne tě do pupíku,
bude ti kosa!**

**Ale, ale, hohnivále,
kam s tou koulí obří?
Pořád vpřed ji musím válet.
Na to jsou vrubouni dobří.**

**Z tebe ale, hohnivále,
tečou potu potoky?!**

**Moje paní, nenadále,
vysoké má nároky.
Rodinu chce založit,
nestačí jí letní byt,
a prý jestli jí mám rád,
kouli musím dostrkat
až na kopec, tam k té skále,
jinak že prý mně dá vale!**

**To je jiná, milý hochu!
Ukaž, já ti píchnu trochu!
Vždyť z lásky by jeden hned,
mohl hory přenášet!**

Spolufinancováno
Evropskou unií

7. Vizualizace – děti si zahrají pohybovou hru „Na hovnivála“ – válení míče nohama z jedné strany místnosti na druhou stranu jednotlivě či ve dvou skupinkách

**Díky, díky, díky.
Svět se ti dobrem odmění!**

**Rádo se stalo,
pro lásku mám pochopení.**

Pozor! Teď se chlapec změní!

**Co tahle proměna
u všech všudy znamená?
Z houseňáka...no je to tak,
stal se jiný houseňák!**

8. Hodnocení

- Jak se Pepík proměnil?
- V čem je jiný?

**Kupředu mě vábí hlas,
svou milou chci vidět zas,
dlouhé nohy, štíhlý pas.**

**Pepíku, ty truhlíku,
vždyť je to vosa!
Píchne tě do pupíku,
bude ti kosa!**

**Ú-ú-ú! Včelí úl!
A v něm včelek tisíce.**

**Řekly: Tady, holka, stůj!
Já jsem pilná dělnice.
Úl se jako klíčka svítí,
všichni uvnitř už jsou sytí,
plástky v nejnovějším slohu.
Na louku však letět mohu,
teprv až dům uhlídám.
No řekni, Pepíku, řekni sám,
odkud přijde nebezpečí?
Být tak aspoň o fous větší!**

**Tak tu stojím,
moc se bojím.
Lišák lišaj smrtihlav,
ten je z vůně medu pař.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Říká: Jen si líznu!
A já to pak za něj slíznu.**

9. Usuzování

- Kdo je na obrázku? – včela
- Proč myslíte, že se ta včela bojí?
- Bála ses někdy?
- A proč ses bála?

**Tak tu stojím,
moc se bojím,
běda, třikrát běda!
Lišák lišaj už se řítí!
Nic se dělat nedá.**

**Dá, nedá...
Já si lehnu,
ani se nehnu.
Žádná věda.**

**Co mě vábí, co mě láká,
není vůně ledajaká.
Nedokážu si říct dost.
Med je moje závislost!**

**Žžž, žžž!
Koukej uhnout, floušti!
Zvedni ty své špeky!
Žžž, žžž!
Ten špek mě nepouští!
Asi puknu vzteky!
Žžžžžžž...**

10. Vizualizace – děti si zahrají pohybovou hru „Na Pepíka“ – Jedno z dětí bude Pepík houseňák a lehne si před švédskou bednou položenou naležato a hldá úl, úkolem ostatních dětí je postupně házet pěnové míčky (=nálety lišaje smrtihlava) do úlu.

**Díky, díky, díky!
Svět se ti dobrem odmění!
Rádo se stalo,
pro slabší mám pochopení.**

**Pozor!
Teď se chlapec změní!**

**A co tahle proměna
u všech všudy znamená?**

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Z houseňáka...no je to tak, je zas jiný houseňák!

11. Hodnocení

- Jak se Pepík proměnil?
- V čem je zase jiný?

**Kupředu mě vábí hlas,
svou milou chci vidět zas,
dlouhé nohy, štíhlý pas.**

**Pepíku, ty truhlíku,
vždyť je to vosa!
Píchne tě do pupíku,
bude ti kosa!**

**Těžko je mi, pomozte mi!
Můj konec se rychle blíží!**

**Hola, hola, kdo to volá?
Kdo se dostal do potíží?**

12. Usuzování

- Kdo volá o pomoc? – housenka
- Proč volá o pomoc, proč říká „Můj konec se rychle blíží!“?

**Jsem plnoštíhlá housenka,
a že ne zrovna tenká,
místo pasu oblý vak,
dostal na mě zálusk pták!**

**Jakej pták, jsem sýkora!
Sem s ní, než mi okorá!**

**Těžko mi je, těžko mi je,
to ty moje kalorie!**

**Však naděje ještě žije!
Jen mi řekni, koňadro,
chloupek v hrdle
příjemný je?!**

Co tě to, červe, napadlo?!

**Jenom sáhnu pro housenku!
Tááák...
a jsi z toho, holka, venku.**

13. Vizualizace – Děti si zahrají pohybovou hru „Na sýkorku a Pepíka“.

Vybrané dítě sýkorka chytá ostatní děti do velké obruče uprostřed herny, další vybrané dítě „Pepík“ chycené housenky zachrání tak, že je vytáhne z obruče.

**Díky, díky, díky!
Svět se ti dobrem odmění!**

**Rádo se stalo,
pro krásky mám pochopení.**

**Pozor!
Teď se chlapec změní!**

**Tohle že je proměna?
Jejda, co to znamená?
Anebo nás šálí zrak?
Je to stejný houseňák?**

14. Hodnocení

- Jak se Pepík proměnil?
- V čem je zase jiný? – emoce

**To je úděsný,
kontakt tělesný
mozek mi omámil!
Pro co jsem vlastně žil?**

**Pepíku, ty truhlíku,
byla to vosa.**

**To tak!
Píchne mě do pupíku,
bude mi kosa!**

15. Předvídání

- Když se podíváte na tento obrázek, co myslíte, že se stalo?

**Kdepak vosa, nejsem bloud,
s housenkou chci světem plout!
Je tak krásná, nevinná...**

A ty jsi můj hrdina!

**Že toužíte po bonusu?
No tak dobře, ať jste v plusu.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Drahá, ležíš nehnutě?
Jistě, šla jsem na kutě!**

**A aniž by mukli,
staly se z nich**
- děti doplní slovo – kukly.

**Tak den po dni plynul čas,
až kukly -**
děti doplní slovo – pukly.
A ozval se známý hlas.

**Hola, hola, hola!
Z louky kdosi volá.
Pospěš rychle blíž,
budeš mrkat, to si piš!**

**Zmámený touhou vydal se vpřed,
nesličná tvář, však duše krásná.
Dobro a láska ho změnily na pohled.
Teď už je vám věštba jasná?**

16. Usuzování

- Je vám teď věštba jasná?
- Co myslíte, že se stalo s housenkami?

**Jsem úžasná, jen se dívej,
lesklá křídla, útlý pas,
v očích mi plane zvláštní jas,
pohyby ladné, omamný hlas,
štíhlé nohy...
Chceš vidět mě zas.**

**Svištím vzduchem, skluz a toč,
Miluji tě a ty víš proč.
Neváhej, dál se mnou se vydej!**

17. Usuzování

- Který motýl je Pepík?
- A který motýl se vylíhl ze slečny housenky?
- Podle čeho tak usuzujete?

18. Shrnutí – pomocí obrázků s vývojem Pepíka od vajíčka k motýlu a jednotlivými postavami děti zkusí povyprávět celý příběh pomocí obrázků v příloze (přílohy č. 1 – 16)

Spolufinancováno
Evropskou unií

V době odpočinku nebo následující den poslech audionahrávek spolu s prohlížením knihy nebo pokračování.

Objevení tvorů, kteří jsou ukryti v obrázcích – SVIŽNÍK – MRAVKOLEV – REJSEK

Hledání obrázků ukrytých tvorů v knize.

Seznámení dětí s těmito tvory pomocí krátkého textu na posledních stránkách v knize za příběhem.

Po dvou dnech práce s knihou můžete zkusit číst spolu s dětmi, stále opakující se verše jsou snadno zapamatovatelné a děti mají radost z toho, že čtou knihu i přesto, že číst neumí.

Další doprovodné aktivity:

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Prohlížení knížky
- Skládání obrázku Pepíka podle čísel (příloha č. 17)
- Grafomotorický pracovní list – Pepík a vosa (příloha č.18)
- Vyhledávání písmen ve slově podle předlohy / prvních písmen slova dle věku dětí (příloha č. 19)
- Skládání slov podle předlohy (příloha č. 20)
- Skládání rozstříhaných housenek / motýlků (příloha č. 21)
- Vývoj Pepíka od vajíčka – skládání obrázků podle posloupnosti (příloha č. 1, 3, 6, 9, 12, 14, 15)
- Pepíkova cesta – skládání obrázků tvorů podle příběhu z paměti či podle knížky (příloha č. 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11)
- Hledání stínu tvorů z knížky – obrázky nebo pracovního listu

Doprovodné činnosti použitelné v době tělovýchovných chvilek:

- Cvičení na stanovištích – skoky snožmo do obručí (vajíčka), válení sudů na kari-matce (vajíčko v pohybu), přitahování na břicho na lavičce (housenka), válení velké obruče (hovnivál), podlézání dřevěného mostu (chránění včelího úlu), házení kroužků na kužely (sýkorka), tunel (kukla) – motýl
- Zařazení písně „Svižník“ do rušné části tělovýchovné chvíle
 - rozběhání podle rytmu písně / honička, kdy svižník honí kořist.
- Pohybová hra: Mravkolev – vybrané dítě „mravkolev“ je ukrytý v dřevěném žebřikovém náčiní, kde má ukryty pěnové míčky, ostatní děti utíkají kolem, mravkolev se je snaží trefit míčkem.
- Pohybová hra: Na rejsky – vybrané dítě „matka rejsků“ se vydává na cestu, kdy se její děti „rejsci“ postupně řadí tak, že se chytí „ocásku“ (stuhly upevněné za kalhoty) a vytvářejí tak dlouhou řadu, poté se všichni vracejí zpět do nory
 - tuto hru je vhodné zařadit do klidové části

Doprovodné činnosti použitelné v době pracovních činností:

- Housenka – vytvoření listu ze zeleného papíru, děrovačkou vytvoření dírek, nakreslení linek fixou, pomocí slepených barevných proužků vytvoření housenky, dolepení očí

- Motýl – míchání barev na papíru, vystřihnutí do tvaru motýlů, dolepení obličejů a tykadel
- Kresba na papír – Co se mi nejvíce na knížce líbilo

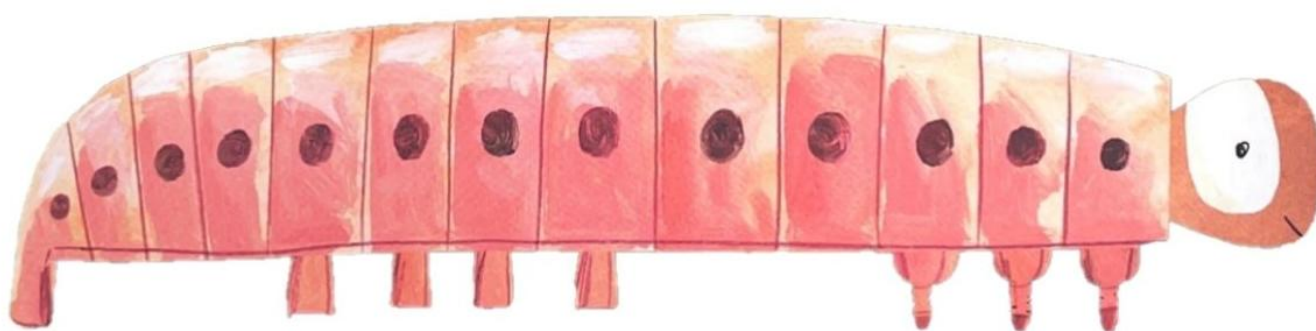

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 1, 3

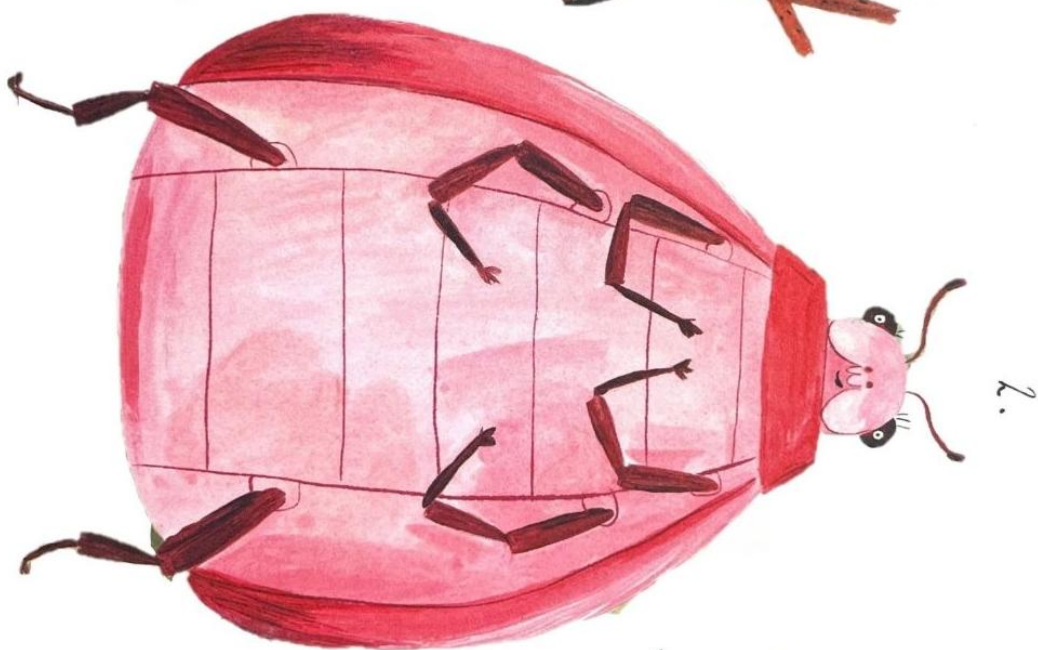

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č. 2

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

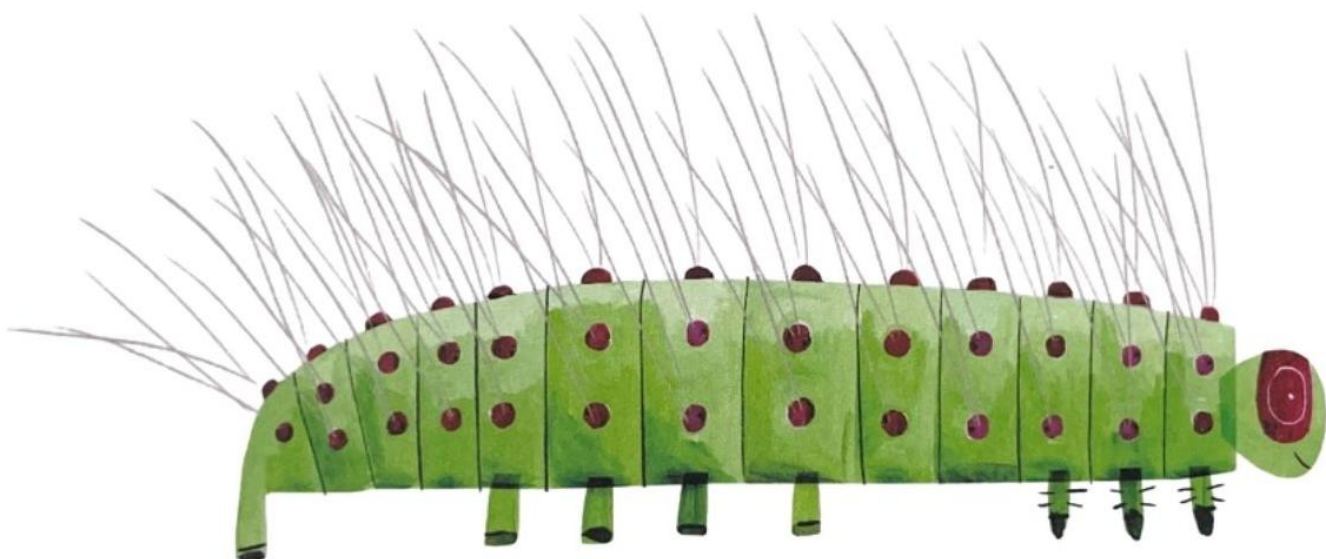

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

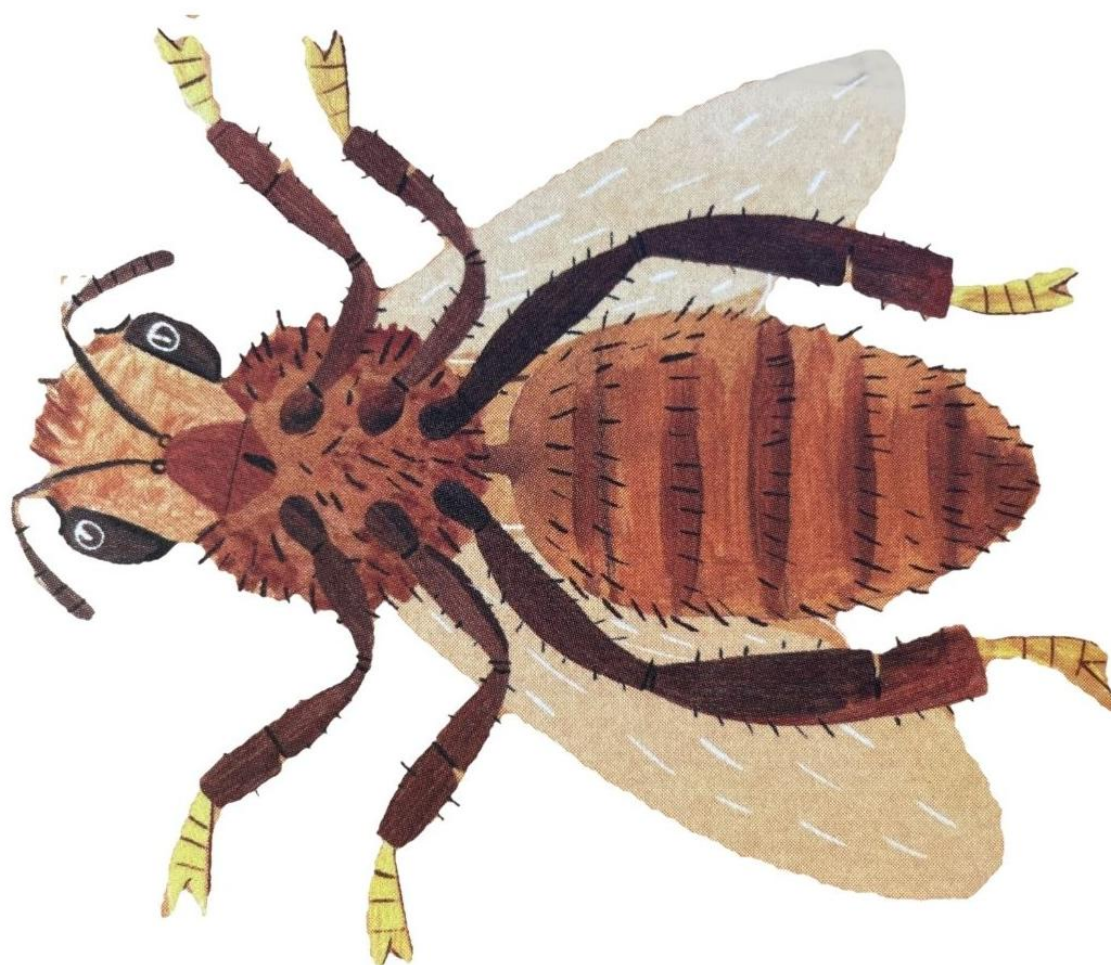
Příloha č. 6, 9

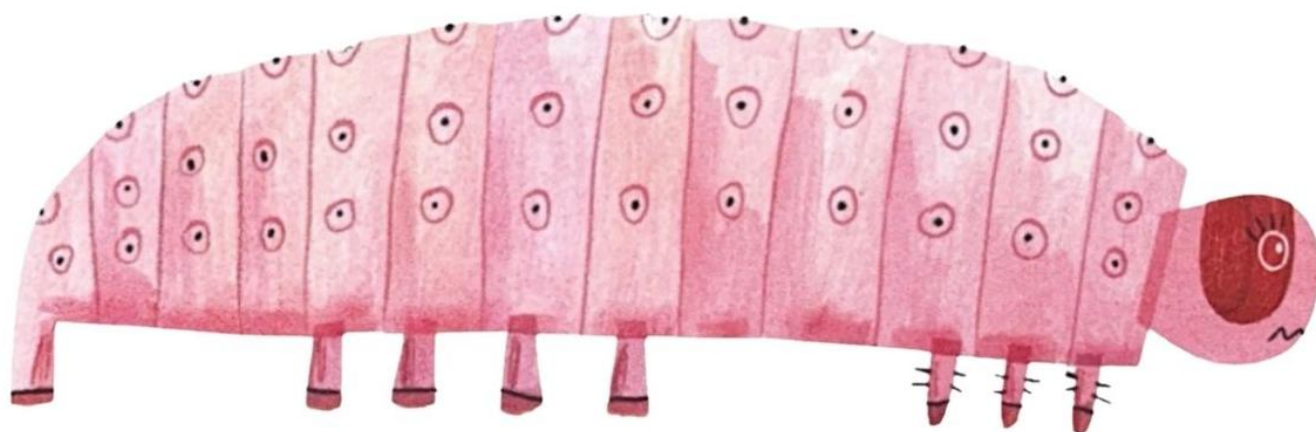
Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č. 10, 11

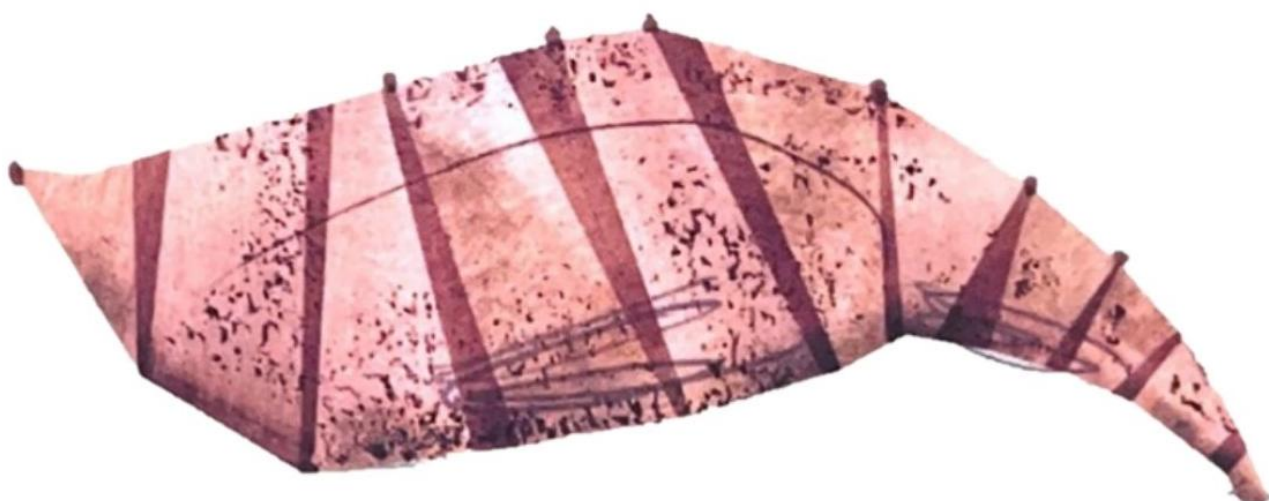
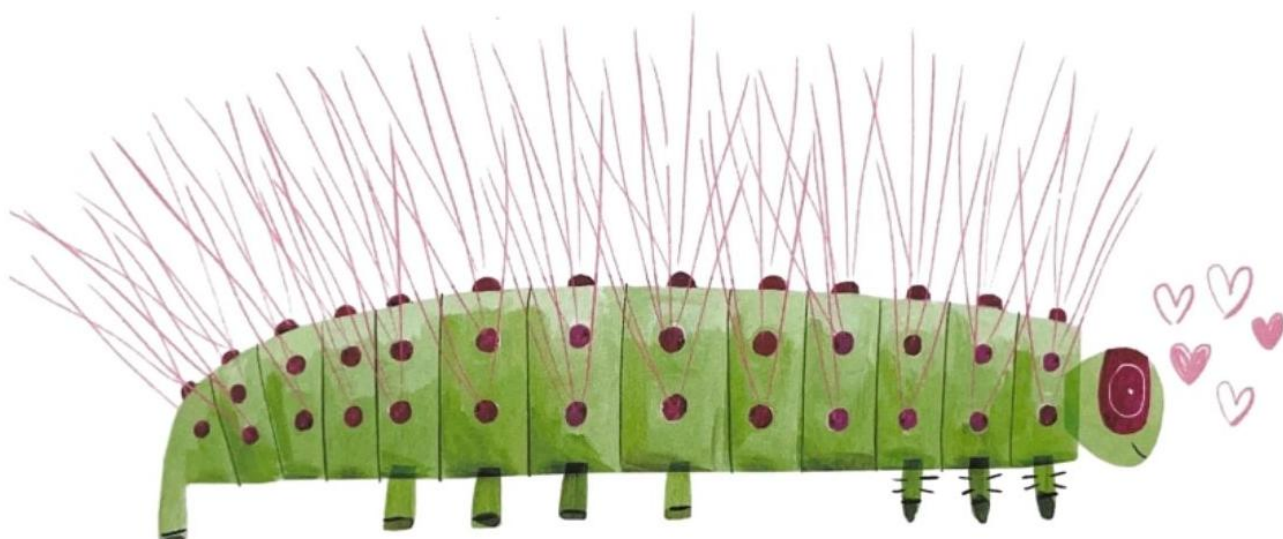

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 12, 14

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

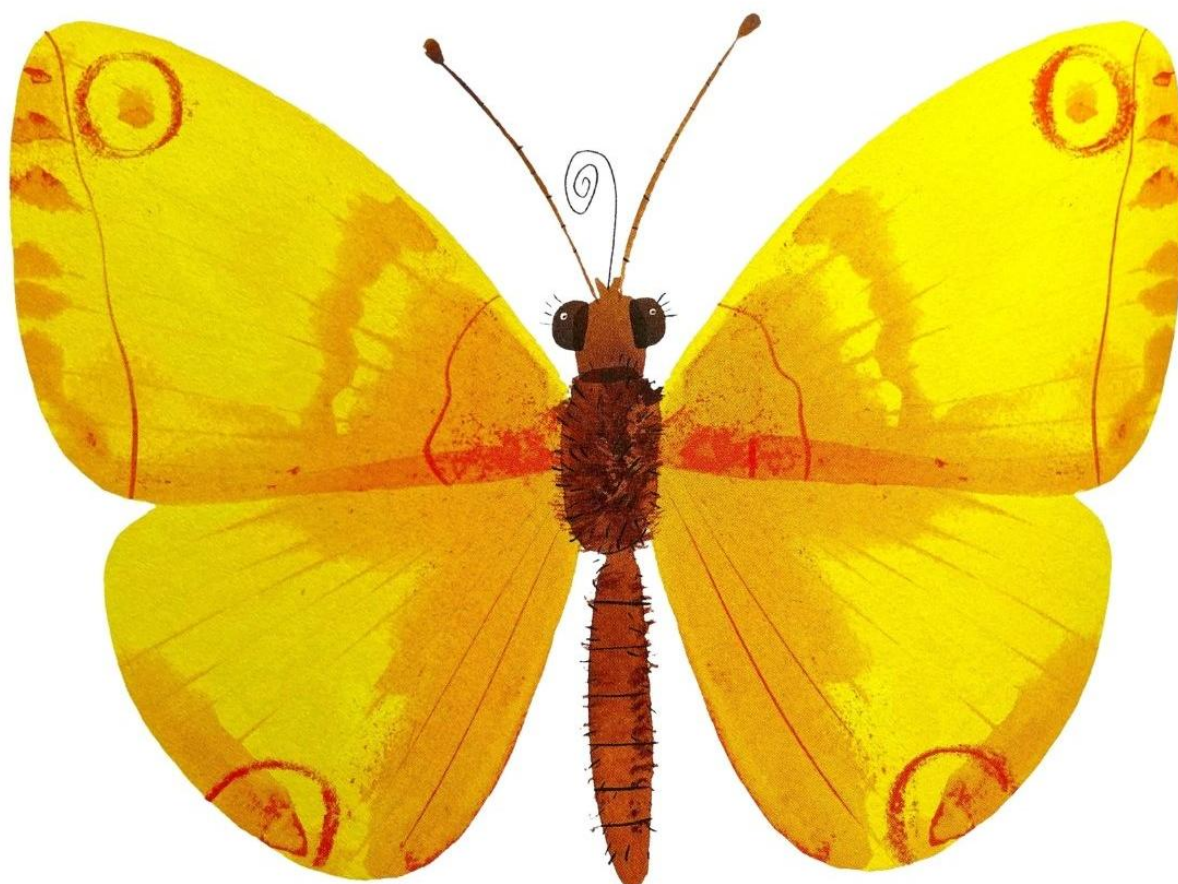
Příloha č. 13

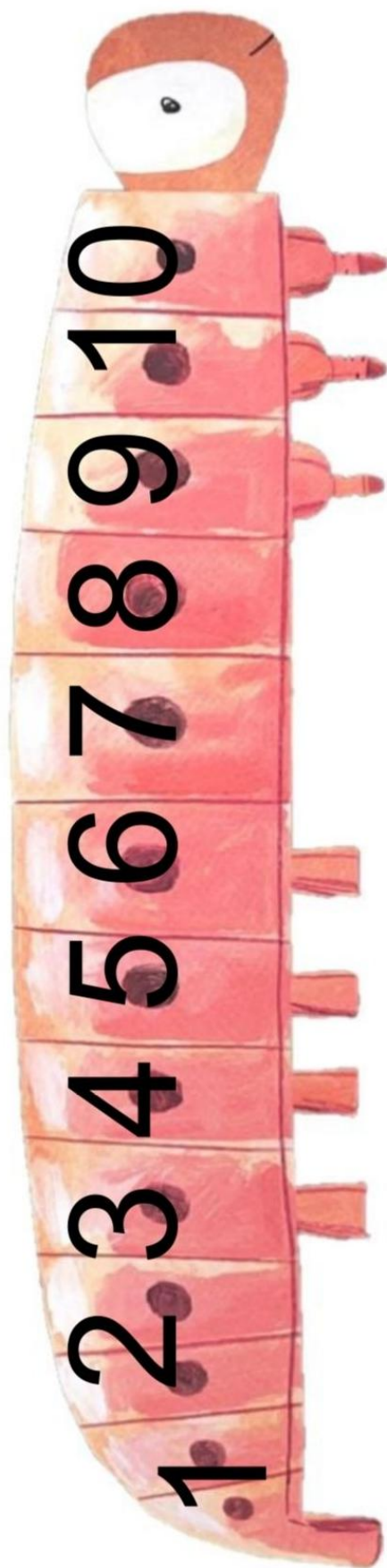

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Spolufinancováno
Evropskou unií

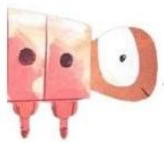
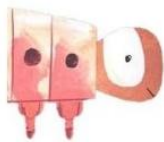
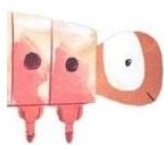

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 18

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

VOSA

N Q E V Z O P I
T V U I P L X N
D F G A H J V P
M E B V C Y S R

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

SÝKORA

A B E Q Z O S I
T K S I P L X N
D F G H S J Z P
S E B R C Ý W V

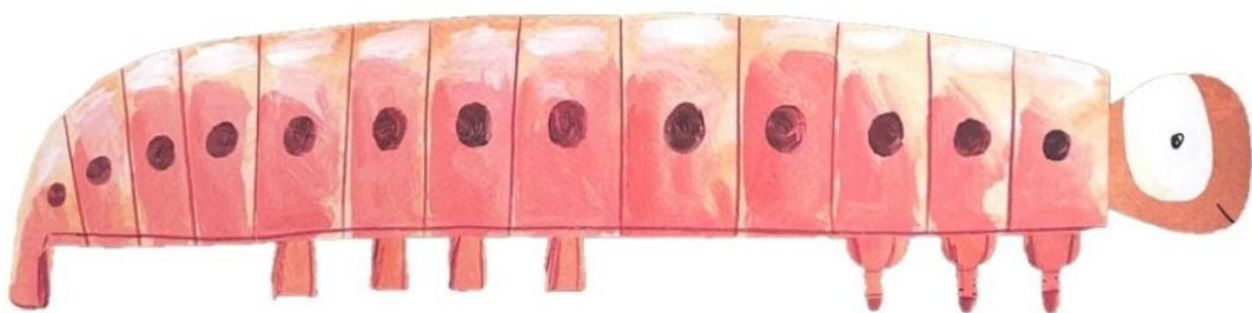
Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

HOUSENKA

L W E Q Z H P I

T H U I O L X N

D F G Y H J K P

M A B V C Y S H

CHROBÁK

N Á E Q C H O P I

T Z U I P L C H N

D C H G A H J K P

M E B C H C Y S R

MOTÝL

N A E Q Z O M I

T Z U I M L X N

D F M A H J K P

M E B V C Ý S R

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

L I Š A J

N A L Q Z O P I

T Z U R P L X N

D F G E H J K L

M L B V C Y Š R

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

VOSA

VOSA

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

SÝKORA

SÝKORA

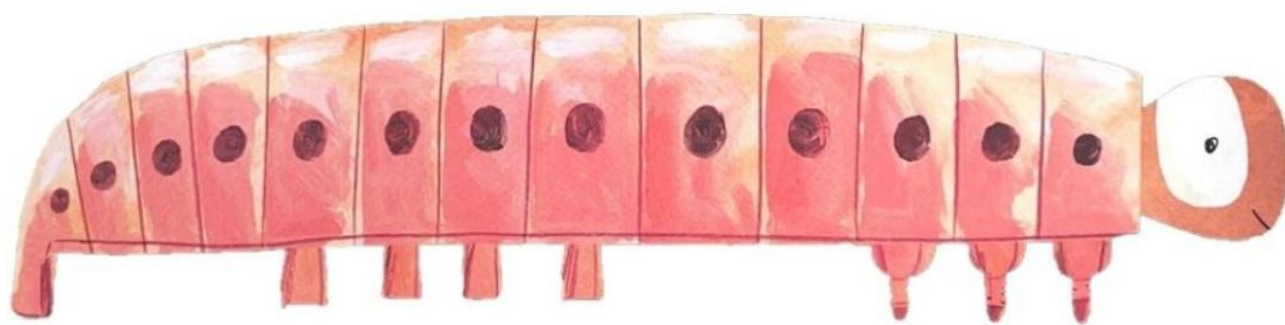
Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

HOUSENKA

HOUSENKA

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

CHROBÁK

CHROBÁK

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

MOTÝL

MOTÝL

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

LIŠAJ

LIŠAJ

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 21

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

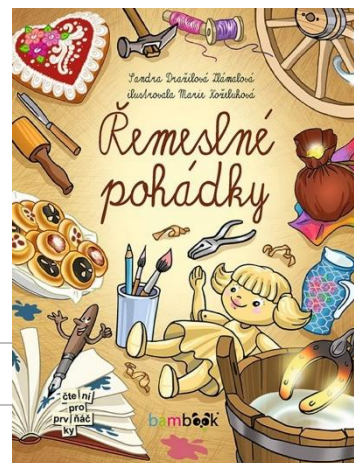
OPAVSKO
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Marcela Černožorská

ŘEMESLNÉ POHÁDKY

Autor knihy	Sandra Dražilová Zlámalová
Ilustrátorka	Marie Koželuhová
Anotace	Kniha plná řemesel zavede začínající čtenáře do světa kouzel, čarování a smíchu. V krátkých pohádkách se setkáte třeba s pekařem a jeho líným droždím, hrnčičem a nezbedným hliněným mužičkem či se samotným Luciferem, který uhasí kovářovi výheň. Kdo je švec, švadlenka, pekař nebo perníkář? V těchto příbězích všechno dobře dopadne, jak už to ve světě pohádek bývá...
Žánr	autorská pohádka
Téma	Já a svět – Řemesla
Klíčová slova	řemesla, povolání, pohádky
Cílová skupina	5–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	1–2 čtenářské lekce Doba realizace – březen měsíc knihy nebo kdykoli je vhodné dané téma pohádky – řemeslo, povolání – švec, švadlena, pekař, perníkář, kovář
Rozvojové cíle	Dítě: <ul style="list-style-type: none">• učí se porozumět slyšenému,• rozvíjí svou schopnost sledovat děj a zopakovat jej,• seznamuje se s různými druhy povolání, činností,• vyjadřuje své představy pomocí různých výtvarných technik.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností – vnímání, naslouchání, porozumění.• Rozvoj tvořivosti.• Fantazie dětí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Řemeslné pohádky, obrázky ke skupinovým činnostem, boty pro ševce, bavlnky, dětské jehly, šablony šatů, modelovací hmota, podložky, perníčky z papíru, nůžky, bílá temperová barva, tenké štětce, podkovy, podložky, kladívka, hřebíčky, Albi knihy s tužkou
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • propojování a hledání souvislostí • vizualizace • předvídání • usuzování • shrnutí
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • O čem si budeme povídat. <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Aktivity ve fázi Evokace:</u> Ukázka obálky knihy a otázky: (strategie předvídání) • <u>Aktivace ve fázi uvědomění si informací:</u> úryvky z pohádky • <u>Navazující aktivity:</u> Skupiny – hrajeme si na řemesla <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • hodnocení – co se dětem nejmíc líbilo
Informační zdroje	<p>Dražilová Zlámalová, Sandra. <i>Řemeslné pohádky</i>. Praha: Grada Publishing, a. s., 2021. ISBN 978-80-271-4284-2.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>Chodsko.net. <i>Video Šili ševci, šili boty</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=3Uljsl5ds0c [cit. 2025-08-01].</p> <p>Karol a Kvído. <i>Povolání · Karol a Kvído – Tři přání</i>. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=MSVSDNqkXnM [cit. 2025-08-01].</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

Podrobný popis lekce

1. Úvod
2. Aktivita ve fázi evokace, seznámení s knihou, předvídání, hlavní postavy, předčítání
3. Skupinové činnosti – hrajeme si na řemesla
4. Hodnocení – co se mi nejvíc líbilo

Ad.1

Úvod: Děti sedí v kruhu, učitelka se ptá dětí, o čem jsme si včera povídali (povolání rodičů).

- Co si myslíte, jak to bylo v dřívějších dobách?
- Bylo tolik továren, které vyráběly zboží?
- Jak se dříve nazývala práce lidí?

Uvedu příklady:

- Kdo spravoval boty?
- Kdo pekl chleba?
- Kdo šil šaty?

Ad.2

Aktivita ve fázi Evokace: Ukázka obalu knihy a otázky: strategie předvídání

- O čem si myslíte, že kniha bude?
- Jaké příběhy bude vyprávět?
Následně můžeme přečíst název knihy.
- Jak bys pojmenoval tuto práci – ukázka obrázků (švec, kovář, švadlena, pekař, perníkář...)

Aktivace ve fázi uvědomění si informací:

Úryvek z příběhu Švec Janek a Vodník Vokounek... (pozorně poslouchajte) str.13

„Fuj! Pořád nechápu, kde se to bahno bere,“ zlobil se vodník Vokounek.

A čím větší vztek měl, tím víc vody v rybníce přibývalo. Až jednou se voda vylila z břehů. Natekla do všech chalup i sklepů.

„Safra, safra, takhle to dál nejde!“ lamentovali lidé z vesnice.

„Vokounek si nemůže vylívat svůj vztek na nás,“ hrozil kovář pěstí směrem k rybníku. Jenom ševci Jankovi to nevadilo. Byl dobrák od kosti.

Když viděl tu spoušť, co voda natropila, povzdechl si, pokrčil rameny a pověsil na šňůru všechny mokré kůže na boty, aby je usušil.

- Jaké postavy jsou v pohádce?
- Co se mohlo stát?
- Co si myslíte, že Švec udělá, když jsme se dozvěděli, že je dobrák?

Úryvek (str.14):

Vyrobil vodnické boty mu trvalo celý týden. Už už je chtěl vodníkovi donést, když vtom se to stalo – do chalupy se zase dostala voda. Vokounek se opět vztekal, a tak se voda z rybníka rozlévala všude kolem. A jak chtěl před ní Janek utéct, uskočil a nové boty upustil přímo do včelího vosku.

- Jaké asi byly boty?
- Co se stalo, když boty od vosku postříkal vodou? (byly nepromokavé)
- Udělal švec dobrý skutek, když ušil vodníkovi nové boty?
- Jaký dobrý skutek byste mohly udělat vy, děti?

Děti vyjadřují své představy.

Zpěv písně Šili, šili ševci boty s pohybem – youtube. [Šili ševci, šili boty](#)

- Tato pohádka byla o ševci a jak se jmenuje paní, která šije šaty? (Švadlenka) Obrázek z příběhu. Učitelka dětem ukáže obrázek z dalšího příběhu [Pekař Blažej a čarovné droždí](#). Děti si prohlédnou obrázek pekaře a droždí a popisují, o čem asi bude příběh.
- Jak se říká těm, kteří pečou pečivo nebo koláčky (pekař, pekařka). A pečivo je nejlepší, když je čerstvě upečené. Grafomotorika – olizování.
- Co asi potřebuje pekař, aby mohl upéct chleba nebo rohlíky. Děti pojmenovávají.
- Co vidíte na obrázku?
- Co to leží v misce?
Pokud nebudou vědět, učitelka pojmenuje (droždí) a vysvětlí, k čemu ho pekař potřebuje.
- Co máte nejraději z pekárny? (rohlíčky, chleba, koláčky...)
V knížce je spousta dalších pohádek, ale ty si přečtete třeba příště.
Teď si můžeme zahrát na řemesla.

Následně v kruhu obrázky – švec, švadlena, pekař, perníkář, kovář

Ad.3

Navazující aktivity: Skupinové činnosti – hrajeme si na řemesla

Seznámení s činnostmi ve skupinách, výběr dětmi.

- 1/ Švec – vyšívání (bota s dírkami)
- 2/ Švadlena – vystřihování, vyšívání šatů
- 3/ Pekař – hra s modelovací hmotou (rohlíky, chleba)
- 4/ Perníkář – zdobení perníčků bílou temperovou barvou
- 5/ Kovář – podkovy z papíru s vyznačenými tečkami, zatloukací stavebnice

Píseň – Povolání Karol a Kvído

Závěr: Společné hodnocení v komunitním kruhu.

- Jak se vám líbila kniha?
- Chcete se dozvědět, o čem jsou další pohádky?
- Čím byste chtěli být vy?

Další doprovodné aktivity:

Spontánní činnosti – kreslení obrázků povolání (řemesla)

- Albi knihy – hasič, policista, učitel, zvěrolékař
- Námětové hry Na lékaře, Na prodavače, Na učitele, Na lékaře, Na stavaře

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Předmatické představy – přiřazování, Sudoku, skládání obrázku švadleny

Denní cvičení – pohybové ztvárnění písní Policejní, Hasičská, Popeláři

Pobyť venku – pozorování při vycházkách další druhy povolání (prodavač, řidič, zedník...)

Přílohy:

1. Obrázky k využití při pojmenovávání povolání (příloha č. 1)

2. Předmatické představy – obrázky na zalaminování, vystřihnutí a přiřazování (příloha č. 2)

3. Sudoku (příloha č. 3)

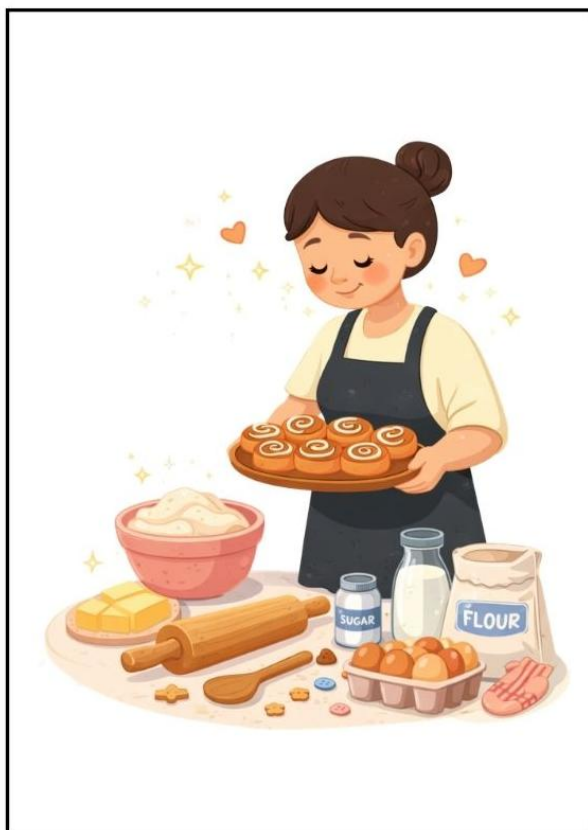
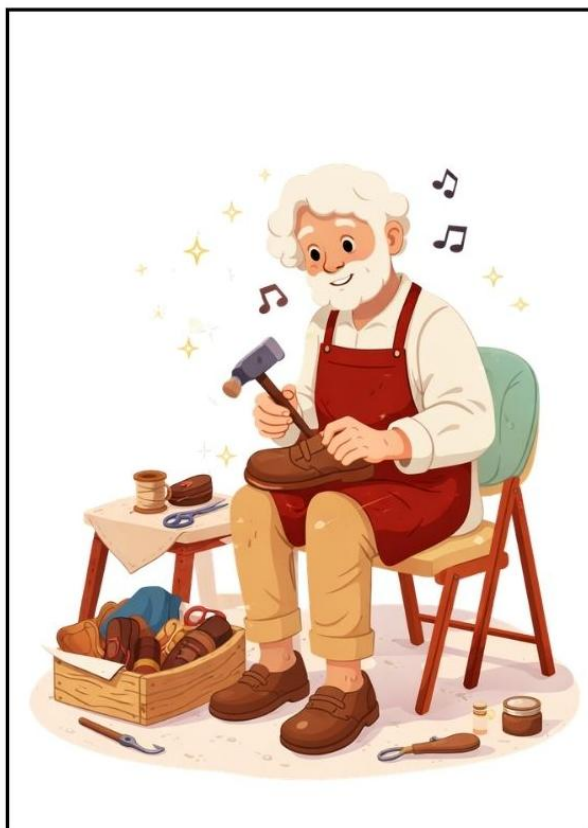
4. Obrázek skládačka švadleny (příloha č. 4)

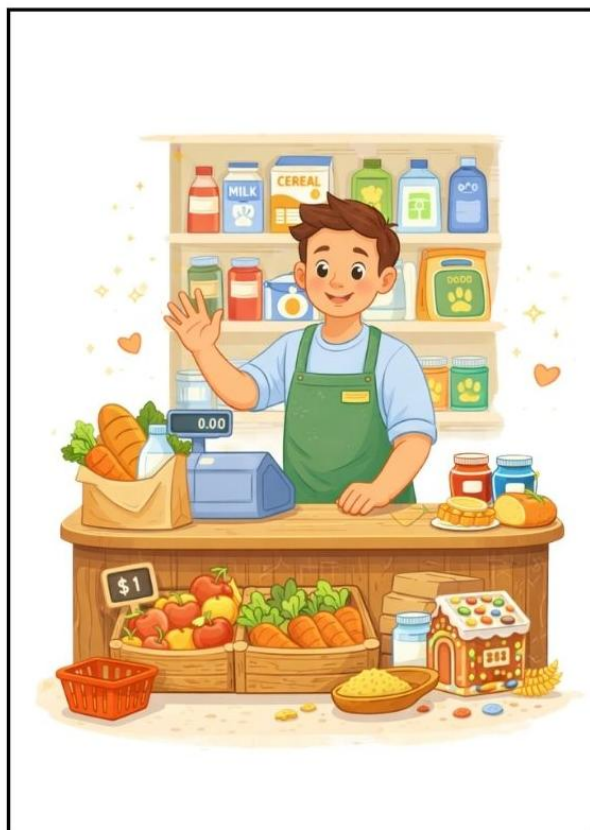
Spolufinancováno
Evropskou unií

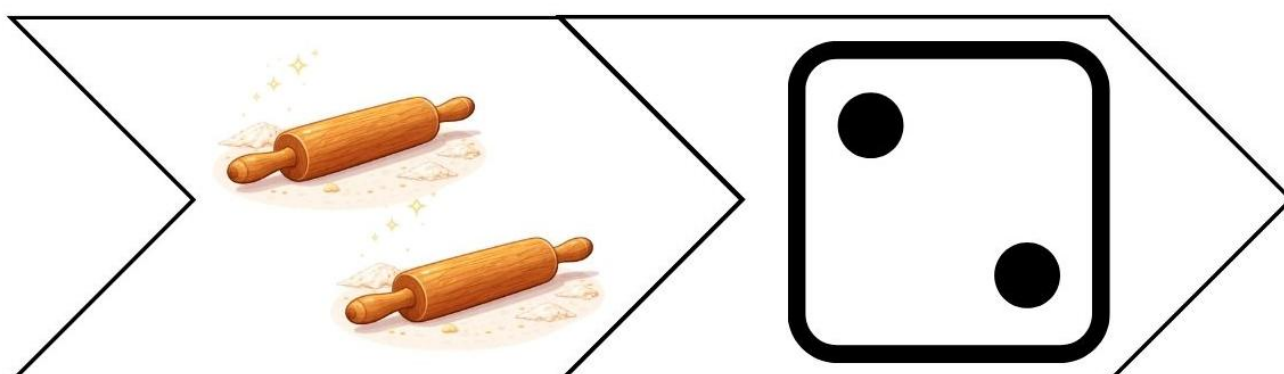
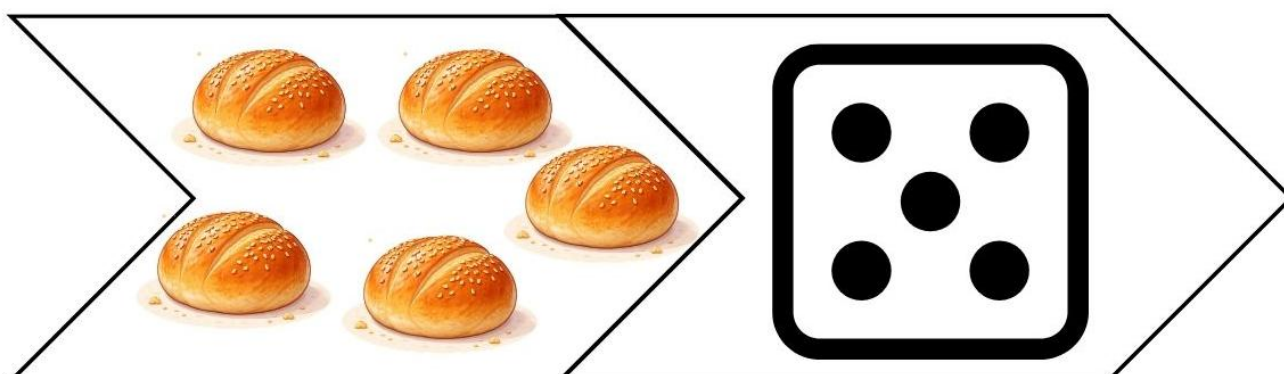
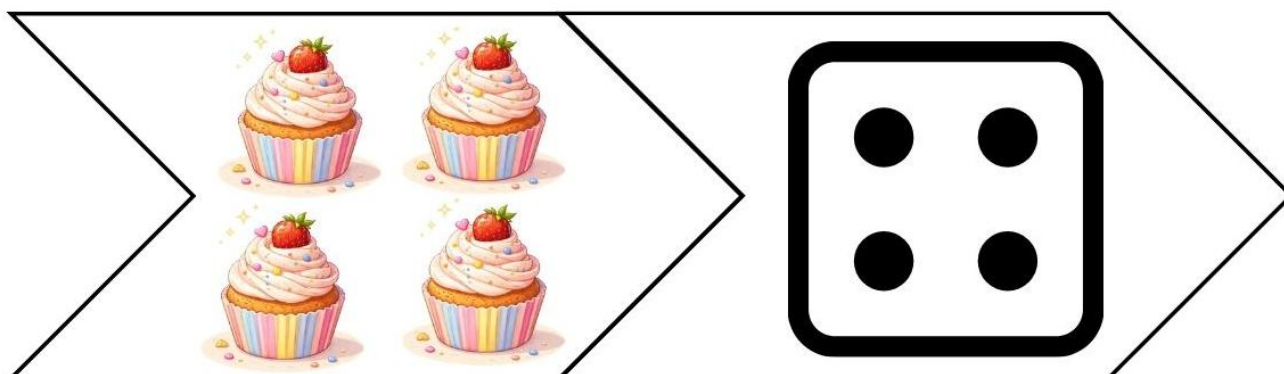
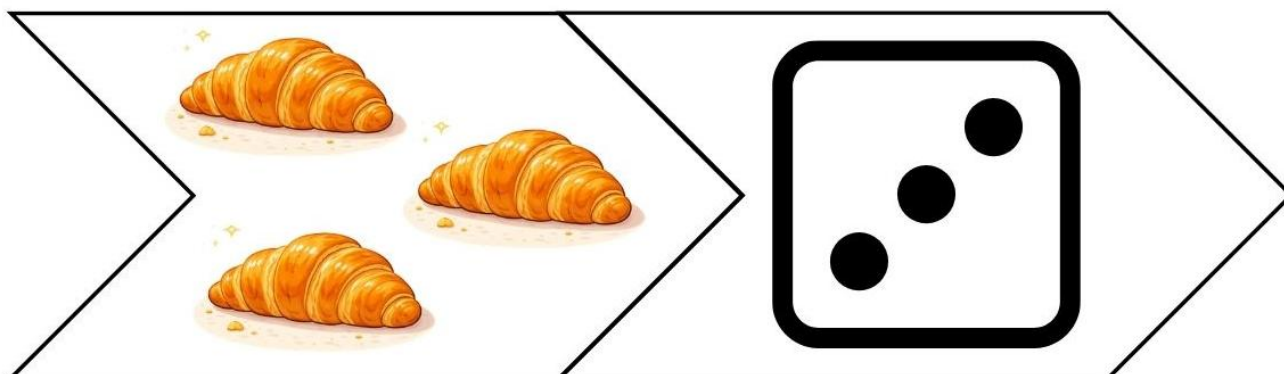
Příloha č. 1
Obrázky k využití při jmenování povolání

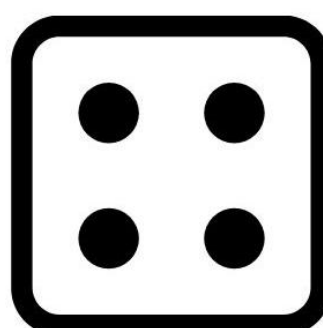
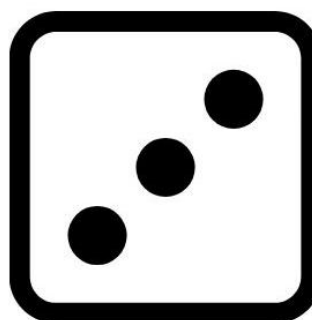
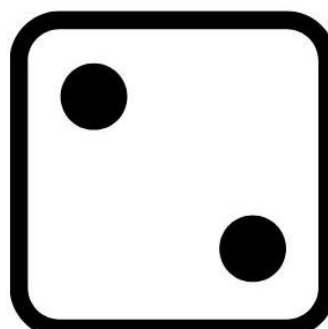
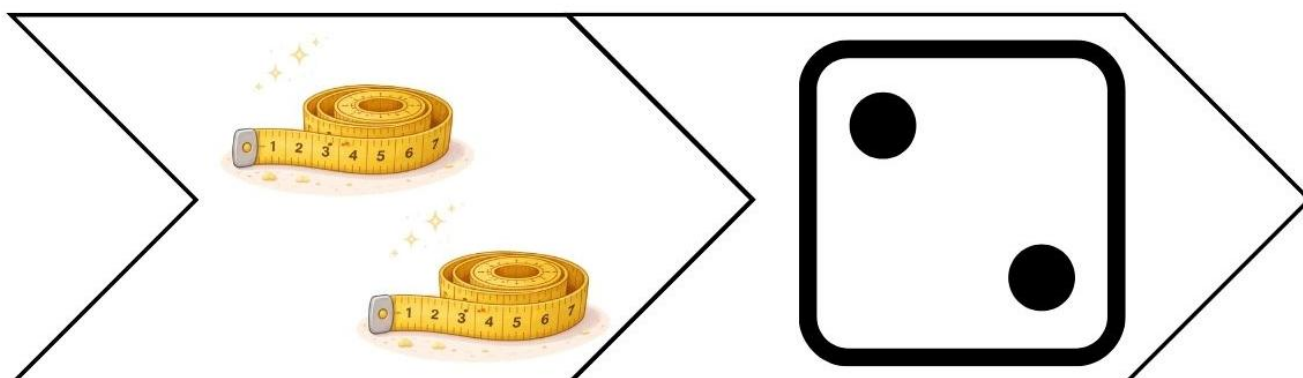
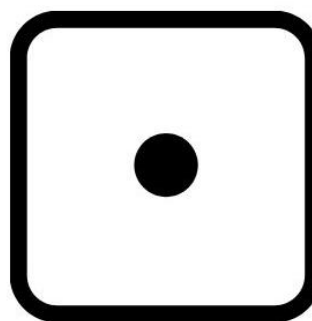
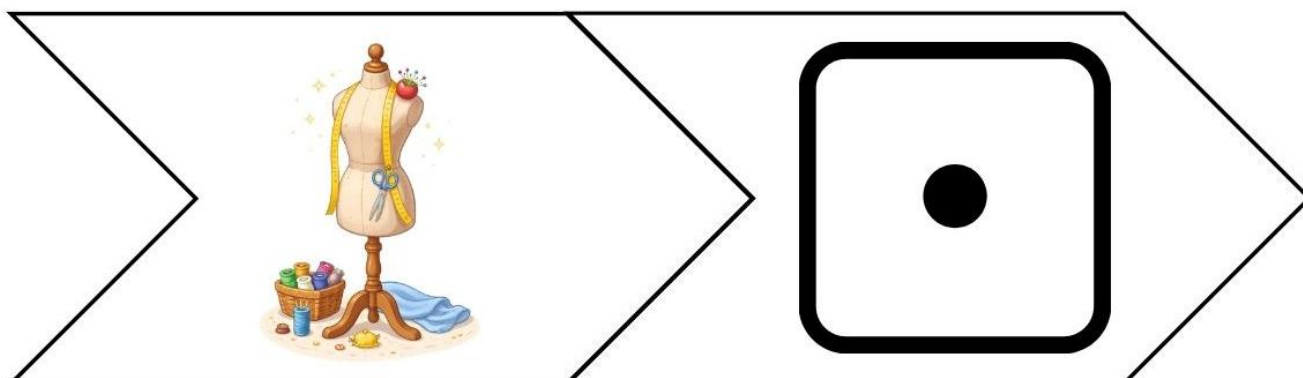
Příloha č. 1
Obrázky k využití při jmenování povolání

Příloha č. 2
Předmatické představy

Příloha č. 2
Předmětové představy

Příloha č. 3
Sudoku

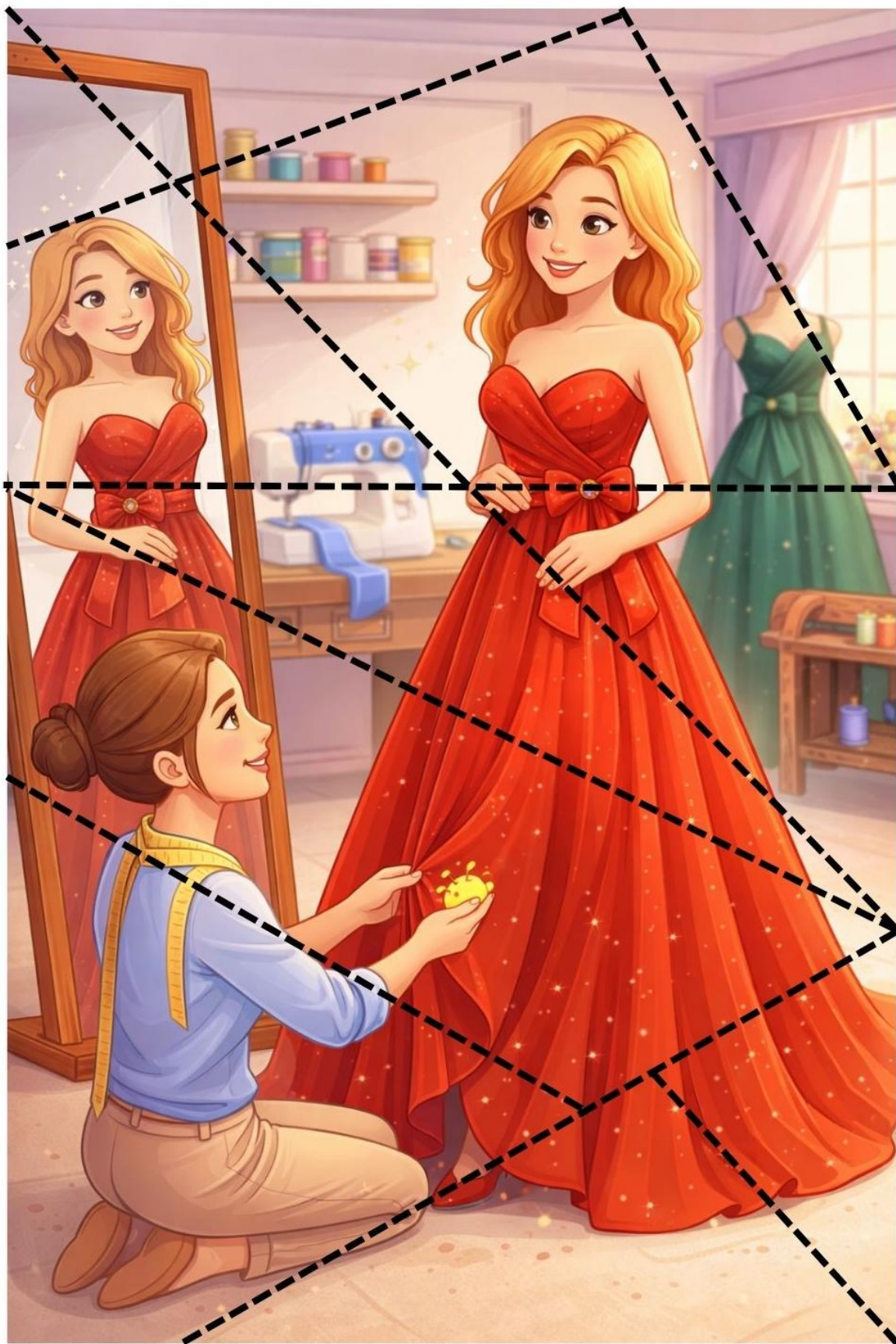

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 4
Skládačka

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

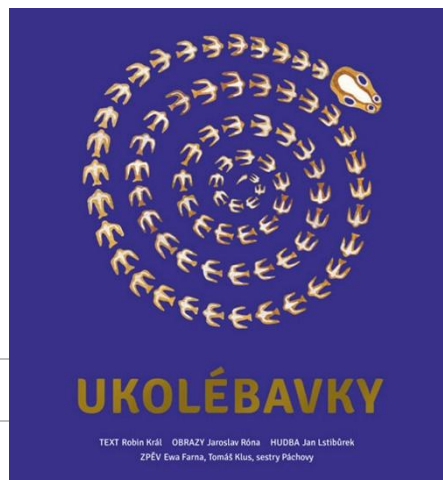
OPAVSKO
MAS

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Žaneta Oczadlá

UKOLÉBAVKY

Autor knihy	Robin Král
Ilustrátor	Jaroslav Róna
Anotace	Veršované texty – ukolébavky na různá témata. Jednotlivé ukolébavky jsou zaměřeny na různá témata. Jak se přesněji počítají ovečky, kam chodí ptáci spát, jak je to s tichem. A taky nechybí uklidňující voda spojená s řekou, ale i s příběhem, co se děje pod hladinou. Kniha obsahuje CD se všemi ukolébavkami.
Žánr	poezie pro děti, ukolébavky
Téma	Já a svět – příroda
Klíčová slova	počítání oveček, ptáci, řeka, voda, ticho, pán
Cílová skupina	Od 4–5 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45 minut v řízené činnosti jednodenní/celotýdenní práce s knihou Dobrá realizace = jaro, léto, podzim, zima
Rozvojové cíle	Dítě umí: <ul style="list-style-type: none">• koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou,• utvořit jednoduchý rým,• vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách,• učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit,• zachycovat a vyjadřovat své prožitky.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Dítě dokáže spolupracovat s ostatními.• Dokáže pohybově ztvárnit jednotlivé verše.• Dítě si uvědomí, co je rým, a pokusí se jej i vymyslet.• Dítě využije svou představivost a fantazii při malbě.• Dítě umí manipulovat s obrázky.• Pokusí se sladit pohyb s rytmem verše či písně z CD.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Ukolébavky, <u>Ovečky</u> – tyče či lano, <u>Kam chodí ptáci spát</u> – modré a bílé temperové barvy, výkres, slámka, černý pták, lepidlo, nůžky, <u>Říkanka o řece</u> – obrázky (viz. příloha), <u>Pod hladinou</u> – obrázky (viz. příloha), průhledné plastové víko, pipeta, <u>Ticho</u> – chrastítka nebo jiné nástroje
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • hledání souvislostí/ propojování • předvídání • usuzování • vizualizace • hodnocení • kladení otázek • shrnování
Stručný popis lekce (odrážky)	<p><u>Úvod:</u> Seznámení s knihou pomocí názvu – Ukolébavky – Co jsou to ukolébavky? K čemu slouží? Znáte nějakou ukolébavku?</p> <p><u>Realizace:</u> Čtení vybraných ukolébavek dle výběru Postupné čtení ukolébavek s doplňujícími otázkami či úkoly</p> <p><u>Závěr:</u> Jak se dětem knížka líbila, jak se jim také líbil poslech</p>
Informační zdroje	<p>Král, Robin: <i>Ukolébavky</i>. Praha: Euromedia Group, a. s., 2017. ISBN 978-80-7549-533-4.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-27]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Podrobný popis lekce

Ovečky

1. Předvídání – Seznámení s knihou – přečtení názvu „Ukolébavky“.
 - O čem by mohla být tato knížka?

2. Propojování

- Co jsou to ukolébavky?
- K čemu slouží?
- Znáte nějakou ukolébavku?

3. Čtení textu z knihy

**kdybych byl kouzelník
a uměl čáry
to bych si vykouzčil**

4. Hledání souvislostí

- Děti, kdybyste byly vy kouzelníci, co byste si vykouzlili?

**krabičku z páry
navenek průhlednou
a uvnitř plnou**

5. Usuzování

- Proč navenek průhlednou?
- A uvnitř plnou?

**huňatých oveček
s měkkou vlnou
pustil bych je po pokoji
večer, když se zhasne
sledoval bych, jak se rojí
jak jsou potmě krásné**

6. Hodnocení

- Děti, myslíte si, že jdou ovečky vidět, když je tma?

**pak bych je počítal
raz, dva, tři, čtyři
jak po mém koberci
dokola víří**

7. Hodnocení

- Kolik oveček napočítal?

Spolufinancováno
Evropskou unií

do snů bych potichu
otevřel branku
vzal bych jich s sebou pár
do říše spánku

8. Hodnocení

- Kolik oveček by si mohl vzít s sebou do říše spánku?

bloumaly by hlavou mojí
večer, když se zhasne
sledoval bych, jak se rojí
jak jsou potmě krásné

Vizualizace celé ukolébavky – učitelka = kouzelník, děti = ovečky

– dramatizace, postupné čtení a vytváření rekvizit dle textu na koberci

Kdybych byl kouzelník. A uměl čáry. To bych si vykouznil krabičku z páry.

= vytvoření „krabičky“ z tyčí či lana

A uvnitř plnou = všechny děti se postaví „do krabičky“ a jsou ovečky. **Huňatých oveček s měkkou vlnou.**

Pustil bych je po pokoji = chůze dětí kolem „krabičky“

Večer, když se zhasne. Sledoval bych, jak se rojí, jak jsou potmě krásné.

Pak bych je počítal. Raz, dva, tři, čtyři... = počítat podle skutečného počtu dětí.

Jak po mém koberci dokola víří. = děti stále chodí kolem „krabičky“ v kruhu.

Do snů bych potichu otevřel branku. Vzal bych jich s sebou pár do říše spánku. = některé děti vzít za ruku a pohladit po hlavě, pak uložit na zem.

Bloumaly by hlavou mojí. Večer, když se zhasne. Sledoval bych, jak se rojí, jak jsou potmě krásné.

= na závěr si všechny děti lehnou na zem a usnou.

Další doprovodné aktivity:

- Poslech CD – Tělovýchovná chvilka: běh jako ovečky v rytmu pomalu/rychle dle melodie písně

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Počítání oveček na papíru
- Vytváření oveček z plastelíny

Doprovodné činnosti použitelné v době výtvarných činností:

- Ovečky – kresba na papír

Spolufinancováno
Evropskou unií

Kam chodí ptáci spát

1. Předvídání – Seznámení s knihou – přečtení názvu „Ukolébavky“.

- O čem by mohla být tato knížka?
- Co jsou to ukolébavky?
- K čemu slouží? Znáte nějakou ukolébavku?

2. Předvídání – přečtení názvu ukolébavky

- Dokázal by někdo na tuto otázku odpovědět?

3. Čtení textu z knihy

**kam chodí ptáci spát?
nějaké místo vyberou z výšky
jen ať je akorát
nesmí tam bydlet lišky**

4. Hledání souvislostí

- Děti, proč tam nesmí bydlet lišky?

**možná spí ptáci v letu
možná spí v kouřovém povlaku
nafouklých šedivých oblaků
anebo na vašem parapetu**

5. Usuzování

- Kde myslíte, že ptáci spí?
- Děti odpovídají veršem „Možná spí...“

**kam chodí ptáci spát?
na křehké červené stříšky
na rozpraskaný drát
do stínu pampelišky**

6. Usuzování

- Kam chodí ptáci spát?
- Děti odpovídají veršem „Kam chodí ptáci spát? Na...“

7. Hodnocení

- Do stínu pampelišky?
- Myslíte, že by se pták dokázal schovat do stínu pampelišky?

**ten stín je modrý a bílý
vítr ho do rána rozfouká
po modrých lesích a po loukách
za malou ospalou chvíli**

8. Hledání souvislostí / Hodnocení

- „Po modrých lesích“ – Děti, dává toto spojení smysl?
- Jak je to myšleno?

Vizualizace – Výtvarné ztvárnění **ten stín je modrý a bílý, vítr ho do rána rozfouká po modrých lesích a po loukách za malou ospalou chvílí**

– nanášení vodou zředěných temperových barev modré a bílé barvy na výkres, rozfoukání slámkou = vytvoření pozadí. Nalepení černých ptáků z papíru na vytvořené pozadí.

Další doprovodné aktivity:

- Poslech CD – Tělovýchovná chvilka – střídání rychlého a pomalého tempa – mávání křídly

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Skládání názvů různých ptáků s obrázky

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Říkanka o řece

1. Předvídání – Seznámení s knihou – přečtení názvu „Ukolébavky“.
 - O čem by mohla být tato knížka?
 - Co jsou to ukolébavky?
 - K čemu slouží? Znáte nějakou ukolébavku?
2. Vizualizace – Čtení ukolébavky za pomoci obrázků, kdy děti doplňují slova podle obrázku do správného tvaru. (Slova s obrázky jsou označena*)
 - Na závěr poskládání obrázků podle časové posloupnosti

3. Čtení textu z knihy

**ležím si, ležím si na dece* (příloha č. 1)
říkám si říkanku o....**

4. Hledání souvislostí

- O čem myslíte, že by říkanka mohla být? (Děti, si lehnou a učitelka znovu přečte první dva úryvky z básně)

**řece* (příloha č. 2)
o řece, co teče od pramene* (příloha č. 3)
až tam, kde moře* je rozbouřené (příloha č. 4)
ryby* se pro dnešek dohodly (příloha č. 5)**

5. Předvídání

- Na čem se ryby mohly dohodnout?

**že radši budou mít pohodlí
tiše se schovají pod hladinou* (příloha č. 6)
dneska je udice* všechny minou (příloha č. 7)**

**ležím si, ležím si na dece* (příloha č. 1)
říkám si říkanku o řece* (příloha č. 2)
o řece, co teče přes údolí*(příloha č. 8)
do moře* plného (příloha č. 4)**

6. Hledání souvislostí

- Plného čeho?

**..... mořské soli
mosty* jsou náramky z kamene (příloha č. 9)
okolo jejího ramene* (příloha č. 10)
lidi jsou figurky na parníku* (příloha č. 11)
co pluje z Lužnice k Pacifiku**

ležím si, ležím si na dece* (příloha č. 1)

**říkám si říkanku o řece* (příloha č. 2)
o řece prastaré jako země* (příloha č. 12)
co teče z pravěku až sem ke mně**

7. Shrnování – S pomocí obrázků již použitých vytvořit celý příběh, pokusit se doplnit ho verši.

Další doprovodné aktivity:

Poslech CD

- relaxační chvílka
- na verše „ležím si, ležím si na dece, říkám si říkanku o řece“ si děti lehnou, jinak chůze v kruhu
- zpěv písně s obrázky
- pohybové ztvárnění celé ukolébavky

Grafomotorické cvičení – volné pohyby zápěstí na velký výkres dle melodie písně na CD

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Skládání slov s obrázky podle předlohy

Doprovodné činnosti použitelné v době výtvarných činností:

- Řeka – malba na papír, možnost využití CD

Příloha č. 1
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha č. 3
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 4
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 5
Říkanka o řece

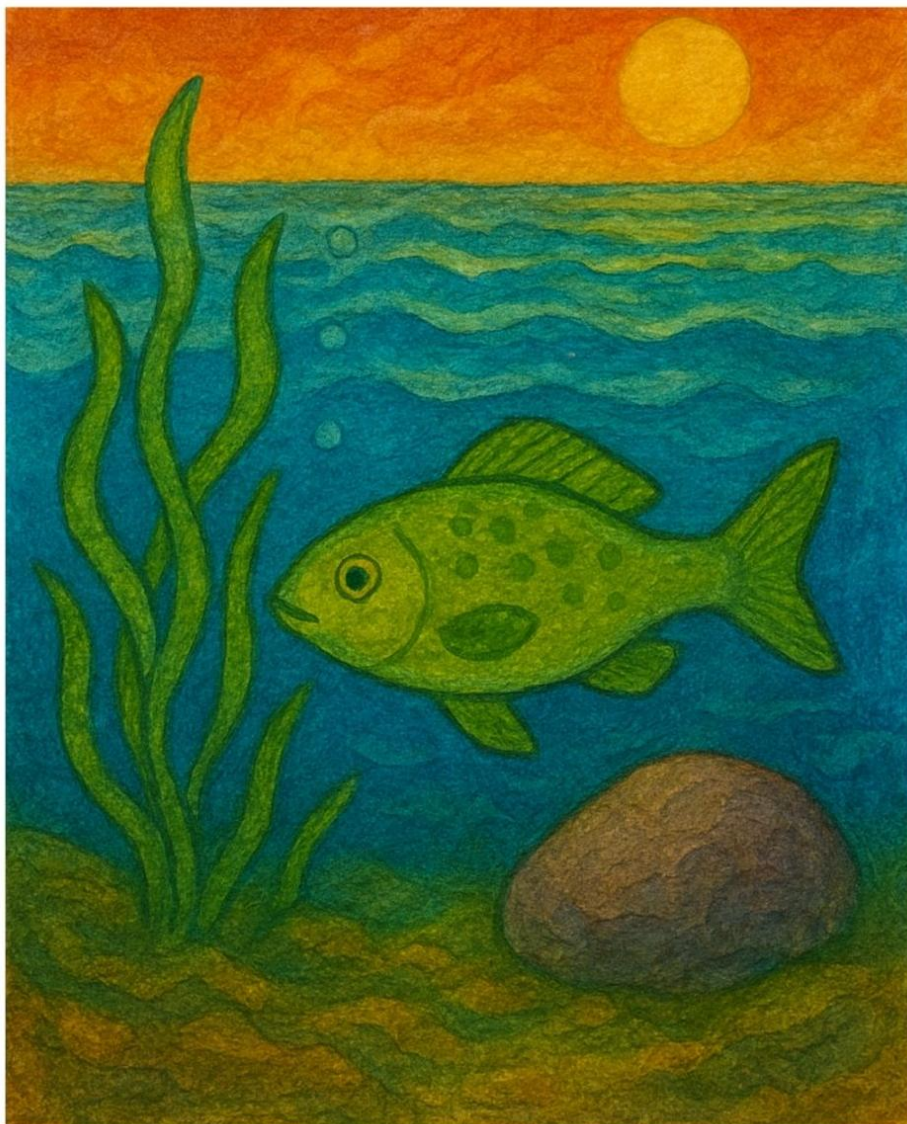

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 6
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 7
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

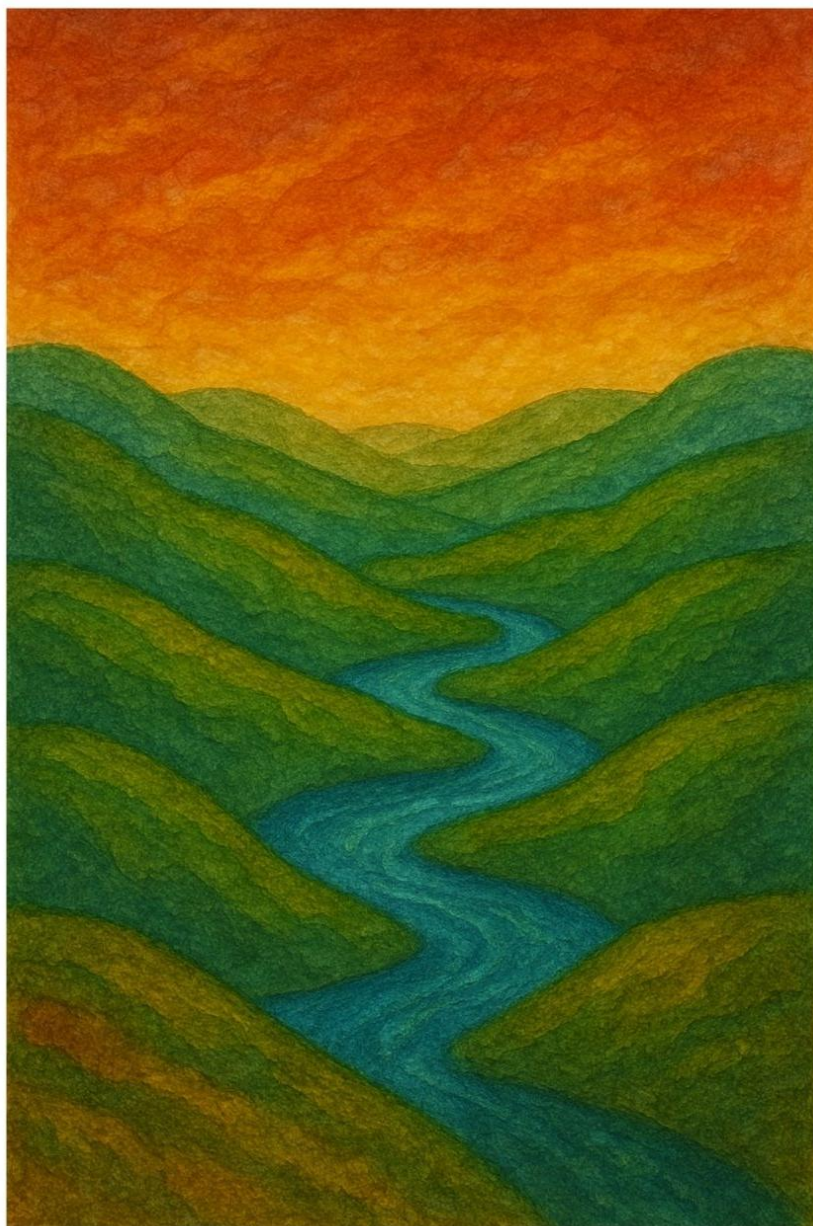

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 8
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 9
Říkanka o řece

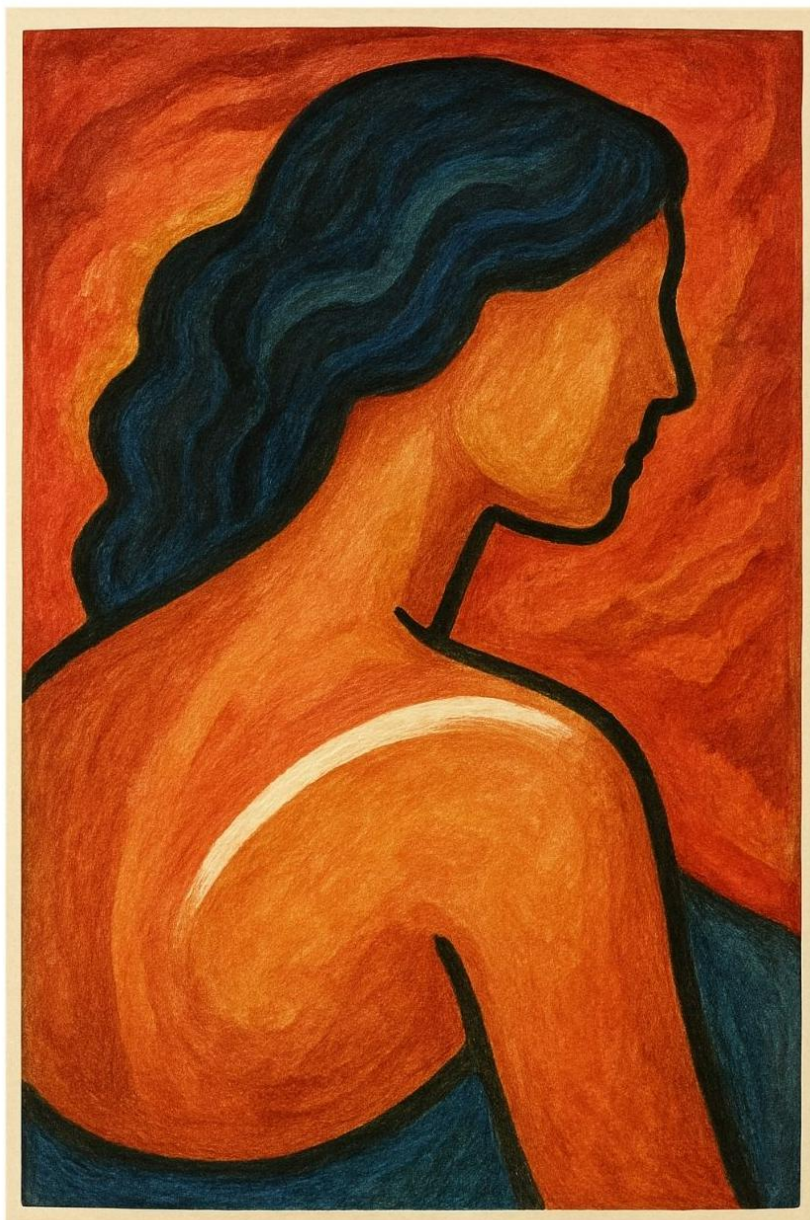

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 10
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 11
Říkanka o řece

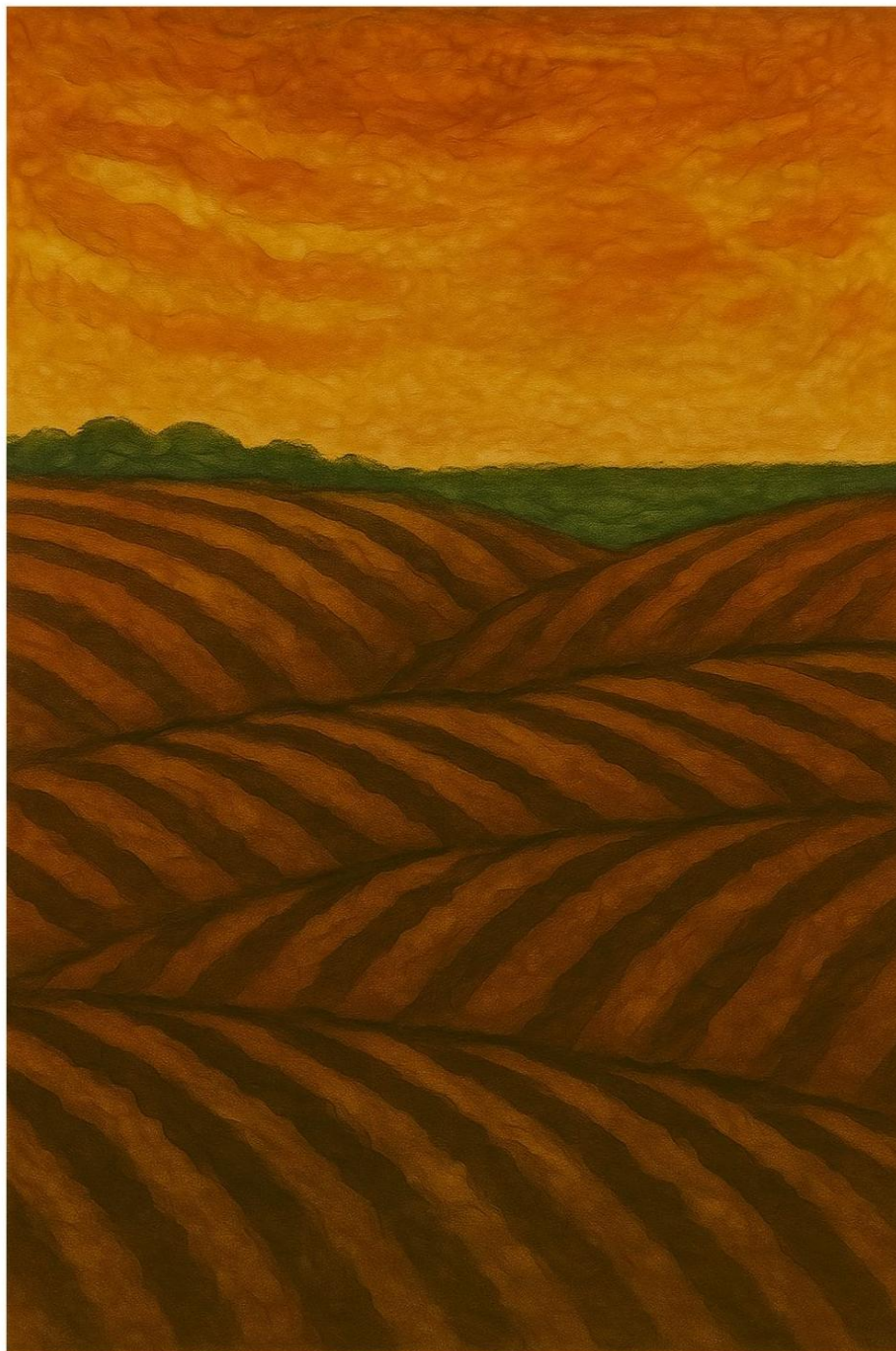

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 12
Říkanka o řece

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Široký pán

1. Předvídání – Seznámení s knihou – přečtení názvu „Ukolébavky“.
 - O čem by mohla být tato knížka?
 - Co jsou to ukolébavky?
 - K čemu slouží?
 - Znáte nějakou ukolébavku?
2. Předvídání – Široký pán – ukázat dětem obrázek
 - Děti, o čem myslíte, že bude tato básnička, když se podíváte na obrázek?
3. Hledání souvislostí – Děti, toto je široký pán.
 - Co to slovo znamená?

4. Čtení textu z knihy

široký pán moudré oči mhouří

5. Hledání souvislostí
 - Děti, jaké oči má ten pán? – moudré
 - A proč myslíte, že jsou moudré?
 - Co to znamená?

široký pán v tabákovém kouři

6. Hledání souvislostí
 - Proč je pán v tabákovém kouři? – protože kouří
 - A myslíte, že je to zdravé kouřit?
 - Proč ne?

široký pán na koberci sedí široký pán, co zná odpovědi

7. Usuzování
 - Jaké odpovědi by mohl znát?
 - Jsou nějaké otázky, na které neznáte odpověď?
 - Jak si poradíte, abyste se tu odpověď dozvěděly?

kolik má medvěd drápů a proč se v noci spí to, co já sotva chápu on dávno ví

8. Hledání souvislostí
 - Děti, a vy víte kolik má medvěd drápů?
 - A proč se v noci spí?

- Co myslíte?

**široký pán moudré oči mhouří
široký pán v tabákovém kouři
ví, kudy kapky letí
zná všechna tajemství
na co se ptají děti
on dávno ví**

9. Hodnocení

- Děti, myslíte, že ten široký pán ví, na co se ptáte?

**široký pán na koberci dřímá
všechno už ví, nic už ho nezajímá**

10. Usuzování

- Proč myslíte, že už ho nic nezajímá? – protože spí.

11. Kladení otázek

- Děti, je něco, co by vás zajímalo a neznáte na to odpověď?

Další doprovodné aktivity:

- Pohybové čtení – Na slovo „široký pán“ děti musí upažit ruce a znázornit tak „širokého“ pána.
- Pohybové ztvárnění celé ukolébavky.

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Skládání rozstříhaných obrázků vyskytující se v ukolébavce

Pod hladinou

1. Předvídání – Seznámení s knihou – přečtení názvu „Ukolébavky“.

- O čem by mohla být tato knížka?
- Co jsou to ukolébavky?
- K čemu slouží? Znáte nějakou ukolébavku?

2. Předvídání a propojování – Pod hladinou

- Děti, co to znamená?
- Co můžeme najít pod hladinou?

3. Čtení textu z knihy

**do vody dopadla kapka
hledáš ji na hladké hladině**

4. Hledání souvislostí

- Co se s kapkou stalo?

**může být pod vodou jedině
voda je lesklá a vratká
voda je lesklá a vratká**

5. Hledání souvislostí

- Jaká je voda?
- Doplnování verše „Voda je...“

**pod hladinou
kapky splynou
přinesu ti
možná jinou
přinesu ti
možná jinou**

6. Hledání souvislostí – Přinesu ti možná jinou

- Jak je to myšleno?
- Proč ne stejnou?

**pod hladinou
kapky splynou
pomalu na vodu krápe
dívám se na všechno zezdola
na kapry, štiky i na kola**

7. Hledání souvislostí / Vizualizace

- Na kola?
- Co to znamená?
Využití obrázku kola na hladině.

Hra s rýmy – využití různých obrázků. Využití obrázku kola na hladině a kola (bicyklu) (příloha č. 1). Spojování dvojice obrázků s rýmy stejného výrazu. (příloha č. 2)

**ozvěny dešťových kapek
ozvěny dešťových kapek**

8. Vizualizace

Pokus – využití čirého plastového víka, opatrně na něj nalít menší množství vody, děti si lehnou na zem pod víko tak, aby jej měly přímo nad hlavou. Postupné kapání vody pomocí pipety na víko – sledování ozvěn dešťových kapek. Učitelka znovu přečte tyto verše – **Pomalů na vodu krápe, dívám se na všechno zezdola. Na kapry** (ukázat obrázek kapra – příloha č. 3), **štiky** (ukázat obrázek štiky – příloha č. 4) **i na kola** (vytvořit jej pomocí pipety na víku).

**pod hladinou
kapky splynou
pod hladinou
pod hladinou**

9. Vizualizace – Pokus s vodou – do mísy napustíme vodu, poté pomocí pipety kápneme kapku vody do mísy a budeme pozorovat, co se bude dít. Tento pokus také můžeme využít s obarvenou vodou, aby děti mohly pozorovat, jak kapka splyne s vodou.

Další doprovodné aktivity:

- Poslech CD – Tělovýchovná chvilka – střídání chůze/běh v kruhu na koberci
- Pohybové čtení – děti stojí, po přečtení slova s tématem vody (kapka, hladina, voda, déšť) = děti si musí dřepnout
- Smyslové hry – pomocí smyslů – zrak, sluch, sluch poznat vodu

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Počítání kapek

Doprovodné činnosti použitelné v době výtvarných činností:

- Kapky – vytváření barevných kapek pomocí pipety a obarvené vody, zapouštění do klovatiny

Příloha č. 1
Pod hladinou

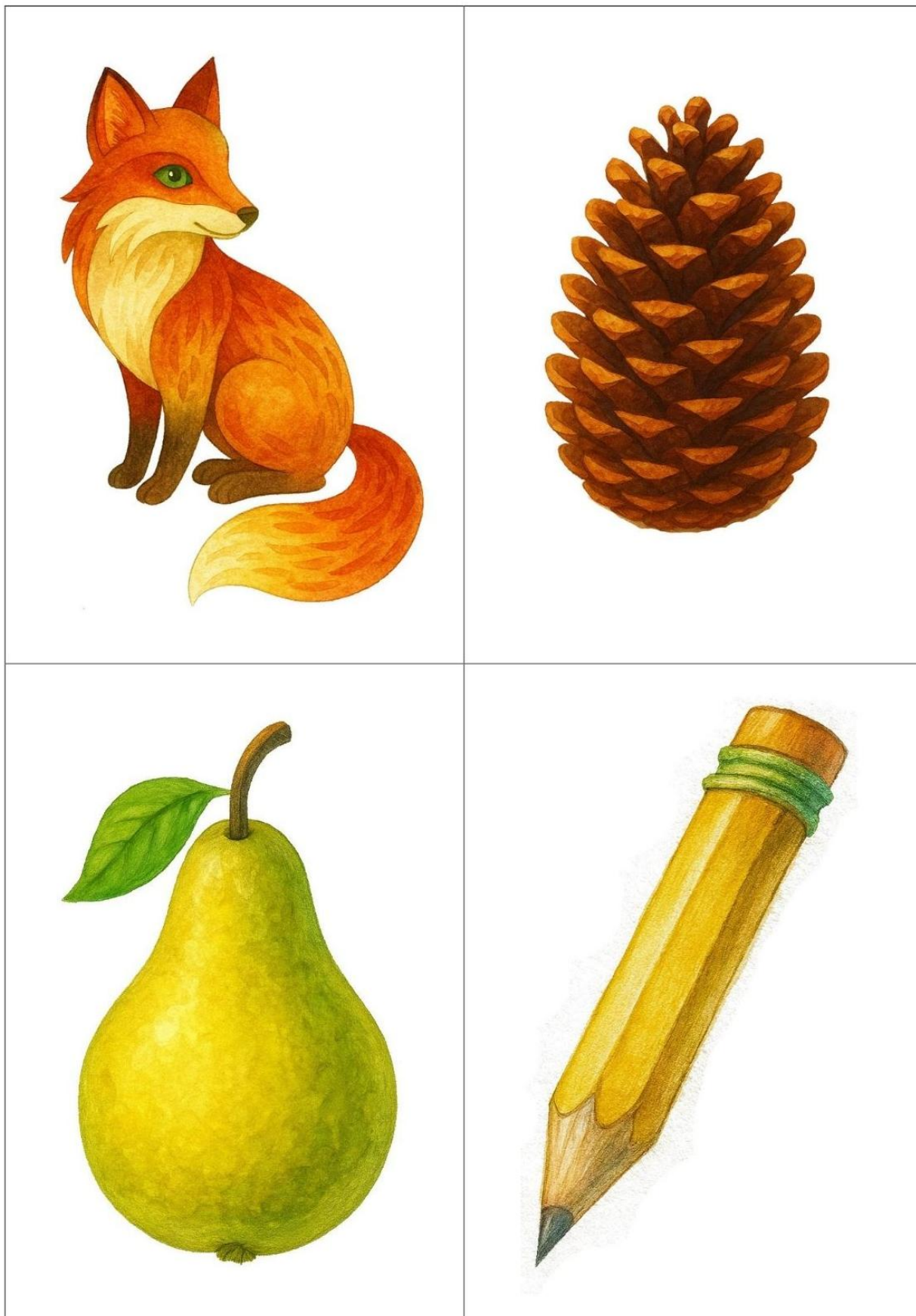

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č. 2
Pod hladinou

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 2
Pod hladinou

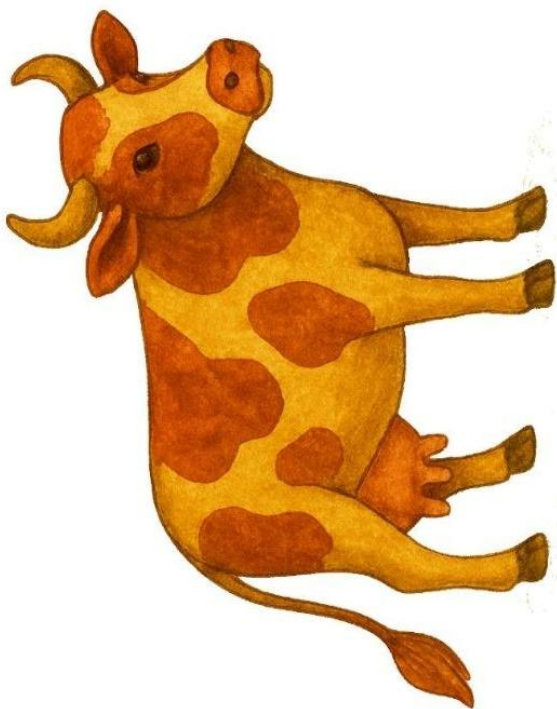

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
Pod hladinou

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
Pod hladinou

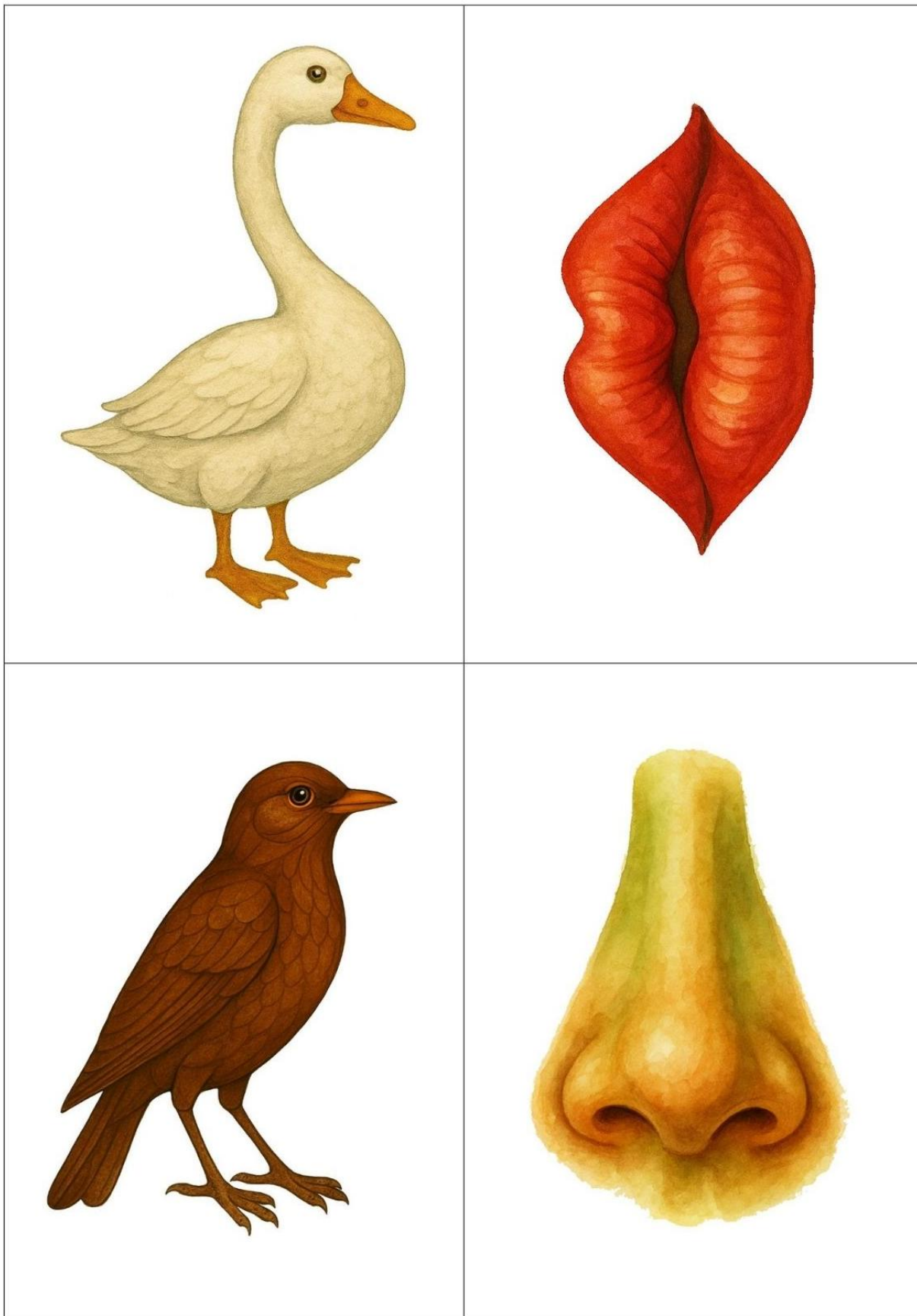

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
Pod hladinou

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 3
Pod hladinou

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 4
Pod hladinou

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Ticho

1. Předvídání – Seznámení s knihou – přečtení názvu „Ukolébavky“.

- O čem by mohla být tato knížka?

2. Předvídání – Ticho – přečtení názvu ukolébavky

- Děti, o čem myslíte, že bude tato básnička?
- Co je to to ticho?

3. Čtení textu z knihy

**kdo chce slyšet
více ticha
ten ať.....**

4. Hledání souvislostí – Zkuste doplnit – znovu přečtení veršů – děti odpovídají spojením „Ten ať...“

**za ním
nepospíchá**

**stejně by ho
nikdy nestih
ticho nejde
zmáčknout v pěstích**

5. Usuzování

Co ještě nejde zmáčknout v pěstích kromě ticha? Vzduch, tekoucí voda atd.

**přijde samo
nezvané
když to, co se
stále sype
zpomalí a ustane.**

6. Zvukové podněty – využití chraštítek či předmětů naplněných různým druhem materiálů – znázornění a doplnění veršů – „Ticho nejde zmáčknout v pěstích. Přijde samo, nezvané. Když to, co se stále sype, zpomalí a ustane.“ – zaštěrkání, zpomalení štěrkání do úplného ticha.

Každé dítě dostane naplněný předmět a štěrkáním vytvoří hluk a společně s říkáním veršů vytvoří ticho.

Znázornění také s jiným pohybem – tleskáním, dupáním, zpíváním hlásek atd.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Chystáme se do školy

ro
eřské školy

Inspiri
pro mat

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Martina Šostá

CO JE TO ŘEKA?

Autor knihy	Monika Vaicenavičienė
Ilustrátorka	Monika Vaicenavičienė
Anotace	Naučná kniha, ve které babička vypráví vnučce o řece a mnoha jejích stránkách a funkcích. Řeka je nit, cesta, domov, vzpomínka, místo setkání a tajemné místo, řeka je hloubka a energie... Spousta pohledů a zajímavých informací. Řeka je zkrátka příběh bez konce.
Žánr	Uměleckonaučná kniha pro děti
Téma	Chystáme se do školy – Řeka
Klíčová slova	voda, studánka, potok, řeka, moře, oceán, smysly, ekologie, vnímání
Cílová skupina	Děti 5–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45–60 minut na každou jednotlivou lekci. Metodický list obsahuje 5 lekcí.
Rozvojové cíle	Děti: <ul style="list-style-type: none">• rozumí významu řek pro přírodu, životní prostředí a lidskou společnost,• rozeznávají různé aspekty řek (domov pro živočichy, zdroj energie, kulturní význam, vůně a zvuky),• jsou schopny popsat a pojmenovat různé přírodní a kulturní jevy spojené s řekami,• se aktivně podílejí na ekologických aktivitách, jako je ochrana přírody a sběr odpadků v okolí řek,• rozvíjejí schopnost spolupracovat při tvořivých aktivitách (výroba řeky, výtvarné projekty, hry).
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Rozvíjet u dětí povědomí o významu řek a vody pro přírodu a člověka.• Podpořit schopnost dětí vnímat řeku nejen jako přírodní útvar, ale i jako místo plné příběhů, vůní, energie a setkání.• Lekce usiluje o rozvoj smyslového vnímání (zrak, čich, sluch) a posílení ekologického povědomí u dětí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	<p>Kniha – Co je to řeka? kartičky se zvířaty (nebo jen obrázky na papíře), velký papír, pastelky, fixy, lepidlo, vystřižené obrázky. Připravené zvuky řeky (mp3 nebo vlastní napodobení).</p> <p>Košík s předměty (volitelné: voda, loďka, květina, látka...)</p> <p>Klacíky/korkové špunty, lego kostky, přírodniny, různé drobné předměty.</p> <p>Misky/skleničky s vůněmi, papír, pastelky, barvy, brčko...</p> <p>Barevné papíry, nůžky, lepidlo (na květy/amulety), modré látky, šátky, deky (řeka).</p> <p>Džbány, kelímky/hrníčky, krepový papír/lana na cestu, přírodní dekorace, odpadky, papíry a výtvarné potřeby.</p>
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • Předčítání a aktivní naslouchání • Smyslové vnímání • Pohybové aktivity • Kreativní tvorba • Diskuse a reflexe
<u>Stručný popis lekce</u>	<p>Úvod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvedení do tématu dne, děti sedí v kruhu. <p>Realizace</p> <ul style="list-style-type: none"> • Četba a doprovodné aktivity k jednotlivým dnům. <p>Závěr</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opakování tématu, propojení a ohlédnutí se za dnem.
Informační zdroje	<p>Vaicenavičiené, Monika. <i>Co je to řeka?</i> Praha: Labyrint, 2023. ISBN 978-80-86803-83-8.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů.</i> Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Řeka je domov

Úvod

Představení tématu:

- Dnes si budeme povídat o řece. Víte, kdo všechno žije u řeky nebo v ní? (krátká diskuse)
- Přečtení kapitoly Řeka je domov (pomalým tempem, s přirozenými zastávkami pro otázky:
- *Kdo žije v řece?*
- *Kdo žije u řeky?*

ŘEKA JE DOMOV

Savci, ptáci, ryby, plazi... V řekách a na jejich březích žije spousta nádherných tvorů. Co se množství druhů týče, je řeka jedním z nejbohatších ekosystémů na naší planetě.

Také lidé rádi žijí v blízkosti řek. První civilizace vznikaly v údolích kolem

Eufratu a Tigridu,
Nilu,
Indu
a Žluté řeky.

Lidé tu našli úrodnou zemi a po proudící vodě se mohli snadno a rychle přemisťovat.

Pro nás a pro společnosti, ve kterých žijeme, jsou řeky důležité. Dávají nám vodu, kterou pijeme a v níž se myjeme. Sytí nás. Díky zavlažování našich polí můžeme pěstovat plodiny, které poskytují jídlo nám i zvířatům. Nebo si můžeme vypěstovat krásné květiny či bavlnu, a z té si pak vyrobit oblečení. Síla vodních toků je důležitá pro provoz dolů a továren vyrábějících stavební materiál, elektřinu a mnoho dalšího. Po řekách plují ohromné nákladní lodě i malé loďky naplněné zbožím.

Mnoho zemí dostalo svá jména podle řek:

INDIE – řeka Indus

BELIZE – řeka Belize

BOSNA – řeka Bosna

GAMBIE – řeka Gambie

JORDÁNSKO – řeka Jordán

KONŽSKÁ REPUBLIKA A KONŽSKÁ DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA – řeka Kongo

MOLDAVSKO – řeka Moldava

NIGÉR A NIGÉRIE – řeka Niger

PARAGUAY – řeka Paraguay

URUGUAY – řeka Uruguay

ZAMBIE – řeka Zambezi

SENEGAL – řeka Senegal

Spolufinancováno
Evropskou unií

Hlavní část

*Pohybová hra „Kdo žije u řeky“

Každé dítě si vylosuje zvíře nebo mu jedno přidělíme.
Děti ho napodobují pohybem, ostatní hádají.

*Tvoření „Řeka života“

Na velký papír společně kreslíme řeku (=modrá linka).
Děti malují nebo lepí kolem řeky zvířata, květiny, lodky, lidi na břehu, pole

Tuto aktivitu doplňujeme otázkami:

- Proč tam bydlí?
- Co tam dělá?

Relaxace a závěr

Zvuky řeky + myšlenkové obrazy:

Děti si zavřou oči a my pustíme jemné šumění řeky (nebo napodobíme dechem, šustěním papíru, dešťovým sloupem...)

Povídáme si o tom, co by děti chtěly být, kdyby žily u řeky (Ryba? Volavka? Člověk na lodce?)

Shrnutí lekce:

- Kdo všechno dnes žil u naší řeky?“ – zopakovat zvířata a věci.
Může být krátká ukázka z další kapitoly – malá ochutnávka na zítřek.

Spolufinancováno
Evropskou unií

2. Řeka je energie

Cíle: seznámíme děti s tím, jak lidé využívají energii řek.

Úvod

Seznámení s tématem: krátká diskuse o tom, co děti vědí o řekách.

- *Jak si řeku představují?*
- *Jak může řeka pomoci lidem a přírodě?*

Čtení kapitoly Řeka je energie: síla řeky, vodopády, přehrady, elektrárny.

ŘEKA JE ENERGIE

Síla řeky je mocná. Představ si hučící vodopád nebo ničivou energii povodňové vlny.

Z vodopádů Sete Quedas na řece Paraná v Jižní Americe padalo kdysi dolů víc vody, než kolik jí protéká v jakémkoli jiném vodopádu na světě. Jejich burácení bylo slyšet na třicet kilometrů daleko.

Na řece Paraná postavili přehradu zvanou Itaipú, která je jednou z největších vodních elektráren na světě. Milionům lidí v Brazílii a v Paraguaji poskytuje pitnou vodu a obnovitelnou energii.

Jenže když se přehrada Itaipú stavěla, vodopády Sete Quedas zmizely pod její hladinou. Mohutné vodopády tak byly navždy zničeny.

Slovo Itaipú v guaranštině znamená zpívající kámen. Guaranštinou mluví spousta lidí, kteří bydlí v okolí řeky Paraná. Někteří říkají, že zpěv hučícího vodopádu neustává a zní i přes hluk turbín vodní elektrárny.

Lidé získávali energii z řek už odedávna. Stavěli přehrady, náspy a kanály, aby mohli sílu řeky kontrolovat a její energii využít. Dnes říční vodní elektrárny vyrábějí přibližně 16 % světové elektřiny.

Ohromné vodní stavby jsou v mnohém prospěšné, mohou však také způsobit vážné problémy. Lidé se kvůli nim musí stěhovat ze svých domovů, zvířata přicházejí o přirozená místa k životu, vodní díla také narušují ekosystémy a oslabují proud řeky.

Ten, kdo ovládá řeku, získává i moc nad životy mnoha lidí. Je to velká zodpovědnost.

Hlavní část

Pokus s klacíky/korky na vodě

Do latoru s vodou položíme klacíky či korkové zátky.

Zkoušíme vodu rozhýbat (pohybem latoru, rukami, lžičkami...) a sledujeme, jak se věci po hladině pohybují.

- *Proč se věci hýbou?*
- *Co způsobuje, že se voda pohybuje?*

Spolufinancováno
Evropskou unií

Cílem je pomocí předmětů na hladině ukázat dětem, jak řeka využívá energii k pohybu věcí.

Výroba mini přehrad

Vysvětlíme dětem principy a necháme je vytvořit přehradu.

Pokud pracujeme venku, můžeme využít kamínky, větvičky, písek a další přírodní materiály.

Pokud jsme uvnitř školky, můžeme využít lego či jiné stavebnice, jejichž dílky se dají spojovat.

Pokus můžeme zakončit tím, že vlijeme vodu do přehrady a sledujeme, co a jak dobře vodu zastaví.

- Co se stane, když přehrada zastaví řeku?
- Co se stane s rybami, lidmi, zvířaty?

Hra Rybičky, rybičky, rybáři jedou

Děti se postaví k jedné stěně místnosti a jsou rybičkami.

U protější zdi stojí jeden rybář, který zavolá: Rybičky, rybičky, rybáři jedou.

Na tento pokyn se rybičky a rybář rozběhnou proti sobě a snaží se dostat k protější zdi. Nesmí se vracet, vždy se pohybují jen před.

Rybička, které se rybář dotkne, se stává také rybářem a dále loví spolu, dokud neuloví i poslední rybičku.

Reflexe a diskuse

Povídání o ekologických aspektech:

- Jaké mohou být negativní dopady přehrad a elektráren?
- Jak můžeme chránit přírodu?

Otázky pro děti:

- Jak bychom mohli využívat energii řeky, aniž bychom ji poškodili?
- Znáš nějaký vodní mlýn?
- A znáš ho z pohádky, či ze svého okolí?

Rychlé zopakování hlavních bodů:

- Jak může být řeka zdrojem energie?
- Jak to vypadá v přírodě?
- Co vše je možné díky přehradám a vodním elektrárnám?
- Znáš nějakou vodní přehradu či elektrárnu ve svém okolí?

3. Řeka je vůně

- ☛ Cíle: Děti poznají řeku i dalším ze smyslů – čichem a uvědomí si, že příroda voní různě podle situace a místa.

Úvod

Povíme si o smyslech, které nám pomáhají poznat svět, a zdůrazníme čich.

Přečteme si kapitolu Řeka je vůně (pomalým tempem s přirozenými zastávkami na otázky:

- *Jak myslíš, že voní řeka po dešti?*

ŘEKA JE VŮNĚ

Jak voní řeka?

Dokážeš to popsat?

Čerstvý vzduch nad chladnou, proudící vodou. jemný pach hlíny, když hladina trochu klesne. Zemitý odér řasami pokrytých skalisek na slunci. Vlahý větřík, který vane po proudu a přináší s sebou sladkou vůni opadaných třešňových květů a neodolatelné aroma linoucí se z pouličního piknikového koše.

Necháme děti zavřít oči při poslechu některých popisů (např. „Představ si piknik u řeky...“).

Představ si vůni kvetoucích lotosů v deltě Volhy. Nebo plovoucích trhů na řece Mekong: čerstvě sklizeného ovoce, ryb, květin, koření... to všechno se tu prodává přímo z loděk.

Řeky na Zemi voní na tisíc různých způsobů. A mimochodem, ne vždy je to vůně příjemná... Ale to jistě víš.

Zhluboka se nadechni. Co cítíš?

Zřejmě nepřeborné množství vůní, že?

Nebo snad nádech dobrodružství?

Hlavní část

*Čichová stezka

Připravíme si „čichací stanoviště“ – malé mističky, či skleničky (ideálně neprůhledné, aby se děti soustředily jen na čich) s různými vůněmi:

Hlína (navlhčená), tráva, květiny (čerstvé i sušené), citrusy (pomerančová kůra), bylinky (máta, bazalka, heřmánek...), koření (skořice, hřebíček...), třeba i kapka rybí omáčky, jar, čisticí prostředek...

Průběh: Děti si očichávají jednotlivé skleničky se vzorky a zkouší hádat, co to je.

Ptáme se: „Která vůně ti připomíná řeku? Která by mohla být u vody?“

*Výtvarné tvoření „Jak voní řeka“

Děti zkusí nakreslit vůni řeky – meze se nekladou, hlavní je fantazie a konkrétní vjem. Můžeme použít pastelky, pastely, vodovky – klidně i jiné techniky (vyfoukané barvy brčkem jako „větřík“ na vodě).

Relaxace – Představ si...

Děti v klidu leží na zádech, či sedí v tureckém sedu.

Vedeme je slovně: „Představ si, že sedíš na břehu řeky. Slunce hřeje, voda šumí...

- *Co cítíš? Jak to voní?*
- *A jak to voní u řeky, která protéká lesem?*
- *A co vůně řeky protékající velkým městem? Co cítíš teď?“*

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

4. Řeka je místem setkání

- ☐ Cíle: Pochopení dětí, že řeky nejsou jen přírodním jevem, ale i místem setkávání lidí. Poznají další význam řeky: duchovní, kulturní, společenský.

Úvod

Přečteme kapitolu Řeka je místem setkání

ŘEKA JE MÍSTEM SETKÁNÍ

Chladivá voda řek nás přitahuje po celá staletí. V Indii se u Gangy a dalších posvátných řek scházejí miliony poutníků, aby ze sebe smyli hříchy a získali novou sílu.

Pravidelně se zde slaví hinduistický svátek Kumbhaméla, jedno z největších pokojných shromáždění na světě.

Území poblíž řek všeobecně patří k nejlidnatějším místům na planetě. Například delta Perlové řeky v Číně je nejhustěji obydlenou oblastí na Zemi.

Navážeme na ni naši osobní zkušenosti:

- Kde se setkáváme my?
- Při jakých příležitostech se setkáváme?
- Kdy se setkává např. jen rodina, kdy potom město/vesnice, kdy velká množství lidí?
- Proč je řeka pro lidi tak zvláštní místo?

Hlavní část:

*Malý festival u řeky

Uděláme si vlastní slavnost, inspirovanou Kumbhamélou, nebo jinými setkáními: Každé dítě si vyrobí papírový květ, nebo malý amulet – jako symbol „darování dobré energie“.

(Postavíme improvizovanou „řeku“ (modré šátky, deky, provaz...) a děti budou „pouštět“ své květy/amulety po „vodě“ = kladou je kolem řeky a něco si přitom přejí (pro sebe, nebo pro někoho blízkého).

Můžeme zaspívat nějakou jemnou písničku, mantru či si jen zatleskat rytmus, abychom zdůraznili slavnostní a výjimečnou atmosféru. Také se můžeme vyzdobit.

*Pohybová hra Potkáme se u řeky

Paní učitelka vysvětlí dětem různé signály:

„Na břehu“ = děti si stoupnou.

„Ve vodě“ = děti naznačují plavání.

„Setkání“ = dvě děti se spojí za ruce.

Když se děti setkají, krátce si něco milého popřejí („Ať ti svítí slunce. Pěkný den u řeky...“)

Závěr a relaxace

Všechny děti si sednou do kruhu („kolem řeky“) a drží se za ruce.

Pustíme relaxační hudbu pro navození atmosféry.

- Paní učitelka jemně vede krátké zamyšlení:
„Představ si, že sedíme u řeky, kolem nás jsou kamarádi... Co slyšíš?“
- Co cítíš?
- Co bys přál ostatním?“

5. Každý má svůj příběh řeky

Cíl: Pochopení dětí, že každý má jiný pohled na řeku – někdo ji slyší, někdo cítí, někdo ji maluje. Zkusíme rozvinout empatii k přírodě a porozumění ekologii. Prakticky si zahrajeme na zachránce řeky.

Úvod

Přečteme text:

O našich řekách se vypráví tisíce mýtů a příběhů. Malíři, sochaři, hudební skladatelé, řemeslníci, vynálezci, kartografové, právníci, ochránci životního prostředí, filozofové, poutníci, básníci, dobyvatelé, obchodníci, rybáři, vědci a mnozí další – každý vidí řeku po svém. Možná jako barvu? Nebo jako zvuk? A co vidíš ty?

Všechny příběhy jsou důležité. Vyprávějme je. Znovu a znovu.

Doplňující otázky:

- Co je pro tebe řeka?
- Zvuk?
- Barva?
- Místo?
- Víš, kde se rodí řeka?

Vysvětlíme pouť od studánky, přes potůček, potok až do řeky.

Hlavní část

***Ekologická stezka „Zachraňme studánku“**

Připravíme si trasu (ať už v místnosti, nebo třeba na zahradě školky).

Na startu bude stanoviště, kde bude ve džbánkách voda a nějaké hrníčky, či kelímky. Na druhém konci bude studánka (lavor s malým množstvím vody, kolem rozprostřeme záclony, či jemné šátky, dozdobíme kamínky a mušličkami. Vně můžeme umístit pod nějaký stromček či ke keři, uvnitř můžeme doplnit difuzérem, větvičkou, květinou v květináči.

Kolem studánky rozházíme i odpadky (starou botu, pet láhev, rozbité brýle, sáček...)

Trasu vyznačíme např. „provazy“ z krepového papíru, šátky, lany. Vytvoříme cestičku, na kterou připravíme jednoduché překážky – podlézt židličku, překročit kaluž, vyšplhat na kostku...

Pravidla: Dítě si vybere kelímek.

Dostane do něj trochu vody.

Překonává cestu s vodou tak, aby ji co nejméně rozlilo.

Vylije vodu do studánky.

Po cestě zpět sebere jeden odpadek, který přinese zpět do připraveného koše (či košů – pokud budeme rovnou třídit).

Děti chodí za sebou v rozestupech, od studánky se vrací bokem (aby nedocházelo ke srážkám).

Cílem je dopřát studánce vodu a vyčistit ji i její okolí.

Možné je pustit k tomu jemné zvuky lesa, či vody.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěrečné tvoření: Příběh mé řeky

Děti si nakreslí nebo namalují svou vlastní řeku:

- Jak vypadá?
- Jakou má barvu?
- Kudy protéká?
- Kdo je na jejím břehu?
- Co u ní vidíš, slyšíš, cítíš?

Pokud máme v blízkosti školky řeku, či potůček, můžeme se s dětmi vypravit na most, cestou nasbírat nějaké květy (sedmikrásky), do nich pošeptat svá velká přání a hodit je z mostu/břehu do vody. A kdo ví, třeba se kvítky dostanou k někomu, komu rády prozradí přání, a to se splní???

Spolufinancováno
Evropskou unií

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Marcela Černohorská

EMA SE MÁ

Autor knihy	Martina Komárková
Ilustrátorka	Markéta Laštuvková
Anotace	Rok ve školce očima rošťácké pětileté holčičky Emy. Je jí pět let. Už je velká. Chodí do školky, kde má kamarádku Áňu, nejlepší kamarádku na světě. A taky Kubu – toho si vezme za manžela, až bude dospělá. A taky je tam paní učitelka Zlatovláska a paní učitelka Mračivka. Ti všichni moc dobře vědí, že s Emou nikdy není nuda. Zkoušeli jste si třeba někdy pěstovat v šuplíku žízaly? Byli jste na karnevalu za obří dýni? Ne? Nevadí, Ema vám to v téhle knížce všechno dopodrobna vylicí!
Žánr	příběh ze současnosti, zaměřený na každodenní život dítěte.
Téma	Chystáme se do školy – Můj kamarád
Klíčová slova	Ema, rodiče, školka, učitelky, kamarádi, zážitky
Cílová skupina	4–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	1 čtenářská lekce + následná četba knihy Doba realizace – začátek školního roku
Rozvojové cíle	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno,• vyjadřovat samostatně a smysluplně své myšlenky a pocity,• vybídnou děti k samostatnému vyjádření svých zážitků.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností – vnímání, naslouchání, porozumění• Rozvoj tvořivosti, fantazie dětí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Pomůcky	Kniha – Ema se má, obrázky
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • propojování a hledání souvislostí • vizualizace • předvídání • usuzování • shrnutí
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita ve fázi evokace. <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukázka knihy, ilustrace, předvídání ve skupinách – hlavní postavy, předčítání. <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hodnocení – co se dětem nejvíc líbilo
Informační zdroje	<p>Komárková, Martina. <i>Ema se má</i>. Praha: Albatros, 2021. ISBN 978-80-00-06244-0.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>Štístko a Poupěnka – Kamarádi. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KGBkzDI9Kio [citováno 2025-02-27]</p> <p>Obrázky z knihy</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Úvod ukázka knihy
2. Aktivita ve fázi evokace
3. Práce s knihou, předvídání ve skupinách – hlavní postavy, předčítání
4. Hodnocení – co se mi nejvíc líbilo

Ad 1.

Úvod: Vyprávění o školce, kamarádech, paních učitelkách

Ad 2.

Aktivita ve fázi evokace:

Učitelka ukáže dětem úvodní ilustraci (obrázek hlavní hrdinky).

- Jak si myslíte, že se holčička jmenuje? Děti hádají. Náповěda – její jméno začíná na písmenko E.
- Jaká si myslíte, že je holčička, kolik má roků? Děti se dozví, že Ema chodí do školky.

Ad 3.

Realizace – práce s knihou, předvídání ve skupinách – hlavní postavy, předčítání

Mám pro vás úkol, ale budete přemýšlet společně s kamarády.

Učitelka rozdělí děti do 3 skupin, každá skupina dostane obrázky.

1. Maminka a tatínek,
2. Kamarádi Emy a panenka, učitelky,
3. Ema

Děti budou ve skupinách předvídat.

Ad 1.

- Jaká je maminka a tatínek? Popište, jak vypadají.

Ad 2.

- Kdo asi jsou děti na obrázku + panenka?
- Jak se asi jmenují? Popiš, jak vypadají.
- Jak si děti pojmenovaly paní učitelky?

Ad 3.

- Co se dozvíme o Emě z obrázku?

Děti se vrátí do kruhu a postupně odpovídají na otázky.

Učitelka představí název kapitoly – Ema má trému.

Otázky:

- Děti, co je to tréma?
- Kdy můžete mít trému vy?

Spolufinancováno
Evropskou unií

Úryvek z knihy str. 9

Probudila jsem se hodně brzy. Moje panenka Růža nechtěla otevřít oči ani za nic. Nechá-pala, proč by měla vstát dřív než jindy. Otevřela jsem jí oči ukazováčkem a posadila jsem ji. „Dobré ráno, Růžo!“ Dívala se, jako by mě viděla prvně v životě.

S ní jsou někdy samé starosti. Pořád abych jí něco vysvětlovala. Ona snad zapomněla, že máme ve školce první vystoupení pro rodiče?! Už dnes!

Budu recitovat básničku a všichni mi zatleskají. Musím to natrénovat!

- Jak to máte vy s trémou, když máme ve školce vystoupení?
- Chcete vědět, jak to vypadalo v její třídě před vystoupením a jaké byly jejich paní učitelky?

Úryvek z knihy str. 13

Já jsem Áně a Kubovi předvedla svůj nástup s úklonou. Líbil se jim. Opakovala jsem si ho každou chvíli, protože opakování je matka moudrosti. To říká paní učitelka Mračivka, když nás nebaví zpívat novou písničku pořád dokola. Dřív jsem nevěděla, že má moudrost matku. A zrovna Mračivka nás pořád vyrušovala. Přitom jsme se všichni potřebovali soustředit, to snad neví?! Volala, že jí praskne hlava, jestli se okamžitě nepřestaneme hemžit a hlučet. To bych ráda viděla – ona tak přehání! Paní učitelka Zlatovláska zdobila třídu. Je moc šikovná a krásná! Řekla jsem jí: „Můžu vám podávat špendlíky, paní učitelko?“ A ona řekla: „Ne, děkuji Emo. Nechci, aby ses popíchala.“ Takovou měla starost o moje zdraví. Zlatovláska je nejlepší!

Otázky:

- Už víme, jak se jmenovaly paní učitelky?
- Jaké byly?
- Jak zvládla Ema vystoupení?
- Chcete vědět, jak dopadlo vystoupení?

Úryvek z knihy str. 17

Bylo to zvláštní: Jakmile jsem udělala krok, přibylo diváků! Už jich byl milion! Díval se na mě celý svět! Chtělo se mi brečet.

Najednou mě někdo vzal za ruku. Podívala jsem se vedle sebe – a byla to Mračivka! Usmála se na mě. Ona to umí! Pevně jsem ji držela a odříkala jsem básničku nahlas a pomalu, přesně jak mě to naučila. Byla jsem šťastná, že Mračivka překonala trému a přišla ke mně. Mám ji tak ráda! Uklonila jsem se, jak nejvíc jsem uměla. Milion lidí mi tleskal! Miluji potlesk!

- Překvapilo tě něco?
- O čem myslíš, že budou další příběhy?

Učitelka ukáže dětem některé obrázky z knihy a děti předvídají, o čem budou další příběhy. Obrázky z příběhu Ema hledá houby, Ema píše Ježíškovi, Ema je dýně, Ema je v divadle, Ema pálí čarodějnici.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ad 4.

Nakonec společné hodnocení dětí. Co děti nejvíc zaujalo.

Další doprovodné aktivity:

Spontánní činnosti – kreslení obrázků Můj kamarád, paní učitelka

- skupinové hry s kamarády – společné konstruktivní, námětové hry
- poslech nebo pohybová improvizace píseň Kamarádi

Štístko a Poupěnka – Kamarádi

Denní cvičení – procvičování chůze ve dvojicích s kamarádem, Pohybová hra – Kuba řekl

Pobyť venku – praktické procvičování při vycházkách (najdi zpět cestu do školky, zaveď nás na místo svého bydliště. Víš, kde bydlí tvůj kamarád?)

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č.1
Maminka a tatínek

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č.2
Kamarádi Emy a panenka, učitelky

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č.3
Ema

Zmenují se Ema.

Takhle vypadám
zepředu...

...a zezadu...

...shora...

...zezdola mi to
moc nesluší.

Tady bydlím.

sem chodím do školky.

Je mi pět let.
Už jsem velká.
A pořád rostu!

Brzy dosáhnu na čokoládu.
Do krmítka pro ptáčky. Třeba až na hvězd
Na to si ale musím ještě chvíli počkat.
Co zatím budu dělat? Přece všechno!

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Žaneta Oczadlá

HRAVOUKA

Autor knihy	Tereza Vostradovská
Ilustrátorka	Tereza Vostradovská
Anotace	<p>Knížka o myšce průzkumníci, která má ráda všemožné encyklopedie, ale chybí jí obrázková knížka o přírodě, a tak se rozhodne takovou knížku napsat sama na své cestě za poznáním, odkud se berou všechny kořinky v její noře. Na své cestě za poznáním si запиše vše, co objevila. Různé rostliny, různé živočichy, a taky jak roste ovoce a zelenina.</p> <p>Myška a její Hravouka mají taky aplikaci, kterou si můžete stáhnout na webových stránkách: www.hravouka.cz.</p>
Žánr	uměleckonaučná kniha
Téma	Chystáme se do školy – poznání
Klíčová slova	příroda, život v trávě, v lese, u rybníka, na zahradě
Cílová skupina	Od 4 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45 minut v řízené činnosti jednodenní/celotýdenní práce s knihou
Rozvojové cíle	Dítě má: <ul style="list-style-type: none">• osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou mu blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi,• poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno,• vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů,• chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat,• být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě se seznámí s přírodou kolem nás. • Naučí se názvy tvorů žijících v trávě, v lese, u rybníka. • Dítě si taky upevní názvy ovoce a zeleniny a jejich zařazení. • Dítě se dozví mnoho nových informací o tom, jak funguje příroda. • Jednotlivé informace si může ověřit při praktických činnostech. • Dítě si vyzkouší různé pohybové schopnosti a dovednosti podle postav v příběhu.
Pomůcky	<p>Kniha – Hravouka,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na chytání brouků potřebuješ – obrázky dospělých jedinců /vlastní zdroje MŠ/ • Na zahradě – obruče, pěnové míčky • Ovoce a zelenina – obrázek myšky, obrázky zeleniny (viz. příloha) • Na sázení budeš potřebovat – bylinky – máta, pažitka, petrželka • V lese – mech, jehličí a další různé přírodniny dle uvážení • Mravenci a rozkladači / Jak rostou stromy – míčky, obrázky stromů, pařezů a listů/vlastní zdroje MŠ/, švédská bedna, žalud na zasazení, různé druhy medu na ochutnávku • Kdo mě ráno budí – nahrávky zvuků různých ptáků • U rybníka – potápěčské brýle, 2 švédské bedny nebo 2 lavičky, obrázky tvorů žijící ve vodě
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • hodnocení • usuzování • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seznámení s přebalem knížky, přečtení názvu knihy <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Čtení příběhu z knihy <p><u>Závěr</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> Povídání s dětmi o tom, jak se jim knížka líbila. Co se jim nejvíce líbilo? A co naopak nelíbilo? Co si nejvíce z knížky pamatují?
Informační zdroje	<p>Vostradovská, Tereza. <i>Hravouka</i>. Praha: Běžilíška, s. r.o., 2022. ISBN 978-80-88360-22-3.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-06]</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Předvídání – Seznámení s přebalem knížky, přečtení názvu „Hravouka“

- O čem si myslíte, že bude tato knížka?
- Podle čeho si to myslíte?
Vysvětlení spojení slov „hravá“ a „nauka“

2. Čtení textu z knihy

„V jedné malé útulné noře žije hnědá myška. Ráda pije čaj a chroupe k němu citrónové sušenky. Ze všeho nejradši má ale všemožné technické encyklopedie. Třeba ty o letectví, podmořských objevech nebo cyklistice. Proto už toho tolik ví o výškoměru, batyskafru nebo přehazovače.

3. Propojování

- Děti, jaké knížky má myška nejradši?
- A jak vypadá taková encyklopedie?

Jednoho dne, když byla myška zabraná do čtení o magnetických pólech, se v rohu nory vyklubal malý kořínek.

4. Usuzování

- Děti, jaký malý kořínek to je? – děti vyhledají kořínek v knize.

To se zrovna hodilo – myška si na něj pověsila žárovku. Bylo sice moc prima, že si teď myška mohla číst i dlouho do noci, ale kořínků začalo postupně přibývat, až v noře zabíraly stále víc a víc místa.

„Kdybych tak měla nějakou pěknou obrázkovou knížku o přírodě, abych věděla, kde se všechny ty koříny berou“, povzdechla si myška.

5. Usuzování

- Odkud myslíte, že se ty koříny berou?

„Na konci léta za mnou přijedou na návštěvu tetičky z města a určitě se budou vyptávat, co mi to tady všude překáží,“ přemýšlela nahlas. „Zkusím se na ně trochu připravit a porozhlédnout se kolem. Všechno si zapíšu, nakreslím a třeba časem budu mít svou vlastní encyklopedii!“ „To je ale nápad,“ vypískla myška radostně a vyběhla z nory.

6. Propojování

- Děti, co je nápad?
- Stalo se ti někdy něco podobného?
- Dostal jsi taky někdy nějaký nápad?

POKRAČOVÁNÍ VE ČTENÍ KNIHY DLE VLASTNÍHO VÝBĚRU PODLE TÉMATU.

KOLEM NORY

1. Propojování – přečtení názvu „kolem nory“

- Děti, co myslíte, že může myška najít kolem nory?

Hned za první zatáčkou narazila myška na bílé larvy. Vzpomněla si, že něco podobného viděla u tetiček z města ve spížárně v balících s moukou. Tyhle larvy ale byly mnohem matější. Jak se asi jmenují? A co z nich vyroste?

2. Vizualizace, propojování

- Co myslíte, děti?

Přečtení názvů jednotlivých larev dle vysvětlivek na spodní straně stránky.

O chodbičku dál myška našla noru rejsků. Zrovna spali, a tak jenom přičichla k jejich věčeři. „Žížaly a larvy? To není nic pro mě.“

3. Propojování, usuzování

- Děti, čí noru myška našla?
- Noru rejsků – a co udělala?
- A proč to není nic pro ni?
- Jak to myslela?

Když myška vylezla na sluníčko, nestačila se divit.

4. Usuzování, předvídání

- Proč myslíte, že se myška nestačila divit?
- Divil ses někdy taky něčemu?
- A co to bylo?

Zatímco pod zemí vypadají všechny kořínky skoro stejně, nad zemí se dá najít taková spousta různých rostlin: s lístky kulatými, i podlouhlými, květy růžovými, žlutými i modrými, se sladkým nektarem i chloupky na listech.

5. Vizualizace – Spojování slov s danými rostlinami na obrázku – určení názvu květin.

Děti zkusí poznat rostliny nejlépe samy, pokud neví, učitelka jim to prozradí.

JAK NA HERBÁŘ

Když se myška vrátila z prvního průzkumu okolí, rozhodla se všechno zaznamenat do svého deníku.

1. Shrnutí

- Děti, co všechno myška bude zaznamenávat do svého deníku?
- Co všechno viděla?

A protože některé byliny se jí líbily natolik, že je opatrně i s kořínkem vytáhla ze země, založila si herbář.

2. Propojování

- Herbář?
- Co to znamená?
- Víte, jak se vyrábí?

Natrhané a od půdy očištěné rostliny vložila do novin a zatížila stohem knih. Po vylisování usušené rostliny opatrně nalepila na volné listy papíru. Ale ne lepidlem! Jen malými kousky lepicí pásky.

- ### 3. Shrnutí – přečtení návodu spolu s dětmi krok po kroku na základě informací z předchozího textu.

NA CHYTÁNÍ BROUKŮ POTŘEBUJEŠ

„Ale co když budu chtít zkoumat brouky a larvy? Ty nestačí jen tak opatrně vytáhnout z hlíny, protože...“

1. Propojování

- Proč myslíte, že je nestačí jen vytáhnout z hlíny?
- Stalo se ti to někdy?

...přede mnou vždycky utečou. Když je ale nalákám na kousky masa, můžu je pak pozorovat. Lepit je za nožičky na papír, podobně jako kytky, ale nebudu.

2. Usuzování

- Proč nebude myška lepit brouky za nožičky na papír podobně jako kytky?

Páni vědci sice někdy usmrcené brouky připínají špendlíky, já je ale radši po chvíli pustím zpátky do přírody.“

3. Propojování, hodnocení

- Proč je myška pustí zpátky do přírody?
- Pustil bys je také zpátky, nebo co bys s nimi udělal?

Připomenutí celého postupu krok po kroku s dětmi dle obrázků na stránce v knize.

„Ty larvy jsou si všechny podobné, a přitom z nich vyrostou tak různí zástupci hmyzí říše.“

4. Propojování, vizualizace

- Co myslíte, že z těch larev vyroste? – přečtení názvů larev (1. tiplice 2. kovařík 3. můra 5. hrobařík (vlastní zdroje MŠ))

„To jsou ale zvláštní tvorové, vypadají jako malé rybičky, ale u ocásků mají malinké zadní nohy. Že by to byli pulci, tedy žabí larvy, ze kterých se za několik týdnů vyvinou dospělé....“

5. Vizualizace, propojování

- Děti, o jaké tvory jde?

...žáby? A kolik jich tu vlastně plave?

6. Vizualizace, propojování

- Kolik?
- A kdo jsou ti ostatní tvorové?

„Co tu dělá tolik žížal pohromadě? A proč se hýbají tak zvláště?“

7. Usuzování – Děti, o jaké tvory jde?

Už vím, krtek si je nakousl, aby mu neutekly, ale zůstaly živé a čerstvé na později!“

POTRAVNÍ ŘETĚZEC

„Viděla jsem larvy, jak okusují kořínky, krtek se spížírnou plnou žížal, na hladině vodoměrka číhala na mušky a pulci s čolkem se na ni mlsně dívali.“

„A aby toho nebylo málo, v roští jsem zaslechla lomožit kunu, která by dobře živenou myšičku rozhodně nepohrdla. A vysoko nad loukou kroužilo káně, které by si poradilo jak s krtekem, tak s kunou.“

„Raději si to všechno pečlivě nakreslím, aby v tom byl pořádek,“ řekla myška a pustila se do přemýšlení.

1. Propojování, vizualizace – postupné čtení, kdy děti doplňují slova dle obrázků v knize

**„TRÁVA ROSTE, PROTOŽE BERE ENERGIÍ ZE SLUNÍČKA.“
NĚKTEŘÍ DROBNÍ ŽIVOČICHOVÉ JEDÍ TRÁVU, KOŘÍNKY NEBO SEMENA.
TI O NĚCO VĚTŠÍ LOVÍ TY MALÉ, ALE ZASE SE MUSÍ BÁT JEŠTĚ VĚTŠÍCH.
A TI NEJVĚŠTÍ, JAKO TŘEBA ŠELMY NEBO DRAVCI, SE UŽ NEBOJÍ NIKOHO.**

„Vzpomněla jsem si na dalších deset rostlin a zvířat. Pomůžeš mi sestavit tři potravní řetězce?“

2. Vizualizace, propojování – Děti, pomůžeme myšce sestavit tři potravní řetězce!
 - Napadají vás, které to jsou?

NA ZAHRADĚ

1. Předvídání – přečtení názvu „na zahradě“
 - Děti, co myslíte, že může myška najít na zahradě?

Později se myška odvážila i blíž k lidem, „To bude sad,“ hádala a věděla, že se nemylí. „Všude totiž roste spousta ovocných stromů. Třeba tahle hrušeň. Na větvích už rostou malé zelené hruštičky, které do konce srpna budou sladké a veliké jako já“, pousmála se. „A těch včel co tady všude je! Tráví celý den létáním z květu na květ, sají sladký nektar a na jejich chlupatém tělíčku se zachytává pyl. Když včelka odlétne, přeneše pyl z květu na květ.“

2. Vizualizace – děti si zahrají pohybovou hru: „Na včelky“ – každé dítě představuje včelku, na koberci se nacházejí obruče, ve kterých budou pěnové míčky. Úkolem dětí je přelétávat z květu na květ a nasbírat co nejvíce pylu.

Opylované rostliny pak rodí semínka, ze kterých vyrostou nové květiny, stromy i keře“ zamyslela se myška.

„Taková špinavá voda! Z téhle kaluže bych teda nechtěla pít!“ vyděsila se myška.

3. Usuzování
 - Děti, co myšku tak vyděsilo?
 - Proč by podle vás nechtěla z téhle kaluže pít?

JEZÍRKO NA ZAHRADĚ

Myška přemýšlela, jak by mohla obyvatelům zahrady pomoci.

1. Předvídání, hodnocení
 - Děti, co myslíte, jak by mohla myška obyvatelům zahrady pomoci?
 - Co byste udělali vy?

Umanula si, že na zahradě vybuduje jezírko, ze kterého budou všichni pít a ve kterém se mohou během letního parna osvěžit. Ptáci si tu budou načechrávat peří jako ve vaně. Motýli se jistě přiletí také podívat a ve vodě se budou líhnout i malí pulci či larvy hmyzu. „Přesně takové malé koupaliště nám tady chybělo!“

Vodu ke svému životu potřebují všechna zvířata, když se budeš o jezírko hezky starat, můžeš pozorovat, jak se z vody radují.

2. Vizualizace, propojování

- Děti, jak myška postavila takové jezírko?
- Co potřebovala?
- Má někdo z vás doma taky takové jezírko?
- Dokážeš popsat živočichy, kteří se přišli na jezírko podívat?

Postupné čtení postupu spolu s dětmi.

NEJPRVE VYKOPEJ JÁMU. VYTVOŘ DO NÍ POZVOLNÝ VSTUP.

PŘES HLÍNU NATÁHNI JEZÍRKOVOU FÓLII.

KOLEM OKRAJE ROZMISTI KAMENY. NAPLŇ JEZÍRKO VODOU. ŽIVOČICHOVÉ SE K NĚMU NASTĚHUJÍ SAMI.

U záhonku se myška nestačila divit, kolik různých druhů zeleniny a ovoce se na tak malou zahrádku vejde, „Jestlipak dokážu správně pojmenovat všechny plodiny“, zapřemýšlela myška a začala si do notýsku kreslit a popisovat mrkve a kedlubny.

3. Vizualizace, propojování

- Co všechno roste v zahrádce?
Popisování jednotlivé zeleniny.

„Hlávkový salát chutná i téhle velké housence. Doufám, že ho nesní všechen a zbyde i něco pro mne!“

„U rajčat se jedí hlavně plody, u salátu listy, u květáku a u mrkve kořeny. Hlavně do těch kořenů bych se ráda hned zakousla, ale vím, že by pak rychle uhnily a do mrkvového salátu by se nedostaly,“ posteskla si myška smutně. „Sním aspoň tuhle, od housenky nakousnutou, to nebude tolik vadit.“

4. Usuzování, propojování

- Proč je myška smutná?
- Jakou mrkev myška snědla?
- A proč nebude vadit, že ji snědla?
- Byl jsi taky někdy smutný?
- Proč jsi byl smutný?
- Co jsi udělal, abys smutný nebyl?

OVOCE A ZELENINA

Myška si na záhonku udělala malý piknik a přemýšlela, jak přesně pozná, co ze zahrádky a sadu je ovoce a zelenina. Vymyslela na to jednoduchý systém. Za zeleninu se může považovat rostlina, která se dá sníst celá nebo z větší části. Naopak ovoce jsou povětšinou plody rostlin, jejichž stonky se obvykle nejedí – stromů, keřů nebo třeba jahodníku. Bohužel neměla tak úplně pravdu, protože třeba u rajčete se stonek obvykle nejí. Na vysvětlení rozdělení ovoce a zeleniny se neshodnou ani vědci. Pomůžeš myšce alespoň určit, která část rostlin (kořen, plod, zdužnatělý stonek, listy, zdužnatělé květy) se jí?

1. Vizualizace, propojování, usuzování

- Pomůžeme myšce?
popisování obrázků, třídění ovoce a zeleniny

(využití obrázku myšky bez ovoce a zeleniny z přílohy, využití např. po svačině – pod vytisknutou přílohu dejte papír A3 – pro zakrytí stránky v knize)

2. Shrnutí, vizualizace, propojení – Seřazení a popis obrázků ovoce a zeleniny podle toho, jak rostly za sebou na záhonku, tj. zleva doprava.

Myška už nasbírala tolik poznatků, obrázků i vzorků, že nezbývalo nic jiného než si uvařit silný mátový čaj a knížku dokončit. „Tetičky z Prahy přijedou už zanedlouho a já musím ještě obkreslit tvary všech ovocných pecek,“ povzdychla si myška. „Taky nesmím zapomenout na tu malou housenku, která okusovala hlávkový salát. A musím tady uklidit, po tom dlouhém bádání je tu úplně myší pelech, no podívejte se sami!“ Hned následující den měla myška svou encyklopedii hotovou a už se nemohla dočkat, až se s ní pochlubí tetičkám.

3. Předvídání

- Jak myslíte, že budou reagovat tetičky z Prahy na encyklopedii, kterou myška vytvořila?
- Které část se jim bude líbit nejvíce a proč si to myslíte?

NA SÁZENÍ BUDEŠ POTŘEBOVAT

Při běhání po záhonku narazila myška na zvláštní rostlinky, které pro ni měly trochu exotickou vůni. „To bude asi máta, pažitka a petrželka! Ta by se mi mohla hodit, až budu vařit sýrovou polévku,“ pomlaskávala si myška. Přinesla si domů pár sazeniček všech tří bylinek,

1. Usuzování, propojování – Děti si vyzkouší podle čichu a zraku rozeznat, která bylinka je máta, pažitka a petrželka.
 - Jaké další bylinky ještě znáte?

...z kousků kůry si vyrobila květník a bylinky do něj opatrně zasadila. Pak si ale uvědomila, že v noře nemá dostatek...

2. Usuzování, propojování

- Nemá dostatek čeho?
- Co myslíte?

...světla, aby mohly růst, a tak hned celý květník přemístila přes vstup do nory. „Až budou dost velké a silně, přesadím je rovnou do trávy,“ pomyslela si. Od té doby to kolem nory krásně vonělo po mámě.

- ## 3. Vizualizace, propojování – Přečtení postupu společně s dětmi podle obrázků, děti doplňují slova ve správném tvaru.

V LESE

1. Předvídání – přečtení názvu „v lese“

- Děti, co myslíte, že může myška najít v lese?

Druhý den se myška vydala do lesa. „Tady se tak krásně chodí. Chodníček z jehličí a mechu je tak měkoučký,“ lebedila si myška a protáhla si tlapy.

2. Propojování, vizualizace

- Už jste někdy chodily po chodníčku z jehličí a mechu?
- Co myslíte, jaké to je?

Děti si vyzkouší chůzi po mechu, jehličí a dalších přírodninách, pokud to není možné, vyzkoušejte jiné materiály.

„Cože okousaná šiška? To z ní asi veverka vybrala semínka a šupinky rozházela kolem. Když se budu pozorně dívat, určitě veverku někde zahlédnu.“

3. Vizualizace

- Děti, vidíte někde na obrázku tu okousanou šišku?
- A kde je veverka?

„Jééé, všechno mě najednou lechtá. To jsou přeci mravenci! Co mají ti malí uličníci v lese na starosti?“

4. Propojování, usuzování

- Co myšku lechtalo po celém těle?
- Co takoví mravenci mají v lese na starosti?

Myška se prošla spodním patrem lesa a uvědomila si, že se v přírodě všechno zužitkuje. Nejen žížaly a larvy hmyzu, ale také houby se živí leccím od opadaných listů až po mrtvolky zvířat, které se pak lépe rozkládají a pomáhají tak obohatit půdu o živiny potřebné pro růst stromů.

„Pečlivě jsem mravence pozorovala a připadá mi, že mraveniště funguje trochu jako malé město. Pilní mravenečci běhají, shánějí potravu, vychovávají larvičky a hubí hmyzí škůdce.“

Popis celého mraveniště.

1. Vizualizace – děti si zahrají pohybovou hru „Na mravence“ – děti se rozdělí do dvou družstev, utvoří velkou řadu a na znamení si mezi sebou v řadě předávají potravu, kterou musí dostat do mraveniště. Vítězi to družstvo, kterému nic nespadne na zem.

Stromy v lese mají různé listy. Některé jsou ploché, jiné tenké a špičaté jako jehličky.

2. Propojování, vizualizace

- Děti, jak se nazývají stromy v lese? Znáš nějaké?
prohlížení stromů s listy, spojování stromů s listy.

V lesích bez zásahu člověka rostou stromy různého stáří – pod vysokými a starými stromy rostou malé semenáčky, mezi kterými se mohou skrývat drobná zvířata.

„Tahle podivná kulička na listu je duběnka. Kdo by čekal, že to je domeček docela malé larvičky?“

3. Propojování, usuzování

- Děti, o jaké podivné kuličce na listu myška mluví?
• Jak myslíte, že kulička duběnky vypadá?

„Tady na pařezu se vyhřívá zmije, ale až tam nebude, tak se podívám, jak takový uříznutý strom vypadá.“

Mravenci si rádi staví mraveniště ve zbytcích vykotlaných pařezů. Naopak když je pařez čerstvý, jsou na řezu krásně vidět letokruhy a dá se tak zjistit, jak byl strom starý.

4. Vizualizace – děti si zahrají pohybovou hru „Na zmiiji“ – jedno vybrané dítě, zmije, bude ležet na švédské bedně, ostatní děti = myšky, budou čekat, až vybrané dítě (zmije) sleze z pařezu a půjdou se podívat na švédskou bednu, na které budou 2/3 obrázky různých pařezů. Děti musí zjistit, který strom patří ke zbylému pařezu. Když se ale zmije vrátí zpět, musí rychle pryč. Hra končí, jakmile děti uhádnou, který obrázek, je ten správný.

JAK ROSTOU STROMY

Myška se rozpomněla, že má doma ve spižárně zásobu žaludů. Přemýšlela, jestli si je dá k večeři, ale nakonec se rozhodla žalud zasadit do země. Vždyť je to vlastně semínko! Za pár týdnů žalud zakořenil a na povrch se prodral výhonek malého doučku.

Kmen stromu každý rok zesílí. V létě dřevo pod kůrou roste, zatímco přes zimu odpočívá. Každý rok na kmeni tak přibývají nové vrstvy dřeva. Jsou různě tlusté podle toho, jak se ten rok stromku dařilo, jestli měl dostatek živin, vláhy a světla. Na pařezech a poražených stromech jsou pak vidět letokruhy. „Když je spočítám, zjistím stáří stromu.“

1. Vizualizace – děti si zahrají znovu pohybovou hru „Na zmiji“, ale s jinou obtížností. Pravidla zůstávají stejná, ale cílem hry je zjistit počet letokruhů pařezu, na kterém leží vybrané dítě (zmije). Hra končí zjištěním počtu letokruhů (můžeme měnit různé obtížnosti – počet nebo stáří pařezů)

Najít na vycházce žalud a ten společně zasadit – pozorovat proces klíčení.

Víte, že letokruhy se dají zkoumat například i na dřevěném nábytku a zjistit tak, z jaké doby pochází? Různé pořadí tlustých a tenkých letokruhů se totiž dá porovnat s historickými záznamy příznivých a nepříznivých let.

Po cestě v lese myška nasbírala různá semena a plody stromů.

„Dokážeš říci, jak se jmenují a z kterého stromu pocházejí?“

2. Vizualizace, propojení – děti odpovídají myšce na její otázku dle obrázku v knize.

Myška vyšplhala po stromech do korun stromů a nestačila se divit, jak moc je živo i tam. Jen se musí dobře koukat, protože spousta ptáků, zejména samičky pečující o mláďata, má ochranné zbarvení, aby s okolím lépe splynula. „Ale jak je možné, že jsou v tomhle hnízdě tři vajíčka domodra a jedno flekaté?“

To je asi nějaký omyl, nebo že by to vajíčko někdo přenesl z jiného hnízda?“

3. Usuzování – Zeptat se dětí, co si o tom myslí.

„Ve starém vykotlaném dubu má hnízdo sova. Ještě spí, protože je aktivní hlavně v noci. Kdyby byla vzhůru, raději bych rychle pádila pryč,

4. Usuzování – Děti, proč si myslíte, že by myška pádila pryč?

...je totiž masožravá a určitě by mě slupla jako malinu.“

Včely, které přiletěly ze sadu, se v lese živí medovicí, kterou produkují mšice a červi. Z té pak vyrábějí lesní med. Proto chutná jinak než med luční.

5. Propojování
 - Znáte ještě nějaký jiný med?
 - Kdo má rád med?

Děti mohou také vyzkoušet pomocí chuti med lesní a med květový či jiné druhy medu.

KDO MĚ RÁNO BUDÍ

„Takový povyk! Ještě se ani nerozední a už je slyšet spousta zvuků a pískotu.

1. Předvídání

- Odkud je slyšet spousta zvuků a pískotu?
- Budí vás také někdo takhle ráno?

Proč ptáci ráno nechtějí spát a všechny budí? To si nemohou trochu přispat?“ Myška si sedla s deníkem na větývku už brzo zrána a pečlivě si zaznamenávala, jak který ptáček cvrdlíká. Nestačila se divit, jak různé zvuky se v lese ozývají.

- ### 2. Vizualizace – Dětem pustíme nahrávky zvuků různých ptáků, děti zvuky hádají. Také si mohou zahrát sluchovou hru – „Který ptáček pípá?“ – p.učitelka vybere jedno dítě (hádače), které půjde za dveře či závěs, ostatní děti sedí ve vzporu klečmo sedmo, hlavy mají čelem k zemi. Učitelka vybere jedno dítě, které na pokyn hádače, vydá zvuk ptáčka. Hádač musí uhádnout, který kamarád se stal ptáčkem.

PTAČÍ PEŘÍ

Při poslouchání zvuků měla myška čas i na další zkoumání. Na jedné z větví našla sýkorku, která si čistila peří. Myška ji tiše pozorovala. „Je to vlastně něco jako můj kožíšek,“ zajásala.

1. Usuzování

- Děti, kdo je sýkorka?
- A co ta sýkorka dělala? Sýkorka i myška jsou.... (zvířata), a jsou stejná?
- V čem se liší?

„Peří pomáhá ptáky chránit před vlhkem a chladem. A taky ptačí pohyb by se bez per neobešel. Až na to létání je to tedy s mým kožíškem hodně podobné,“ měla radost myška. Během čištění sýkorka ukázala myšce tři druhy peří:

„Po cestě k noře jsem našla pár různobarevných pírek. Poznáš, komu patří?“

- ### 2. Propojení, vizualizace – děti hádají podle obrázků v knížce, komu patří pířka, která našla.

U RYBNÍKA

Poté, co myška prozkoumala koruny stromů, vydala se k vodě. „Vypadá to, jako kdyby na rybníce žili jen ptáci a rostlo jen vysoké rákosí. Zkusím se ponořit a podívat se, co se děje pod vodou,“ řekla myška a nasadila si potápěčské brýle.

1. Předvídání, usuzování

- Děti, co asi myška uvidí pod vodou?
- Máš taky potápěčské brýle?
- Potápěl ses někdy ve vodě?
- V rybníku?
- V moři?
- Co jsi tam viděl?

2. Vizualizace – děti si zahrají poznávací hru, vybrané dítě si dá na oči potápěčské brýle a lehne si mezi švédské bedny, ostatní děti mu budou na stranách švédské bedny ukazovat obrázky různých tvorů žijící ve vodě. Úkolem dítěte je poznat a zapamatovat si alespoň jednoho tvora, kterého viděl „ve vodě“.

„Takhle živo je pod vodou“ to jsem vůbec nevěděla. Plave tady spousta pulců, ještě víc než v potůčku u mé nory. Pořád nevím, kdy a jak jim narostou nožičky,“ povzdechla si myška a řekla si, že si v tom už jednou provždy udělá jasno.

„V rákosí to funguje trochu jako v malém podvodním lese. Jsou tu ptáci, hmyz i obojživelníci. Všichni se tu schovávají před predátory, kteří by je jinak lehce ulovili.“ Pomyslela si myška.

3. Usuzování – Poznáš, jak se jednotliví živočichové jmenují?

ŽIVOT POD VODOU A V BAHNĚ

„Promluvím si přímo s malým pulečkem, abych si vše ujasnila,“ povídá si myška sama pro sebe a loví při tom pulce do malé sítky.

1. Propojování, vizualizace, usuzování – Pokračování ve čtení spolu s dětmi, kdy děti doplňují slova ve správném tvaru do textu podle toho, jaké obrázky p. učitelka v knize ukazuje.

(podtržené doplňují děti)

„Žába naklade vajíčka. Po pár dnech se z vajíček vyklubou maličcí pulci. Ti rostou, objeví se jim zadní nožičky a ocásek se jim postupně zkracuje. Po pár měsících vyroste z pulce dospělá žába.“

Další doprovodné aktivity:

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Skládání obrázků na různá témata v knize.
- Skládání obrázků vývoje živočichů od vajíčka po dospělé jedince.
- Prohlížení různých encyklopedií.
- Skládání obrázků činností myšky podle časových událostí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Doprovodné činnosti použitelné v době tělovýchovných chviliek:

- Různé pohybové hry a překážkové dráhy dle témat v knize.

Doprovodné činnosti použitelné v době pracovních činností:

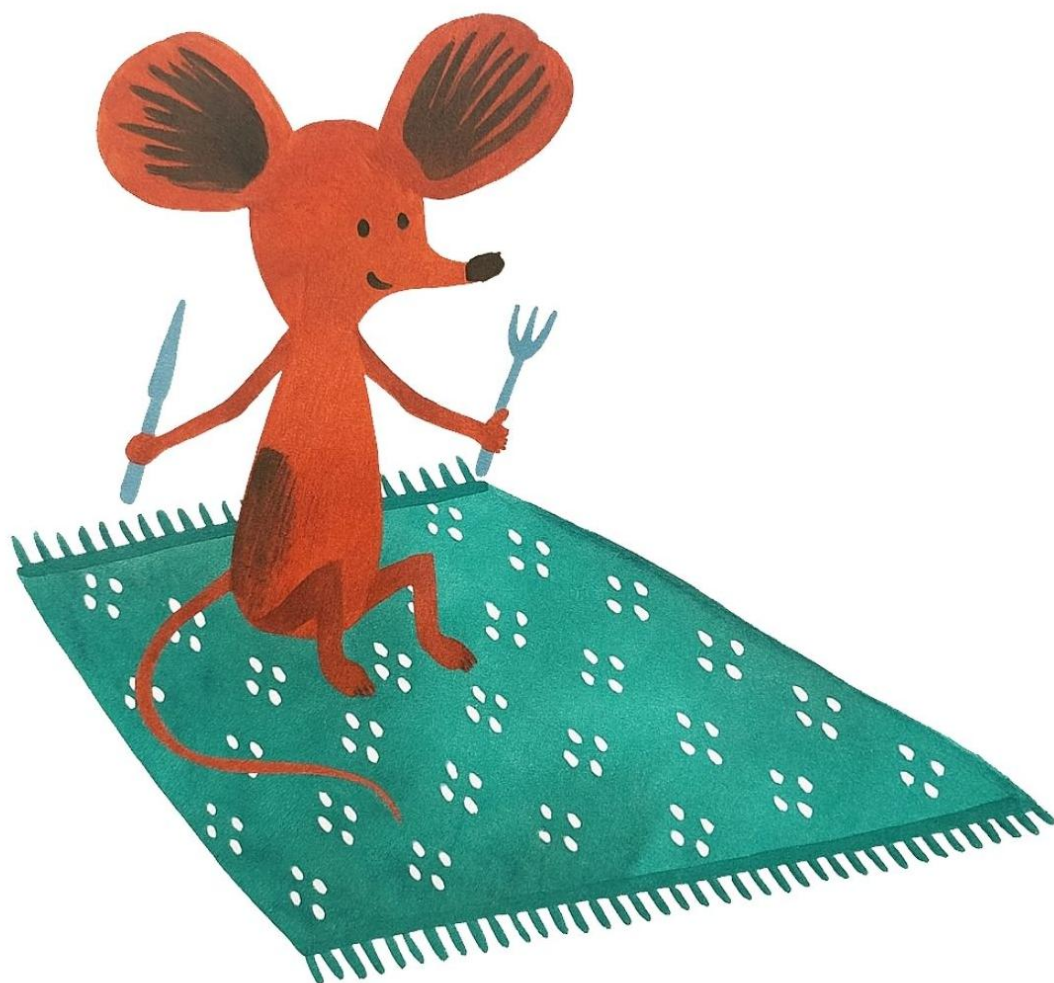
- Vytvoření herbáře z květin nasbírané na školní zahradě či na vycházce v okolí MŠ
- Zasazení semínka do hlíny – pozorování růstového procesu

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č.1
Myška

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č.2

Spolufinancováno
Evropskou unií

Příloha č.3

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.4

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.5

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.6

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.7

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č.8

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.9

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.10

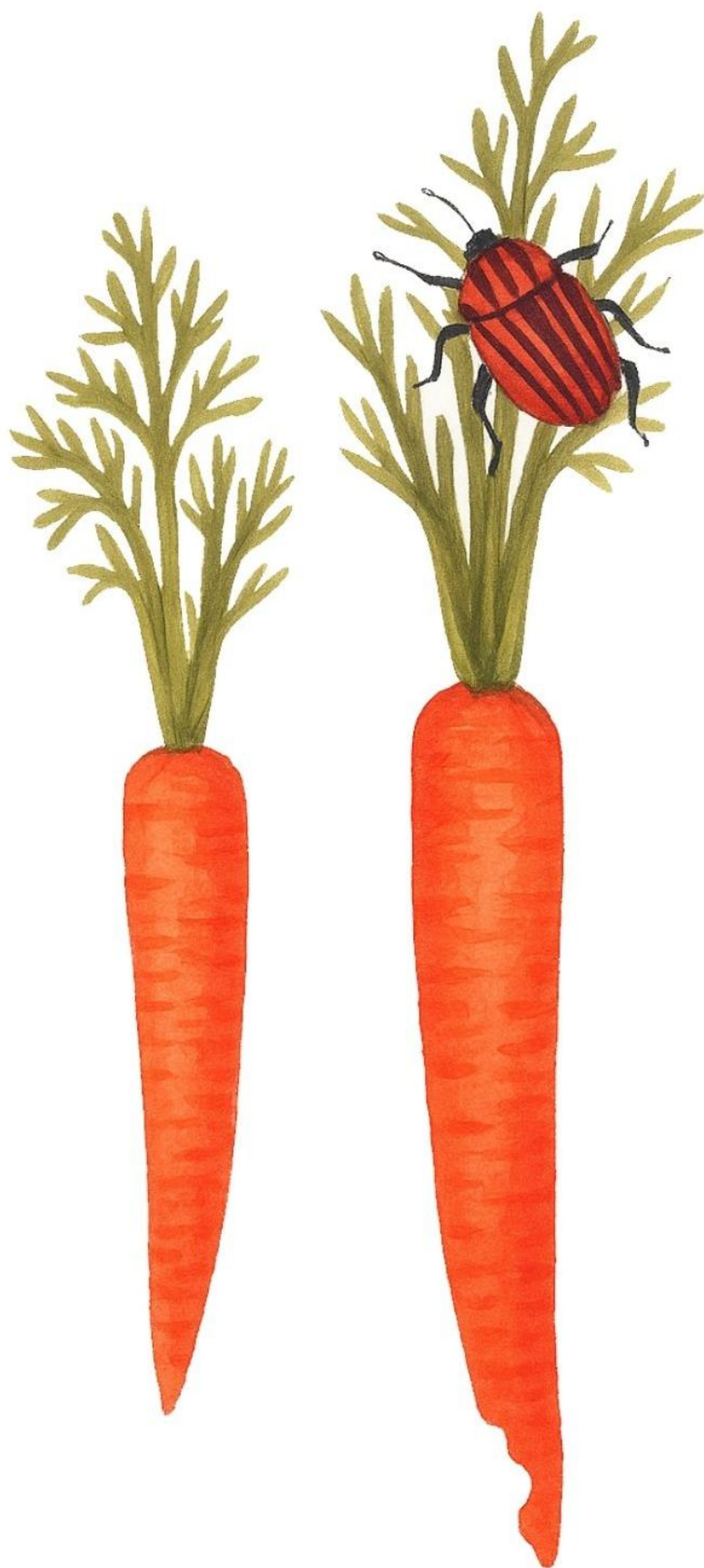

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č. 11

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.12

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.13

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Příloha č.14

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

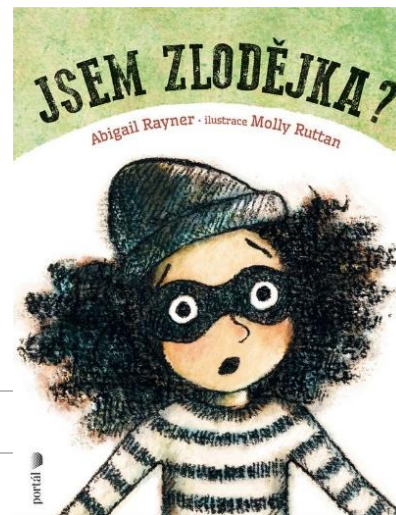
OPAVSKO
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Martina Šostá

JSEM ZLODĚJKA?

Autor knihy	Abigail Rayner
Ilustrátorka	Molly Ruttan
Anotace	Eliška Jana Nováková je velmi vzorná a kamarádká holčička. Přesto ukradne zelený kámen, který ji očaroval. Je si ale vědoma své chyby a snaží se situaci řešit. Pátrá v rodině, zda ještě někdo jiný něco zcizil. A výsledkem je překvapení. Kniha lehkou formou ukazuje cestu, jak z podobné šlamastiky ven.
Žánr	příběh s dětským hrdinou
Téma	Chystáme se do školy – Emoce
Klíčová slova	krádež, příběhy o dětech, špatné svědomí, správné chování, odvaha.
Cílová skupina	Děti 4–6 let.
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Základní lekce 60–90 minut + další doprovodné aktivity uvnitř i venku (dle potřeby).
Očekávané výstupy	<u>Dítě dokáže:</u> <ul style="list-style-type: none">• slovně vyjadřovat své pocity,• projevit všímavost a rychlý postřeh (Hledání pokladu),• zapamatovat si nové informace – přesah do ptačí říše.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Cílem je pochopení správného i špatného chování, hledání řešení kritických situací, důraz na slovní vyjádření pocitů a pohnutek.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Jsem zlodějka?, poklad (duhové kuličky, třpytivé náušnice, prstýnky, tretky...), černé škrabošky na oči, zrcátko, šátky, přístup k PC, koš (či lator, krabice), drobné předměty, které se dají uchopit a přenést pomocí prstů na nohou.
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání. • vizualizace.
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivace – představení knihy. • Předvídání – o čem kniha bude. <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Čtení knihy s doplňujícími dotazy. • Aktivita č. 1 – Kdo chce být zloděj? • Aktivita č. 2 – Kdo je zlodějem v říši ptáků? Stavba hnízda. • Aktivita č. 3 – Hledání pokladu. • Aktivita č. 4 – poznávání věcí po hmatu. <p><u>Závěr</u></p>
Informační zdroje	<p>Rayner, Abigail. <i>Jsem zlodějka?</i> Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1640-7.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů.</i> Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Ranní kruh: posadíme si děti před sebe a ukážeme jim knihu. Budeme předvídat, o čem by kniha mohla být, čeho by se mohla týkat.

Samotné čtení knihy: Uсадíme si děti před sebe tak, aby viděly na obrázky, které jsou v knize velmi důležité.

Jsem zlodějka. Já, Eliška Jana Nováková. Pravá ruka paní učitelky. Dobrá kámoška. Vedoucí týmu žízalích záchranářů.

- Z obrázku zkusíme uhádnout rozpoložení Elišky.
- Jak se asi cítí?
- Povíme si o plakátech, které dříve pomáhaly při pátrání po zločincích.

Mohl za to ten kámen. Úplně mě očaroval. Nádherně zeleně zářil a byl... můj.

- Opět se soustředíme na pocity dětí – nejen Elišky, ale i spolužáků.

Moje srdce... najednou přestalo zpívat.

Písmenka se mi rozjela.

Ani houpání mi nešlo.

- Co vidí Eliška v zrcadle?
- Jak se tváří paní učitelka?
- A co kamarádi?

Všichni hned všeho nechali a začali hledat zelený kámen.

Zrudla jsem!

Chtěla jsem ho vrátit...

Ale co kdyby mě někdo uviděl?

- Co se to ve třídě děje?

Doma jsem kámen schovala.

Ale cítila jsem se ... celá zelená!

„Tati, ukradl jsi někdy něco?“

„Nikdy!“

Z tátova vyděšeného pohledu se mi sevřelo srdce.

- Za kým Eliška ještě zašla?
- Copak maminka dělá?
- A co kočička?

Spolufinancováno
Evropskou unií

„Mami, ukradla jsi někdy něco?“

Maminka se usmála: „Magnet.“

„A vrátilas ho?“

„Samozřejmě. Proč se ptáš?“

Pokrčila jsem rameny.

Moje vlastní máma! Zlodějka!

- *Kdo přibyl na plakátě?*

„Dědečku, ukradl jsi někdy něco?“

Dědeček se pousmál.

„Jednou jsem kamarádovi Jirkovi sebral přívěsek na klíče s fotbalistou.“

„Přišel na to?“

„Přišel. A moc se zlobil.“

Děda Kája TAKY?

Ale proč se usmíval?

- *Jaký se dědeček zdá být podle obrázků?*
- *Copak to dělá?*

Kdo další v mé rodině ještě kradl?

Rozhodla jsem se, že to zjistím.

Babička Iva přiznala,

že si v kavárně

vzala pár sáčků

baleného cukru.

Několikrát.

- *Je to opravdu krádež, když babička cukry zaplatila při objednávce kávy?*

Její pes Rek krade buřty.

BĚŽNĚ!

- *Pročpak to Rek asi dělá?*
- *Chce zbohatnout?*

Můj malý bráška

Honzík jednou

šlohnul nějaké

paní sváču.

Spolufinancováno
Evropskou unií

O Vánocích před dvěma lety
připravila sestřenice Klára
Santu o vousy.

No, pokusila se.

A koza strýčka Toma Honzíkovi štípala trenky.

A sežrala je!

- Pořádně si prohlédneme obrázky – byly to vždy zlé úmysly???

Najednou jsem měla dojem,
že jsme rodina zlodějů.

Možná se budu cítit trochu líp,
když teď vím, že v tom nelítám sama...

- Opravdu Eliška vypadá, že se cítí lépe???

Jenže to nepomohlo.

Věděla jsem, co musím udělat.

-
- Opět čteme z obrázků.

Druhý den jsem kámen vrátila.
Paní učitelka mě neposlala
za panem ředitelem.
Ani mi neřekla, že už nebudu
její pravá ruka.

Řekla mi, že jsem...

ODVÁŽNÁ?

Vyprávěla jsem paní učitelce,
že v naší rodině je to samý zloděj.
Když tak nad tím přemýšlím,
možná i paní učitelka
někdy něco ukradla.

A potom mi to došlo.
Nikdo přece není
jenom zloděj.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Každý člověk má spoustu různých tváří!

- Čím vším je Eliška?
- Máš s některou z podob Elišky něco společného?
- Cítíš se ty něčím, čím Eliška není?

Vrátili jsme kámen zpátky.

A moje srdce se zase dalo do zpěvu.

- Jaké pocity asi děti zažívaly? Prohlédni si jejich tváře.

Rozhodla jsem se, že svoje pátrání ukončím.

Ale ukázalo se, že pátrání ještě neskončilo...

- Pro co si to tatínek zašel do lednice?
- A jakého dalšího zloděje na obrázku vidíme? (kočka)

Po přečtení si s dětmi povídáme o tom, co se v příběhu stalo, a také o tom, jaké pocity a myšlenky může krádež vyvolat:

- Co se stane, když někdo něco ukradne?
- Co tím může způsobit tomu, komu věc patřila?
- Jak se asi cítí člověk, kterému někdo něco vezme?
- A jak se může cítit ten, kdo krade?
- Když něco moc chceme, ale není to naše – co s tím můžeme udělat?
- Jaké máme jiné možnosti než si to vzít bez dovolení?

V příběhu Eliška nakonec kámen vrátila.

- Proč to asi udělala?
- Co k tomu potřebovala?
- Co znamená odvaha?
- A jak se podle vás Eliška zachovala odvážně?
(Pokud děti samy přijdou s podobnou situací ze svého života nebo okolí, můžeme si o ní citlivě popovídat.)

Straka – nejznámější ptačí zlodějka

Zeptáme se dětí:

- Víte, kdo je asi nejznámější zloděj z říše ptáků a zvířat?“

Společně si prohlédneme obrázek straky a řekneme si, čím je výjimečná – že miluje vše, co se leskne a třpytí. Můžeme dětem pustit i krátkou ukázkou jejího typického, spíše nelibého „zpěvu“.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Já jsem straka zlodějka!

Povíme dětem, že si dnes zahrají na straky zlodějky. Tajně ve třídě nebo venku na zahradě rozmístíme různé třpytivé předměty – liché náušnice, lesklé skleněné kuličky, plastové „drahokamy“, „zlaté“ náramky, prstýnky, zrcátka, flitry a podobně.

Na zemi z šátků vytvoříme stračí hnízdo, kam budou děti své nalezené „poklady“ nosit a společně je tam ukládat. Můžeme je povzbudit, aby se při hledání plížily, našlapovaly potichu jako opravdové straky a opatrně poklady ukrývaly.

Na závěr si můžeme poklady prohlédnout a společně si říct, co se strakám nejvíce líbilo – a třeba i proč se lesklé věci tolik líbí i lidem.

Všechno schovám do zobáka!

Já jsem straka zlodějka,
co se třpytí, to mě láká.
Vše do hnízda přemístím,
klidně knoflík sněhuláka.

Zrcátko a prstýnek,
to se hodí, to mě láká,
náramek a náušnice,
všechno schovám do zobáka!

Straka jako postava / loutka:

Představíme dětem straku jako postavičku (např. maňásek, plyšák nebo papírová loutka). Může „přiletět“ a vyprávět o tom, co všechno ukradla, protože to bylo tak krásně lesklé... Např. „Já jsem Strakule! A dnes jsem vám schovala ... najdete to?“

Otisk ptačí stopy:

Necháme děti „proměnit se ve straky“ i jinak – mohou si třeba prstem namočeným do barvy udělat „ptačí“ otisk na papír a vytvořit si vlastní stopy straky.

Krátká pantomima:

Zahrajeme si malou pantomimu – děti sedí v kruhu, uprostřed ve stračím hnízdě jsou poklady, které si bedlivě prohlédneme. Poté děti zavřou oči, lehnu si na břicho nohama do středu kruhu a zacpou si uši. Paní učitelka jedno dítě vybere jako „straku“, která potichu „ukradne“ nějaký předmět ze středu kruhu a vrátí se tichounce zpět na své místo. Paní učitelka potom děti vyzve, ať se opět posadí a hádají, kdo byl straka a co ukradl.

Výtvarná činnost:

Vyrobíme si straku.

Buď menší velikosti – každé dítě svou vlastní.

Nebo jednu velkou a společnou. Pro tento případ doporučuji velký tvrdší papír (např. karton z krabice, nebo pevnější velký list starého kalendáře) a dohromady tvoříme podle vlastní fantazie: s lesklým ocáskem z alobalu, flitrů nebo kousků obalů od bonbonů. Z těch můžeme vytvořit malé lesklé kuličky, které pak lepíme na tělo straky.

Stylový zloději

Z černých triček si můžeme vyrobit zlodějské masky – jednoduše je nastříháme a vytvoříme otvory na oči. Děti, které chtějí, si mohou masku nasadit a podívat se do připraveného zrcadla, jak jako lupiči vypadají. Masky jsou dobrovolné, nikoho do nich nenutíme.

Budeme si hrát na tiché a obratné lupiče. Zkusíme se pohybovat prostorem a našlapovat co nejtišeji, potichu se pohybovat po špičkách, jako bychom nechtěli být vůbec slyšet. Můžeme si postavit i malou překážkovou dráhu – třeba kladinu z pásu látky, prolézací tunel, nebo přelézat a podlézat židličky. Zloději to přece často nemají jednoduché a musejí být hbití a šikovní.

Nakonec si můžeme vyzkoušet i zlodějský úkol nohama – zkusíme drobný předmět uchopit prsty nohou a přenést ho třeba do jiného hnízda nebo krabice.

Připravíme si drobné předměty – třeba kuličky, části stavebnic, drobné kostky a podobně, které vyskládáme do řady vedle sebe (aby byl úchop prsty na nohou snazší). A potom zkusíme „přeřapkat“ prostor (zlodějská noha bude chodit pravděpodobně jen po patě) a uloupený předmět takto přesuneme do řady např. k protější zdi místnosti. Dokážeme to oběma nohama?

Loupež ve tmě

Do krabice vložíme různé běžné předměty z domácnosti či školky – například kartáček na zuby, sáček s cukrem, hřeben, dílek puzzle, tužku, sponku do vlasů, šroubovák, tkaničku a podobně. Minimálně takový počet, kolik je dětí.

Krabici „oblečeme“ do trička s krátkým rukávem – tak, aby byl jeden rukáv nahoře a sloužil jako vstup pro malé zlodějské ruce. Dítě (náš malý zloděj) sáhne rukávem dovnitř a nahmatá první předmět, který mu přijde pod ruku. Nevybírám, jen bere, co najde jako první.

Než začne lovit, zavážeme mu oči – nebo mu můžeme přes oči přetáhnout čepici, čelenku, případně jen jemně zakrýt výhled rukou.

Když dítě předmět vytáhne, zkusí podle hmatu poznat, co drží. Ostatní děti, které mají oči otevřené a vidí, co to je, musí být potichu – žádné napovídání! Postupně se vystřídají všechny děti – buď podle výběru paní učitelky, nebo pěkně jeden po druhém v kruhu.

Jemná motorika: navlékání perel

Vyzveme děti, ať si zahrají na straky, které si z uloupených pokladů chtějí vytvořit krásný náhrdelník. Každé dítě dostane šňůrku nebo provázek a bude navlékat „ukradené perly“ – korálky různých velikostí a barev.

- Menší děti mohou navlékat větší dřevěné korálky na špejle, tlustější provázky nebo dřevěné tyčky – podle jejich schopností.
- Starší děti si mohou zkusit navlékání i se zavázanýma očima – pro zábavu i větší výzvu. Mohou si při tom navzájem pomáhat. Tato aktivita rozvíjí nejen jemnou motoriku, ale také soustředění, trpělivost.

Závěr: povídání a společná reflexe, tvoření

Až si o příběhu popovídáme a společně se zamyslíme nad tím, co znamená krádež a jak se při ní kdo cítí, můžeme lekci zakončit jednou nebo více těmito aktivitami:

Kruh důvěry (společná dohoda)

Posadíme se do kruhu a každé dítě může říct jednu věc, na které se chceme jako kamarádi domluvit. Třeba:

- „Když něco potřebuji, nejdřív se zeptám.“
- „Když někomu něco půjčím, věřím, že mi to vrátí.“
- „Když mám pocit, že jsem udělal/a chybu, můžu to napravit.“

Paní učitelka může zapisovat na velký papír a vznikne nám „Dohoda malých čestných kamarádů“, kterou si můžeme pověsit ve třídě.

Nakresli odvahu

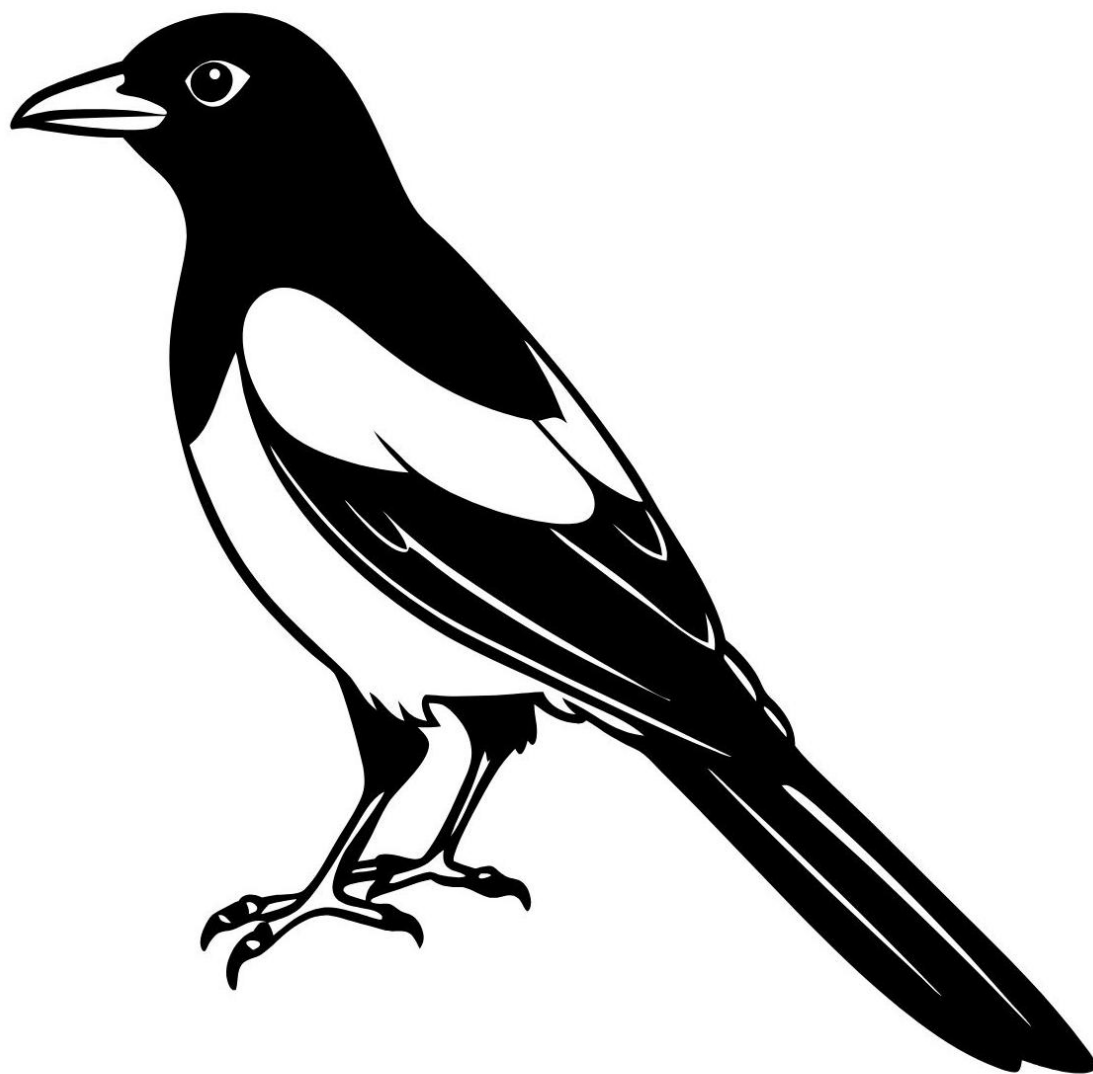
Děti mohou nakreslit Elišku – buď ve chvíli, kdy kámen ukradla, nebo když ho šla vrátit. Případně mohou nakreslit úplně jinou situaci, kdy někdo udělal něco správného, i když to nebylo snadné. Pak si obrázky můžeme ukázat a povědět si o nich pár slov.

Tajné vzkazy

Každé dítě dostane malý lístek a pastelkami nakreslí, nebo paní učitelka za něj napíše, co by chtělo říct Elišce – třeba pochvalu, povzbuzení, nebo radu. Všechny vzkazy dáme do „krabičky pro Elišku“, jako symbol uzavření příběhu.

Příloha č. 1
Straka

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

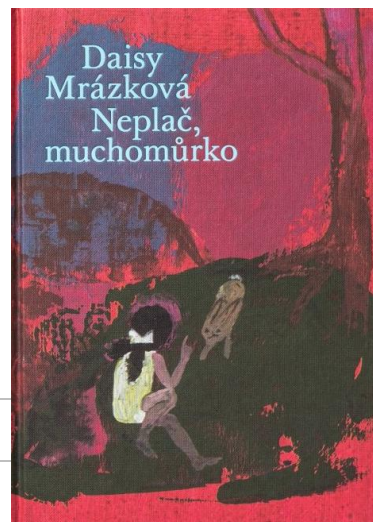
OPAVSKO

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Miroslava Rychtářová

NEPLAČ, MUCHOMŮRKO

Autor knihy	Daisy Mrázková
Ilustrátorka	Daisy Mrázková
Anotace	Hlavní postavou knihy je malá Kateřina, která je dcerou Pána lesů. Žije s rodiči v hájovně a má po tatínkovi zelenou krev. Toulá se sama a svobodně po lese, zvědavě a pečlivě pozoruje stromy, mechy, vodu, trávu, houbičky i malá lesní zvířata, kteří se stávají spolu s Kateřinou hrdiny jednotlivých příběhů.
Žánr	příběhy s poezií
Téma	Já a svět – Poznávání světa
Klíčová slova	příroda, les, zvířata
Cílová skupina	5–6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Čtenářské dílny – 4 x 40 minut Doba realizace – celoročně
Rozvojové cíle	Děti mají: <ul style="list-style-type: none">• uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je,• být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem,• tvořit si povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou.
Cíl čtenářské lekce	Seznamovat děti s <ul style="list-style-type: none">• příběhy s dětským hrdinou,• práce s veršem• samostatnost, sebeřízení, rozhodování, empatie, emoce
Pomůcky	Knihy – Neplač, muchomůrko, kopie obrázků z knihy, zrcátka, papíry, červený A5 a bílý papír A5, nůžky, tyčinková lepidla, zelené šátky, zelené stuhy, zelený pruhu krepevého papíru, výtvarné potřeby (váleček, barvy apod.)

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • poslech • předvídání • propojování • vizualizace
<u>Stručný popis lekce (odrážky)</u>	<p>Zpracování jednotlivých příběhů z této knihy</p> <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ čtyři návody na čtenářské dílny 1. Rozmazlená hrdlička 2. Uplakaná muchomůrka 3. Jak šumí les 4. Lidské tajemství
Informační zdroje	<p>Mrázková, Daisy. <i>Neplač, muchomůrko (malá knížka o velkých věcech)</i>. Praha: Baobab, 2022. ISBN 978-80-7515-149-0.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis čtyř lekcí

Zaměřeno na:

- přírodu, les, já, emoce, vzorce chování, poslech veršů
- jednotlivé příběhy i poezie

Zpracovány jsou čtyři příběhy:

1. Rozmazlená hrdlička
2. Neplač, muchomůrko
3. Jak šumí les
4. Lidské tajemství

ROZMAZLENÁ HRDLIČKA

1. lekce čtenářské pregramotnosti: Čteme s dětmi

1. Text čteme na tři části.

První část textu:

Jednou po bouřce šel myslivec do lesa obhlédnout škodu.

Několik výmolů, jedna jedle rozštípnutá bleskem na tříštičky, samé neveselé věci. Copak se to tamhle na mechu pleská bílého? Byla to mladá hrdlička, neuměla ještě létat. Byla celá mokrá a natahovala moldánky. Vzal ji domů:

– Kateřino, něco ti nesu! Kateřina vzala hrdličku do obou rukou. Byla pěkně bílá a hladká. Uklidila pro ni jedno oddělení ve staré králíkárně, tam, co někdy zavírali kvokající slepice. Dala tam větev. Hrdlička trucovala: – Já tady nebudu!

2. Učitelka klade otázky na porozumění textu

- Co myslivec objevil v lese?
- Kam hrdličku zanesl?
- Komu hrdličku dal?
- Byla hrdlička ráda?

3. Jak to bylo dál? – předvídání

Děti se snaží předvídat, jak to bude dál, jak bude příběh pokračovat, co se asi stane...

4. Druhá část textu k poslechu:

— Milá zlatá, ty buď ráda, že jsi v suchu. Musíš se přece trochu najíst, osušit. Možná že si zítra pro tebe přijde tvoje maminka.

— Tak jí to jdi říci, smlouvala hrdlička.

Kateřině jí bylo líto. Dala jí misku s vodou a trochu jeřabin a šla k lesu. Zvedla ruce k ústům a křičela ze všech sil:

„Paní hrdličkovááá! Pojdte si pro svou holkúúú! Máte ji v myslivně!”

Nic. A šla zpátky. Vida, hrdlička se krmí jeřabinami.

— Už se nebojíš?

— Už tak ne.

Druhý den vyndala hrdličku a učila ji létat. Posadila si ji na ukazováček a mávala rukou nahoru dolů. Hrdlička plácala křídly a smála se. Párkrát se spustila a letěla sama na zem.

— Táto, já s ní půjdu na paseku, tam je to lepší.

— Tak jen běžte.

Na pasece bylo krásně, slunce svítilo jen což. Těch květin ve vysoké trávě! Hrdlička do nich každou chvíli zapadla.

Chechtala se tomu rozpustile: — Cuk-rúúú-úúú-u! Cuk-rúúú-úúú-u!

5. Učitelka pokládá další otázky:

- Jak se Kateřina k hrdličce chovala?
- Naučila hrdličku Kateřina něco?
- Jak se asi hrdlička cítila?

1. Třetí část textu k poslechu:

Hrála si s Kateřinou na schovávanou. Potom už lítala na vysoké stromy. Kateřina běhala dole se vztaženýma rukama a výskala radostí.

(Zatím paní hrdličková lítala po lese a sháněla dceru.

— Prosim vás, neviděli jste takovou malou hrdličku ještě dost hloupou? Ptala se každého. Až uslyšela to výskání a cukrování na pasece. Pospíšila si tam. Kateřina ji viděla letět a šla hned domů, aby nerušila. Mladá hrdlička, jak měla mámu, přestala se smát:

— Vidíš, maminko, támhleta protivná holka mě zdržovala celou noc v takové šeredné boudě a hubovala mě!

Ale na mámu si s tím nepřišla. Ta prohlásila rozhodně:

— Ta Kateřina je moc hodné děvče, a ty jsi hloupá až hrůza!

A letěla za Kateřinou a děkovala jí a Kateřina ji pohladila jedním prstem po té pěkné bílé ustarané hlavičce a řekla, že se rádo stalo, a pozvala hrdličku na své okno a ona tam pak opravdu často lítala a nosila Kateřině největší borůvky, jaké mohla najít.

7. Ověřovací otázky

- Jak se hrdlička chovala?
- Co o Kateřině hrdlička tvrdila?

- Jak by se neměla hrdlička zachovat?
- Proč se tak nehezky hrdlička chovala, co myslíte?

8. Prožitek z textu, propojování

- Zažily jste děti něco podobného, že o vás někdo tvrdil nepravdu?
- Jak se říká tomu, když někdo o někom říká nehezké nebo vymyšlené věci? (povídka)

9. Práce i ilustracemi, vizualizace

Učitelka zkopíruje z knihy obrázky – les, hrdlička, myslivce, medvěda, vlka – nejlépe tolik obrázků, kolik je dětí).

- Děti popisují, co je na obrázku
- Děti vyberou obrázky k vyslechnutému textu
- Dějová posloupnost, děti seřadí obrázky podle děje
- Děti položí obrázky do řady. Sednou si tak, aby na řadu viděly.
- Zkusí postupně podle obrázků vyprávět jiný, svůj příběh. Ke každému obrázku vymyslí krátkou větu.

Kopie obrázků si děti vezmou domů.

Další doprovodné aktivity:

Ranní hry: seskupování donesených přírodnin z lesa na vymezený prostor, třeba jeden stůl. Společně děti vytvoří LES ve třídě

Ranní kruh: obrázky – emoce, strach, úzkost, smutek, radost..., vysvětlování, popis vlastní zkušenosti; zkusit přiřadit emocím barvu

Ranní cvičení: cvičení s barevnými kamínky, střídání skupin podle barev, cvičení podle různého charakteru hudby (smutná, pomalá, rychlá, strašidelná...)

Pobyť venku: poslech zvuků v lese

Odpolední činnost: výtvarná činnost – malba bílou barvou na tmavý papír, hrdlička

Spolufinancováno
Evropskou unií

UPLAKANÁ MUCHOMŮRKA

Zaměřeno na:

- poznávání světa
- Příroda, les, já, emoce, empatie
- Pomůcky: kniha, zrcátko, červený A5 a bílý papír A5, nůžky, tyčinková lepidla

1. Poslech textu z knihy

Červená muchomůrka stála v trávě a brečela:

— Nikdo mě nechce. Jsem jedovatá. Každý sbírá hříbky a všechno možné, a mne si nikdo nevšímne. Buhuúú!

Kateřina seděla na bobku vedle ní a lámala si hlavu, jak ji potěšit!

— Neplač, muchomůrko. Za nic nemůžeš. Buď ráda, že jsi zdravá!

— Bodejť bych nebyla zdravá, když mě ani ten slimák nechce. Ehééé! Ehééé!

— Nic si z toho nedělej, muchomůrko. Všecko není k jídlu.

— Ještě mě někdo schválně rozšlápne. Uehééé!

— Žádné strachy! Každému, kdo nerozumí houbám, se líbíš víc ty než hříbek.

— Ale když někdo rozumí — uhuhúúú...

— Žádné když! Kdo houbám rozumí, ten tě nerozšlápne taky. To dobří houbaři nedělají. To dělají jen ti hloupí...

— A těch je nejvíc, ouououóóó!

Kateřina si shrnula vlasy z čela a zkusila to jinak.

— Podívej se, muchomůrko, jakou máš krásnou barvu. No řekni sama, má někdo v lese takovou barvu?

— Žádnou barvu nemám, štkala houbička. — Všecko je zelené.

— Jenom ty jsi červená.

— Co je to červená?

2. Učitelka pokládá otázky:

- Co je červená?
- Znáš jiné barvy?
- Jakou barvu máš nejraději?
- Víš, jakou barvu mají tvé oči? Vlasy?
- Když nevíš, jak to můžeš zjistit?

3. Dočteme text z knihy do konce příběhu (bez poslední věty)

— To je taková barva. Já mám jen jednu červenou zástěrku, ale mám ji nejradši.

— Ty to říkáš jen tak!

— Neříkám! Přinesu ti z domova zrcátko, uvidíš to!

Příběhla se zrcátkem a nastavila je houbičce. Muchomůrka se podívala a ztichla. Ještě třikrát popotáhla a bylo po pláči.

— Tohleto jsem já?

— No vidíš. A kdybys tady nebyla, nebyl by ten palouček tak hezký. Proč myslíš, že sem chodím? Jenom kvůli tobě, hloupá! Táta mě sám poslal. Povídal: Jdi se podívat do mlází, je tam plácek s moc krásnou muchomůrkou.

Ted' už muchomůrka plakat nemohla. Zavalila ji taková vlna štěstí, že zčervenala ještě víc. Kateřina od ní odcházela spokojená, zrcátko v kapse.

— Musím k ní každý den zajít a vypravovat jí něco veselého. Takoví ubrekánkové potřebují pořád něco slyšet.

Následují strategie:

Strategie propojování – text je spojován s osobní zkušeností.

- Zažily jste, děti, někdy něco podobného?
- Třeba, že jste někoho utěšovaly, když byl smutný?
- Nebo jste někomu něco vysvětlily?

Strategie předvídání:

- Co by mohlo muchomůrce pomoci?
- Jak si myslíte, jak dále Kateřina uplakanou muchomůrku mohla utěšit?

4. „Já vám to, děti, prozradím“ a učitelka dočte text do konce.

A tak Kateřina vypravovala všelijaké malé pohádečky a muchomůrka poslouchala a jen si medila.

5. Závěr

Děti se rozdělí na dvě skupinky.

V jedné děti pracují na pracovním listu (viz příloha č.3). Na pravé straně je smutná muchomůrka. Na levou stranu děti nakreslí veselou muchomůrku.

Ve druhé si děti vyrobí muchomůrku z papírové roličky a červeného papíru, které odpoledne namalují temperami palouček

6. S krátkými pohádkami můžeme pracovat jindy v průběhu týdne

- Vzdechavá pohádka
- Ťukavá pohádka
- Vrzavá pohádka
- Šplounavá pohádka
- Ticho a Linduška

Poslech textu, vytváření rýmů, vymýšlení zvukomalebných hlásek, rytmizace, melodi-
zace,

Možno využít v dramatické a hudební činnosti.

Další verše k využití na str. 8, 9, 10, 15, 16, 18, 23, 24, 28, 77

Doprovodné aktivity během dne

Ranní hry: děti kreslí smajlíky, jak se dnes cítí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ranní kruh: skládanka obličejů rozstříhaných na tři stejné části: vlasy, oči a nos, ústa

Ranní cvičení: střídání postojů, poloh, chůze i běhu podle charakteru hudby, veselá hudba, smutná, rychlá, pomalá; nejlépe podle klavírního doprovodu

Pobyt venku: práce se zrcátky; hledání zajímavých míst a detailů v lese pomocí zrcátek, pozorování svého obličeje v zrcátku

Odpolední činnost: malba paloučku pro muchomůrku

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

JAK ŠUMÍ LES

Zaměřeno na: poznávání světa, přírodu, les, poslech veršů

1. Čteme příběh: tiše, pomalu

Byl jeden myslivec. Zelený plášť, vousy, klobouček, vysoké boty, no všecko. Pušky měl tři: malorážku, brokovnici na ptáky a kulovnici na vysokou. Když se zlobil, říkal Prach a broky! anebo Tisíc kulí a granátů! A on se zlobil dost často. Ale také byl často veselý. Zkrátka, jak se říká — zelená krev. Pravý lesů pán.

A tenhle myslivec byl tatínek a měl malou holku Kateřinu. Ta Kateřina vypadala jako obyčejná, ale měla taky zelenou krev. Víte, jak se to pozná? Ta holčička se například ničeho nebála. Ani hada! Říkala, že hadi za to nemohou, že jsou hadi. Ani se nebála jít potmě ke studánce pro pitnou vodu. Taky se pozná zelená krev podle toho, že takové dítě si radši dá, jak se říká, vrtat koleno, než by šláplo na mladý stromeček. Anebo když u rybníka přišla náhodou na kachní hnízdo, myslíte, že brala ta hezká zelená vajíčka do ruky? Kdepak! Ani na ně nesáhla.

Jednou v neděli odpoledne seděla Kateřina s tátou na zahradě. Myslivec kouřil dýmku a díval se na špičky vysokánských smrků, obalené šiškami, jak se kývají ve větru.

Křepelák Lovka mu ležel u nohou. Foukal vítr, stahovaly se mraky, Kateřině se to nelíbilo. — Tatínku, prosím tě, udělej mi lepší počasí!

Táta byl v náladě. Vstal, vyklepal dýmku, postavil se proti lesu, zamračil se, roztáhl ruce a spustil:

Kůry, můry, ven!

Ať je krásný den!

Klektáky, páráky, kančí kůže!

Mraky ať zalezou, kam který může!

Vítr spát! Vítr spát!

Ať sluníčko může hrát!

2. zastavíme se u veršů Kůry, můry, ven!

Zařadíme prvky dramatiky: roztáhneme ruce a zkusíme to jako myslivec. Děti opakuji verše podle učitelky.

- Verše můžeme zopakovat vícekrát.
- Děti, co myslíte, že se pak stalo?
- Děti zkusí předvídat pokračování.

7. Pokračujeme v předčítání.

Ve čtení veršů nespěcháme. Čteme pomalu s důrazem na hlásky C, Š, S. Čteme příběh do konce.

Mraky se lekly — to se ví, když lesů pán řekne, tak se musí poslechnout — a zalézaly za kopec. Za chvíli je nebylo vidět a sluníčko mělo celou modrou oblohu pro sebe. Taky vítr

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

se poslušně uložil někam do trávy, kde se jen tak maličko provaloval a čekal, až zase bude smět vyrazit. Kateřina byla spokojená a šla si na malou procházku k lesu. Přišla k němu:

— Co děláš, lese?

— Šumím.

— To nic není!

— Jakpak ne, urazil se les.

— Co ty víš

Co s tím mám

všecky ptáčky uspat Sám

od Setmění do Svítání

Súvičky Se Spánku brání

kolébám je Sem a tam

Sem a tam a

Sem a tam

ach ta Sojka malilinká

Co to práce dá než Spinká

ve dne zaš

Sám a Sám

Zpívám Sličným Sašankám...

Holčička poslouchala a pak pomalounku rozhrnula houštinu a vešla. Větve se za ní zavřely. Šla daleko, až k malým zeleným paloučkům uprostřed lesa. Zvěř tam měla cesty, srnky, lišky, zajíci, každý svou. Kateřina brouzdala po té jemňoučké trávě, co po ní tancují víly, tu sebrala modré sojčí pírkó, že ho dá tátovi za klobouk, tam si zas uloupila nádherný kus zlaté smůly. Táta má pravdu, že nikde jinde není tak krásně, myslela si. Ještě našla růžový křemínek a natrhala si jahodové listí na čaj. A potom, co byste řekli? Sedla si do mechu a trochu si zdřímla. Proč ne, vždyť byla neděle. Lovka ji za chvíli vyčenichala a hlídala ji. A les se usmíval.

4. Po vyslechnutí příběhu si s dětmi povídáme a pokládáme otázky:

- Co myslíte děti, jak tedy šumí les?
- Co v lese můžeme slyšet?
- Jaké zvuky tam můžete slyšet?

5. Zahrajeme si na les.

Rekvizity: zelené šátky, zelené stuhy, zelený pruh krepového papíru

Děti znázorní stromy.

Učitelka recituje verše. Děti stojí a mírně se kolébají ve větru.

Společně pak děti opakují po učitelce hlásky ŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠ,

6. Závěr: společná výtvarná činnost: Cesta lesem,

Jak na to: Sudý počet výkresů vel. A3 dáme do tvaru čtverce nebo obdélníků. Výkresy si očíslovujeme a podepíšeme jmény dětí. Válečkem namočeným do hnědé barvy navalují děti

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MAS
OPAVSKO

postupně lesní cestičku. Začneme vlevo nahoře. Váleček si děti posouvají a válí barvu tak, aby na každém výkrese byla tato cestička. Pak si děti výkresy rozeberou a každé dítě si obrázek s cestičkou domaluje po svém. Maluje to, co v lese může vidět nebo slyšet (trávu, kamínky, kapradí, květiny, brouky, borůvky, mravence, zvěř). Po dokončení zase obrázky sestavíme do výchozího seskupení. Vznikne velkoformátový skupinový obraz. Následující den mohou na obraze děti ještě společně pracovat na detaily (akryl barvy, akrylové fixy, černé fixy, otisky rostlin...)

Další doprovodné aktivity:

Ranní hry:

- prohlížení obrázků stromů, lesních zvířat
- Lesní pexeso: děti hledají dvojice skutečných přírodnin (větvičky jehličnatých stromů, listy stromů, kamínky, kůra stromů, různé druhy šišek...)

Ranní kruh: poslech písniček o lese, poslech nahrávky zvuků lesa

Ranní cvičení: cvičení se zelenými stuhami (zelenými pruhy krepového papíru)

Pobyt venku:

- poslech zvuků v lese, poslech větru
- sběr přírodnin na následné výtvarné tvoření
- kresba přírodninami: jehličím, kůrou, stonky namočenými v zelené nebo hnědé tuši
- frotáže z přírodnin, pařez

Odpolední činnost:

- otisky nasbíraných přírodnin např. s využitím gelové desky a akrylové barvy
- práce s keramickou hlinou a přírodninami, kompozice, zapichování přírodnin do hlíny

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

LIDSKÉ TAJEMSTVÍ

Zaměřeno na:

Živočichové, hmyz, písmena, procvičení hlásky na začátku slova, Těšíme se do školy

1. Motivace: Plyšový medvídek promlouvá k dětem. Ptá se na rozdíl mezi lidmi a zvířaty, na rozdíl mezi plyšovým medvídkem a živým.
2. Děti si vyslechnou příběh

Jednou šla Kateřina lesem a přišla zrovna na medvěda, jak sedí na pasece a vyhřívá se. Měla radost, že ho vidí. Bouřlivě ho objala.

— Medvěde! Medvěde! To jsem ráda, že tě vidím!

Medvěd nic.

— Medvídku, proč nic neříkáš?

— Mám tajemství, řekl medvěd přísně.

Kateřina se zaraženě rozmýšlela, co se má dělat, když má medvěd tajemství, odejít po špičkách nebo co, ale pak to nevydržela a zeptala se tichounce:

— Jaké?

3. Diskuse
 - Co je to tajemství?
 - Co asi může medvěd skrývat?

Propojování:

- Měli jste někdy také tajemství?
- Jak jste se cítili?
- Nechtěli jste se s někým o ně podělit?

4. Pokračujeme v předčítání

— Strašné, řekl medvěd zase tak přísně.

Ted' už se holčička neodvážila ptát dál. Stála před medvědem a jen se dívala.

Medvěd najednou vstal a vzal ji za ruku a řekl:

— Pojď, já ti to ukážu.

A šli tou převysokou růžovou trávou, a šli přes výmoly a prolezli starým lomem — medvědovi to bylo jedno, kudy se škrábal, a Kateřině skoro taky — až došli k jeho jeskyňce a tam se zastavili.

— Vlez dovnitř, řekl medvěd, a holčička se ani na chvíli nerozmýšlela.

Měl tam trochu chrástí a chvojí.

— Tak kdepak máš to tajemství?

Medvěd ukázal tlapkou do rohu. Ležel tam papír. Kateřina ho zvedla a poznala ho. Byl to list z tátova obrázkového atlasu motýlů. Myslivec ho nedávno ztratil, když si vzal tu knížku do lesa.

List byl trochu poškrábaný medvědími drápkami, ale motýli na obrázku vypadali stále pěkně.

Holčička se dívala tázavě na medvěda.

— No a... a copak je na tom tajemného?

Spolufinancováno
Evropskou unií

Medvěd se strašlivě začervenal a už tušil, že dělá nějakou hloupost.

— No, že nelítají, mručel.

Kateřina užuž se chtěla dát do velikého smíchu, ale nedala.

Musela chvíli počkat, aby se nezakuckala.

— Ale medvídku, to přece nejsou živí motýli, to jsou obrázky!

— Mně to bylo hned divné, bručel huňáč. — A že si tak sedli do řady vedle sebe... a ty malinké muří nohy pod tím...

— Poslyš, medvěde, víš ty vůbec, co je to kniha?

Medvěd nevěděl.

5. Usuzování:

- Co je to kniha?
- Uměli byste to medvědovi vysvětlit?
- Vysvětlí to Kateřina medvědovi?
- Co myslíte, proč medvěd nevěděl, co je kniha?

6. Pokračujeme v předčítání až do konce.

Medvěd nevěděl. A tak si sedli na schůdek před jeskyní a holčička mu trpělivě vykládala a kreslila mu větvičkou do písku písmena.

— Podívej se, medvídku, když chce někdo někomu v dálce něco napsat, tak ta slova rozloží na hlásky a ty hlásky nakreslí na papír, takhle. Dejme tomu, že bys měl strýčka někde v jiném lese a chtěl bys mu něco oznámit. Co bys udělala?

— Doskočil bych k němu v noci, pravil medvěd pohotově.

Ale kdyby ten strýček byl hodně daleko a jen poštovní holub by věděl kde, a ty bys to nevěděl...

— Cooo? Od čeho mám nos? křičel medvěd.

— Počkej, nekřič. Řekněme, že bys měl pro toho strýčka důležitý vzkaz, například... no... no řekni sám něco důležitého...

— Med, pravil medvěd bez rozmýšlení.

— Tak dobře, med. Tak bys vzal papírek a napsal bys na něj takhle a takhle a takhle.

— Zbytečnosti, bručel medvěd. — Otiskl bych packu od medu, a strejc už by to cítil sám...

Kateřina jen vzdychla.

— Každý nemá tak dobrý nos. Anebo když někdo chce ukázat lidem všechny motýly, tak jim je namaluje do knížky a každý si tu knížku může koupit.

— Hlouposti! Proč se nejdou podívat na louku?

— Každý nemá blízko louku. Anebo někdo chce třeba vidět vzácné motýly zdaleka. ...

— Jsou zkrátka líní, shrnul to medvěd.

— Ale ne, medvídku, podívej se...

— Já vím, mával medvěd packou. Knihy, to jsou zkrátka hlouposti pro líné lidi, kteří nemají dobrý nos. Já bych to svým dětem netrpěl!

Kateřina se vzdala. Opatrně vzala obrázek a odnášela ho domů tátovi. Věděla, že bude rád. Medvěd se za ní díval a mával jí packou a myslel si, to je dobře, že to tajemství odnáší, lidé sice mají pěkná a hluboká tajemství, ale my medvědi jsme na tom přece jenom líp... nemusíme například tolik přemýšlet!

7. Hodnocení:

- Jaký je rozdíl mezi medvědy a lidmi?
- K čemu jsou knihy?
- Potřebují medvědi knihy?
- Jsou knihy lidem k užítku?

8. Hra se znaky písmen (znaky písmen, vždy ve dvojicích jako pexeso). Děti hledají po třídě schované kartičky s písmeny. Vytvoří z písmen dvojice. Učitelka písmena přečte. Děti vymýšlí na zvolenou hlásku slova. Následuje další činnost s obrázky. Na zemi leží obrázky s vyobrazením otočeným k zemi. Děti postupně otáčejí obrázky a pojmenují věc na obrázku. Určí hlásku na začátku slova. Pokusí se přiřadit písmeno z předchozí aktivity k obrázku.

9. Závěr: Děti si vyberou písmenko a vybarví si ho. Odnesou domů.

Další doprovodné aktivity:

Ranní hry:

- prohlížení encyklopedií motýlů
- písmenkové pexeso
- opis jména, písmena, slova
- hra s razítky písmen

Ranní kruh: vytleskávání slov na slabiky

Ranní cvičení: s písmenky z pěnového puzzle

Pobyt venku: hledání pobytových znamení zvířat v lese, stopy, zbytky srsti, peříčky, zbytky hnízda, parůžky....

Odpolední činnost: práce s ilustracemi z příběhu; dotváření částí kopie obrázku pomocí kresby, malby dle vlastního uvážení dítěte

Další výtvarné činnosti:

- Výroba jednotlivých stránek do společné knihy s názvem Motýlí kniha. Každé dítě tvoří jednu stranu pomocí ředěné temperové barvy, výkres A4 přeložíme napůl, na jednu polovinu nanese pomocí špachtle nebo malé lžičky ředěnou barvu do tvaru křídel a přeložíme. Vytvoříme souměrný otisk motýla.
- Vypichování písmena do výkresu pomocí špendlíků na polystyrenové podložce.
- Pracovní list – omalovánka na písmeno M (viz příloha č.2)
- Škrábání do teračku z mléka pomocí nástroje na suchou jehlu, následné obarvení stop nástroje (medvědí drápy) pomocí grafitového prášku. K motivaci využijeme text z příběhu: cit. „List byl poškrábaný medvědími drápy“ ze str. 30.

Příloha č. 1
Pracovní list 1

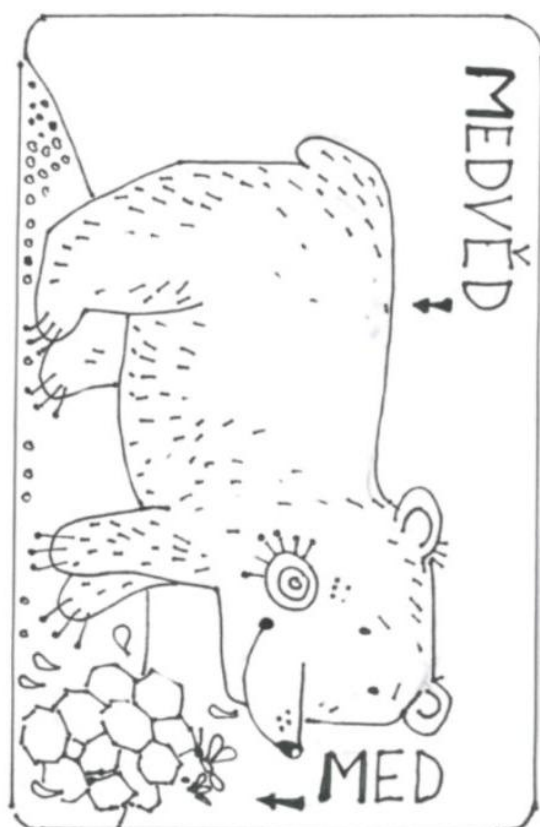
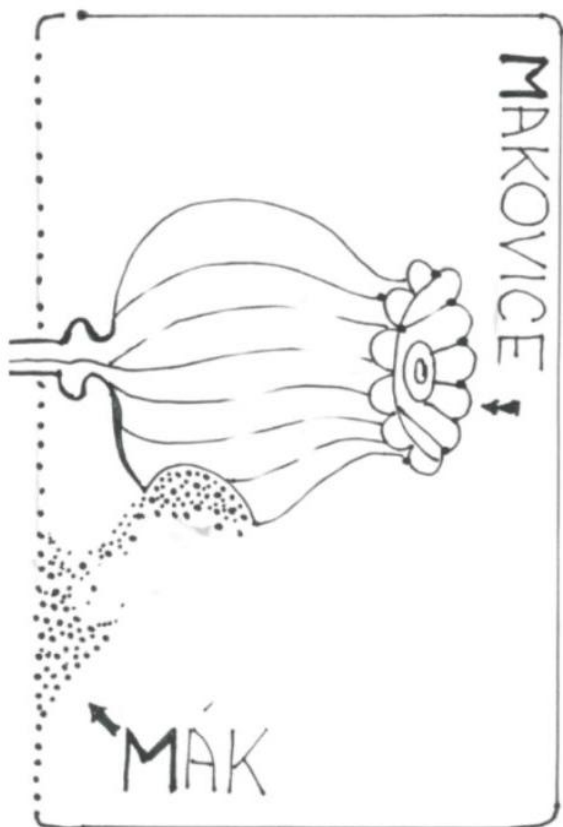
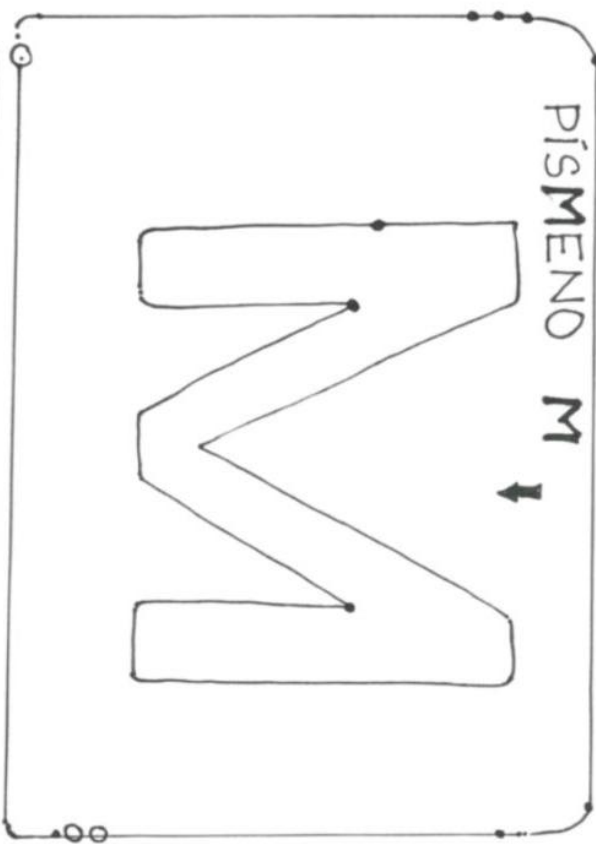
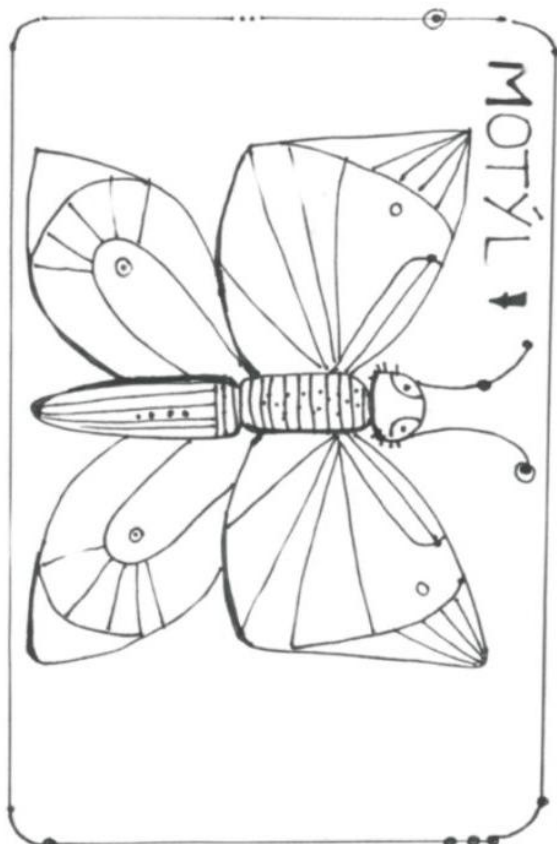

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
MAS

Příloha č. 2
Pracovní list 2 - OMALOVÁNKA

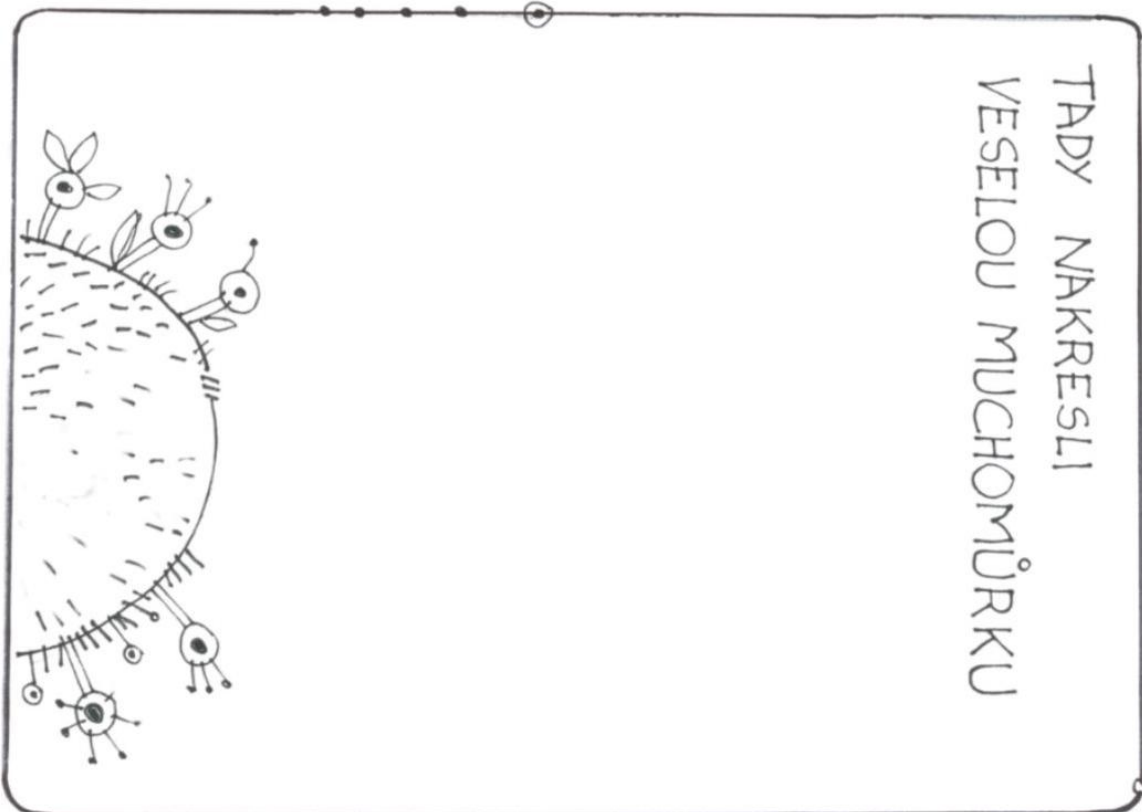
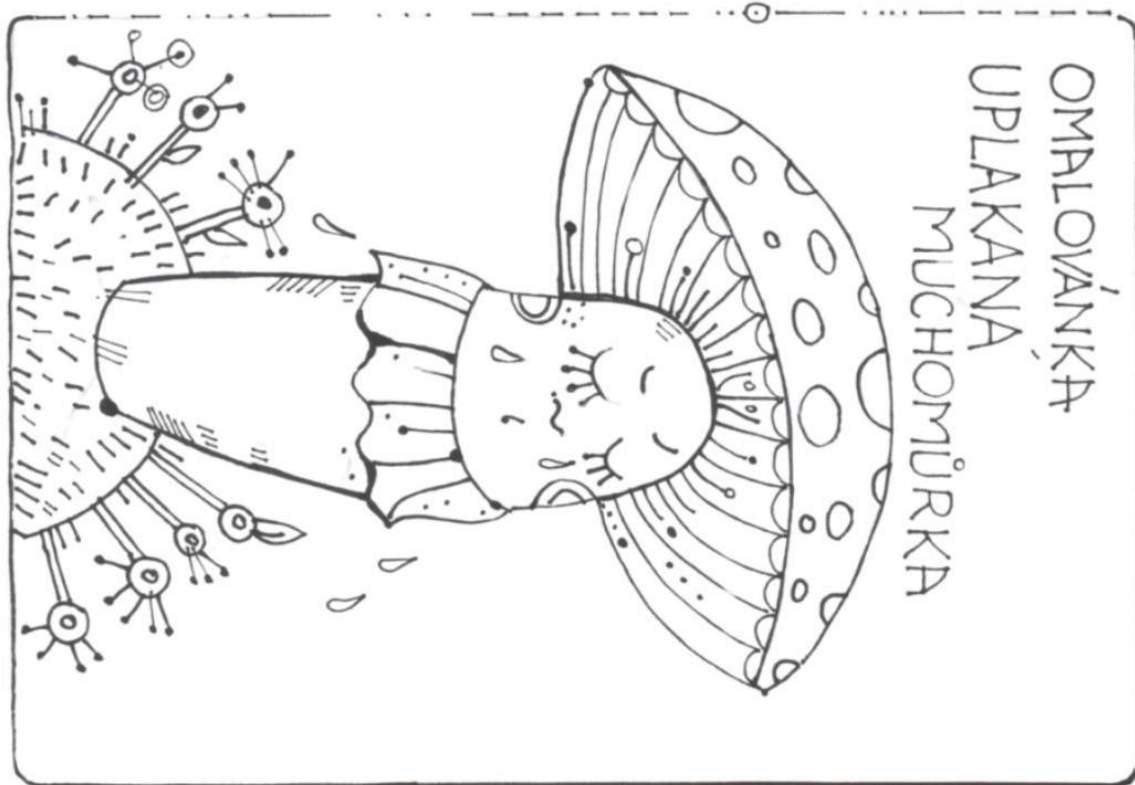

Spolufinancováno
Evropskou unií

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO
OPAVSKO

Příloha č. 3
Metodický list 3

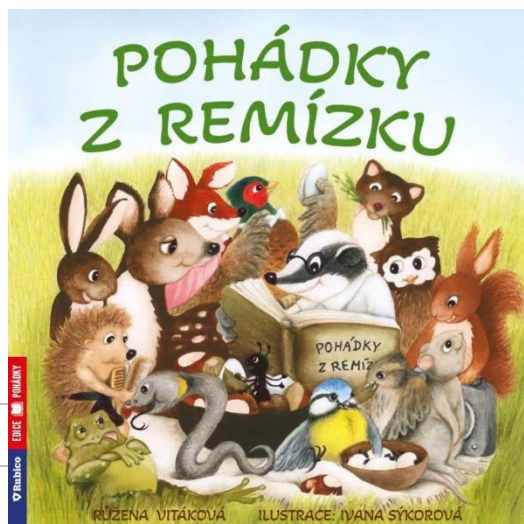

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Michaela Nosková

POHÁDKY Z REMÍZKU

Autor knihy	Růžena Vitáková
Ilustrátorka	Ivana Sýkorová
Anotace	V knize pohádek s morálním poselstvím se seznámíme s partou zvířecích kamarádů, kteří zažívají společné radosti i trápení. Každé ze zvířátek se potýká se svojí špatnou vlastností, kterou musí překonat. Například strach z neúspěchu, touhu být ve všech nejlepší, vypočítavost, neustálé stěžování si, neochotu přiznat vlastní chybu a další.
Žánr	autorská pohádka
Téma	<u>Chystáme se do školy</u> – křivda
Klíčová slova	vlastnosti, emoční inteligence, strachy, podzim, přátelství, les
Cílová skupina	předškoláci
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	neomezeně – volná doba Doba realizace = podzim
Rozvojové cíle	Dítě: <ul style="list-style-type: none">• vyjadřuje své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (slovně, výtvarně, hudebně, dramaticky aj.),• uplatňuje návyky společenského chování ve styku s dospělými a dětmi,• porozumět slyšenému.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• předvídá děj příběhu,• naslouchá textu a porozumí mu,• odpovídá na otázky k textu,• pojmenuje vlastnosti postav,• vyjádří vlastní názor a zkušenost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Pohádky z remízku, kaštiny, párátka, tužka, papír, lepidlo
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • otázky během čtení • shrnutí • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ukázka knihy • předvídání • četba s ukázkou obrázků • otázky během čtení <p><u>Realizace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • práce ve skupině • motivace • Sportovní hry: hledání kaštanů • stavění zvířátek z kaštanů <p><u>Závěr:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • výstava výrobků • komunitní kruh
Informační zdroje	<p>Vitáková, Růžena. <i>Pohádky z remízku</i>. Olomouc: Rubico, 2021. ISBN 978-80-7346-288-8.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

Úvod:

- ukázka knihy
- předvídání: přečteme nahlas název pohádky: *Kolouščí pohádka*

ptáme se dětí:

- Jaké zvíře to je?
- Jaký asi bude koloušek?
- Hodný?
- Smutný?
- Odvážný?
- Co se mu může stát?

čtenba s ukázkou obrázků str. 91 – KOLOUŠČÍ POHÁDKA

„Velikost člověka tkví v tom, že dokáže přejít křivdu.“

Šalamoun

„**Skřivánek** Josífek se zítra vrací ze svého koncertního turné!“ zaradovala se Beátka, když dočetla dopis, který našla v ranní poště. „Jistojistě bude po tak náročných dnech velmi unavený. Měli bychom ho pořádně přivítat, připravit spoustu dobrého zobání a možná bychom stihli sehnat i nějaký hezký dárek. Zkusme se všichni zamyslet nad tím, čím bychom mu udělali radost. Večer se sejdeme a vše naplánujeme.“ Tak sovička rozhodla a nikdo nebyl proti. Právě naopak – všichni začali okamžitě dumat nad tím, čím by skřivánka potěšili.

Jen koloušek Bertík se netvářil nadšeně. Vlastně mu zpráva o skřivánkově návratu z náladu spíše pokazila. I jemu se lépe vstávalo při Josífkově zpěvu, to ano, ale jinak ho příliš v lásce neměl. Zlobil se na něj už několik měsíců. A tak, když Josífek oznámil, že bude celé jaro koncertovat po všech jihočeských lesích, měl koloušek, na rozdíl od ostatních, radost.

Před časem se totiž v remízku řešila taková věc: Parta zvířátek se rozhodla, že společnými silami posbírá kaštany, které byly spadané pod nedalekými stromy jírovce. Napadlo je totiž, že by bylo hezké vyrobit si kaštanová zvířátka.

Veverka se těšila, že si vytvoří kaštanové veverčí kamarády, lištičky si pro změnu chtěly vyzkoušet tvorbu velkého medvěda a ježeček Pavlík chtěl pro svá ježčátka vyrobit nějaká zvířátka na hraní.

Sběr kaštanů trval celé dva dny a vše se ukládalo na hromádku poblíž potůčku. A když byl sběr u konce, byla z hromádky hromada jako hrom.

„Tak. A zítra se vrhneme na tvoření,“ uzavřel Pavlík dvoudenní sběr, „jen si každý pořádně promyslete, co chcete s kaštánky podniknout.“

A opravdu všichni přemýšleli, co a jak udělat, aby ten jejich výrobek stál za to. Možná by šla z výsledných prací udělat v remízku výstava, napadlo dokonce Pavlíka těsně před tím, než usnul.

Ráno natěšená zvířátka pospíchala k nasbíraným kaštánkům. Po převeliké hromadě však nebylo nikde ani památky.

„To snad není možné, přece se nemohly vypařit do země!“ nemohla uvěřit vlastním očím lištička Bohunka.

„A já už slíbil hračky malým ježečkům,“ smutnil Pavlík.

Ke zvířátkům se postupně sbíhali i ostatní. Nikdo z nich si záhadu ztracených kaštanů nedokázal vysvětlit.

V tom do davu nalétl skřivánek Josífek a nahlas pronesl: „Viděl už dnes někdo Bertík? To je přece největší milovník kaštanů! Určitě teď leží někde s bříškem tak plným, že nemůže ani vstát.“

Možná to skřivánek ani nemyslel vážně, možná jen žertoval. Bertík ale bohužel stál opodál a Josífkova slova slyšel. V tu chvíli se otočil a utekl pryč.

„Copak bych něco takového provedl svým přátelům?“ stěžoval si později u potůčku ropušě Márince. „Cožpak bych byl vůbec schopný takovou hromadu kaštanů sníst? Jak si může ten hloupý skřivan něco takového myslet.“

Márinka se snažila kolouškovi vysvětlit, že to nejspíš Josífek ani tak nemyslel, ale Bertík skřivánkovi nedokázal křivdu odpustit.

Josífek vůbec netušil, proč se k němu koloušek přestal chovat přátelsky. A bylo mu to líto. Snažil se s ním promluvit a zjistit, co se stalo, ale Bertík se mu vyhýbal.

Takže proto teď koloušek vůbec nemá náladu přemýšlet nad tím, jak skřivánka potěšit.

Večer ale na setkání zvířátek přece jen přišel, aby si s ostatními zvířátky popovídal.

„Tak, kdo z vás má nějaký hezký nápad, jak Josífkou překvapit?“ zeptala se hned Beátka.

Jako první představil svůj nápad mraveneček Toníček: „Moc rád bych Josífkou něčím potěšil. Nedávno mi pomáhal nosit jehličí na stavbu mraveniště. A tak mě napadlo, že bychom mu mohli pořídit nějakou pěknou tašku, aby v ní mohl věci lépe přenášet.“

„Také mám nápad,“ nenechal se zahanbit potkánek Kubík. „Před časem skřivánek zaletěl za mými přáteli, aby jim ode mě předal důležitý vzkaz. Léta opravdu rychle. Myslím, že by se mu hodila teplá čepice, aby při rychlém letu nenastydl.“

Když jsem byla na podzim nemocná, Josífek mi vařil ten nejlepší zázvorový čaj na světě. Určitě by byl rád, kdybychom mu věnovali celý pytel zázvoru,“ zamyslela se lištička Terežka.

Tak to pokračovalo dál. Skoro každý přišel s nějakým nápadem a k tomu přihodil příhodu o tom, jak a s čím mu Josífek pomohl.

Když to koloušek všechno slyšel, došlo mu, že skřivánek vůbec není tak špatný, jak si myslel. Pro každého ze zdejších zvířátek udělal něco pěkného. I o remízek se hezky stará. A každý se přece někdy zmýlí. Každý někdy udělá nebo řekne něco, co by neměl. Ale když má za sebou tolik dobrých skutků, je hloupé zlobit se na něj za jeden omyl. V tu chvíli se Bertík na Josífkou zlobit přestal a dostal chuť udělat skřivánkovi co největší radost. „Kdo jiný by to zasloužil víc!

„Složíme pro něj píseň!“ vykřikl najednou a ostatní jen překvapeně zírali. „No jistě! Co má Josífek ze všeho nejraději? Hudbu a remízek! Složíme píseň o tom, jak moc jsme rádi, že je tady s námi. A až přiletí, všichni společně mu ji zazpíváme.“

„To je skvělý nápad!“ jásalí ostatní a hned se dali do skládání. Během večera byla píseň na světě. A navíc si u toho zvířátka užila spoustu legrace.

Když se druhý den Josífek vrátil a píseň uslyšel, byl dojatý k slzám. Ještě nikdy pro něj nikdo nic tak hezkého neudělal.

Od té doby bylo vše zase jako dříve. Nikdo se v remízku na nikoho nehněval a skřivánek s kolouškem se stali nerozlučnými přáteli.

Otázky během čtení:

- Už jste se někdy na někoho také zlobili a proč?
- Jak jste se cítili?

Realizace:

PRÁCE VE SKUPINĚ

- Motivace:
- paní učitelka schová ve třídě kaštaný – na různá místa

Jak se, tak rozhlížím po třídě, zdá se mi, že vidím... kaštan! Vidíte ho taky, děti? Schovávají se na nečekaných místech... Co myslíte, dokážeme je všechny najít? Možná jsou pod židličkou, za hračkami nebo schované mezi knížkami. Kdo z vás má nejbystřejší oči a najde je jako první?

Sportovní hra: hledání kaštanů v prostoru třídy, tvoření hromádky – všichni

Motivace: "Děti! V noci se do naší školky donesla tajná zpráva z remízku! Přišla od samotného kolouška! Prý by si moc přál, aby i tady u nás vznikla nová zvířátka, která by mohla bydlet v jeho lese – taková, co budou laskavá, odvážná a budou si navzájem pomáhat. Co říkáte, zkusíme taková zvířátka společně vytvořit z kaštanů? Každé zvířátko může být úplně jiné – stejně jako každý z vás."

Ustavění zvířátek z kaštanů, hodnocení výrobků mezi sebou

Každé dítě zkusí říct:

- Jak se zvířátko jmenuje?
- Jakou má povahu?
- Co má rádo a jak pomáhá ostatním?

Závěr:

Děti společně uspořádají výstavu – zvířátka umístí na zelený podklad jako les/remízku.

Název výstavy např.: „Zvířátka z remízku – naši kamarádi“

Pozvání na výstavu pro ostatní třídy, rodiče nebo paní ředitelku

Komunitní kruh: rozhovory s dětmi na téma vlastnosti člověka – laskavost, odvaha, poukázání na to, že je každý z nás ve vnitru jiný a tímto výjimečný – stejně jako zvířátka v pohádce, i přes všechny rozdíly

Další doprovodné aktivity:

- ochutnávka zázvorového čaje
- zpěv písně Běží liška k táboru + tanec (dle fantazie paní učitelky)
- děti se s pomocí paní učitelky pokusí složit krátkou písničku či říkanku na téma přátelství, emoce

- Hra na stopy – „Kdo tady byl?“
Paní učitelka připraví papírové stopy různých lesních zvířátek (např. srnka, liška, jezevec, veverka). Děti hledají po třídě stopy a přiřazují je ke zvířatům.
- hádanky (lesní zvířátka)
- Děti si mohou vytvořit i „menu pro zvířátko“ – nakreslit, co by svému zvířátku nabídly k jídlu
- grafomotorická cvičení
- jednotažky – les
- smyslové hraní – Kimova hra s přírodninami
- vytváření pocitového chodníku z přírodnin
- otiskování přírodnin do modelíny
- předmatematické gramotnost – počítání zvířátek, kaštanů
- procházka do lesa
- vytvoření hmatového pexesa z přírodnin

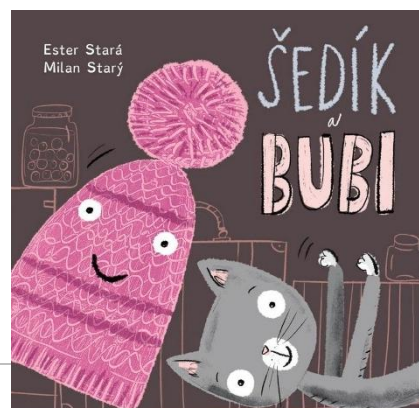

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Lucie Zálešáková

ŠEDÍK A BUBI

Autor knihy	Ester Stará
Ilustrátor	Milan Starý
Anotace	<p>Pohádkový příběh neobvyklého přátelství mezi kocourkem Šedíkem, kterého znenadání opustila kočičí maminka a čepicí Bubi, která je už rok zapomenutá na půdě. Kniha popisuje přátelství kocourka a čepice a jejich příhody. Děti se během četby příběhu seznámí s různými formami textu, které kniha využívá – ilustrace, stripy, komiksy, komiksové bubliny.</p>
Žánr	Pohádka
Téma	Chystáme se do školy – Pohádkový příběh s přátelstvím
Klíčová slova	Přátelství, osamělost, užitečnost, život koček
Cílová skupina	5–6 let předškoláci
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	<p>Jedna lekce:</p> <p>20 minut v rámci v rámci komunitního (ranního) kruhu Přestávka na dopolední svačinku 40 minut v rámci řízené činnosti</p> <p>Roční období: podzim–zima</p>
Rozvojové cíle	<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none">• používá slova ve správném tvaru a gramaticky správně formuluje věty,• rozumí předčítanému textu, vyprávění a soustředěně sleduje děj,• analyzuje děj, hodnotí ho, vyjadřuje se k jednání postav.
Cíl čtenářské lekce	Dítě se seznámí s různými formami textu, procvičí si porozumění textu, spojení obrázků a textu, dozví se něco o životě koček, procvičí si dějovou posloupnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

Pomůcky	Kniha – Šedík a Bubi, potraviny – chleba, rohlík, banán, okurka, čichací lahvičky s vůněmi nebo kořenky s kořením (kmín, majoránka, sušené droždí), nakopírované a zvětšené obrázky z knihy (k řazení dějové posloupnosti).
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • vizualizace • předvídání • propojování • usuzování • hodnocení
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u> Činnosti před čtením</p> <p><u>Realizace</u> Činnosti během čtení kapitola <u>Tři</u> Aktivita č. 1: Poznávání podle čichu Aktivita č. 2: Dějová posloupnost – práce s obrázky</p> <p><u>Pauza na dopolední svačinku</u></p> <p>kapitola <u>Míla</u> kapitola <u>Īma</u> Aktivita č. 3: Hra se zavázanýma očima Aktivita č. 4: Práce s obrázky kapitola <u>Bubák</u></p> <p><u>Závěr</u> Činnosti po čtení Aktivita č. 5 Hra Šedík a Bubi v pelíšku</p>
Informační zdroje	<p>Stará, Ester – Starý, Milan. <i>Šedík a Bubi</i>. Praha: Euromedia Group, a. s., 2018. ISBN 978-80-7549-597-6</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2025-02-27]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. ÚVOD

Činnost před čtením

Organizace: Děti sedí v polokruhu před magnetickou tabulí.

Dnes vám přečtu příběh, který se jmenuje Šedík a Bubi. Co myslíte, děti, ve které z těchto tří knih se příběh schovává?

Ukážeme dětem tři knihy – Šedík a Bubi a např. Z deníku kocoura Modroočka (Josef Kolář) a Jak zvířátka chodí spát (Marina Rachner). Vybereme knihy tak, aby nějak souvisely s názvem příběhu. Děti podle titulní strany hádají tu správnou a zdůvodňují, na základě, čeho si to myslí.

- *Kdo asi je Šedík a kdo Bubi?*

2. REALIZACE

Činnosti během čtení – během čtení máme knihu otevřenou směrem k dětem.

Kapitola **Tři**, str. 5

Celý dům voněl chlebem. Dole byla pekárna. (*Co je to pekárna? Co se tam vyrábí a prodává?*)

Chlebová vůně se táhla přes tři patra až na půdu.

Aktivita č. 1 Vizualizace – čich

Děti, jak to v tom domě asi vonělo? Víte, jak voní chleba?

Postupně dětem zavazujeme oči a dáváme přivonět nějakou potravinu.

- *Voní takhle chleba?*
- *Poznáš, co to je?*

Dáváme přivonět potraviny s výraznou vůní (chleba, rohlík, banán, okurka) nebo čichací lahvičky např. s kořením (kmín, majoránka, sušené droždí apod.).

Na závěr dáme dětem přivonět chleba. *Tak takhle to v domě vonělo.*

A právě tam se kočce Míle narodila kořata.

První se hrnul na svět Fous. Byl celý bílý a fousky mu trčely na všechny strany.

Druhý se narodil rezavý Lap. Pořád máchal tlapkami, jako když honí mouchu, dokonce i ve spaní.

Šedíkovi se ven nechtělo. U mámy v bříšku bylo teplo, ticho a bezpečno. Pak ale uslyšel, jak na něj Míla volá:

„No tak, chlupáčku, už se na tebe těším! Kdepak jsi?“ Tomu se nedalo odolat.

Kořata rostla jako z vody. Zato Míla mizela před očima.

Šedíka to trápilo, a aby mámě trochu ulevil, už odmala šmejdil po domě, kde by našel něco na zub.

Aktivita č. 2

Děti si zkusí seřadit dějovou posloupnost ze tří obrázků (Šedík zkoumá věci k jídlu – obrázky nakopírovat, zvětšit a rozstříhat – strany 8-9).

Nakonec si s dětmi povíme o tom, co doopravdy jedí kočky. Můžeme rozvinout rozhovor na téma, co jedí kočky v přírodě (myši a jiné malé hlodavce a savce, ptáky, někdy i obojživelníky nebo hmyz, trávu) a co jedí jako domácí mazlíčci (maso z kočičích konzerv, granule, lidské jídlo – nevhodné).

Večer se stulil k mámě do pelíšku a do noci jí o všem vyprávěl.

Pauza na dopolední svačinku

3. kapitola **Míla**, str. 10

Jak šel den za dnem, i Šedíkovi bráškové mizeli z pelechu čím dál častěji. Malí kocouři kluci slídili po domě, dvorku nebo zahradě a domů k mámě se chodili jen vyspat.

Stejně je ale překvapilo, když jednou našli pelíšek opuštěný. Míla byla fuč, jen do prken dřevěné podlahy bylo cosi vydrápané.

Budu nějaký čas pryč, dejte na sebe pozor!

Během čtení stále pracujeme s ilustracemi, ukazujeme dětem obrázky, využíváme možnost ukázat různé zpracování textu-bubliny, komiks...

Fous a Lap na nápis udiveně koukali, pak si zalezli do pelechu a za chvíli chrněli, jako by se nic nestalo.

Jak jinak, vzdychl Šedík. On spát nemohl. Smutek střídaly obavy. Odpovědi nikde, zato slzy se hrnuly jako lavina.

Kam šla? Proč šla pryč? Kdy se vrátí?

Strategie propojování já-text

- *Jak se asi Šedík cítil?*
- *Už se ti někdy stalo, že jsi byl dlouho bez maminky?*
- *Kdy to bylo?*
- *Jak ses cítil?*
- *Jaké to je, nevědět, kde maminka je a kdy se vrátí?*

Nefňukej! Kožich už mám od tebe celý mokrý!

Lap a Fous vrčeli ze spaní. Párkrát ho dloubli do žeber, jednou do zad a pak se roztáhli tak, až ho vyšoupli přes okraj ven. Tady se nedá spát!

Víte co, já tu vůbec nemusím být!

Strategie předvídání

- *Kam Šedík šel, co myslíte, děti?*
- *Jaké měl možnosti?*
- *Co bys udělal na jeho místě ty?*
- *Jak se zachovali jeho bráškové?*
- *Proč se tak chovali?*

Spolufinancováno
Evropskou unií

4. kapitola **Tma**, str. 14

Na půdě je tma i ve dne. A když je noc, změní se tma v černočernou černotu. Člověk by v takové tmě neušel ani krok.

Aktivita č. 3

Hra – Jak to asi vypadá v noci na půdě? Ukážeme obrázky na straně 14-15.

Vyzkoušíme si to!

Zavážeme jednomu dítěti oči a zkusíme jej navádět hlasem nebo zvonečkem po prostoru herny mezi překážkami např. ze židliček, molitanových kostek apod.

Jenže kočka má očka jako baterky. Žádný temný kout! Žádná léčka ani past. Kočka je s nocí kamarádka.

Šedík to už dávno věděl. Vešel do tmy beze strachu. Kdepak je to místo, měkké jako obláček, teplé jako mámin kožíšek?

Aktivita č. 4

Práce s obrázky. Děti dávají na tabuli obrázky shodující se s textem: např.

... vyskočil na starý gauč – najdi vhodný obrázek (obrázky ze stran 18-19 nakopírujeme, zvětšíme, vystříhneme).

Šedík znovu posmutněl. Kdepak. Nikde nebude jako u mámy v pelíšku. Mrzutě drbl do skříně, co mu stála v cestě.

Dveře se otevřely, Šedík leknutím uskočil, až si přisedl ocásek.

Zíral do velké almary. Na pět hlubokých polic nad sebou. A z té úplně nahoře se linula vůně fialových kytek, co znal ze zahrady...

Zatahala ho za nosík tak, že ani na chvíli nezaváhal.

Hop! A byl tam.

Lehl si na bok. Pak na druhý. Stulil se do klubíčka.

Jo! To je ono!

Horní police byla plná pletených svetrů, šál a ponožek. Měkký pelíšek právě pro kočičího kluka. Však taky hned zavřel oči a začal spokojeně vrnět.

5. kapitola **Bubák** (stranu 23 dětem před čtením neukazujeme)

„Bu, bu...“ vloudilo se mu do snu.

„Bu, bu...“

„Je tu někdo?“ Šedík otevřel jedno oko.

„Bu, bu...“

„Nech toho, ty bubáku! Ukaž se a řekni mi, kdo jsi!“ poručil Šedík statečně.

- *Děti, kdo to může být?*

BUBI.

JMENUJU SE BUBI.

NEJSEM BUBÁK.

JSEM ZTRACENÁ ČEPICE. (ukážeme stranu 23)

Spolufinancováno
Evropskou unií

Opravdu. Těsně vedle Šedíka ležel kulich. Teplý, pletený a barevný.

„Celou jsi mě zalehl,“ špitla Bubi, „nemohla jsem se vůbec hýbat.“

„Promiň, nevěděl jsem, že tu někdo leží.“

„No jasně, mě si nikdo nevšímá. Mě nikdo nehledá,“ fňukala Bubi dotčeně.

VŽDYŤ PROTO JSEM TAKY ČEPICOVÝ DUCH!

„Ty nejsi čepice? Ty jsi duch?“ nechápal kočičák.

„Když někdo ztratí čepici a do roka ji nenajde, stane se z ní duch.“

„No a?“ pořád nechápal Šedík. „To není tak zlé.“

„Ty to nechápeš! Nikomu nechybím! Nikdo mě nechce! Nikdo mě nemá rád! Nejsem důležitá! A pořád budu zavřená v tomhle domě!“ Bubi se sbalila jako smutný uzlík a polykala suché slzy.

„Nebul,“ špitl Šedík, který moc dobře věděl, jak se Bubi cítí. „Já tě náhodou chci. Moc pěkně hřeješ,“ dodal, něžně si ji přitáhl k sobě a za chvíli už oba spali, jako když je do vody hodí.

6. ZÁVĚR

Činnosti po čtení

Strategie hodnocení – kladení otázek

- *Děti, líbí se vám tenhle příběh?*
- *Proč byla Bubi na půdě?*
- *Cítily jste se někdy neužitečně, že nejste důležité?*
- *Jak se zachoval Šedík?*
- *Když je někdo smutný, jak mu pomůžeme?*

Aktivita č. 5

Děti utvoří dvojice, jeden představuje Šedíka, druhý je Bubi a společně se stulí na koberec jako v pelíšku. Se zavřenýma očima vnímají, jaké to je, být druhému nablízku. Po krátké chvíli se mohou děti pustit a rozebereme s nimi pocity.

- *Bylo ti to příjemné?*
- *Ano?*
- *Ne?*
- *Proč?*

Další doprovodné aktivity:

- Kreslicí diktát, **Co bylo na půdě** – děti na papír kreslí podle pokynů učitelky (nakresli uprostřed stůl, vpravo vedle stolu míč, vlevo vedle stolu kostky, nad stolem visí ze stropu provázky, na stole nakreslí kočku, pod stolem pavouka, v pravém dolním rohu papíru autíčko, v levém dolním rohu papíru kytičku, vpravo nahoře sluníčko, vlevo nahoře mráček).
- Najdi si v prostoru herny místo a udělej si tam pelíšek (dáme dětem k dispozici deky, polštářky, molitanové kostky atd.).
- Kreslení Šedíka a Bubi dle fantazie dětí
- Modelování kočky z plastelíny

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Čepice Bubi – provlékání jehlou a bavlnkou po obvodu předkreslené čepice
- Poznávání předmětů po hmatu (*Vidíme jako kočka ve tmě?*) - hmatový pytlík
- Rozvíjení paměti – jedno dítě řekne: *Šedík našel na půdě míč*, kamarád zopakuje a přidá další věc: *Šedík našel na půdě míč a autíčko*, třetí kamarád: *Šedík našel na půdě míč, autíčko a květináč*, ...postupně přidáváme, kolik předmětů si děti zvládnou zapamatovat.
- Vytleskávání klíčových slov z příběhu - Še-dík, Bu-bi, Mí-la, ko-řa-ta, pů-da atd.
- Slabiky mohou děti spojit s pohybem a např. skákat do obručí-jedna obruč=jedna slabika
- skládání puzzle – kořata
- osvědčený materiál z portálu UČITELNICE – *Chyť kočičku (Jezevec tvoří)* – na procvičování číslic, barev, jako pexeso

Spolufinancováno
Evropskou unií

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Martina Šostá

TI OTRAVNÍ KRÁLÍCI

Autor knihy	Ciara Flood
Ilustrátorka	Ciara Flood
Anotace	Medvěd miluje samotu. Proto není nadšen, když se do jeho sousedství nastěhují dovádíví králíci. Přestože jsou velmi milí a zdvořilí, medvěd je od sebe odhání. Ale trpělivost králíků nakonec přesvědčí i mrzoutského medvěda a on odhalí kouzlo sdílení.
Žánr	příběh o zvířatech
Téma	Chystáme se do školy – Přátelství
Klíčová slova	pomoc, souhra, slušnost, spolupráce, osamělost, sdílnost, sdílení, tolerance
Cílová skupina	Děti 5-6 let
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	Základní program na 1-2 hodiny, další doprovodné aktivity na následující dny.
Rozvojové cíle	Dítě dokáže: <ul style="list-style-type: none">• udržet pozornost, soustředit se, pracovat s textem,• vyjádřit se nejen slovně, ale i prostřednictvím ostatních tvořivých činností,• převést poselství textu do svého světa.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Pochopit jedinečnost, sílu slušného a správného chování, benefity spolupráce a sdílení.• Rozvoj vyjadřování, empatie a spolupráce.
Pomůcky	Kniha – Ti otravní králíci, Uvnitř: plastové kelímky, kostky (plastové, dřevěné), lepo-rela. Vně: přírodniny, šišky, klacíky, suchá tráva, kamínky... Plyšová zvířátka. Plyšové (papírové) hlavní postavy – myš, medvěd, králíci, košík, knihy, krabice.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování – úroveň „Já–text“ • vizualizace
Stručný popis lekce	<p><u>Úvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivace a strategie <p><u>Realizace</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Čtení knihy a doprovodný program <p><u>Závěr</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uchopení tématu
Informační zdroje	<p>Flood, Ciara. <i>Ti otravní králíci</i>. Praha: Svojtka & Co., 2015. ISBN 978-80-256-1571-3.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p>
Poznámky pro pedagoga	
Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Děti si rozesadíme do kruhu před nás, aby dobře viděly na knihu. Obrázky a práce s nimi jsou u této knihy důležité. V této fázi můžeme děti vyzvat, aby hádaly, o čem kniha bude.
 - Co se na obrázku děje?
 - A jak vypadá kniha ze své zadní strany?
 - Víte, co je napsáno nad zvonkem?
2. Samotné čtení knihy:

Medvěd žil sám uprostřed divočiny, což bylo přesně to, co se mu líbilo.

- Co si myslíš o domečku medvěda?
- Žilo by se ti tam pěkně?
- Co medvěd právě dělá?
- A jestlipak vidíš myšku?
- Co má za lubem?

Takže si dovedete představit, jak moc byl mrzutý, když se přímo v jeho sousedství zabydlela rodina králíků!

- Čím medvěd králíky pozoroval?
- Jací králíci asi jsou? Jakou mají povahu?
- Copak to dělají?
- A opět ta myška...
- Chtěly byste vědět, co je napsáno u schránky?

Krátce po přistěhování králíků se na dveře medvědova domu ozvalo ůky, ůuk! (Slova ůky, ůuk můžeme pokaždé doprovodit skutečným zaklepáním.)

„Dobrý den, pane medvěde. Nemohli bychom od vás dostat trochu medu? Chceme si upéct koláč.“

„Nemám žádný med,“ zabručel nevrle medvěd.

- Když srovnáme chování králíků a medvěda – kdo je lépe vychovaný?
- Myšku vidíte?

„Otravní králíci!“ bručel medvěd. Pak si nalil šálek čaje, do něho přidal kapku mléka a deset lžiček medu.

- Tak vidíme, že medvěd nemluvil pravdu... Med měl!
- Zkusíme spolu napočítat do deseti, abychom věděli, kolik těch lžiček si medvěd dal?

Právě si chtěl sednout, když vtom... ůky, ůuk!

Spolufinancováno
Evropskou unií

„Dobrý den, pane medvěde! Nebyl byste tak laskav a nepomohl nám našťípat trochu dříví?“

- Co můžeme vidět na tomto obrázku?
- Copak se to tam děje?

„Ne,“ odpověděl medvěd. „Jsem příliš zaneprázdňen a nemám čas vám pomáhat.“

- Ví někdo, co znamená slovo zaneprázdňen?
- Copak to vidíme oknem, co se venku děje?

Medvěd podřimoval u krbu (Je to zaneprázdňení?), když vtom... ťuky, ťuk!

„Co je zase?!“ zabručel.

„Dobrý den, pane medvěde. Nechtěl byste si s námi vyměnit nějaké knížky na čtení?“

- Víte, co je napsáno na rohožce u dveří medvědova domku?
- A víte, jak se jmenuje vrchní kniha na hromádce?
- Měl by si takovou knihu medvěd skutečně přečíst?

„Ne! Nechci si vyměnit žádné knížky!“

A medvěd bouchnul králíkům dveřmi před nosem...

- Co si myslíte o takovém chování?
- Jak jde jiným způsobem odmítnout nabídku, kterou nechceme využít?

Medvěd právě usedl k večeři, když vtom... ťuky, ťuk!

Prohlédněte si výraz medvěda.

- Jak na vás působí?

„Dobrý večer, pane medvěde. Ne... ne... nechtěl byste s námi pozorovat me... me... meteory?“

Tak. A králíci už začali strachy koktat...

Tolik hrůzy z medvěda jde.

- A uměl by nám někdo vysvětlit, co jsou to ty meteory?
- Na co králíci medvěda zvou?

„Ne! Ne! A ne!“ zařval medvěd.

„Jediné co chci, je, abyste mi dali pokoj!“

Uf...

Po takovém křiku bych určitě utekla i já a nedivím se, že se králíci rozprchli do noci.

A přesně tak to také bylo.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPAVSKO

- Copak to vidíme na obrázku?
- Čas pokročil a jaké roční období teď máme?
- Co medvěd dělá?
- A všimne si někdo, co dělá myška?

Až jednoho dne zaslechl nesmělé fuky, fuk!

Za dveřmi ale žádní králíci nebyli, pouze košík.

V něm byl (tady děti můžeme nechat číst obrázek a jen prstem ukazovat na to, co v košíku poznají) **koláč, trochu dřeva, kniha a lístek.**

Na lístku bylo napsáno:

Drahý pane medvěde,

víme, že nemáte žádný med, abyste si mohl upéct koláč, a tak jsme vám jeden upekli.

Doufáme, že si budete moci tímto dřevem pěkně zatopit.

Také jsme si řekli, že by se vám možná mohla líbit naše nejoblíbenější knížka Stopařův průvodce galaxií.

Vaši sousedé (ti otravní králíci).

Tak...

- To od králíků bylo... jaké? Velmi krásné. Přející.
- Co myslíte, jak se bude příběh odvíjet dál?

Medvěd snědl koláč, rozdělal si v krbu díky dřevu oheň a ve svém oblíbeném křesle si před spaním četl knížku.

Oné noci však nemohl usnout. Poprvé v životě se medvěd cítil...

- Co nám obrázek napoví?
- Jak se medvěd asi cítil?

...osamělý.

Zkusíme teď s medvědem vykouknout oknem ven.

- Co tam vidíme?
- Jak nám postoupil čas, jaké roční období máme nyní?
- A jak si zimu umíme užít my?

A tak se rozhodl udělat něco, co nikdy předtím neudělal.

A obrázek nám opět napoví:

- Copak to medvěd chystá?

Šel navštívit své sousedy.

- Co na to králíci?

Spolufinancováno
Evropskou unií

Od onoho dne trávil medvěd s králíky spoustu času.

- Popište, co na obrázku vidíte?
- Co nám napoví obrázky?
- A jaký je výraz medvěda a králíků?

A chcete vědět ještě něco?

- Och! Kdo vidí myšku?

Bylo to přesně to, co se mu líbilo!

Po čtení...

Stavba společných obydlí

Cíl: Představitivost, motorika, zručnost

Nachystáme plyšáky a „stavební materiál“ (kelímky, kostky, leporela, nebo přírodniny).

Necháme děti, aby se rozhodly, zda chtějí stavět samy, nebo ve dvojici, či skupince.

Potom si vyberou plyšová zvířátka, která by uvítala společné bydlení, a kolem nich vybudují domek. Můžou to být rozsáhlé stavby na zemi, nebo vysoké „zámky“. Na zahradě či v lese pak budujeme z toho, co nalezneme v okolí.

Další doprovodné aktivity

3. Dramatizace scén

Cíl: Rozvoj vyjadřování, empatie a spolupráce

Jak na to:

- Rozdělíme děti do skupinek a necháme je zahrát různé scény z příběhu (např. ňuk ňuk, žádost o med, nabídka koláče apod.).
- Stačí jednoduché rekvizity – třeba plyšák jako medvěd, košík, papírové knížky atd.

Varianta: Paní učitelka čte/zkracuje scénu, ostatní hrají beze slov (pantomima).

4. Tvoření poštovní schránky a dopisů

Cíl: Rozvoj jemné motoriky, vyjadřování a pochopení poselství

Jak na to:

- Vytvoříme společně poštovní schránku pro medvěda (z krabice, s jeho jménem).
- Každé dítě může nakreslit nebo „napsat“ (obrázkově) dopis medvědovi – např. s radou, pozváním nebo přáním.
- Dopisy vhodí do schránky, později je můžete „otevřít“ a společně přečíst.

5. Kreslení a komiks

Cíl: Vizualizace, porozumění sledu událostí

Jak na to:

- Rozdáme dětem předkreslená okénka komiksu (např. 4 rámečky).
- Úkolem je nakreslit vlastní pokračování příběhu.

Spolufinancováno
Evropskou unií

- Co se dělo dál? Jak si hráli s králíky? Co plánují na léto?

6. Kde je myška?

Cíl: Pozornost, hra s detaily

Jak na to:

- Myška je celkem na 14-ti obrázcích. Ty vytiskneme a rozdáme.
- Děti mají za úkol vždy „najít myšku“ a říct, co dělá nebo co asi chce.

7. Hra na knihovníka

Cíl: Seznámení s knihami a principem knihovny, odhad priorit kamaráda

Jak na to:

- Vysvětlíme, jak funguje výměna knížek (inspirováno scénou v příběhu).
- Děti si „vyměňují“ knížky mezi sebou – každé dítě si vybere knížku z fondu školky, krátce řekne, o čem je nebo proč ji doporučuje, a vybere někoho, komu by se mohla také líbit. Nebo paní učitelka vyzve konkrétní dítě, aby vybralo knížku pro konkrétního kamaráda.
- Můžeme připravit i jednoduché kartičky s razítkem nebo „průkazky“ čtenáře.

8. Hádanky a slovní hry

Cíl: Rozvoj fantazie, předvídavosti

- „Co si myslíte, že by měl medvěd udělat příště?“
- „Jak by to dopadlo, kdyby... (medvěd byl králík, myška byla hlavní postava...)“
- „Co bys ty sám daroval medvědovi, aby nebyl smutný?“

9. Emocionální karty

Cíl: Prohloubení empatie, rozlišování citů a pocitů

Jak na to:

- Vytvoříme kartičky s výrazy obličeje (veselý, smutný, našťavaný, překvapený) – děti vybírají, jak se medvěd nebo králík asi cítí v dané scéně.
- Mohou to i sami zahrát. Mohou také vymýšlet jiné situace, ve kterých by se dala daná emoce pochopit.

Spolufinancováno
Evropskou unií

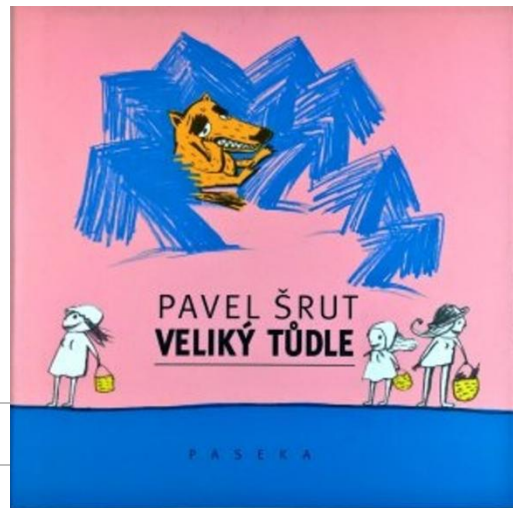

Metodický list

Podpora a rozvoj čtenářské pregramotnosti

Autor: Milena Rosová

VELIKÝ TŮDLE

Autor knihy	Pavel Šrut
Ilustrátorka	Galina Miklínová
Anotace	Sbírka humorných a nonsensových básniček je rozdělena do tří oddílů – Různí lidé, Různé divy, Různá zvířata. Nabízí dětem humorný a netradiční pohled na témata známá ze školy, postavy z pohádek či antropomorfizovaná zvířata.
Žánr	autorská poezie
Téma	Chystáme se do školy – Už umím básničku
Klíčová slova	báseň, vtip, zvířata
Cílová skupina	5–6 let, předškolní oddělení
Předpokládaná časová dotace (doba realizace)	45 minut v řízené činnosti Ideální je zařazení např. 1. dubna
Rozvojové cíle	Dítě se učí: <ul style="list-style-type: none">• porovnávat informace o zvířatech s jejich pojetím v básních,• vnímat rytmus básnického textu;• rozumět nadsázce a vtipu;• správné výslovnosti.
Cíl čtenářské lekce	<ul style="list-style-type: none">• Dítě se naučí krátký básnický text.• Dítě si procvičí správnou výslovnost vybraných hlásek.• Dítě prohloubí svou schopnost chápat vtip.• Dítě dále rozvine koordinaci pohybu těla a rytmu básně.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Pomůcky	Kniha – Veliký tůdle, plyšová myš, dětský kufřík, židle, (skříň a skříňka/dětská kuchyňka, případně jejich obrázky), obrázek či plyšák kočky, obrázek mravence 2x, obrázek šatního mola, cukřenka, encyklopedie o zvířatech/přístup na internet, velké papíry – A1, suché pastely, lepidlo, obrázky medvěda.
Čtenářská strategie	<ul style="list-style-type: none"> • předvídání • propojování • hodnocení • usuzování • vizualizace
<u>Stručný popis lekce</u>	<p><u>Úvod</u> vysvětlení názvu knihy, předvídání a motivace</p> <p>Realizace Práce s texty, důraz na správné chápání, rytmičtější, podpora správné výslovnosti. Náznak dramatizace textu.</p> <p>Závěr: Shrnutí, hodnocení. Závěrečná diskuse.</p>
Informační zdroje	<p>Šrut, Pavel. <i>Veliký tůdle</i>. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-617-7.</p> <p>Koželuhová, Eva. <i>Čtenářské strategie u předškolních dětí a nečtenářů</i>. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1858-6.</p> <p>RVP PV. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf [citováno 2024-10-29]</p>

Poznámky pro pedagoga

Reflexe	Např. Jak se podařilo naplnit očekávané výstupy?
	Jak děti kniha a činnosti zaujaly?

Podrobný popis lekce

1. Úvod – předvídání, usuzování

Ukážeme dětem knihu a přečteme nadpis „Veliký tůdle“
„Děti, už vám někdy někdo řekl:

- Tůdle?
- Kdy si děti něco takového říkají?
- Co se děje 1. dubna, když říkáme, že je „apríl“?
- Už jste si někdy udělali „na apríla“ z někoho legraci?
- Nebo si ji někdo udělal z vás?“

Přečteme úvodní báseň:

Veliký tůdle

**Když jsem býval ještě malý,
tak mě kluci posílali**

**pro slimáčí nudle,
pro veliký tůdle,
pro cukrový láry fáry,
pro pastičky na komáry,
pro semtele do lékárny –
ale teď to mají marný!**

**Už se mi jít nechce
pro kobyčí vejce,
pro slimáčí nudle,
pro veliký tůdle,
pro cukrový láry fáry,
pro pastičku na komáry,
pro psí pšouky ze zlata.**

Pošlu pro ně vnoučata!

- „Co myslíte, děti, snáší koně vajíčka?“
- Vyrábí se nudle ze slimáků?
- Můžeme někde koupit zlaté psí pšouknutí?
- Tak proč pro ně někdo někoho posílal? ... ano, udělal si legraci. A někdy si takovou legraci může udělat i člověk, který píše knížky... jako třeba v těchto básničkách.
- Co myslíte, jaké budou?“

2. Realizace – vizualizace, propojování

Básničky, které pan Šrut napsal, jsou o různých zvířátkách i lidech, nebo dokonce strašidelech. Ale my si přečteme tu o zvířatech. Je o myšce.

- Znáte nějakou písničku, pohádku nebo básničku o myšce?
(Vařila myšička kašičku např.). Představte si, děti, že tato myš se stále stěhovala.

Ukážeme dětem plyšáka myši s dětským kufříkem. Pro lepší vizualizaci potřebujeme mít připravenou jednu židli, pootevřenou skříň a dětskou kuchyňku nebo skříňku, která připomíná kredenc, a cukřenku s cukrem. (stačí mít připevněné na nástěnce zvětšené obrázky daných kusů nábytku) Připravíme si také obrázek mola a dva obrázky mravence a plyšovou kočku, či obrázek kočky.

Pomalou s důrazem na rozpočítadlové prvky recitujeme:

Stěhovavá myš

**Enyky benyky
basta fidli
u nás bydlí
myš pod židlí.
Enyky benyky
láry fáry**

stěhuje se do almary.

Myšku umístíme pod židli.

Myši dáme kufr a jakoby skákala do rytmu řeči...

...přesuneme ji do skříně.

- Co myslíte, děti, jak se myšce líbilo pod židlí?
- Nefoukalo tam?
- Nebyla jí tam zima?
- Co kdyby někdo židli odnesl, kde by myška bydlela?

**Přemlouvá ji horem dolem
naše kočka sladce.**

Naznačujeme dialog kočky s myškou...

...vyzveme děti, aby zkusily zamňoukat jako kočička a písknout jako myška... „Jak si asi povídaly kočka s myškou, zkuste to...“

**Myš v almaře bydlí s molem,
přiletěl až z Hradce.**

Ukážeme obrázek mola a dáme ho k myšce a skříni.

- Děti, víte, čemu se říká almara?
Ano, je to to, co tady vidíte – skříň. A mol je malý motýlek, který se občas ve skříni usídí.
- Co tam všechno jí?
- Víte to? Ano... dělá dírky do svetrů, do ponožek, do čeho ještě... co můžeme mít ve skříni (děti vyjmenovávají).
- Jak se tam té myšce asi s molem líbilo?
- Jí myška svetry a kalhoty?... možná tam měla hlad.

Spolufinancováno
Evropskou unií

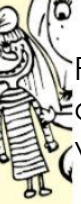

**Enyky benyky
elce pelce
utekla mu
do kredence.
Elce pelce
v kredenci
žije s dvěma
mravenci.**

**Žije s nimi na hromádce,
na hromádce cukru,
je jí blaze, je jí sladce,
vrká cukrú cukrú.**

- „Jak té myšce asi bylo, když bydlela ve skříni plné dobrot...?“
- Co všechno byste tam myšce dali, aby se měla dobře?
- Co má ráda myška?
- Proč ta myška vrkala cukrů, cukrů?
- Dělá to skutečná myš? Ale nějaké zvířátko takový zvuk vydává.
- Víte které? Kdo by to mohl být. (Můžeme použít nápodobu, že je to pták, kde ho můžeme slyšet atd., můžeme ukázat obrázek hrdličky.)

Připravíme se na společnou rytmizovanou recitaci – opět pohybujeme plyšákem myšky a ukazujeme obrázky. Báseň recitujeme po jednotlivých dvojverších a snažíme se o pečlivou výslovnost:

**Enyky benyky
basta fidli**
u nás bydlí
myš pod židlí.

**Enyky benyky
láry fáry**
stěhuje se do almary.

Přemlouvá ji horem dolem
naše kočka sladce.
Myš v almaře bydlí s molem,
přiletěl až z Hradce.

**Enyky benyky
elce pelce**
utekla mu
do kredence.

Opět recitujeme do rytmu a ukazujeme, jak myška s kufrem utíká do kredence.

Ukážeme obrázek mravenců. „Děti, víte, kde najdeme kredenc? Čemu tak říkáme? Proč se myška asi nastěhovala do kredence? Poslouchejte, na čem si tam pochutnávala...“

Ukážeme cukřenku s cukrem.

Vytleskáváme rytmus u podtržených dvojverší.

Pozor na dlouhou výslovnost hlásky „á“

Můžeme proložit zamňoukáním, zapištěním.

Opět recitujeme do rytmu a vytleskáváme.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Elce pelce

v kredenci
žije s dvěma
mravenci.

Žije s nimi na hromádce,
na hromádce cukru,
je jí blaze, je jí sladce,
vrká **cukrů cukrů**.

Společně zavoláme jako hrdličky.

Krátké shrnutí:

- Proč se ta básnička jmenuje „myš stěhovavá“ – kam se ta myška stěhovala?
- A proč asi? Pod židlí mohlo foukat a v almaře neměla co jíst.
- Už se někdy někdo z vás stěhoval?
- Co všechno jste si zabalili na cestu?
- Co bychom mohli dát myšce do kufru, když se stěhovala? (Můžeme použít hračky a ukazovat dětem. Nebo nechat volně vyjadřovat děti.

Případně je navádět otázkami

- Co by si měla zabalit, aby neměla hlad?
- Co by si měla zabalit, aby jí nebylo zima?
- Co by si měla zabalit, aby se jí v noci dobře spinkalo?
- A měla by si zabalit také něco pro zábavu?

Jenže kolem nás nejsou jenom malá zvířátka, ale i ta větší.

- Znáte nějaké větší zvíře? Necháme děti volně odpovídat.
- A co třeba medvěd... znáte medvěda? Kde všude můžeme najít medvěda.
- A kde se dozvíme, jak takový medvěd žije? (V knížkách, v zoologické zahradě, ve škole...)

Někdy se možná divíme, jak takový medvěd žije... ale i medvědi by se divili, jak žijí lidé.
A o tom je následující básnička:

Pomalou a výrazně recitujeme:

Medvědi a lidi

**Věřte mi, že medvědi
to co lidi nejedí,
spíš se diví,
co ti lidi
všechno snědí k obědu
na rozdíl od medvědů.**

**Krůtu, kapra,
karbanátky,
knedlíky a kotlety,
kančí kýtu,**

Spolufinancováno
Evropskou unií

**kuře, kaši,
kremrole a krokety,**

- *Kdo zná ještě nějaké jiné jídlo, které má jméno začínající na K (koblihy, klobásku, kabanos, koláč, kedlubnu, květák, krupici...)?
Poslechněte si, co všechno ti lidé dále jedí:*

**perník, párek,
palačinky,
paštiku a pomfrity,
pstruha, pyrė,
pórek, pudink
a plněné papriky,**

- *Jaká jiná jídla začínající na P máte rádi nebo je znáte? (piškot, přesnídávka, pomazánka, polévka, petržel, pralinky...)
A k tomu obědu ještě lidé jedli spoustu jiných věcí. Například:*

**biftek a boršč,
bublaninu,
bábovku a brambory,
brynzů, brzlík,
bůček, buchty
od babičky Barbory...**

- *Víte, co je to boršč?*
- *Kdo už ho jedl?*
- *A měl už někdo z vás brzlík? Je to část kravičky, která se může péct nebo třeba vařit v omáčce.*
- *Peče vaše babička nebo maminka také buchty, jaké máte nejraději? A co jiného na B máte rádi (broskev, banán, bonbony, brokolici, burger, borůvky, buřtguláš, bramboráky...)*

**Věřte mi, že medvědi
tohle všechno nejedí,
spíš se diví,
co ti lidi
dávají si k obědu –
na rozdíl od medvědů!**

- *Co jí skutečný medvěd?*
- *Kdo to ví, čím se živí v přírodě medvěd?*
- *A jí celý rok?*
- *Nebo v zimě dělá něco jiného? Ano, medvěd v zimě spí... proto musí po zbytek roku hodně jíst, aby měl na zimní spánek dost energie.*

Spolufinancováno
Evropskou unií

Nakreslíme teď obrázek toho, co bychom medvědovi nachystali k obědu, aby přečkal dlouhou zimu: nejprve s dětmi vyhledáme v encyklopedii o zvířatech, nebo na internetu informace o tom, čím se živí medvěd. Pak napíšeme na tabuli tiskacími písmeny jednoduché názvy toho, co medvěd jí (houby, byliny, bobulovité ovoce, žaludy, ořechy, kořínky, žáby, ryby, myši, brouky, larvy, med). Děti rozdělíme do skupin (5-6 dětí), dostanou k dispozici A1 papír, uprostřed papíru obrázek medvěda a barevný nápis:

- Co jí medvěd?

Děti tvoří stylizovanou obrázkovou myšlenkovou mapu – učitelka může napovídat, vést (Jaké ovoce může medvěd najít v lese? Borůvky, maliny, jahody... kdyby potkal planou jablůňku, snědl by i jablíčko? Jak asi vypadají kořínky? ...)

Krátké shrnutí:

- Co všechno jsme se dozvěděli o medvědech?
- A co o lidech?
- Když jste slyšeli, co všechno lidé jedí... co myslíte, děti, jsou lidé mlsní?
- A co se stane, když někdo sní příliš mnoho věcí najednou?
- Jí takový medvěd zdravě?
- Když za ním jdeme do zoologické zahrady, čím bychom ho neměli krmit?

Zakončení – hodnocení:

Dnes jsme si přečetli básničky o myšce, která se pořád stěhovala, a o medvědech, kteří koukali na lidi, co všechno spořádají k obědu.

- Líbily se vám?
- Co vám na nich přišlo legrační?
- A z čeho bychom se mohli poučit?

Další doprovodné aktivity:

Doprovodné činnosti použitelné v době ranních her:

- Poslech Šrutova zhudebněného textu – Pět ježibab
- V návaznosti na téma zvířat – krátká rozcvička s tématem zvířecích pohybů a zvuků: Jak skáče vrabeček? Jak chodí medvěd? A jak u toho bručí? Jak běhá myška? Jak se protahuje kočička? Jak mňouká? Jak se asi plazí had? Jak skáče žabka – a jak kváká?
- Jaká zvířátka žijí v lese? Jaká žijí na poli? Jaká zvířátka chováme doma? Jaká žijí v pralese? Jaká žijí pod vodou? (Můžeme ukazovat obrázky jednotlivých zvířat a ptát se, kde žijí, jestli jde o ptáka, rybu, hada nebo savce apod.)
- Zopakujeme, co je to rozpočítadlo a nějaké použijeme při hře. Při recitaci tleskáme do rytmu.

Doprovodné činnosti použitelné v době pracovních činností:

- Kudy běžela myška? – překážková dráha v herně nebo na školní zahradě – postavíme jako výchozí bod židličku – a dále můžeme použít švédskou bednu, lehátko,

slalom mezi boxy s hračkami apod. (děti se snaží co nejšikovněji projít dráhu, můžeme jim dát s sebou něco, co si jistě myška vzala (kufřík), hračku, balónek apod.... cílem je projít dráhou a věc neupustit ani nezapomenout.

- Opakujeme nácvik textu tentokrát s doprovodem ozvučných dřívěk, trianglu a tamburíny. Rozpočítadlové části můžeme šeptat, nebo naopak skandovat.
- Malba prstovými barvami – na tmavý papír (prostor v zavřené skříni) děláme pomocí prstíků cestičky, kudy ve skříni běhala myška.
- Sestavení skupin věcí (předměty denní potřeba, hračky) začínajících na stejné písmeno (K, P, B, M...) procvičování výslovnosti a pojmenování předmětů
- Dále můžeme básničku Medvědi a lidi znovu recitovat s důrazem na výslovnost – nejlépe se zapojením obrázků vybraných jídel z básně (oskenujeme např. z kuchařky, nebo promítneme obrázky formou prezentace – a vyslovujeme jména pokrmů – není nutné všechna, ale u těch pokrmů, které děti podle obrázku rozpoznají, další doplňuje učitelka)

